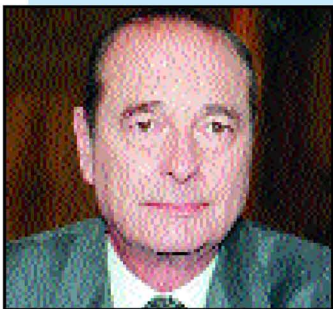


Gizartea

■ Europako Ituna

Hizkuntza gutxituen Itunaren konstituzionalta suna azter dadin galdegin du Eliseoak

■ Moscovici ministroak Itunaren 39 artikulua sinatuko ditu gaur Budapesten • 13



■ Itunaren artikulua; Frantziak sinatuko dituenak eta ez dituenak • 14-15

■ Gutiengoek benetako borondatea ager dezan eskatu diote Gobernuari • 16

politika

■ Eztabaida nagusia egungo erakundeak prozesuaren zerbitzuan nola erabili dela berretsi du HBk • 6

■ Senideek eta AABek presoen aldeko Konpromiso Egunera deitu dute gaurko • 11

ekonomia

■ Ordezkapen kontratua uztailerako indarrean egongo dela iragarri du Intxaurreak • 21

europa

■ Bonnet Korsikako prefet ohiak espetxeratu egin dute • 30

Gerra Balkanetan

Zazpi Handiek eta Errusiak bake plan bat hitzartu dute Kosovorako

NBERi aurkeztuko diote, eta Txernomirdin Milosevicekin bilduko da

■ MUNDUKO zazpi herrialde industrializatuenetako eta Errusiako Atzerri ministroak Alemanian bildu ziren atzo eta Kosovorako bake proposamen bat hitzartu zuten. Orain NBERi Segurtasun Kontseilura eramango

dute, hark bere gain har dezan. Viktor Txernomirdin Errusiako bitartekaria Belgradera joango da egunotan, hari plana aurkezteko. Proposamena abian jarri gero, Kosovon nazioarteko talde zibil bat eta segurtasunerako

beste bat sartuko lirateke. Kosovon behin-behineko administrazio bat eratuko litzateke ondoren, eta herrialde horri autogobernu handiagoa -betiere Jugoslavia barnean- emateko prozesua hasiko litzateke. • 23-26

Eskozia eta Gales; Legebiltzarretarako hauteskundeak

DAVID CHESKIN / AP



Azken unea arteko lehia eta parte hartze txikia

■ ESKOZIARREK, 300 urtez legebiltzarrik gabe egon ondoren, euren parlamentu autonomiko berriko diputatuak hautatu zituzten atzo, eta galestarrek ere bozkatu zuten euren Asanblea berria. Bozkalekuak bi herrialdeetan gaueko 20:00ak arte zabalik egon baziren ere, parte hartzea txikia izan zen, lehen datuen arabera. Eguraldi txarra

izan zen horren eragile nagusia, batez ere Eskozia erdialdean. Horrez gain, bozkatzeko sistema ere nahiko korapilatsua zen, bai Galesen bai Eskozian hiruna boto eman behar baitzituen hautesle bakoitzak. Parte hartze txiki horren beldur, hautagai guztiek kanpaina egiten jarraitu zuten azken unea arte, baita boza ematerakoan ere.

• 28

EAJ-EA izango da bozkatuena Araban, Bizkaian eta Gipuzkoan

■ Jaurilaritzaren inkestaren arabera, Donostian eta Bilbon irabaziko lukete eta PPk Gasteizen • 8

iritzia

gaurko...

...elkarriketa



Elisenda Ibañez

• CIBA VISION ZERBITZUKO
OPTIKOA •

**«Lentilla berriek
begiari arnasa
hartzen uzten
diote»**

30 egunez kendu gabe
erabili daitezkeen lentillak
aurkeztu berri ditu Bilbon.
Jada merkatuan dira.

■ Zeintzuk dira lentilla berri hauek eskaintzen dituzten abantaila na- barienak?

Abantaila nagusia da be-
giari, behingoz, nahikoa ar-
nasa hartzen uzten diotela
lentilla hauek. Orain arte-
ko lentillak kasik partxe
modukoak ziren begiaren-
tzat. Orain arteko materia-
len eraginez, begiak ez zuen
behar bezainbeste oxigeno
jasotzen. Horregatik, ordu
batzuen ondoren lehengo-
ak kendu behar izaten zi-
ren. Eta abantaila guztiak
hortik dator.

■ Eta 30 egunetan, gau eta egun, kendu gabe erabili daitezke.

Bai, hala da. 1992an
proiektu honekin hasi gi-
nanean helburu hori jarri
genuen, eta horren arabera
egin genuen lana.

■ Zer dela-eta hasi zine- ten lentilla berriak sor- tu nahian ikertzen?

Lentillak erabiltzen dituen
jende askok arazoak izan
ditu behin eta berrero, batik
bat gauetan lentillak jarrita
lo hartzeagatik. Horren on-
dorioz, ikerketa asko egin
izan dira.

■ Errefusatze kasurik izan al da?

Oraingoz ez. Eta ez dut uste
gertatuko denik. Hiru urte-
an 2.000 pazientek baino
gehiagok frogatu dute, eta
ez da arazorik izan.

Iban Arregi
DONOSTIA

...esaera

«Goiz oilanda, berandu oilo»

...hizpideak

Gobernu akordioaren korapiloa

■ Gasteizko Gobernu-
aren sustengu parlamen-
tarioari buruzko akordio-
aren korapiloak askatze-
ke segitzen du. EAJ, EA
eta EH hilabete batzuk
horretan eman arren
akordioa oraindik ez da
iritsi. Negoziaketa hain-
beste luzatzeak urdurita-
suna eragin du negozia-
tzaileen artean. Hautes-
kundeak hilabete baten
buruan izango direla
kontuan hartuta, uler-
gaitzagoa egiten da atze-
rapen hori. Aipatutako
hiru alderdietako nego-
ziatzaileek nahikoa argi
ikusten dute akordioaren

beharra, eta indarkeriari
buruzko sarrerako testua
hitzartzen ere denbora
asko eman badute, baina
badirudi arazo hori gain-
ditu dutela. Ibarretzek,
berriz, akordioa bake
bidean pauso garrantzi-
tsutzat aurkeztu nahian,
gehiago biribiltzearen
aldekua izan da. Impasse
honetan eta filtrazioak
ikusita, EHk prentsau-
rrekoa eskaini zuen atzo
balizko akordioa prozesu
orokorrean kokatzeko
asmoz, Euskal Herri oso-
arentzat konponbidea
ekarriko duen proze-
suan, alegia.

Ordezkatze kontratua

■ Uztailerako indarrean
egongo da ordezkatzeko
kontratua. Sindikatuek
eta enpresariak EAerako
hitzartutako kontratu
berriari esker, milaka
langilek erretiro aurrera-
tua hartzeko aukera
izango dute, eta haien or-
dez langile gazteek en-
presetan sartzekoa. Neu-
rri aitzindaria da. Gizarte
Segurantzak, eta finean
Espainiako Lan Ministe-
rioak, dirurik jarriko
duen ala ez argitu ez
duen arren, Eusko Jaur-
lartzak agindu du eskae-
ra guztiek izango dutela
laguntza.

Benetako borondate eske

■ Frantziak Eurokarta-
ko 39 puntu sinatu
behar dituela eta, eus-
kaldunen kezka bera
dute Frantziako gainon-
tzeko hizkuntza gutxi-
tuen komunitateetako
ordezkariak. Euskara
bezala, katalana, alsa-
ziera, bretainiera eta
okzitaniera «deus ez iza-
tetik, lehen ezagupen
baterako bidean» direla
uste dute, nahiz eta
gaurko izenpetzeari balio
sinbolikoa baino ematen
ez dioten.

Akordioa G-8aren barruan

■ G-8ko herrialdeak
Kosovoko bake plan bate-
an adostu dira. Proposa-
mena Nazio Batuen Era-
kundeko Segurtasun
Kontseiluari emango dio-
te, organo horren onespe-
na jasotzeko.

G-8a osatzen duten
munduko zazpi estatu in-
dustrializatuenek eta
Errusiak egindako akor-
dioak berebiziko garrant-
zia du, irtenbide bat
eman bailiezaiokete gataz-
kari. Hala ere, Jugosla-
viako Gobernuaren eran-
tzuna zein izango den ja-

kitea falta da oraindik.
Belgraden atxikimendua
lortzeko, Viktor Txerno-
mirdin Errusiako bitarte-
karia Jugoslaviako lehen-
dakari Slobodan Milose-
vicekin elkarriketatuko
da, Balkanak suntsitzen
ari den gerra geldiaraztea
erdiesteko esperantzaz.

Akordioak nazioarteko
tropak Kosovon NBeren
baimenarekin sartzeko au-
rreikusten du, eta NATOK
bertan esku hartzea exiji-
tu du. Milosevicek orain
arte gaitzetsi izan duen
aukera, hain zuzen ere.

...pertsonaiak



Iruñeko Gaiarre antzokian.

ADOLFO MARSILLACH • Ed-
ward Albeeren *¿Quién
teme a Virginia Wolf?*
antzezlanari buruz
idazle kataluniarrak
egindako bertsioa es-
treinatuko dute bihar



tean eraso bortitza jo zuen.

LAURENT JALABERT •
ONCE taldeko txirrin-
dulariak Romandiako
Itzulia irabazteko
aukera handiak ditu
atzoko etapa irabazi
ostean. Azken menda-
tean eraso bortitza jo zuen.



du esfortzurik egin eta oxigenoa
behar du egunean 12-15 orduz.

KEPA MINER • 92. artiku-
lua eskatu dute preso
honentzat, gaixotasun
larri eta sendaezina
duelako. Arnasa har-
tzeko gaitasuna %28-
ra murriztua du. Ezin
du esfortzurik egin eta oxigenoa
behar du egunean 12-15 orduz.

...datua

813 zigor-espediente jarri zituen
abian iaz Administrazioak, lantegie-
tan arrisku neurketarik ez egiteaga-
tik.

...adierazpena

*«Pilotaren mundua politizatua
dago Euskal Autonomia
Erkidegoan»*

Julian García Angulo

Espainiako Pilota Federazioko lehendakaria

... seiko urrea

XABIER GURRUTXAGA

Kontzertu ekonomikoa kili-kolo

tatu barrutiari ba-
karrik aitortzen
zaiola izaera oroko-
rreko sistema tribu-
tarioak definitzeko
eta arautzeko posi-
bilitatea eta, beraz,
Estatu izaera ez du-
ten beste botere politikoei ez
zaiela hori aitortzen. Balizko
erabaki horren arabera, Es-
painiako Estatuan izaera oro-
korreko sistema tributario bat
bakarra legoke eta ez hiru.

Hau da, gure sistema tributa-
rioak ez lirateke soberanoak
izanen ahalmen normatiboe-



tan. Hitz gutxitan
esanda, Autonomi
Estatutoak eta Kon-
tzertu Ekonomikoak
irudikatu izan duten
paktu politikoaren
haustura suposatu-
ko luke. Hori bai,
oraingoan ez espainiar kons-
tituzioaren izenean baizik eu-
ropar batasunarenean.

Asteartean esandakoaz
hausnarketa egin ondoren
badirudi euskal sistema fis-
kalak ez zuela pitzaturik ja-
sango Luxenburgoren. Izan ere,
alde guztiak entzun ondoren

Antonio Saggiok, auzitegiko
abokatu nagusiak, arrazoi
osoa zuen adierazi zuenean
«ez dut ulertzen zer epaitzen
ari garen hemen». Zertara ari
da jokatzeko gobernu zentrala
arau fiskalak errekurritzen
dituenean zuzenbide komuni-
tarioaren aurkako omen dire-
lako eta gero auzitegiaren au-
rrean sutsuki aldarrikatzen
duenean euskal sistema tri-
butarioa guztiz bateragarria
dela aipatu zuzenbide horre-
kin? Eta Euskal Herriko Auzi-
tegi Nagusiak zergatik hartu
zuen kontsulta aurrejudiziala
egiteko erabakia kontuan iza-
nik ez zitzaizela derrigorrezkoa
kontsulta hori? Ez ote dio gu-
re Auzitegi Nagusiak berari
beste batzuk bota dioten pelo-
ta berak ere Europako Justi-
zia Auzitegiari bota?

• MATTIN •



Etxebizitza eskubidea

• ASIER IMAZ •

[HBKO UDAL POLITIKA ARDURADUNA GIPUZKOAN]

Etxebizitza eskubidearen eskubide izaera barneratu eta aldarrikatzea dauka, epe laburrean, erronka nagusia. Horretan datza arazoaren ardatza. Gizarte honetara interesatuki zabalduko hainbat argumentu gainditu behar ditugu etxebizitzaren arazoa behar den lekutik aztertu eta irtenbideak ematen hasteko: etxebizitza baterako aukerak izateko, ia bizitza osorako gurutze bat bizkarreratzera behartuak gaudela alde aurretik barneratzen baldin badugu, edo eta etxebizitzaren gaia, mota guztietako espekulatzailerik aberasteko duten tresna dela gauza arrunt gisa ikusten baldin badugu, gizaki gisa duintasunez bizi ahal izateko espazio eskubide bat borrokatzeko aukerari uko egiten ari gatzaitziko. Etxebizitza eskubideari buruz hitz egin behar dugu, eta, beraz, eskubideak ezin dira ukatu.

Gaur egun milaka dira etxebizitza eskubidea urratua duten herritarrak. Haien artean, gazteria eta hirugarren adineko pertsonak. Haietaz aparte, etxebizitza ordaintzeko ekonomiko eta sozialki hipotekatuak bizi direnen kopurua oso altua da. Giza talde horiei dependentzia maila handia sortzen die egoera honek. Zenbait eskubideren apurketek irtenbiderik gabeko zirkulu batean sarrarazten gaituzte, eta zirkulu horren barruan etxebizitzarena alde guztietatik ikusten den puntua da. Alegia, langabeziak eta enplegu ezegonkortasunak ziurtasunik eza sortzen du; ziurtasunik ez duenak dependentzia handia du, eta dependentzia handia duenak askatasun eta duintasunez bizitzeko arazoak ditu.

Etxebizitza politikak gaur egun bezala jarraitzen uzten badugu, zirkulu horri hausturak sortzea ezi-

nezkoa suertatuko zaigu. Gizartean oso (gehiegi) txertatuak ditugun ardatz zenbait apurtzeko borroka egin behar dugu, beste eredu batzuen alde lan eginaz eta etxebizitza duin baterako eskubidea errealtatea bihurtuaz. Pribatuaren aurrean publikoari eman behar diogu lehentasuna.

Ardatzon baitan lurzoruaren politika egokia gauzatu behar dugu. Euskal Herria txikia den heinean, lurzoruarekiko oreka oso garrantzitsua da. Herri honen iparralde orografikoki akzidentatua izateak eta hegoaldean desertizazioaren mamua gaineen edukitzeak, erakia dagoena ahalik eta gehiena aprobetxatzera, eta lurzoru berriak okupatzeko garaian oso beharrezkoa baldin bada soilik egitera behartzen gaitu. Herriaren beharren baitan eraiki behar dugu, eta ez espekulatzailen interesen baitan. Udalek arazo horren guztiaren aurrean paper garrantzitsua jokatu behar dute, praktikan, Udal Lurzoruaren Ondare Publikoak sortu eta mantenduaz. Posibilitateak badira eta garatu egin behar ditugu.

Etxebizitza hutsak; arazo eta irtenbideen iturri

Hainbat azterketa ofizialen arabera, Euskal Herri guztian 135.000 etxebizitza huts baino gehiago ditugu. Kopuru horrekin bakarrik, gaur egun gure herrian dagoen etxebizitza eskariari erantzuna emateko adina etxe eraikita dagoela konturatu behar dugu. Hutsik dauden bitartean, eta beraiek betetzeko administrazioetatik erantzunik ematen ez den bitartean, zuzenean arazo larria izateaz aparte, zeharka beste hainbat gehiago sortzen ditu: adibidez, eskari berriei erantzuna eman ahal izateko gehiago eraiki beharra. Aldiz, etxebizitza hutsa

merkatura ateratzeko plangintza eta apustu tinko bat egiteak (saldutxo edo prezio baxuan alokatuz) partzialki behintzat arazoari irtenbide bat ematea suposatuko luke. Etxe jabeekin negoziatuz, alokairu edo saltzeko etxebizitza poltsak egin behar dira. Lan hori burutzen ez den bitartean, ez zaio etxebizitzaren arazoari behar bezala helduko. Bestalde, eraikitakoari ahalik eta etekinik handienak ateratzeko, etxebizitza eta eraikinen errehabilitazioa arau bihurtu behar duzu, ez salbuespen soil bat.

Etxebizitza berriak eraikitzeko, aurretik udalak lurzoruarekin burutu duen lana oinarritzeko da. Lurzoru Ondare Publikoa metatzen esfortzua egin baldin badu, babesturiko etxebizitzak gauzatzeko elementu oso garrantzitsua izango du esku artean, eta herrian ematen den etxebizitzaren benetako diseinatzailea udala izango da. Aldiz, Lurzoru Ondarean ez baldin bada inbertsio edo aurreikuspenik egin, etxebizitzaren politika ia beti eraikitzaile gutxi batzuen interesek bideratuko dute, eta gutxien duten herritarrak izango dira azken kalteak. Hori guztia ekidin egin behar da. Eraikitakoari ahalik eta etekinik handienak atera behar zaizkio lehenik. Behar baldin badira, eraikitzeko ez dugu arazorik izango; baina eraikitzearekin, herritar guztien eskubideak gauzatzea bilatuko dugu, eta ez lehendik eskubide hori dutenei espekulazio bidez aberasteko bideak irekitzea.

Eskubide guztiek titularrak dituzte, eta etxebizitza eskubidearen titularrak herria bera da. Berauen egikaritzea eta berdintasunaren alde borrokatzen ari den ororentzat borrokarako beste fronte bat da honako hau: kalera dezagun eskubide honen garrantzia!



JOSU LARTATEGI

Trinitate fisiologikoa



Lehenengo bariku gaueko afarian gai serioa mahairatu zen. Afarietan, bapo eginda, ardo eta kopa artean beti agertzen dira gai serioak: bikote-arazoak, aita-amen kontuak, lana, politika, kirolak... Afaltokiak tabernazuloak bezalakoak dira. Bertan, alkohola lagun, gobernuak desegiten dira, bertan iraultzak muntatu eta mundua salbatu.

«Zein diren bizitza honetan gauza onen, goxoen, ederrenak? —horretaz ari ginen— Ba, osasuna, dirua eta maitasuna...». Espainiar kulturaren bederen lelo hori sano errepikatu ohi da. Erantzunak bestelakoak ere izaten dira. Nolako aldarrea, halako komentarioa, diot nik: amatasuna, bakea, lorategi txukuna izatea, bikotearekiko komunikazio aberasgarria... Ba, ez. Ez dut ezertxo ere sinesten. Zein diren plazer gehien ematen digutenak? Ba, argi dago. Kaka egitea, txiza egitea eta korritzea —larrua jotzea ere esan ohi da, laburtzeko, baina orgasmora heltzea esan nahi dugula egingo nuke nik—. Hori dena gustura eta gogoz eginez gero, jakina. Eske plazer fisikoa, jode, ezin da eta plazer espiritual edo mentalarekin inola ere erkatu. Kontrakoa esatea gezurra esatea da, geure burua engainatzea; bestela jokatzeko itxurak egitea edo erreprimitzea.

Has gaitzean pittin batean filosofatzen, ez afarian ez tabernan egon ez arren.

Errealitate fisiko huts eta gordina plano metaforizatura aldatu eta egunerokoa sublimizatzen dugu. Gorputzaren mugetatik urruntzen gara; izan ere, animalien fisikotasunak deseroso sentiarazten gaitu, gizatasuna azpimarratzeko gure animaliatasuna ezabatu guran ibiltzen gara. Horregatik, norbaitek izugarrikeriaren bat egiten duenean basapiztiek bezala jokatu duela esaten dugu, edo zoraturatuta dagoela, ustezko giza-logikatik urruntzen den gizaki orori esaten diogun bezala. Gizaki, humanoak garelako berretsi behar izaten dugu beti. Hori, baina, pittokeria hutsa da; gizatasuna *versus* animaliatasuna planteatzea faltsua da, dena batean doalako. Beno, ez guztiz batean, lehenbizi animaliatasuna, nik uste.

Horregatik, ba, badu zentzurik kaka, txiza eta txortan egitea munduko gauza ederrenak direla esateak. Trinitate fisiologiko hori bestea bezain errespetagarria da, gutxienez.

...kornerra

MIKEL ELORZA

Itzuliko gara

■ «Gobernuak Espainiaren presentzia handituko du EAEn». Nola? Bandera gorri eta beilegiz beteko dituzte bazterrok? Asturiasko printzea Loiolako eder basilikan ezkonduko da? Donostia egingo dute, berriro ere, eliteek udaleku? Ez dute sinbologia astintzera joko. Metropoliaren zalantzak adierazten ditu sinbologia haizatzeak, eta ondorio makurrak izan ohi ditu. Dirua erabiliko du Gobernuak, noski, «presentzia» areagotzeko. Herriak, gizonak bezala, urdailari tiro eginda konkistatzen dira. Espainiako Gobernuaren planean, hala ere, dudarik sumatzen dut. Abertzaleek hartu bidea inorakoa bada, buruaskitasun ekonomiko eta finantzarioak Europako bideetatik at hondamendira baldin bagaramatza... utzi erortzen. Benetan hala bada itzuliko gara hondamenditik, burumakur, Espainiaren beso sendo eta amultsuetara, inoiz baino leialago.

■ erantzugu... ■



943 300 228



zuzendariari@jalgi.com

Iritsiko da gure artera EEBBetako tabakoaren aurkako uholdea?

■ **Ez dakit iritsiko den,** baina hobe ez iristea. Horrekin ez dut esan nahi erretzaileak ez direnekiko intolerantea naizenik. Ez, horrekin esan nahi dudana da EEBBen usaina daukan guztia txarra dela. Nire ustez, behintzat. Kontraesanez beteriko sistema bat da. Kanpora begira itxura bat ematen du, eta barru-

Ez dira argitaratuko izenik gabe iristen diren mezuak. Izen-abizenak eta telefono zenbakia eman beharko dira. Laburtu behar izanez gero, zuzendaritzak badu horretarako eskubidea.

ra begira beste bat. Kanpora begira era batean jokatzeko du, eta barrura begira beste batean. Esaterako, EEBBen kanpo eta barne politika oso ezberdinak dira. Eta beste mila adibide. **Iratzi Goikoetxea** (Barakaldo)

■ **Horixe, iritsiko da.** EEBBetatik guztia heltzen da hona. Haien marketinak izugarritzko indarra dauka, eta hori asko nabaritzen da. Levi's galtzen markarekin horixe gertatu zen, eta tabakoaren aur-

kako kanpainarekin ere horixe gertatuko da. Haiek izan ziren lehenengoak tabakoa promozionatzen, eta horretarako hainbat baliabide erabili zituzten. Orain, hainbat tokitan publizitate hori debekatu dute. Hemen laster hasiko gara. Beti haien atzetik gabiltza eta.

Joseba

Argoitia (Eibar)



galdeiozu...

Jose Elorrieta

ELA-KO IDAZKARIA NAGUSIA

Confebaskek esan berri duenez, 35 orduko lan asteak porrota ekarriko die EAEko enpresen %50i. Zer deritzozu?

Miriam Elizalde[iruñea]



■ **HORI GEZUR HUTSA DA.** Betidanik esan izan dira horrelako gauzak ordutegia murriztea planteatu denean. Guk uste dugu lanaldiaren murrizketa enplegua sortzeko tresna egokia dela, eta sindikatu abertzaleok 35 orduko lan astearen aldeko apustu garbia egin dugu. Maiatzaren 21ean erreibindikazio horrekin bat datorrela adieraziko du langileriaren gehiengo zabalak.

Maiatzaren 11tik aurrera

Emilio Lopez Adan, 'Beltza' • IDAZLEA izango da

Galdeiozu ataleko gonbidatua. Bidali zure galderak ordurako.



zuzendariari

**Gudarien etorbidea, z/g 20140 Andoain**

OHARRA: Ahalik eta iritzi gehienek izan dezaten tokia, ez da komeni makinazko 15 le-
rro baino luzeago idaztea gutun hauetan. Idatzi duenaren izena, telefonoa, helbidea eta
NAREN zenbakia agertu beharko dira. Laburtu behar izanez gero, zuzendaritzak bere
esku du horretarako eskubidea. Erdaraz iristen diren gutunak ez dira argitaratuko.

Nora doa CCOO?

«LABek eta ELAk politika gehiegi egiten dute», dio Bengoa jaunak. Eta CCOOko afiliatuen ahots kritikorik ez dut entzun. Zer gertatzen da: guztiak ados ala pentsamendu bakarra edo adierazpen askatasunik ez? CCOO ez zen, bada, sindikatu soziopolitikoa? Eta Ezker Abertzalearen aurka, Estatuarekin batera, bultzatu dituzuen protesta eta lanuzteak zer izan dira? *apolitikoak*? neutroak? sindikalak?

NATOren erasoen aurka eta Kosovoren autodeterminazio eskubidearen alde egindako adierazpenak ere ez ote dira politika? Urrun dagoelako ote?

Francoren, frankisten, eskumaren, elizaren, egoera politikoarekin eta gizartean nagusi diren ideiekin gustura aurkitzen direnen betiko hipokrisia eta mezua: «Utz ezazue politika politikoentzat!»

PPk, PSOEk, UPNk, Estatuak,

Armadak, konstituzioak Hego Euskal Herriarekiko garatzen ari diren politikaren ados ote dago Bengoa jaunak?

Formakuntza, Gizarte Soldata, enpleguaren aldeko eta baztertzearen aurkako neurriak, inguru ekologikoa sustatuz euskal sektore publiko sendo eta dinamikoa garatzeko ez ote dugu behar-beharrezkoa ahalmen politiko handiagoa, euskal esparru sozioekonomikoa, Euskal Herriaren hitza errespetatzea, geure buruaren eta ondasunen jabe izatea?

Zergatik ez duzue egiten UGT, IU eta PSOErekin batera, estatu guztian, hilaren 21eko greba orokorrerako deialdia? Estatuak Euskal Herriaren hitza errespetatzea ezala ere sar dezakezue erreibindikazioen artean. Horrela, nazio desberdinetan-

ko langileen arteko benetako elkartasuna lantzen, hitzetatik ekintzetara urratsak eginez. Gezurrik, oportunismorik, demagogiarik, hipokrisiarik ez, arren. **Joze Goikoe-
txea** • BARAKALDO (BIZKAIA)

Euskalduna eta espainiarra

Astehenean entzun nion Maite Pagazartunduari, kultura bietan eroso dagoela, biak bere sentitzen dituela. Estatus ideala, ideia polita, baina aukera erreala edo sasintelektualen beste asmakizun zerutiar bat? Ezerekin hasi baino lehen, aipatu hoberik badela: euskalduna eta ingelesa. Behin beste kultura bat bereganatzeko eginahalak egitekotan, hartu unibertsalena.

Zoritzarrez, gizaki arruntok kulturabakardunak baino ezin gaitzke izan. Gaur eta hemengo bikoiztasuna, diglosia egoera baten isla baino ez da, behin-behineko estatusa. Madrilen kulturabakarrak dira, Parisen eta Suitzan ere bai. Nik dakidala, ez dago mundu honetan kultur/hizkuntza bitan batera murgilduta bizi den gizarterik. Inon eta inoiz ez da egon Maitek proposatzen duzuen gizarte ele/kulturbidunik.

Bestalde, kultur espainiarra aipatzen duzunean ere, zehaztaperen arazoak daude. Maitek bota zuen adibidea (Camarón) gaztelarazko kulturaren ingurukoa zen. Egokiago izango zen, bere ikuspuntu zabalean, gehitu izan balio gizatalde katalan edo galiziarren erreferentziarik. Beharbada ez zituen bota ez dituelako ezagutzen. Eta ez ditu ezagutzen Estatuak ez dituelako sustatzen. Horra hor Maitek berak ukatzen duen arazoaren isla argia. **Joseba Arrizabalaga** • BASAURI

• MONTXO •



asteko



Autorik gabeko eguna ♦

Lehengo astean *Autorik gabeko eguna* egin zuten Bartzelonan eta Madrilen, Europako beste hiriburu handietan egin izan den antze-
ra. Justo de la Cueva soziologoaren iritziz, ergelkeria da horrelako

egunak antolatzea, auto pilaketaren arazoak beste erantzun bat
eskatzen duelako. Manuel Estrada RAC auto gidarien elkarteko ki-
deak bestelako iritzia du.

Ergelkeria?

• JUSTO DE LA CUEVA •

[SOZIOLOGOA]

1999ko apirilak 29. Espainiako hiri batzuek *autorik gabeko eguna* esperimentatu dute. Emaizten arteko aldea izugarria da. Kataluniako egunkariak harro esan zuten ohiko erabiltzaileetatik %23k etxean utzi zutela autoa, oinez ibili zirela, edo garraio publikoak erabili zituztela. Eta Bartzelonako metropoli-barrutian gutxi gorabehera 90.000 ibilgailu gutxiago ibili zirela, eta nabarmen jaitsi zirela trafikoa, zarata eta kutsadura. Halaber, azpimarratu zuten handiagoa izan zela batez besteko lastertasuna, taxiak askoz lasterrago ibili zirela, bai eta autobusak ere, baina ez ordu guztietan.

Madrilgo prentsak, ordea, *egunak* Madrilen porrot egin zuela egiaztatu zuen. «Bartzelonak alde handiz irabazi dio Madrili *autorik gabeko egunean*» izan zen egunkari batean erabilitako titulua. «Zirkulazioa %3 baino ez zen gutxitu Madrilgo kaleetan» agertu zen beste batean. Ondoren, trafikoa igande eta jaiegunetan %35 eta abuztuan %20tik %27ra bitarte jaisten dela azpimarratu zuten.

Labur esango dut: *autorik gabeko eguna* arrisku handiko ergelkeria izan zen. Labur beharrez diot ergelkeria izan zela. Berriz ere lelokeria, funts eskasekoa, inozokeria, sinplekeria, tentelkeria, txepelkeria eta abar izan zela esan behar ez izateko. Errotikakoa izan behar da; gauzen errora jo behar da. Eta

horregatik interes gutxikoa da bueltaka ibiltzea Bartzelonak eta Madrilek *autorik gabeko egunean* agertutako jarrera desberdinen gaiarekin, hala nola gogoeztatzea edo hitz egitea jokabide horien arrazoiez. Aitzitik, *autorik gabeko eguna* bere ergelkeria arriskutsua salatze-ko erabili behar da. *Egunarena*. Bai eta, nahi gabe bada ere, itxuraz borrokatu nahi duena bultzatzen laguntzen duela azaltzeko ere.

Autoen ekoizpena eta erabilpena oso garrantzi handiko gaia da Lur planeta-ko biztanleentzat. Argi eta garbi, arriskuan jartzen ari direlako gizadiaren biziraupena. Ez dut hemen zehaztuko ondasun urrietan zenbaterainoko xahutzea eragiten duen ekoizpen eta erabilpen horrek. Ez eta azpimarratuko ere autoek dagoeneko milioi bat lagun hiltzen dituztela urtero, eta dozenaka milioi elbarri uzten dituztela. Edo arriskuan jartzen dituztela ehundaka milioi pertsonaren bizitzak; agian, gizadi osoarena, planeta kutsatzen dutelako. Datu horietaz gehiago jakin nahi duenari Euskal Sare Gorriaren web orrira jotzeko gonbidapena egiten diot. Bertan nire liburuxka bat, *Zigorrik gabe eta egunero milaka pertsona akabatzen dituzten hiltzaileak: AUTOAK*, osorik irakur edo kopia dezake. Aski da Internetera konektatzea eta <http://www.basquered.net/cas/ecol/automovi/automovi.htm> helbidera jotzea.

Eguna ergelkeria arriskutsua izan zen, arazoa zentzurik gabe txikiagotzen duelako. Txikiagotu, hutsaren hurrengo bihurtu, ezkutatu egiten du. Izan ere, *autorik gabeko egunaren* diseinua nahasgarria da, inplizituki aditzera ematen duelako autoen arazoa *borondate onez*, poliki-poliki, arian-arian, denborarekin konpon daitekeela. Baina hori guztia gezurra da.

Are okerrago. Egun horrek pentsarazten du posible izango dela etorkizunean arazoa konpontzea auto pribatua erabiltzen jarraituz, betiere gutxiago erabiltzen bada. Baina hori gezurra da.

Egunak lekukotasun zoragarri bat eskaini zigun: ergel arriskutsu baten aitorpen ikaragarria, formulazio izugarri, mesprezuzko, ezjakin eta nagusikeriaz bete; ergela arriskutsua dela esan dugu, aginpidea duen ergel bat delako. Izan ere, Espainiako Trafiko zuzendari nagusiak, Carlos Muñoz-Ropisok, honako hau esan zuen egun bat autorik gabe pasatzeari buruz: «Egun bat informatikarik gabe egotea bezain ezinezkoa da. Automozioa guztiz presente dago gure bizitzan, eta, beraz, ezinbestekoa da. Gaur egun, ezingo genuke egun bat izan informatikarik gabe; guztiz ezinezkoa litzateke, egun bat autorik gabe bezain ezinezkoa». Erreparatu espainol horren eurozentrismo ergel eta kriminalari —hobe litzateke natozentrismoa esatea—. Mundua eta gizadia NATO

kriminalak okupatutako munduaren zatiarekin nahasten baititu; dudarik gabe, harro dago NATOren barruan egoteaz. 1994an, auto guztietatik %89 Iparralde deritzegun herri esplotatzaileretan zeuden. Baina Hegoaldeko herri esplotatuetan lau mila milioi lagun edo gehiago bizi ziren autorik gabe. Eta informatikarik gabe.

Auto pribatuak, inondik ere, kapitalismoak sortutako munduaren parte dira. Baina, kapitalismoa bera bezala, oso arriskutsuak dira, eta jadanik zaharkituta daude. Kapitalismoa agonian da, eta beste 20 urte edo, agian, 40 urte geratzen zaizkio (irakurri Immanuel Wallerstein-en liburuxka bat: *Zibilizazio kapitalistaren etorkizuna*, Icaria argitaletxea, Bartzelona, 1997). Lehenago ez badu gizadia suntsitzen autoekin eta beste armekin!

Alternatiba ez dago planteatuta autoak orain arte bezala erabiltzearen eta gutxiago erabiltzearen artean. Aitzitik, auto pribatuekin jarraituz gero hondamendi ziurrera doan munduaren eta auto pribaturik gabe —eta, jakina, kapitalismorik gabe— hondamendi horretatik salbatuko den munduaren artean dago planteatuta.

Eguna ergelkeria da, ezkutatu egiten duelako autoekin jarraitzea gizadiaren bizitza arriskuan jartzea dela.

• Erredakzioan itzulia

Autoaren erabilpenaz

• MANUEL ESTRADA •

[RAC VASCO NAVARROKO KUDEATZAILEA]

pribatua bultzatzea da joera orokorra, hiri barruko lekualdaketa masiboak galarazteko.

Berriz ere hitz egiten da tranbiez —ta-
maina handiko hiri askotatik desagertu
dira—, hiri-autobusez —hiri guztietan
daude—, hiriartekoez —hirira joateko
distantzia laburrak egiten dituzte—,...
baina kasu askotan baztertu egiten da
haien erabilpena, dela zerbitzu gutxi
dagoelako, dela ordutegiagatik, dela
beste hainbat arrazoiengatik, eta ibil-
gailu partikularra erabiltzen da, horrek

dakartzan abantaila eta desabantaila
guztiekin.

Abantailak ugari dira: erosotasuna,
banan-banakotasuna, ordutegi mal-
gua, leku zehatzera joatea,... Baina as-
kotan ez dira aztertzen automobilaren
desabantailak, batez ere egunero egiten
ditugun kilometro gutxiko bidaietan;
are gutxiago udalerrian bertan egiten
ditugun lekualdaketa gutxi-asko luze-
tan: zirkulazio motela eta arriskutsua
sartu-irtenetan; aparkatzeko gero eta
zailtasun handiagok; etxetik irteten

denetik edo joan nahi den lekura iritsi
arte pasatzen den denbora; horrelako
egoerek eragin dezaketen urduritasu-
na, eta dakarten kostua.

Badugu beste aukerarik? Beste bitar-
tekoren bat erabil genezake nahi dugun
lekura iristeko? Zenbat denbora behar-
ko genuke? Zenbateko kostuarekin?

Ziur aski, gidari batek baino gehia-
gok ez du inoiz pentsatu badaudela
beste aukera batzuk erosoena dirudie-
naz aparte, hau da, etxetik *nire autoan*
irten eta joan nahi dudana *nire*
autoan iristeaz aparte.

Artikuluaren hasieran aipatu gogoe-
ta-egunak zer pentsatua eman diezaio-
keela bati baino gehiagori, eta mugikor-
tasun ohiturak alda ditzakeela.

Auto-gidari guztiok ohartu behar du-
gu erantzukizun batzuk ditugula kide
garen gizartearen aurrean, eta, horren-
bestez, erosoagoa eta humanoagoa egin
behar dugula, eta bizikidetzaren estuagoa
eta hobe lortu.

• Erredakzioan itzulia

Apirilaren 29an, Katalunian hainbat udalek, entitate zibi-
kok eta Kataluniako Erret Au-
tomobil Klubak sustatuta, gogoeta-
eguna egin zen automobilaren zentzu-
ko erabileraz.

Helburua ez zen debekatzea automo-
bilaren erabilera leku batetik bestera
joateko, baizik gidariak gogoetaztea
bakoitzaren eguneroko bizimoduan
mugitzeko dauden beste aukerez.

Uneotan, hiriak *txiki* gelditu dira
haietatik mugitzen diren automobil
guztiak hartzeko. Hiri batzuetan kutsa-
dura gehiegizkoa da, baina oinezkoen
eta ibilgailuen arteko bizikidetzaren gero
eta zailagoa da.

Gaur egun mugimendu bat dago Eu-
ropako Batasuneko hirietan. Mugi-
menduaren helburua espazioa *berres-
kuratzea* da, eta horretarako kaleak
sortu nahi dira oinezkoek soilik erabil
ditzaten; ondorioz, aire zabaleko apar-
kaleku-plazen kopurua gutxitu egingo
litzateke.

Baina garraio kolektibo publiko edo

GARRANTZIA DUTEN GAJETATIK ALDENDU ETA EZTABAIDA FALTSUAK SORTZEN DIRELA KRITIKATU DU HBK

HB: «Egungo erakundeak prozesuaren zerbitzuan nola erabili da eztabaida nagusia»

■ HBk eztabaida funtsezko gaietatik aldentzen ari dela nabarmendu du, eta garrantzitsuena prozesu politiko demokratikoa dela

■ Otegik dioenez, gai nagusia ez da HBk erakundeetan parte hartzen duen, erakundeak prozesuaren zerbitzuan nola erabili baizik

■ HBrentzat «lehentasunezko apustua lurraldetasunarena da», eta hala adierazi zuten Joseba Permachek eta Arnaldo Otegik

Eider Goenaga / Donostia

ARNALDO OTEGI eta Joseba Permachek funtsezko eztabaida desbideratzen ari dela eta eztabaida faltsuak bultzatzen direla kritikatu zuten atzo arratsean. «Elementu askoren inguruan, eta obsesiboki gai baten inguruan, ari da eztabaidatzen euskal politikagintza azken aldian. Eta, alde horretatik, HBko Mahai Nazionalak uste du komenigarria dela eztabaida hori zentratzea», adierazi zuen Otegik. Izan ere, legegintzaldi akordioa dela-eta, indarkeriaren gaitzespena dela-eta, HBk uste du ahaztu egiten dela egun arazo garrantzitsuena zein den. Hori dela eta, HBk egungo egoeraren irakurketa egin zuen, HBk dituen helburuak eta HBren barnean daramaten eztabaida azalduz.

«HB barruan egiten ari garen eztabaida ez da egungo instituzioei buruzkoa, ez gara gogoetatzeko ari nola sartu egungo erakundeetan, Euskal Herrian zein erakunde nazional mota nahi ditugun baizik», argitu zuen Permachek. Ildo horretan, Permachek esan zuen eztabaida nagusia dela nola jarri egun indarrean dauden erakundeak Euskal Herriak bizi duen prozesua bultzatzeko: «Egungo erakundeak prozesu demokratikoaren zerbitzuan nola jarri, hori da HBren eztabaida nagusia».

Izan ere, Herri Batasunaren ustez, garrantzitsuena Euskal Herria momentu honetan «prozesu nazional demokratiko» batean murgilduta dagoela da. Eta HBk, testuinguru horretan kokatuta, «lehentasunezko apustu bat» egiten

ARNALDO OTEGI

■ ■ ■ «HBk ez du lurreratze pista bat bilatzen, egungo erakundeetan sartu eta egungo esparru juridiko-politikoa bermatzeko. Euskal demokrazia oinarritzeko lurreratze pista da eraiki beharreko bakarra»

du, lurraldetasunaren aldeko «lehentasunezko apustua», alegia.

Horregatik, Euskal Herriko herrialde guztiak hartuko

dituen instituzio nazional bat sortzearen ezinbestekotasuna nabarmendu zuten HBko buruzagiek. «Eta hori da HBren apustu instituzionala, ez besterik», adierazi zuen Otegik. «HBk ez du lurreratze pista bat bilatzen, egungo erakundeetan sartu eta egungo esparru juridiko-politikoa bermatzeko. Izan ere, hori ezin da horrela izan, hori ez baita sekula izan ezker abertzalearen apustua. Hemen euskal demokrazia oinarritzeko lurreratze pista da eraiki

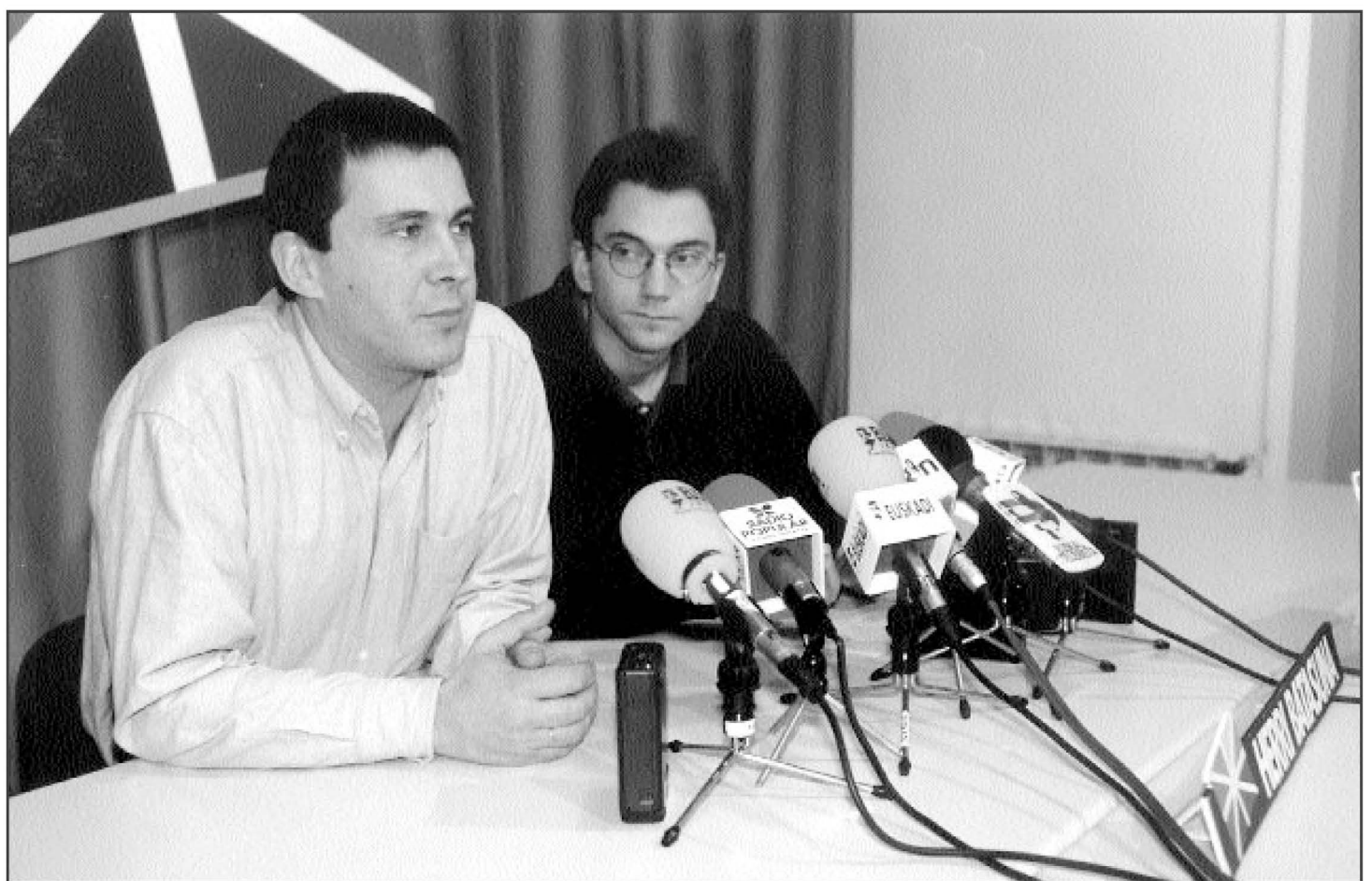
beharreko bakarra, euskal herritarrok geure hitza eman eta errespetatua izango den lurreratze pista», esan zuen Otegik.

Legegintzaldi akordioa

Bestalde, legegintzaldi akordioa ere egungo prozesuaren bultzatzaile gisa ikusten du

Juan Joxe Petrikorena HBko mahaikideak, eta horri buruz mintzatu zitzaion atzo Europa Press agentziari. Esan zuenez, akordioa sinatu ez bada ez da HBren errua izan. «Arazoa ez da gurea, guk sinatua izango genuke aspaldi, eta egin ez badugu ez da akordioarekin arazorik dugulako, norbaitek baiez-

koa eman ez duelako baizik», esan zuen Petrikorenak. Akordioa ia-ia eginda dagoela adierazi zuen, eta HB «nahiko aspertua» dagoela akordioa sinatzeko itxaroten. Petrikorenaren adierazpenei erantzunez, Lehendakaritza-tik «zuhurtzia eta elkarriketarako borondatea» eskatu zuten.



ANDER GILLENIA

Arnaldo Otegi eta Joseba Permache, iaz Donostian eskaintako prentsaurreko batean.

Bilera ugari eta nahasmen franko

■ Pello Urzelai / Donostia

Eusko Jaurlaritzaren sustengu parlamentarioari buruzko akordioaren negoziaketak bilera ugari ekarri ditu. Apirilaren 22an Juan Jose Ibarretxe EAEn lehendakaria eta Arnaldo Otegi EHko bozeramailea bildu ondoren, alderdietako negoziatzaileek harreman

ugari izan zituzten gai honen inguruan aste horretan eta hurrengoan. Joan den astelehenean, maiatzaren 2an, Ibarretxe eta Otegi berriz bildu ziren, *Deia* egunkariak atzo zekarrenez. Alderdietako ordezkariak hurrengo egunean bildu ziren eta laster beste bilera bat egitekoak dira.

Deia egunkariaren informazioaren arabera, Ibarretxe eta Otegiren arteko azken bileraren ondoren akordioaren aukera hurbilago dago. Egunkari horrek Lehendakari-tzako iturriak aipatzen zituen, baina Lehendakari-tzaren ukatu egin dute informazio hori bertatik atera dela.

Horrez gain, HBk maiatzaren 15ean egin behar duen Batzar Nazionala akordioa gauzatze-ko garrantzitsuena izango dela zioen *Deia*-ko artikulugileak. Baina batzar horren edukia ez dator bat, HBko bozeramaileek atzo azaldu zuten, aipatu egunkariaren ikuspegiarekin.

Aznar: «Ez dugu ezer ordaindu bakearen truke, eta ez dugu ezer ordaindu behar»

Espainiako presidentea Iruñean izan da, Caballeroren heriotzaren urteurrenean

Juan Kruz Lakasta / Iruñea

Bakegintzari dagokionez ETAre su-etena hasi zenetik izan duen jarrerari eutsiko diola iragarri zuen atzo Iruñean Espainiako presidentea Jose Maria Aznarrek. «Orain arte ez dugu deus ordaindu bakearen truke. Konstituzioaren eta estatutuen defentsa tinkoari eutsi diogu, eta horrela segitu behar dugu aurrerantzean ere», azaldu zuen.

ETA-K Tomas Caballero UPNko zinegotzia hil zuen eko lehen urteurrena zela eta izan zen Jose Maria Aznar atzo Iruñean. Zendutako zinegotziaren izena daraman fundazio bat eratu dute Nafarroako hiriburuan, eta fundazio horrek *Humanismo y libertades* izeneko jardunaldiak antolatu ditu. Hitzaldia egin zuen atzo Aznarrek jardunaldi horien baitan, eta entzule izan ziren, besteak beste, zendutako zinegotziaren senideak, Miguel Sanz Nafarroako lehendakaria, Lola Eguren Foru Parlamentuko presidentea, UGTko idazkari nagusi Juan Antonio Cabre-ro, CCOOko idazkari nagusi Jesus Garatea eta UPNko hautetsi eta militante ezagun anitz.

Bakegintzaz mintzatu zela-rik, PPko agintariak bere lelo ezaguna erabili zuen: «Ongi doa». Azaldu zuen ETAre su-etena hasi zenetik egoera «hobea» dela, ez dagoelako ez hilketarik ez bahiketarik. Ildo beretik, adierazi zuen



Jose Maria Aznar, Tomas Caballeroren emazte Maria Pilar Martinez agurtzen atzo, Iruñean.

egoera horren truke ez dela ezer ordaindu, eta «Espainiako demokratek» jarrera horri eutsi behar diotela aurrerantzean ere. «Eskua zabalik eduki behar dugu, baina eskuak irmoa behar du izan, erreferentzia nagusia hauxe baita: bakeak ez duela preziorik», adierazi zuen.

Esku zabal eta irmoaren erakusle aipatu zituen Espainiako Gobernuak «espetxe politikan egin dituen aldaketak, presoek hurbilketarekin zein karrikaratzearekin loturik eduki ditzaketen itxaropenei dago-kien», eta «hilketarik egin ez dutenek Espainiara itzultze-

rik eduki dezaten hartutako neurriak».

Konstituzioaren eta Estatutuaren defentsa

Espainiako presidentek, bakegintzaren inguruan hitz egiterakoan, nabarmendu zuen «Espainiako demokratek» jarreraren zutabe nagusia Konstituzioaren eta Estatutuen defentsa egitea izan behar duela, eta «nazionalistek» beren jarrera aldatu behar dutela. «Ezin duzu jarrera bera eduki ezer ez duzunean eta guztia lortzen duzunean, eta Espainia azken 20 urteotan herririk

zentralistena izatetik herririk dezentralizatuena izatera pasatu da. Nazionalistek aldarrikapen jarrerak baztertu eta elkarlanari ekin behar diote».

Ildo beretik, Aznarrek esan zuen «nazionalisten muturreko politika baztertzaileek» Kosovokoa bezalako egoerak eragiten dituztela, eta politika horiek hil zutela Tomas Caballero.

Bestalde, «Caballeroren ideiekin bat eginez», PPko buruak esan zuen berak ere «Espainiaren batasunarekin loturiko izaera bereziko Nafarroaren alde» egiten duela apustu.

erreakzioak

Miguel Sanz • Nafarroako presidentea

«Giza eskubideen aldeko borrokalaria izan zen»

«Tomas Caballero Justizia sozialaren eta giza eskubideen aldeko borroka- ren ikurra izan zen. UPNko zinegotzia baino askoz gehiago zen. Haren ibilbide demokratikoan orbanik txikena ere ez zegoen. Urteurrenean, gainera, bestelako aburuak daukat; izan ere, orain ETak erailketak egiteari uzteko prozesuari ekin dio. Su-etena lehenago hasi balitz gauzak ez ziren orain diren modukoak izanen. Orain Caballeroren eredu besterik ez zaigu geratzen».

Pernando Barrena • EHko zerrendaburua

«Gure apustua horrelakorik ez errepikatzea da»

«Ezker abertzalea apustu indartsua egiten ari da Tomas Caballeroren heriotza bezalako gertakari latz eta samingarririk errepika ez daitezen. Espainiako Gobernu eta UPN inmovilismoari eusten ari dira, eta gatazkaren irtenbide demokratikoa oztopatzeko jarrera dute. Bestalde, Borbondarren bisitaldien eta Aznarrek gaur egin duenaren helburu bakarra Foru Hobe-kuntza, Nafarroari inposatu zaion eredu zaharkitua indartzea da».

Felix Taberna • IUko koordinatzaile nagusia

«Gauza asko aldatu dira»

«ETA desager dadin, guztiok tolerantzian oinarrituriko bizikidetza demokratikoaren alde egin behar dugu apustu. Inolako zalantzarik gabe, alderdi politikoak erronkari aurre egiteko gai izanen dira, eta Tomas Caballerok bizitakoa baino hobea den eguno egoera sozial eta politikoa sendotzeko beharrezkoak diren urratsak eginen dituzte. Azken urtebetean gauza asko aldatu dira, eta Tomas Caballerorena Nafarroan zio politikoko azken hilketa izatea espero dugu».

Javier Caballero: «Ez zuen zentzurik»

ETA-K 1998ko maiatzaren 6an erail zuen Tomas Caballero UPNko zinegotziaren ome-nezko meza egin zuten atzo Iruñeko hilerrian. Iruñeko Udalak antolatutako ekitaldian parte hartu zuten udal alderdi guztietako ordezkariak, Herri Batasunakoek izan

ezik. Udaleko taldeez gain, Nafarroako presidentea Miguel Sanzek eta zendutako hautesi erreionalistaren hainbat senidek eta lagunek hartu zuten parte. Ekitaldiaren ondotik, omenduaren seme nagusi Javier Caballerok duela urtebeteko erailketaren

gainean jardun zuen, eta esan inolako zentzurik ez zuela izan. «Denborak aurrera egiten duen ahala, gero eta argiago ikusten dut hura sekulako zentzugabekeria izan zela».

Senideentzat atzoko egun «gogorra» izan zela azaldu zuen

Javier Caballerok, «barruan guztia mugitzen» delako, baina halaber kontent zirela «ekitaldiak argi uzten duelako herritarrek zenbateraino maite zuten, eta herritarrek zer-nolako balorazioa egiten duten besteen onerako lan egiteagatik bizia eman dute-

nez». Iruñeko CDNko alkate Javier Chourrautek nabarmendu zuen hilketa hark zinegotzi guztiak samindu zituela, eta horrek balio izan ziela «askatasuna eta demokrazia bezalako balioei tinkoago eusteko» eta horren alde egiteko.

EAJ-EA koalizioa Araban, Bizkaian eta Gipuzkoan garailetzat jo du inkesta batek

Bilbon eta Donostian ere hala izanen dela dio Jaurlaritzak, eta Gasteizen PP

Erredakzioa / Gasteiz

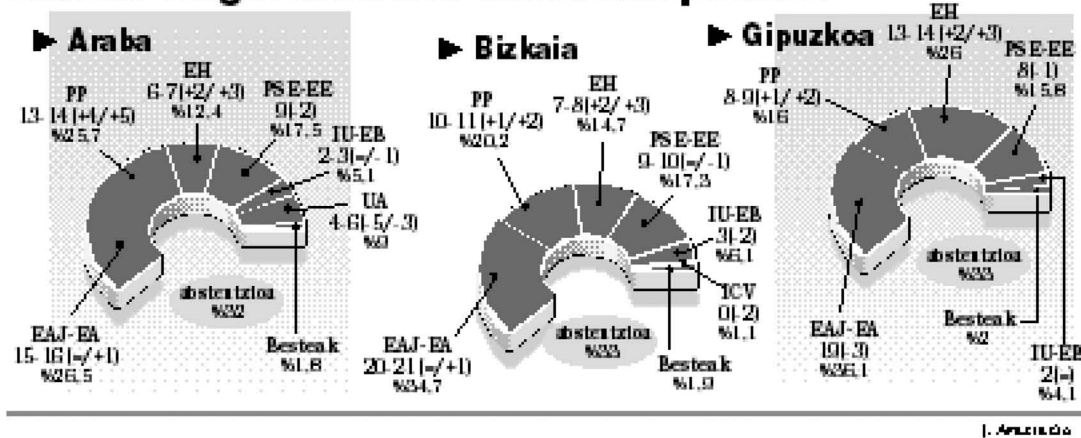
EAJ-EA abertzaleen arteko koalizioak irabaziko ditu udal eta foru hauteskundeak Araban, Bizkaian eta Gipuzkoan. Biltzarkide gehien izango dituen taldea izango den arren, Araban zailtasunak izango lituzke diputatu nagusia erdiesteko, alderdi espainiarrek indarrak batuko balituzte.

EAJ-EA koalizioak irabaziko ditu udal eta foru hauteskundeak ekainaren 13an, baina elkartzek ez du ekarriko orain bien artean duten biltzarkide kopurua gehitzea. Egin duen inkestaren berri eman zuen atzo Jaurlaritzak, eta bertan agertzen denez, EAJ-EAren atzetik PP izango da, EAEko hauteskundeetan izan zuen boto kopuruari eutsiz. Ondoren EH, zeinek urriko hauteskundeetako goranzko joera berretsiko lukeen. Hirugarren PSE-EE eta IU azkenik.

Gipuzkoan EA-EAJ koalizioari 19 biltzarkide iragarri dizkio Jaurlaritzak. 1995eko hauteskudetan, bien artean, 22 izan zituzten. PPK zazpi izan zituen eta orain gutxienez bat gehiago izango luke, edo bi agian. EHk ere gora egingo du, 11 izatetik 13 edo 14 biltzarkide izatera pasatuko baita. PSE-EEK, aldiz, bat galduko luke eta zortzirekin geratu, eta IUk dituen biekien segituko luke.

Arabian bi ezaugarri izango dituzte hauteskunde hauek: Cuerda efektua eta UAren

Batzar Nagusietarako aurreikuspenak



■ ■ ■ EAJ-EAren atzetik PP geratuko da, EAEko hauteskundeetan izan zuen boto kopuruari eutsiz; ondoren EH, urriko hauteskundeetako goranzko joera berretsiz

■ ■ ■ Gasteizen PPK Jose Angel Cuerdaren hutsunea eta UAren beherakada aprobetxatuko luke lehen alderdia izateko

■ ■ ■ Donostian, zinegotzi kopuruan ez da alde handirik espero, baina bai, ordea, alkatetzan

galera. Pozik hartuko du PPK, egoera biei etekina ateratzea espero baitu. Izan ere, EAJ-EA koalizioak ozta-ozta eutsiko dio lehen postuari. Iragarpenak dio 15 edo 16 biltzarkide lortuko dituela, aurrekoan 19 izan zituen arren. PPK, ordea, 13 edo 14 erdietsiko lituzke. EHk lau bakarrik zituen, eta orain sei edo zazpi

izango ditu. UAk, berriz, lau edo bost galduko ditu, eta bederatzi biltzarkideak lau edo bostean geratuko dira. PPK ez ezik PSE-EEK ere etekina aterako dio egoerari: zazpitik bederatzira pasatzea espero du.

Bizkaian aldaketa gutxiago espero dira. EAJ-EAk bere nagusitasuna erakutsiko du

eta zituen biltzarkideekin geratuko da: 21. Agian bat gutxiago izango du. PPK orain baino bat edo bi gehiago izatea espero da, 10 edo 11, eta EHk zazpi edo zortzi, orain baino bi edo hiru gehiago. PSE-EEK eta IUk bana galduko lukete eta Gorodoren ICVk dituen biak.

Hiriburuei dagokienez, Gasteizen PPK Jose Angel Cuerdaren hutsunea eta UAren beherakada aprobetxatuko luke lehen alderdia izateko. Bigarren EAJ-EA, baina PPK lortuko lituzkeen zinegotzi kopuru berarekin: zazpi bakoitzak. Bilbon Josu Ortuondok ez du arazorik izango alkatetzan erdiesteko, 11 zinegotzi izatea espero baitu. PP bigarrena litzateke zazpirekin eta PSE-EE ondoren bost zinegotzirekin. ICVk lau galduko lituzke, Ortuondoren pozerako. Donostian, zinegotzi kopuruan ez da alde handirik, baina bai alkatetzan: EAJ-EAk 8, PSE-EEK 7, PPK 6, EHk 6, eta litekeena da IUk bat bera ere ez lortzea.

‘GALen kamioilariaren’ kasuan, hilketen «egile intelektualak» ikertzeko eskatu du fiskalak

■ 66 urteko kartzela zigorra eskatu du 1986an egindako bi hileketengatik

Agentziak / Madril

JAVIER BALAGUER Entzutegi Nazionalako fiskalak esan du Miguel Brescia GALen kamioilariaren kasuan «hilketen egile intelektualak» ikertu behar direla. Era horretan adierazi du kasua berri ere zabaldu behar dela.

1986an Bidarrain Christobal Matxikote eta Catherine Brion ustez hil zituen Miguel Bresciaren kontrako epaiketa egiten ari da, eta fiskalak adierazitakoaren arabera, «Brescia borrero paper tritea egin zuen». Gaineratu zuenez, «mertzenario baten aurrean gaude, faxista aktibo baten aurrean». Benetako hiltzaileak zigor gabe aske daudela azpimarratu zuen.

Fiskaltzak 66 urteko kartzela zigorra eskatu du Bresciarentzat, eta 30 milioi pezetako kalteordaina.

Akusazio partikularrak, oster, GALen kamioilari talde armatu bateko kide dela diote. Akusazioak esandakoaren arabera, «hilketa horiek erabili egin zituzten. GALen helburua izan zen Frantziako herri-tarregan beldurra sartzea, era horretan Frantzia eta Espainiaren arteko parte hartzea sendotzeko».

Miguel Sanzek eta Juan Jose Ibarretxek bilera egingen dute Nafarroako hiriburuan

■ Aurki egingen dutela iragarri dute, baina data zehazteke dago oraindik

Juan Kruz Lakasta / Iruñea

NAFARROAKO FORU ERKIDEGOKO lehendakari Miguel Sanzek eta Euskal Autonomia Erkidegoko lehendakari Juan Jose Ibarretxek bilera egingen dute aurki Iruñean, oraindik zehazteke dagoen egun batean. Atzo Radio Nacional de España irratiari eginiko adierazpenetan, Sanzek bileran izanen duen

jarreraren iragarri zuen: «Beti bezala, exijituko dut Nafarroaren eta EAEn arteko harremanak leialtasunean eta gure errealitate politiko-instituzional ezberdinen errespetuan oinarritutik egotea».

Nafarroako Gobernuak iturrien arabera, Ibarretxe lehendakari karguaz jabetu zelarik Sanzek telefonoz deitu zion zorionak emateko, eta

elkarrizketa hartan sortu zen bilera egiteko ideia. Ibarretxeren agenda arintzen zelarik elkartzekotan geratu ziren. Duela bi aste Ajuria Enetik Nafarroako Jauregira deitu zuten, agenda jada arinduta zegoela adierazteko, eta data zehazteko eskatuz. Data zehazteke badago ere, bilera aurki eta Iruñean egingen dutela iragarri zuten iturri berek.



Miguel Sanz, atzo Iruñean, Jose Maria Aznarrekin batera.

Euskal presoak Manifestazioa Iruñean bihar

Senideak: «Gizartearen borondatea zein den argi erakutsiko diegu erakundeei»

Hainbat gizarte eragilek sakabanaketaren aurkako manifestaldira deitu dute

Juan Kruz Lakasta / Iruñea

Euskal presoaren eskubideen aldeko eta sakabanaketaren aurkako manifestaldia egingen dute bihar Iruñean, Senideek deituta, eta hainbat gizarte eragilek sustengatuta. Protestaldia jai giroan egingen dute, isila izanen da, eta Nafarroako hiriburu Golem zinematokietatik abiatuko da, arratsaldeko 17:00etan.

SAKABANAKETAREN aurkako biharko manifestaldi deialdiari sustengua eman diote HB, IU, EA, Batzarre, EAJ eta PCE alderdi politikoek, LAB, ELA, ESK, EHNE, CGT eta EILAS sindikatuek eta beste hainbat gizarte taldek eta pertsona ezagunek. Esther Lakasta Senideak taldeko bozeramailearen arabera, protestaldia «mugarria» izanen da Nafarroako gizartearentzat. «Izan ere, presoaren eskubideen alde egiteko jatorri ezberdineko hainbeste gizarte talde eta pertsona ezagun elkartzen garen lehendabiziko aldia izanen da, eta deialdiaren egileen izaera askotariko hori dela kausa, manifestaldia hagitz jendetsua izanen da», azaldu zuen Lakastak. «Manifestaldiak erakundeei Nafarroako gizartearen benetako borondatea zein den erakutsiko die», gaineratu zuen.

Lakastaren aburuz, erakundeei eta manifestaldi deialdiarekin bat egin ez duten alderdiek «ezin dute segitu aldarrikapen honi bizkarra ematen», eta «jarrera inmobilitetarik alden du eta hautesleek haien bizkar utzi duten ardurari eutsi behar diote, sakabanaketa bertan behera gera dadin». Izan ere, «Nafarroako Gobernuak gauza asko ditu esateko Espainiako zein Frantziako gobernuen aitzinean». Bestalde, Lakastak salatu zuen euskal gizarteak egun egoera itxaropentsua bizi badu ere, euskal presoak egoera gero eta latzagoan daudela. Horren erakusle, besteak beste, azaldu zuen Kepa Miner, Antxon Garcia del Molino eta Txotxe Andueza euskal presoek giltzaperaturik segitzen dutela, gaixotasun larri eta sendaezi-



JOXE LACALLE

Iruñean egingo duten manifestazioaren aurkezpenean hainbat taldetako ordezkariak bildu ziren atzo.

nak pairatzen badituzte ere. «Sakabanaketak presoaren eskubideen urraketa eta presoaren zein senideen sofrimendua eragiten du», salatu zuen Lakastak.

Lau puntuko agiria

Manifestaldi deialdia egiteko, senideek presoaren eskubideen aldeko eta sakabanaketaren aurkako agiria prestatu dute,

eta horixe sinatu dute manifestaldi deialdiarekin bat egin duten gizarte eragileek. Idazkiak lau puntu dauzka. Lehenik eta behin, presoek kartzela zigorra haien jaioterritik gertuen dagoen espetxean betetzeko duten eskubidea aldarrikatzen du. Horren ondotik, idazkiak salatzen du sakabanaketa «neurri politiko» dela, eta «eskubideen urraketa, sofrimendua eta

gizartearen aztoratzea eragiten dituela». Hirugarren puntuak dio presoaren sakabanaketaren amaierak eta haien eskubideekiko errespetuak ezin dutela egon egoera politikoaren gorabeheren menpe, «edozein egoeratan errespetatu beharreko eskubideak direlako». Bere azken puntuan, idazkiak biharko manifestaldian parte hartzera deitzen du.

Sustengu zerrenda luzea

■ SENIDEEK biharko manifestaldiari begira ehunka sustengu lortu dituzte Nafarroako gizarte eragileen artean. Sakabanaketaren aurkako agiria sinatu dutenen zerrendak zortzi folio hartzen ditu. Sei alderdi politikok eta zazpi sindikatuk egin dute bat presoaren eskubideen aldeko ekimenarekin.

Horiez gain, hainbat gizarte taldek sustengatu dute protestaldia, besteak beste, Iruñeko hamar peñak, Ikastolen Elkartek, Sodepaz gobernu kanpoko erakundeak, Nafarroako Gaztediaren Kontseiluak, Elkarri eta Oinarriak euskararen normalizazioaren aldeko plataformak. Bestal-

de, 63 kazetarik sinatu dute agiria. Haien artean daude Mikel Muez, Ana Belasko, Ana Valencia, Javier Pagola eta Mikel Bujanda. Sinatzaileen artean badi-ra, halaber, abokatu asko. Zerrendan ageri dira Felipe Gurrutxaga, Juanje Soria, Patxi Zabaleta, Carlos Garaikoetxea Mina, Tomas Ur-

zainki. Hainbat kirolari ere sakabanaketaren aurkako jarrera azaldu dute, Ladis Galarza, Patxi Eugi eta Asier Olaiola pilotariak, besteak beste. Zerrendan artistarik ez da falta: Jon Gorriti eskultorea, Jose Luis Zumeta margolaria, Victor Moreno idazlea, eta beste asko.

Seaskak, EHEk eta Aiherrako ABk bat egin dute Baionako manifestaldiarekin

Erredakzioa / Baiona

DATORREN maiatzaren 15ean manifestaldia egingo da Baionan euskal presoaren Euskal Herriratzea galdegiteko. Presoaren Koordinaketak, Anai Arteak eta giza eskubideen hainbat taldek antolatuta *Euskal presoak Euskal Herrirat* leloarekin egingo dute manifestaldia arratsaldeko 15:00etan Baionan.

Manifestaldi hori atxikimendu ugari jasotzen ari da. Atzo Seaskako langileen elkarteak egin zuen manifestaldian parte hartzeko deia. Euskal Herrian Euskaraz taldeak ere bat egin du deialdiarekin. Euskal presoak sakabanaketaren ondorioz euskaldun gisa ere zigortzen dituztela zioen EHEren oharra. Gutunak euskaraz jasotzeko dituzten zailtasunak ere nabarmetzen zituzten, eta presoak Euskal Herrian izatea haien eskubidea dela oroitarazi.

Azkenik Aiherrako Aibertzaileen Batasunak ere manifestaldian parte hartzeko deia egin zuen.

Gose greba hasiko dute gaur Barakaldon presoaren alde

Europa Press / Barakaldo

BOST lagunek gose greba hasiko dute gaur Barakaldoko San Bizente elizan (Bizkaia) presoaren egoera salatzeko asmoz. Gaurtik maiatzaren 14ra egingo dute gose greba eta egun horretan giza katea egingo dute amaiera gisa.

Presoaren Euskal Herriratzea eta hiru laurdenak bete dituztenen askatzea eskatzeaz gain, laster zigorra betetzeko kartzelatutako dituzten bi gazteren egoera salatu asmo dute ekimen horrekin. Aipatu gazteek ere gose greban parte hartuko dute.

Kepa Miner presoarentzat 92. artikulua eskatu dute, gaixotasun larria duelako

Arnasa hartzeko gaitasuna %28ra murriztua duela azaldu du haren medikuak

Aitziber Iartza / Donostia

Kepa Miner preso hernaniarrarentzat 92. artikulua eskatu zuten joan den astean haren abokatuek. Gaixotasun larri eta sendaezina du, eta,

horregatik, aske utz dezaten galdegin dute, legeak hala biltzen baitu. Minerrek 65 urte ditu eta egun Madrilgo Alcala-Meco espetxean dago, eta, azken azterketen arabera, arnasa hartzeko gaitasuna %28ra murriz-

tua du. Ondorioz, ezin du inolako esfortzurik egin eta oxigenoa behar du egunean 12-15 orduz. Minerren medikuak, halaber, espetxeko baldintzek gaitzaren bilakaeran ondorio txarrak dituela salatu du.

KEPA MINER presoak biriketako gutxitasun kroniko buxtatzailea du. Horrek esan nahi du biriketako azken zatia, albeoloak, suntsituta daudela, eta, ondorioz, arnasa hartzeko arazoak ditu. 1996an, pertsona normal batek hartzen duen arnasaren %37 baino ez zuen hartzen, eta portzentaia gutxituz joan da, eta, hala, azkenaldian %28 baino ez zuen hartzen. Itxaso Idoiaga medikuak azaldu zuenez, gaitza sendaezina da, hobera egin dezakeen arren, eta Minerrek duen portzentaiarekin oso larritzat jotzen da. «Gaixotasun hori heriotzen laugarren arrazoia da Espainiako Estatuan. Gainera, Minerren arnas portzentaia kontuan hartuta, estatistikek diote bost urtez %50ek baino ez duela bizirik irauten eta hamar urtez %10ek baino ez», azaldu zuen Idoiagak.

Minerren egungo egoerari dagokionez, Idoiagak azaldu zuen ezin duela inolako esfortzurik egin eta paseatzean ere ito egiten dela. «100 metro egitea ere kosta egiten zaio, eta, hala, telefonoz deitzera joaten denean ere arnasestuka egoten da», azaldu zuen Idoiaga medikuak.

Tratamenduari dagokionez, bronkodilatatzailerak, kortikoideak eta oxigenoterapia bakarrik erabil daitekeela azaldu zuen. Hala, egunean 12-15 orduz oxigenoa behar duela azaldu zuen. Hala ere,



Itxaso Idoiaga medikua, Maider Aramendi Senideetako kidea, eta Elias eta Lurdes, Minerren seme-alabetako bi.

Idoiagak argi azaldu zuen espetxea ez dela batere egokia gaitza tratatzeko. «Oxigenoa izateko espetxea ez da tokirik egokiena. Batetik, kontrola egitea oso zaila da, mediku gutxi daudelako. Bestetik, oxigenoarekin arnas kutsaketak handitu egiten dira», azaldu zuen. Horregatik guztiagatik, 92. artikulua eskatu dute.

Espetxe ibilbide latza

Kepa Minerren seme Eliasek aitak jasandakoaren berri eman zuen prentsaurrekoan.

Gaitza 1994an Sevillan zela atzeman ziotela azaldu ostean, ordutik makina bat oztopo jasan duela azaldu zuen. Minerri espetxez kanpoko medikuen bisita izatea ukatu izan diote orain arte. Bestetik, Espetxe Zaintzako Erakundeek ez diote erantzun ere egin oraindik Euskal Herriratzeko eskaerari. Aitzitik, duela gutxi Cacerestik Alcala-Mecora eraman zuten, Barne Ministerioaren arabera «hobeto zainduta egongo delako». Elias Minerrek azalduetakoaren arabera, ordea, hori ez da hala, eta zaintza eskasa jaso-

tzen du bertan, eta, horregatik, ospitalera eraman behar izan zuten. «Buelakoan, medikuek oxigenoa hartu behar zuela esan arren, asteburu osoan ez zioten eman», azaldu zuen.

Maider Aramendi Senideak elkarteko kideak gogor salatu zuen Minerren egoera, eta «espetxe politika ankerraren beste kasu bat» dela esan zuen. Halaber, 92. artikulua berehala aplikatzeko eskatu zuen, eta horretarako aurrerakariak badaudela azaldu zuen, Jon Idigorasi egoera berrean onartu egin baitzioten.

Jean Pierre Toyos aske utzi dute eta beste atxilotuak Parisera eraman dituzte

■ Antza, bart arratsean ziren Le Vert epailearen aurrean deklaratzekoak

Agentziak / Paris

ASTELEHENEAN Ziburun atxilotu Jean Pierre Toyos aske utzi zuen atzo Frantziako Poliziak, inolako kargurik gabe. Aldiz, haren arreba Anne Marie Toyos eta bien iloba Christophe Etxegoien Parisera eraman dituzte.

Anne Marie Toyosen atxilotze epea gaur goizeko 06:30etan amaituko da, lau egun egin baititu inkomunikatuta Frantziako Poliziaren esku, eta, beraz, espero zen atzo arratsaldean bertan eramana izanen zela Laurence Le Vert epailearen aurrera. Etxegoien ere epailearen aintzin bart igaroko zela espero zen.

Berri agentzien arabera, Le Vert epaileak Anne Marie Toyos eta Christophe Etxegoieni gaiztagin elkarteko kide izatea lepora dakieke.

Gazteen jazarpena ere salbuespen egoera estali baten froga dela dio Jarraik

Erredakzioa / Donostia

EGUNOTAN «gazteek pairatzen duten etengabeko jazarpenaren» hainbat adibide ezin direla adierazi zuen atzo Jarraik, prentsa ohar baten bitartez. Gazte erakundeak dio horrek guztiak «egun Euskal Herriak duen salbuespen egoera estalia» erakusten duela.

Gazteen jazarpen kasu horiei buruz hitz egitean, Jarraik hainbat adibide jarri zituen: «Hego zein Ipar Euskal Herriko hiru gazte abertzaleri auto azpian transmisoreak jarri dizkiete; gazteak begirik gabe uztea ez da delitu, Iruñeko Juantxo Molinaren kasua artxibatu egin baitute; eta gazteen kontrako eraso eta muntaia polizial zein judizialek aurrera jarraitzen dute; Ynestrillasen bisitaren ondoren 6 gazte atxilotu dituzte eta abar».

Marurik dio torturatu zutenetako bi ezagutzeko gai dela

■ Bilboko epaitegiko epailea forentseen txostenen zain dago guardia zibilei deklaratzera deitzeko

I. Olabari / Bilbo

LANDER MARURI euskal presoak, atzo egin zuen deklarazioan, atxilotu eta gero torturatu egin zutela berretsi zuen epailearen aurrean. Guardia zibilak burua estali gabe zeuden une batean haietako biren aurpegiak ikusi zituela eta haiek ezagutzeko gai izango litzatekeela esan zion Maria Jose

Galindori, Bilboko 9. Argiketa Epaitegiko epaileari. Madrilin inkomunikatuta zegoela guardia zibilak ohar-kabetu ziren une batean, biren aurpegia ikusi zuen eta, horri esker, ezaugarri fisiko batzuen berri eman zion epaileari.

Maruri 1998. urteko urtarilaren 25ean atxilotu zuten, ETari laguntzea egotzita. Bost egunez inkomunikatuta

egon zela deklaratu zuen epailearen aurrean Marurik; Salveko kuartelean hasieran, eta Madrilin gero. Biluzi eta flexioak eginarazi zizkiotela, ukabilkada eta kolpe ugari eman zizkiotela —batez ere barrabiletan eta belarrietan; aurretik, forentseari belarrietatik operatua zegoela esan zion—, Madrilera bidean burua belauen artean jarrita eraman behar izan zuela,

eta etengabe mehatxatu zutela esan zuen Marurik.

«Madrilgo polizia etxeko eta Alcala kartzelako forentseen txostenak ikusi behar ditugu, ea lesiorik jasotzen duten. Horrelakoetan, ordea, ez da sekula ezer agertzen. Horien arabera erabakiko du epaileak guardia zibilei deklarazioa hartu ala ez», esan zuen Begona de la Cal abokatua.

Presoen alde beste pauso bat emateko deia egin dute

Senideek eta AABek Konpromiso Eguna antolatu dute gaurko



JOXE LACALLE

Senideek eta AABek atzo Iruñean eginiko kontzentrazioa, presoen Euskal Herriratzea eskatzeko.

Erredakzioa / Donostia

Presoak Euskal Herriratzaren aldeko konpromisoa indartu beharra dagoela iritzi diote Senideek eta AABek. Asmo horrekin antolatu dute gaurko Konpromiso Eguna, eta horren inguruan Hego Euskal Herriko herririk gehienetan mobilizazioak egingo dira gaur. Presoen egoerak ez duela hobera egin azaldu zuten atzo Senideek, eta horregatik urrats berriak egiteko eskatu zuten.

PRESOEN aldeko dinamika iraunkor bilakatzea ezinbestekoa da Senideen eta Amnistia-aren Aldeko Batzordeen ustez. Gaurko antolatutako Konpromiso Egunaren inguruan, talde horiek adierazi dute aspaldian euskal gizarte-ko sektore ezberdinek erakutsi dutela presoen aldeko jarrera eta haien Euskal Herriratzea eskatzeko mobilizazioetan ere parte hartu dutela. Hala ere, «urrats ausartak eta jauzi kualitativoak egiteko garaia da» aipatu taldeen ustez.

Presoen egoera ez dela aldatu oroitarazi dute Senideek, eta hortaz, senitartekok ere berdin jarraitzen dutela. «Egoera jasanezina eta ankerra da. Horregatik, senideak ez gara geldituko gizarte osoaren inplikazio zuzena bilatzeko bidean». Ildo horretan, dei egin zioten euskal

gizarteari gaurko mobilizazioetan parte hartzeko.

Mobilizazio ugari

Hegoaldeko ia herri guztietan izango dira mobilizazioak gaur. Bizkaian, Bilbon, PPren egoitzaren aurrean egingo dute kontzentrazioa eguerdian, eta arratsaldean Plaza Zirkularrean. Galdakaon 20:00etan izango da bilkura, besteak beste HB, EA, IU, ELA, LAB eta Elkarri-k deituta. Markinan 19:30etan manifestazioa egingo dute, alderdi, sindikatu eta giza taldeek deituta.

Gipuzkoan, Donostian, giza katea izango da arratsaldeko 19:30etan, hainbat sindikatu eta taldek antolatuta. Azpeitian, goizean kontzentrazioak egingo dituzte ikastetxeetan eta arratsaldean giza katea. Zestoan eta Mutrikun 19:30etan giza katean parte hartzeko deia egin dute udalek. Lezon Udalak antolatu du giza katea 20:00etan. Pasaian 18:00etan hasi eta gauerdi arte kartelada iraunkorra egingo da.

Nafarroan, Iruñean, 20:00etan eginko dira bilkurak Arrosadian, Alde Zaharrean eta Errotxapean, eta ordu erdi lehenago Txantrean. Sakanako herri guztietan eserialdiak egingo dituzte. Berriozarren egun osoko mobilizazioa egingo dute. Lesakan giza katea izango da 21:00etan. Beran burrunba egingo dute 21:30etan.

Azkenik, Araban, Gasteizen lau giza kate irtengo dira Olarizu, Txagorritxu, Zaramaga eta Lakuatik. 20:00etan Andra Mari Zuria- ren plazan elkartuko dira denak eta handik giza kate erraldoia abiatuko dute. Agurainen eta Laudion ere giza kateak egingo dira.

Michel Bonnet Angeluko auzapeza zendu da

Minbiziak jota hil aurretik, dimisioa aurkeztu zion atzo prefetari

Lutxi Fourcade / Baiona

MICHEL BONNET, Angeluko auzapeza, pausatu da bere etxean atzo arratsaldean. Lau urtez borrokatu zen minbiziaren aurka baina bere osasun egoera larritu egin zen azken egunotan. Atzo goizean, dimisioa aurkeztu zion Gilles Bouilhaguet departamenduko prefetari. Era berean, gutun bat bidali zien hiritar guztiei. Auzapez kargua uzteko arrazoiak zehazteaz gain, bere aktibitatearen balantze baikorra egin zuen. «1971n,



ARTXIBOKOA

Michel Bonnet.

Angelu bi herri nagusiren artean kokatua zen. Gaur egun, 2.000 lantegi eta 10.000 langile dira hirian eta Angelu bilakatu da Distrituaren birika ekonomikoa», adierazi zuen auzapez zenak.

Michel Bonneten heriotzarekin, Angeluko historia-

ren orrialde bat itzultzen da. Izan ere, 33 urte zituen herriko hautetsi kargu nagusia hartu zuenean eta geroztik ez zuen Angeluko Herriko Etxea utzi. Victor Mendibouren laguntzailea izan ondoren, Michel Bonnetek hartu zuen auzapez kargua 1992ko apirilaren

15ean. Anartean, Paueko Kontseilu Nagusian sartu zen 1989an eta departamenduko egitura- ren lehendakariorde izendatu zuten 1993an.

Hautetsi kargu franko izateaz gain, Bonnetek bere trebetasunaren fro-

gak ekarri zituen eguneroko gestioan. Zortzi lantegitako edo herri elkargotako administrazio kontseiluetan parte hartu zuen, besteak beste. Ustekabe txarrak ere izan zituen. Esaterako, salatua izan zen afera inmobiliario batean eta auzitegiak zuritu zuen.

Gipuzkoako EHk dio «Gobernu bokazioarekin» aurkezten dela

88 herrietatik 74etan alderdiaren zerrendak egongo dira

Aitziber Iartza / Donostia

Gipuzkoako EHk ekaineko hauteskundeetarako hautagaiak aurkeztu zituen atzo. Gipuzkoan «Gobernurako aukera egiazko gisa» aurkezten direla esan ostean, ildoak

«gardentasuna, parte hartzea eta zintotasuna» direla azaldu zuen Xabier Zubizarreta Deba-Urolako zerrendaburuak. Karme Aierbe hautagaiak, berriz, EH 74 herritan aurkezten dela eta eroldako %99,8arengana iritsiko dela azaldu zuen.



GARI GARAIALDE

Gipuzkoako Batzar Nagusietarako hautagaien aurkezpena egin zuen EHk Foru Aldundiaren aurrean.

KARMELE AIERBE HBko Mahai Nazionalako kideak eta Batzar Nagusietako hautagaiak, zerrenden eta kanpainako datuen aurkezpena egin zuen. Zerrendan, besteak beste, Xabier Zubizarreta, Txema Maritxalar, Haritz Zubimendi eta Kepa Etxeberria presoak ageri dira.

Herriei dagokionez, Gipuzkoako 88 herrietatik 74etan aurkeztuko da EH, eta eroldako %99,8a hartzen duela azaldu zuen Aierbek.

Xabier Zubizarretak,

berriaz, EHren asmoak aipatu zituen. «Gobernurako aukera egiazko gisa aurkezten gara, Gobernurako bokazioarekin. Hala, gobernuak izan daitezkeenei eskaini eta eskatzen diegu lehialtasuna», azaldu zuen Zubizarretak.

Lizarra-Garaziko Akordioaren garaian, «Gipuzkoatik Euskal Herri osoaren erakuntzaren alde» jokatu beharra azpimarratu zuen.

Gipuzkoa «ezkertze, aberatzale eta aurrerakoia» nahi dutela azaldu zuen Zubiza-

rretak, eta erabakia gipuzkoarren esku dagoela azpimarratu ostean, gobernatzeko «gardentasuna, parte hartzea eta zintotasuna» bultzatuko dituztela esan zuen HBko Mahai Nazionalako kideak.

Programari dagokionez, bost puntu aipatu zituen. «Subiranotasunaren beharra, batez ere fiskala; Gipuzkoa eta Gobernu euskalduna; interes orokorren arabera ekonomia bultzatzea; azpiegitura plangintza egitea eta pobreziari aurre egitea».

Nafarroako eremu ez euskaldunean ere hautes paperak euskaraz egongo dira

EHk egindako eskakizuna onartu du Nafarroako Hautesunde Batzordeak

Erredakzioa / Iruñea

EHk eskatuta Nafarroako Hauteskunde Batzordeak onartu du, Nafarroako eremu guztietan hauteskunde paperak euskaraz ager daitezen.

Eremu euskaldunean eta mistoan ezezik ez euskaldunean ere hauteskunde pape-

rak euskaraz hutsean, gazte-lera hutsean eta bitara eskuratze eskakizuna egin zuen EHko Xabi Oterok.

Nafarroako eremu guztietan paperak eta gutunazalak euskaraz ager daitezen eskakizuna onartu da, Hauteskunde Batzordeak dioenez, Nafarroako herritarrek Adi-

ministrazio Publikoetan euskaraz egiteko eskubidea g baitute. Eremu ez euskaldunean dio, hauteskundeetako mahaletan, horiek Administrazio Publikoen barruan daudenez, herritarrei gazte-lerara itzultzeko eskatu ahal izango dela, baina paperak euskaraz lor daitezke.



JOXE LACALLE

CDNko hautagaien aurkezpena atzo, Iruñean.

Alli: «Nafarrek erabaki behar dute beren geroa»

CDNk hauteskunde-zerrendak aurkeztu ditu

Juan Kruz Lakasta / Iruñea

CDN-K ekainaren 13ko foru hauteskundeetara eta udal hauteskundeetara aurkeztuko dituen hautagaitzak aurkeztu zituen atzo. Juan Cruz Alli lehendakariak azaldu zuenez, haren alderdiaren proiektu politikoa- ren zutabe nagusia «nafar nazionalismoa» da. «Gure aberria Nafarroa da. Historikoki Espainiaren barruan dago, eta guk gure autogobernua haren barruan garatu nahi dugu, baina beti ere kontuan izanik autogobernu hori, eta Nafarroaren etorkizuna oro har, nafarrek erabaki behar dutela, horretarako eskubide historikoa dutelako». Halaber, «justizia sozialarn

alde lan egingen duela iragarri zuen.

Allik, halaber, iragarri zuen «azken lau urteotan bezala» CDN hauteskunde- en ondotik erakunde- en gobernabilitatea bermatzen saiatuko dela. Nolanahi ere, halaber kritika gogorak egin zizkien akordioak lotzeko aurrez aurre eduki ditzakeen indarrei. Batetik, UPNz esan zuen «jatorri frankistako eskuin arrazionala» dela, «espainiar nazionalistak erregionalistaz mozorroturik». Bestetik, haren aburuz PSN «etika eza proiektu politiko bilakatu zutenak alderditik kanporatu eta gero, proiektu politikorik gabe geratu da, eta Madrilatik igortzen dizkieten aginduak besterik ez

«Haize kutsatzailea da Lizarra», Etxenikek dioenez

PSE-EE alderdiak Donostialdeko Batzorde Nagusierako hautagaiak aurkeztu zituen atzo

Amagoia Mujika / Donostia

GIPUZKOAKO PSE-EEko diputatu nagusierako hautagai Guillermo Etxenikek atzo aurkeztu zuen Donostialdeko hautagaien zerrenda. Etxenikek esan zuen Gipuzkoako alternatiba izango dela PSE-EEK.

«Muturreko» politika egingen da euskal gizartean, etxenikeraren ustez, eta mutur bietan ezarri zituen abertzaleak eta PP. EHri erreferentzia eginez esan zuen, «Permachek azaldutakoa Lizarrak haize berriak ekarri dituela, nik esan

nahi diot haize kutsatzailea ekarri duela» Etxenikerentzat Lizarrak izaera bazter- tzailea baitu.

Era berean PPren politika eskuindarra «marginala» zela esan zuen. Erdi bideko politika egingo dutela azaldu zuen.

Bestalde, Udalek Diputazioan lekua izan dezaten nahi dute, Jose Maria Mugika Heras Donostialdeko zerrendaburuak. Horregatik ezarri dituzte, Herasen atzetik Urtxuegia Lasarteko alkatea, Beloki Donostiako zinegotzia eta Morcillo Her- naniko altategaia.

IZENPETZEKO BAIMENA EMAN DIO JACQUES CHIRAC FRANTZIAKO PRESIDENTEAK PARISKO GOBERNUARI

Euroitunaren konstituzionaltasuna iker dadin galdegin du Eliseoak

■ Pierre Moscovici Frantziako Kanpo Aferetako ministroak gaur sinatuko du Euroituna Budapesten

■ Jacques Chirac lehendakariak, baimena eman arren, konstituzionaltasun azterketa galdegin du

■ Bizitza publikoan hizkuntza gutituek ukan dezaketen erabilpenaz dago kezkatutik estatuburua

Hur Gorostiaga / Baiona

EUROPAKO KONTSEILUKO Kanpo Aferetako ministroek gaur Budapesten egingen duten bilkuraren baitan izenpetuko du Frantziak Europako Hizkuntza Gutituen Ituna (Euroituna edo Eurokarta deitua). Lionel Jospin lehen ministroak joan den urrian iragarri zuen ekaina aitzin izenpetuko zuela, eta Pierre Moskovici izanen da sinatzaileria.

Joan den astean Gobernuak sinatzeko erabakia hartu zuela adierazi zenean, Jacques Chirac lehendakariaren egoitzak, Eliseoak, bere erre-serba agertu zuen. Atzo erre-serba hori baieztatu zen, Euroitunaren konstituzionaltasuna iker dezan galdeginen baitio presidenteak Kontseilu Konstituzionalari.

Eliseoko iturriek adierazi dutenez, Chiracek baimena eman du Gobernuak Ituna sinatzean. Gisa berean, Euroituna sinatzearen alde agertu zen Britainiara egindako azken bisitan. Aitzitik, hizkuntza gutituen erabilera publikoari buruz agertu du kezka. «Ekimen honen aplikapenak gure herrian izanen dituen ondorio zabalak kontuan izanik, batez ere eskualde hizkuntzen edo hizkuntza gutituen erabilera publikoari dagokionez, Errepublikako Kontseilu Konstituzionalerara jotzea erabaki du», adierazi du Eliseoak.

Chiracen jarreraren zergatikoa, ilun

Chiracen desmartxa molde ezberdinetan ulertu da, batez ere ituna berresteko, Kontseilu Konstituzionalaren azterketa ezinbesteko etapa baita. Batetik, sinatu beharreko 39 puntuen konstituzionaltasuna hurbiletik iker-tu zuen Guy Carcassone jurista ezagunak, eta ondorioz orain eskaera hori egiteak ez du zentzu handirik. Are gehiago, bertze hamahiru puntu aurkeztu zituen kons-



Jacques Chirac, Frantziako presidentea, artxiboko irudi batean.

tituzional gisa Carcassonek. Horrezaz gainera, puntu horiek justuki izenpetu gabe uzteak, hizkuntzak bizitza publikoan izan dezakeen eragin tipiena ere baztertzea ekarri du.

Gisa horretan, sinaduran bere partehartzea agertzeko

modua izan daiteke, hizkuntza gutituekin duen lotura azaltzeko asmoz, dena behar bezala egin izan dadin. Gisa berean, kontrakoak ziurtatzeko modua izan daiteke, Frantziak Konstituzioaren errespetuan sinatuko duela berresteko.

Hala ere Kontseilu Konstituzionalak izanen du azken hitza ituna berresteari buruz. Frantziako Konstituzioko Bigarren artikulua Errepublikako hizkuntza frantsesa dela baitio. Estatu Kontseiluak Konstituzioaren aurkakotzat jo zuen Euroituna

1996 urtean. Hala ere, bigarren artikulua egileek hizkuntza gutituen aurkako bezala egin ez zutela argudiatuz, kontrakoa erran lezake Kontseilu Konstituzionalak, ala ohar balio soila duen Estatu Kontseiluaren iritzia baieztatut.

Pery eta Espilondo pozik

■ NICOLE PEREY Estatu idazkari sozialista eta Jean Espilondo diputatu sozialista pozik agertu dira Frantziak gaur Euroituna sinatuko duela eta. «Frantziak Europako Kontseiluaren 50. urteurrena hautatu du Euroituna sinatzeko. «Pozik nago sinadura zehaztu delako, Lionel Jospin gobernuburuak eman zidan lana

oso baikorki bururatzeko delako. Lehen ministroak argiki azpimarratu zuen hizkuntza horien irakas-kuntza batasun nazionalerako arriskugarri ez zela. Frantziak 39 artikulua izenpetuko ditu, nahiz eta 35 izan beharrezkoak Euroitunaren izenpetzeko», adierazi du Nicole Pery Emakumeen Gaietarako eta Heziketa Pro-

fesionaleko Estatu idazkariak.

Eurokarta berrespina 2000 urtean helduko dela ziurtatu du Peryk, «eta une horretan zehaztuko da zeintzuk diren hartuko diren engaiamenduak eta zein hizkuntzekiko». Gisa berean, kultur elkar-teek hizkuntzarendako egindako ahaleginek azpimarratu ditu.

Jean Espilondo angeluarrak, berriz, «Europako Ituna sinatzeak Errepublika eta eskualde hizkuntzen arteko behin betiko adiskidetzea» ekarriko duela adierazi du. «Frantziar nazioak duen aniztasun kulturalaz jabetzeko duen gaitasuna agertzen du: euskara eta gaskoiera Errepublikak ezagutzen dituen hiz-

kuntzan dira jada», adierazi du.

«Goi mailako keinu horren baitan luzaz egindako sentsibilizazio lanaren ondorioa» dakusa Espilondok, «Errepublikaren itxuratzeko aniztasun kulturala bultzatzea eta estremista desbideraketak bazterturik». Hala ere, hizkuntza gutituekiko lan egiten segitu beharra adierazi du.

Sinatuko dituenak eta ez dituenak

■ Europako Hizkuntza Gutxituen Itunak bost zati ditu: erabaki orokorrak (I), helburu eta oinarriak (II), hartu beharreko neurriak (III), indarrean jartzeko arauak (IV), eta azken erabakiak (V). Ituna sinatzean, I., II., IV. eta V. atalak onestea derrigorrezkoa dute estatuek, baina hizkuntza gutxituen aldeko neurri konkretuak hartzeko konpromisoa eskatzen duen III. zatiko proposamenak hautazkoak dira: 99 neurrietatik 39 onartu ditu Frantziak. Ituneko III. zatia osorik eskaintzen dugu bi orrialdeotan, Frantziak sinatuko dituen 39 puntuak beltzez nabarmenduta. *Euskarari buruzko oinarrizko legeria* (Artez euskara zerbitzua, Bilbo) liburutik hartua da Itunaren euskarazko bertsioa.

III. zatia. Jendaurreko jardunean erregio edo gutxiengo hizkuntzak erabiltzearen aldeko neurriak. Neurriok 2. artikuluko 2. lerroaldian oinarrituta izenpetutako konpromenez bat hartu beharko dira.

8. artikulua. Irakaskuntza

1. Irakaskuntzaren arloan, hizkuntza horiek erabiltzen diren lurraldeari dagokionez, hizkuntza bakoitzaren egoeraren arabera eta estatuko hizkuntza ofizialaren edo ofizialen irakaskuntzaren kaltetan gabe, agirigileek honako konpromezuak hartu dituzte:

a) - eskolaurreko heziketa kasuan kasuko erregio edo gutxiengo hizkuntzetan burutzea ziurtatzea, edo

- eskolaurreko heziketaren zati garrantzitsu bat kasuan kasuko erregio edo gutxiengo hizkuntzetan burutzea ziurtatzea, edo

- **aurreko bi puntuetako bat betetzea beren gurasoek hala nahi duten ikasleekin behintzat, ikasle kopurua behar bestekoa baldin bada, edo**

- herri-agintariak eskolaurreko heziketan zuzeneko aginpiderik ez baldin badute, lehen bi puntuetan oharmandako neurriak bete daitezela lagundu edo/eta bultzatzea;

b) - lehen heziketa kasuan kasuko erregio edo gutxiengo hizkuntzetan burutzea ziurtatzea, edo

- lehen heziketaren zati garrantzitsu bat kasuan kasuko erregio edo gutxiengo hizkuntzetan burutzea ziurtatzea, edo

- lehen heziketaren esparruan, kasuan kasuko erregio edo gutxiengo hizkuntzetan irakastea curriculumaren ataleko bat izan dadin oharmentatea, edo

- **aurreko hiru puntuetako bat betetzea beren gurasoek hala nahi duten ikasleekin behintzat, ikasle kopurua behar bestekoa baldin bada;**

c) - bigarren heziketa kasuan kasuko erregio edo gutxiengo hizkuntzetan burutzea ziurtatzea, edo

- bigarren heziketaren zati garrantzitsu bat kasuan kasuko erregio edo gutxiengo hizkuntzetan burutzea ziurtatzea, edo

- bigarren heziketaren esparruan, kasuan kasuko erregio edo gutxiengo hizkuntzetan irakastea curriculumaren ataleko bat izan dadin oharmentatea, edo

- **aurreko lehen hiru puntuetako bat betetzea hala nahi duten ikasleekin edo, bestela, gurasoek nahi dutenekin ikasle kopurua behar bestekoa baldin bada;**

d) - heziketa tekniko eta lanbide-heziketa kasuan kasuko erregio edo gutxiengo hizkuntzetan burutzea ziurtatzea, edo

- heziketa teknikoaren eta lanbide-heziketaren zati garrantzitsu bat kasuan

kasuko erregio mailako edo gutxiengo hizkuntzetan burutzea ziurtatzea, edo

- heziketa teknikoaren eta lanbide-heziketaren esparruan, kasuan kasuko erregio edo gutxiengo hizkuntzetan irakastea curriculumaren ataleko bat izan dadin oharmentatea, edo

- **aurreko lehen hiru puntuetako bat betetzea hala nahi duten ikasleekin edo, bestela, gurasoek nahi dutenekin ikasle kopurua behar bestekoa baldin bada;**

e) - **unibertsitateko edo goi mailako beste ikasketa batzuk erregio edo gutxiengo hizkuntzetan burutzea oharmentatea, edo**

- **hizkuntza horiek ikertzea unibertsitateko edo goi mailako irakaskuntzako ikasgaiak izan daitezela oharmentatea, edo**

- goi mailako irakaskuntza finkatzea estatuak izan dezakeen eragina dela eta, lehen bi azpiartikuluek ezin bete izango balira, unibertsitateko edo goi mailako beste irakaskuntza mota batzuk erregio edo gutxiengo hizkuntzetan buru daitezela bultzatu edo/eta baimentzea;

f) - helduen heziketa edo etengabeko heziketa neurri handi batean edo erabat erregio edo gutxiengo hizkuntzetan burutzeko ikastaroak eskain daitezela beharrezko erabakiak hartzea, edo

- **hizkuntza horiek helduen heziketako ikasgaiak izan daitezela proposatzea, edo**

- herri agintariak ez badute helduen heziketaren arloko zuzeneko aginpiderik, helduen heziketa eta etengabeko heziketan hizkuntza horiek irakats daitezela bultzatu eta sustatzea;

g) - **erregio edo gutxiengo hizkuntzek adierazten duten historia eta kultura irakatsi ahal izateko erabakiak hartzea;**

h) **Zati honen bidez onartutako a)tik g)ra arteko lerroaldietan esaten dena indarrean jartzeko, irakasleek beharrezko hasierako eta etengabeko prestakuntza jaso dezatela ziurtatzea;**

i) **erregio edo gutxiengo hizkuntzen irakaskuntza finkatu edo garatu asmoz hartutako neurrien eta izandako aurrerakuntzen jarraipena egiteko, ikuskaritza-organo bat edo beste sortzea eta gai horien inguruko txostenak egitea aldi aldi. Txosten horiek jendaurrean jarriko dira.**

2. Irakaskuntzaren arloan, erregio edo gutxiengo hizkuntzak aspaldidanik erabiltzen diren eskualdetatik kanpo dauden lurraldeei dagokienez, irakaskuntzaren garai egokietan erregio edo gutxiengo hizkuntzak edo hizkuntzetan irakatsi ahal izatea baimendu, sustatu edo finkatzeko konpromezua hartu dute kartagileek, erregio edo gutxiengo hizkuntzaren hitzun kopuruak hala jardutea bidezko egiten badu.

9. artikulua. Zuzentza

1. Jarraian zehazten diren neurriak hartzea bidezko egiteko besteko erregio edo gutxiengo hiztun kopurua duten zuzentza-agintaritzen barrutiei dagokienez, hizkuntza horietako bakoitzaren egoeraren arabera, eta lerroaldi honetan jasotzen diren aukeraz baliatzeak epailearen ustez zuzentzaren administrazio onari oztoporik jartzen ez badio, kartagileek honako konpromezuak hartu dituzte:

a) auzibideetan:

- auzibidean parte hartzen dutenek hala eskatzen badute, auzibidea eskualde mailako edo gutxiengo hizkuntzan aurrera eramatea oharmentatea, eta/edo

- auziperatuak bere erregio edo gutxiengo hizkuntzan mintzatzeko aukera izan dezan bermatzea, eta/edo

- oharmentatea errekerimendu eta frogak, ahozkoak zein idatzizkoak, onartezintzat ez hartzea erregio edo gutxiengo hizkuntzan egiteagatik, eta/edo

- gutxiengo hizkuntza horietan aurrera eraman ahal izatea, beharrezkoa bada interpretari eta itzultzaileez baliatuta, interesatuei gehiago ordaindu beharra ekartzen ez badiote;

b) zibil arloko zuzenbideetan:

- auzibidean parte hartzen duenetakoren batek hala eskatzen badu, auzitegiek auzibidea erregio edo gutxiengo hizkuntzetan aurrera eraman dezatela oharmentatea, eta/edo

- auzibidean parte hartzen duenetakoren batek epaimahaiaren aurrean agertu behar badu eztabaidaren batean, bere erregio edo gutxiengo hizkuntzan hitz egin ahal izatea baimentzea. Horrek ez dio gastu gehigarriarik ekarriko, eta/edo

- Karta eta frogak erregio edo gutxiengo hizkuntzetan aurrera eraman dezatela oharmentatea, eta/edo

c) Administrazio arloan aginpidea duten auzibideetan:

- auzibidean parte hartzen duenetakoren batek hala eskatzen badu, auzitegiek auzibidea erregio edo gutxiengo hizkuntzetan aurrera eraman dezatela oharmentatea, eta/edo

- auzibidean parte hartzen duenetakoren batek epaimahaiaren aurrean agertu behar badu eztabaidaren batean, bere erregio edo gutxiengo hizkuntzan hitz egin ahal izatea baimentzea. Horrek ez dio gastu gehigarriarik ekarriko, eta/edo

- Karta eta frogak erregio edo gutxiengo hizkuntzetan sortzea baimentzea, horretarako interpretariak edo itzulpenak erabili behar badira ere;

- b eta c lerroaldietan lehen eta hirugarren apartatuak ezartzeak eta aldi batez interpretari nahiz itzulpenez baliatu

beharrak interesatuei gastu gehigarriarik eragin ez diezaieten neurriak hartzea.

2. Kartagileek honako konpromezuak hartu dituzte:

a) estatu bateko legeko egintzak ez baliogabetzea erregio edo gutxiengo hizkuntza batean idatzita egoteagatik soilik, edo

b) kartagileen artean estatu bateko legeko egintzak ez baliogabetzea erregio edo gutxiengo hizkuntza batean idatzita egoteagatik soilik, eta hizkuntza horietan hitzun ez diren interesatuen aurka erabili ahal izan daitezela oharmentatea, baldin eta agiriaren edukiaren berri ematen badie agiriari balioa ematen dionak, edo

c) kartagileen artean estatu bateko legeko egintzak ez baliogabetzea erregio edo gutxiengo hizkuntza batean idatzita egoteagatik soilik.

3. **Estatu mailako lege nagusiak eta bereziki erregio edo gutxiengo hizkuntzei eragiten dietenak erabiltzaileen eskutik hizkuntza horietan jartzeko konpromezua hartu dute kartagileek, testu horiek dagoeneko beste moduren batean jasotzerik ez baldin badago behintzat.**

10. artikulua. Administrazioko agintariak eta zerbitzu publikoak

1. Jarraian datozen neurriak hartzea bidezko egiteko besteko erregio edo gutxiengo hizkuntzetako hitzun kopurua duten estatuko administrazio barrutietan, hizkuntza bakoitzaren egoeraren arabera, kartagileek honako konpromezuak hartu dituzte, aurrera eramatea posible den neurrian burutzekoak:

a) -administrazio horiek erregio edo gutxiengo hizkuntzak erabil ditzatela zaintzea, edo

- administrazio horietan jendaurrean dauden langileek beraiengana erregio edo gutxiengo hizkuntzan zuzentzen direnekin hizkuntza horiek erabil ditzaten zaintzea, edo

- erregio edo gutxiengo hizkuntzetako hitzunez hizkuntza horietan ahoz edo idatziz eskariak egin eta erantzuna hizkuntza berean jaso ahal izan dezaten zaintzea, edo

- erregio edo gutxiengo hizkuntzetako hitzunez hizkuntza horietan ahoz edo idatziz eskariak egin ahal izan ditzaten zaintzea, edo

- erregio edo gutxiengo hizkuntzetako hitzunez hizkuntza horietan ahoz edo idatziz eskariak egin eta erantzuna hizkuntza berean jaso ahal izan dezaten zaintzea, edo

b) -jendearentzat ohizkoak diren administrazioari agiri eta testuak erregio edo gutxiengo hizkuntzetan edo elebitan jartzea;

c) -administrazioari agiriak erregio edo

Europako Ituna

Frantziaren izenpetzea

gutxiengoaren hizkuntzan idazteko aukera ematea.

2. Jarraian datozen neurriak hartzea bidezko egiteko besteko erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetako hiztun kopurua duten toki edo erregio agintaritzei dagokienean, kartagileek honakook baimendu eta/edo sustatzeko konpromezua hartu dute:

a) erregio edo toki mailako administrazioaren esparruan erregio edo gutxiengoaren hizkuntzak erabiltzea;

b) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetako hiztunek hizkuntza horietan ahoz eta idatziz eskariak aurkeztu ahal izatea;

c) kolektibitate erregionalek beren agiri ofizialak erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan ere argitaratzea;

d) kolektibitate lokalek beren agiri ofizialak erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan ere argitaratzea;

e) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzak erabiltzen diren kolektibitate erregionalek beren batzarretako eztabaidetan hizkuntza horiek erabiltzea. Horrek ez du esan nahi estatuko hizkuntza ofiziala edo ofizialak erabiliko ez direnik.

g) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetako toponimia aspaldidaniko moduan eta zuzentasunez erabiltzea edo erabiltzen hastea, bestela ezin denean estatuko hizkuntza ofizial edo ofizialeko izenekin batera.

3. Administrazioako agintaritzek edo hauen izenean diharduten beste pertsona batzuek eskaintzen dituzten herri zerbitzuei dagokienez, erregio edo gutxiengoaren hizkuntzak erabiltzen diren eskualdeei dagokienez, hizkuntza bakoitzaren egoeraren arabera eta aurrera eramatea posible den neurrian, honako konpromezuak hartu dituzte kartagileek:

a) zerbitzua eskaintzean erregio edo gutxiengoaren hizkuntzak erabil daitezen zaintzea, edo

b) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetako hiztunek eskariak hizkuna horietan egin eta erantzunak ere hizkuntza berean jaso ahal izatea baimentzea, edo

c) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetako hiztunek eskariak hizkuntza horietan egin ahal izatea baimentzea.

4. Onartu dituzten 1., 2., eta 3. lerroaldietako erabakiak indarrean jarri ahal izateko, kartagileek jarraian datozen neurrietako bat edo batzuk betetzeko konpromezua hartu dute:

a) eskatuko balitz, idatzizko edo ahozko itzulpena egitea;

b) behar beste herri langile kontratatu edo, bestela, lanean dihardutenak prestatzea;

c) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzaren bat ezagutzen ez duen herri langileek hizkuntza horiek erabiltzen diren lurraldeetan lan egitea eskatzen badute, ahal den neurrian aukera hori ematea.

5. Abizenak erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan erabili edo erabiltzen hastea baimentzea, interesatuek hala eskatzen badute.

11. artikulua. Komunikabideak

1. Erregio edo gutxiengoaren hizkuntzak erabiltzen diren lurraldeei dagokienez, hizkuntza bakoitzaren egoeraren arabera, herri agintariek arlo horretan zuzenean edo zeharka aginpiderik edo zereginik duten neurrian eta komunikabideen independentzia eta autonomia errespetatu behar dela kontuan izanda, kartagileek honako konpromezuak hartu dituzte:

a) Irratia eta telebista neurri batean herri zerbitzu direla kontuan izanda;

- erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan jardungo duten irrati eta telebista bana gutxienez sor dadila ziurtatzea, edo

- erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan jardungo duten irrati eta telebista bana gutxienez sortzeko sustapena egin eta/edo laguntzea, edo

- hedabideek erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan burututako irrati edo telebista saioak egin ditzaten beharrezko erabakiak hartzea.

b) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan jardungo duen irrati bat gutxienez sortzeko sustapena egin eta/edo laguntzea, edo

-erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan sortutako irratsaioak jarraitasunez ematea sustatu eta/edo erraztea;

c) eskualde mailako edo gutxiengoaren hizkuntzan jardungo duen telebista bat gutxienez sortzeko sustapena egin eta/edo laguntzea, edo

- erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan sortutako telebista saioak jarraitasunez ematea eta/edo erraztea;

d) entzutezko eta ikus-entzutezko lanak erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan ekoiztu eta hedatzea sustatu eta erraztea;

e) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan jardungo duen aldizkari bat gutxienez sortzeko eta/edo laguntzea, edo

- erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan sortutako prentsa artikulua jarraitasunez argitaratzea sustatu eta/edo erraztea;

f) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzak erabiltzen dituzten komunikabideen gastu gehigarriak ordaintzea, legetan komunikabideei orokorrean dirulaguntzak ematea oharmentan baldin bada, edo

- dirubidezko laguntzak erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan sortutako ikus-entzutezkoei ere ematea;

g) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan lan egiten duten komunikabideetan jardun ahal izateko kazetari eta beste langile batzuen prestakuntza bultzatzea;

2. Alboko herrialde batean erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan nahiz hauen antzekoren batean sortutako irrati edo telebista saioak zuzenean hartzeko askatasuna bermatzeko konpromezua hartu dute kartagileek, eta baita alboko herrialdeetan hizkuntza horietan egindako irrati edo telebista saioak hedatzeari oztoporik ez jartzeko ere. Bestalde, erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan nahiz hauen antzekoren batean sortutako idatzizko informazioa dela-eta, adierazpen askatasunari edo informazioa askatasunez hedatzeari buruzko mugarik ez jartzeko konpromezua ere hartu dute. Aipatutako akatasunez baliatzean baliatzean, betebeharrak eta erantzunkizunak daudenez, legean atzemandako betekizun, baldintza, muga edo zigorrak izan daitezke. Neurriok beharrezkoak dira demokrazian oinarritutako gizarte batean nazioaren segurtasuna, lurralde osotasuna eta biztanleen segurtasuna, bakea zaintzea, kriminalitateari alde zuzena aurretik aurre egitea, osasuna edo morala babestea, lagunurkoaren ospea edo eskubideak babestea, ezkutuko informazioa zabaltzea galaraztea edo bote-re judizialaren aginpidea edo alderdikeriarik eza bermatu ahal izateko.

3. Legearekin bat etorritako sortutako egituretan, erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetako hiztunen interesak ordezkatuta egon edo kontutan hartzeko konpromezua hartu dute kartagileek. Helburua komunikabideen askatasuna eta pluraltasuna bermatzea da.

12.artikulua. Kultura-jarduerak eta -azpiegiturak.

1. Kultura-jarduera eta azpiegituren arloan (batez ere liburutegiak, bideotekak, kultur etxeak, museoak, ikastetxeetako artxibategiak, antzerkiak, zinemak, literatura eta zinemarako ekoizpen-lanak, herri-kulturaren adierazpideak, jaialdiak, kulturaren arloko industriak), guztietan eta batez ere teknologia berria erabiltzea bultzatuko delarik, hizkuntza horiek erabiltzen diren euskalderari dagokionez eta herri-agintariek aginpideren bat edo zer esanik baldin badute arlo horretan, honako konpromezuak hartu dituzte kartagileek:

a) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzako espresabideak eta ekimenak sustatzea eta hizkuntza horietan sortutako lanak eskuratzeko bideak erraztea;

b) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan sortutako lanak beste hizkuntza batzuetan eskuratu ahal izateko bideak erraztea. Horretarako, itzulpenak, bikoizketak, postsikronizazio-lanak eta azpittituluak jartzea bultzatu edo garatuko dira;

c) beste hizkuntza batzuetan sortutako lanak erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan eskuratu ahal izateko bideak erraztea. Horretarako, itzulpenak, bikoizketak, postsikronizazio-lanak eta azpittituluak jartzea bultzatu eta garatuko dira;

d) kultura-jarduerari hasiera eman edo bultzatzeko ardura duten erakundeek beren ekimeneko lanak edo beraiek bultzatutakoak burutzerakoan erregio edo gutxiengoaren hizkuntzak eta kulturak neurri egokian barnera daitezzen zaintzea;

e) kultura-jarduerari hasiera eman edo bultzatzeko ardura duten erakundeek beren langileen artean, biztanleen gainontzeko hizkuntzak ezagutzeaz gain, erregio edo gutxiengoaren hizkuntzak menperatzen dituztenak izan ditzaten erraztea;

f) kultura-jarduerak hornitu eta beraien programak egitearekin zer ikusia duten arloetan, erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan hitz egiteko gauza diren ordzkariek zuzenean parte har dezaten erraztea;

g) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan sortutako lanak jaso, gordailua eman eta aurkeztu edo argitaratzeko ardura izango duen erakunde bat edo gehiago sor dadin sustatu eta/edo erraztea;

h) halakorik ezin bada, erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetako administrazio, merkataritza, ekonomia, gizarte, teknologia edo lege arloko terminolgoa egokia mantendu eta garatzeko itzulpen eta terminologiaren arloko ikerketarako zerbitzuak sortu eta/edo sustatu eta finantzatzea.

2. Erregio edo gutxiengoaren hizkuntzak aspaldidanik erabiltzen dituzten beste lurralde bautzei dagokionez, hizkuntza horietako hiztun kopurua behar adinakoa baldin bada, kultura-jarduera eta hornikuntza egokiak izan ditzaten baimendu, sustatu eta/edo oharmenteko konpromezua hartu dute kartagileek, aurreko lerroaldian erabakitakoaren il-dotik.

3. Atzerrian aurrera eraman beharrezko kultura arloko politikari dagokionez, erregio edo gutxiengoaren hizkuntzei eta hauek adierazten dituzten kulturei gune egokia eskaintzeko konpromezua hartu dute kartagileek.

13. artikulua. Ekonomia-eta gizarte-arloa

1. Ekonomia- eta gizarte-arloko jarduerari dagokienez, kartagileek honako konpromezuak hartu dituzte herrialde osorako.

a) ekonomia- eta gizarte-arloei buruzko agirietan -batez ere lan-hitzarmenetan eta agiri teknikoetan, esate baterako ekoizpenak edo hornigaiak nola erabili adierazten dutenetan- erregio edo gutxiengoaren hizkuntza erabiltzea benetazko arrazoirik gabe galarazi edo mugatzen duten erabaki guztiak kentzea bere legerietatik;

b) enpresetako barne-araudietan eta ekintza pribatuetan erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetako hiztunek hizkuntza a horiek erabiltzea galarazi edo mugatzen duten baldintzakizatea debekatzea;

c) ekonomia- eta gizarte-arloko jardueratan erregio edo gutxiengoaren hizkuntzak erabiltzea bultzatzearen aurkakoak diren neurriek aurre egitea;

d) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzen erabilera bultzatzeko, aurreko apartatuetan azaldutako neurriez gainera, beste batzuk erabiltzea erraztu eta/edo sustatzea.

2. Erregio edo gutxiengoaren hizkuntzak erabiltzen diren lurraldeetan, ekonomia- eta gizarte-arloko jarduerari dagokienean herri-agintariek aginpideren bat baldin badute, aurrera eramatea posible den neurrian, honako konpromezuak hartu dituzte kartagileek;

a) finantza eta bankuei buruzko araubideen bidez, merkataritza jarduteko moduko baldintzetan, ordainketa-agindua (txekek, gambio-letrak, etab.) edo finantza arloko beste giri batzuk erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan erabili ahal izateko bideak jartzea, edo bestela, bide horiei hasiera ematen laguntzea;

b) zuzen-zuzenean beren ardurapean dauden ekonomia- eta gizarte-arloetan (arlo publikoa), erregio edo gutxiengoaren hizkuntzen erabilera bultzatzeko ekintzak burutzea;

c) ospitale, helduen egoitza edo antzeko gizarte-egoitzetan dauden gaixo, adineko eta bestelakoak beren erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan zaindu ahal izan ditzaten betearaztea,

d) segurtasunezko oharrak, modu egokien arabera, erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan ere idatzia egon daitezen zaintzea;

e) kontsumitzaileen eskubideen arloan aginpidea duten agintariek emandako argibideak erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan jaso ahal izatea.

14. artikulua. Mugaz gaindiko harremanak

Kartagileek honako konpromezuak hartu dituzte:

a) hizkuntza bera edo antzekoa erabiltzen duten eskualdeen gaineko estatuek dituzten bitariko edo askotariko akordioak betetzea edo amieraraino eramaten saiatzea, estatu horietako hizkuntza beraren hiztunen arteko haremanak erraztu asmoz. Harreman horiek kultura, irakas-kuntza, informazioa, lanbide-heziketa eta etengabeko prestakuntzaren arlokoak izango dira;

b) erregioedo gutxiengoaren hizkuntza modu berean edo antzekoan erabiltzen duten lurraldeetako elkarlana erraztea eta/edo sustatzea, batez ere elkarte erregional eta lokalen arteko, beti ere erregio edo gutxiengoaren hizkuntzen alde.

Benetako borondatea ager dezan galdegin diote Frantziako gutiengoek Gobernuari

Berrespenari itxoin gabe, Konstituzioa aldatu eta hizkuntzei buruzko legedia egin dadin eskatu dute

Hur Gorostiaga / Baiona

Euskal Herrian bezala, Ipar Kataluniako, Alsaziako, Bretainiako edo Okzitaniako hizkuntza gutituen aldeko elkarteek EUSKALDUNON EGUNKARIA-ri adierazi diote Frantziak, gaur Budapesten Eurokarta 39 puntutan sinaturik, «aitzina pausoa» eginen duela. Baina berehalako ondorioetan baino gehiago, lehen ezagupen gisa duen balio sinbolikoa azpimarratu dute. Berrespenari itxoin gabe, Konstituzioko 2. artikulua aldatzea eta legedi berezia galdegin dute.

FRANTZIAK Budapesten (Hungria) Europar Kontseilu-ko hizkuntza gutituen Eurokarta gaur 39 puntutan sinatu behar duela eta, Ipar Kataluniako, Alsaziako, Bretainiako eta Okzitaniako hizkuntza gutituen aldeko elkarteek azpimarratu dute «deus ez izatetik lehen ezagupen batera pasatzea aitzina pausoa» izanen dela.

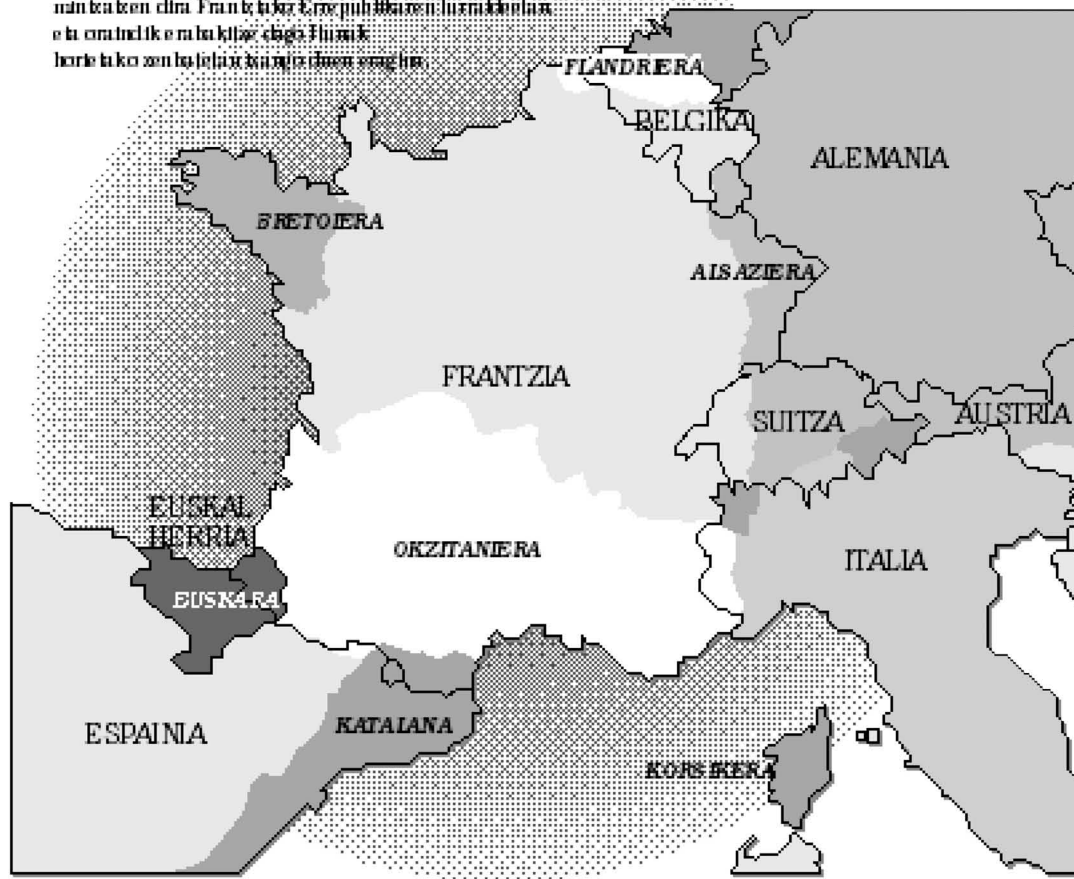
Hala eta guztiz ere, hizkuntza gutituen normaliztarako ondorio zuzenetan baino gehiago, Frantziako gizarteari eta orain arte hizkuntza gutituekiko itxitasun gehien agertu duten ardura-dunei eta hautetsiei begira izanen duen «balore sinbolikoa» azpimarratu dute.

Fred Urban Frantziako Hizkuntzen Goi Kontseiluko idazkari eta Alsaziako Elebitasun Bulegoko kideak bi irakurketa egin ditu sinatzeari buruz. «Frantziak orain arte erakutsi duen jarrera kontuan izanez, sinatzea oso adierazgarri ona da. Frantziak Eurokarta sinatzea ukatu zuen hastepenean. Ondotik, berriz, Eurokarta sinatzea Konstituzioaren aurka zihoala adierazi zuen Estatu Kontseiluak. Beraz egun une historiko bat da Frantziak. Sinatzeak erakusten du garapen politiko bat egon dela. Nazio kontzeptua modernizatzen ari da eta geroz eta Europarragoak bilakatzen ari gara; Frantzia salbuspen izatea alde batera uzten ari da».

Bigarren irakurketa gisa, aldiz, «momentuko adieraz-

Hizkuntza gutxituak Frantziaren pean

Mapa honek hainbat kantoia erakusten ditu Frantziaren barnean: Bretoia, Alsazia, Flandria, Belgika, Alemanian, Suitza, Austria, Italia, Espainia, Katalana, Korsika. Mapa honek hainbat kantoia erakusten ditu Frantziaren barnean: Bretoia, Alsazia, Flandria, Belgika, Alemanian, Suitza, Austria, Italia, Espainia, Katalana, Korsika.



J. A. PÉREZ

pen bat besterik ez» dela adierazi du.

«Garrantzitsua ez da sinatzea, edo berrespena. Aitzitik, sinaketaren ondotik agertuko duen borondate politikoa izanen da garrantzitsua. Gobernuak borondate politikoa bat agertu nahi baldin badu, une berean has dadila hizkuntzen ezagupen

■ ■ ■ «Deus ez izatetik lehen ezagupen batera pasatzea aitzina pausoa» izanen dela espero dute

nerako legeak prestatzen. Azken finean, Eurokarta berrestea zailagoa izanen da hizkuntza gutituen atala Frantziako legetan sartzea baino. Kontestu horretan, Frantziako hizkuntza bakartzat frantsesa agertzen duen Konstituzioko 2. artikulua moldatu beharra dago lehenbailehen».

Eurokartaren aurkako deia

■ EUROKARTAK ez ditu aldeko bozak soilik jaikiarazi Frantziak. Frantzia mailan ezagunak diren hogoi bat pertsonaltatek «Eurokartaren aurkako deia» egin dute, Lehen Ministroari ez sinatzeko galdeginez, eta parlamentarioei ez dezaizen berretsi eskatuz, «Errepublikarendako arriskugarri» izanen dela ohartaraziz.

«Eskualde hizkuntzak, Frantziako

hizkuntza gisa kontsideraturik eta nazioko ondare kulturalako zati izanik, juridikoki babesteko motiboak beraien aldeko diskriminazio positiboa sortzen du, mintzatuak diren eremu geografikoetan, nahiz hiltun kopuru oso mugatua izan», adierazi dute.

«1996 urteko irailaren 26an Estatu Kontseiluak Frantziako hizkuntza frantsesa dela dioen

Konstituzioaren Bigarren artikulua-
ren aurkakoa zela adierazi zuen», orotarazi dute. «Eurokarta erabat kontrasteanean ageri da errepublikar tradizioarekin, Frantziako populua eta lurraldearen batasuna ukatzen baitu eta berdintasun printzipioaren aurkakoa baita», salatu dute.

Sinatzaileen artean, Georges Sarre eta Didier Motchane daude, MDC Cheve-

nement Barne ministroaren alderdiko buruak, Jean Dutourd, Edmonde Charles-Roux, Pual-Marie Couteaux, Dominique Noguez, Jean Claude Barreau idazleak, Evelyne Surellot soziologoa, Pierre Andre Taguieff ikerlaria eta Gisele Halimi abokatua. Azken hau, Burgo-seko Auziari buruz idatzi zuen liburu kritikoagatik ezaguna da Euskal Herrian.

Hauteskunde garaia denez, mesfidantzan dira gehienak

Olier Ar Mogn-ek, Bretainiako Kultur Elkartek buru eta Bretoieraren Bulegoko kideak, «sinatzearen efektu psikologiko baikorra» azpimarratu du. Ondorio zuzenei buruz, aldiz, «mesfidantza handia» agertu du. «Ahal zen gutiena sinatuko da. Irakas-kuntzan zerbait bada, baina zertarako lagundu irakas-kuntza gero bizitza publikoan ez bada deus egiten?», galdegin du, Konstituzioko 2. artikulua aldatu beharra azpimarratzeko. Gisa berean, Eurokartaren aplikapena Bretainia osoko lurraldean gauzatuko dela espero du, Bretainiako eremu administratibotik kanpo dagoen Nao-ned eskualdean ere bai.

Per Denez bretoieraren aldeko militante ezagunak Eurokartaren sinatzea baikortzat harturik ere, «hauteskunde garaia» dela oroitarazi du eta gaineratu bigarren artikulua aldatzea dela garrantzitsua.

Jaume Roure Perpignango udaleko auzapezordea Hizkuntza eta Kultura Katalanaren Defentsarako Federazioko lehendakariorde gisa, «Gobernuarekiko konfidantza eskasaz» mintzatu zaigu. «Carcassonnek egindako txostena jadanik erabat minimalista zen, eta Gobernuak hori baino gutiago sinatuko du. Konstituzioko Bigarren artikulua aldatzen ez duteno, Eurokartak ez du aplikapen handirik izanen. Luzaz mugitu beharko dugu oraino», adierazi du.

Azkenik, David Grosclaude Okzitandar Ikasketa Institutuko lehendakariordeak «lehen etapatzat» jo du sinatzea. «Ez dugu pentsatu behar agintariekin beren kabuz iritzia aldatu dutela. Eskualde ezberdinetako elkarteek egindako presioaren ondorio izan dela uste dut. Eta presio horrekin segitu beharko dugu. Azken finean, Eurokarta bigarren planoan gelditzen da, guk galdegiten duguna 2. artikulua aldatzea eta hizkuntza gutituen dako legeak sortzea baita», gehitu du.

Aniztasunaren pedagogia ikertuko dute Ikastolen Federazioaren jardunaldiek

Irakaskuntzako profesionalak elkarretaratuko dira Miarritzen, maiatzaren 12tik 14ra

Lutxi Fourcade / Baiona

Datorren astean Ikastolen Federazioko jardunaldi pedagogikoak iraganen dira lehen aldikotz Ipar Euskal Herrian. Aniztasunaren pedagogia izanen da aurtengo jardunaldien leloa, eta irakas-kuntzako profesionalak biltzeaz gain, gurasoei bi saio eskainiko dizkiete arratsetan.

IKASTOLEN Konfederazioak VI. Jardunaldi Pedagogikoak antolatuko ditu maiatzaren 12, 13 eta 14rako, Miarritzen. Jardunaldiak sortu ziren duela sei urte, Espainiako Estatuak eskolako erreforma zabala prestatu zuenean. Geroztik, urte guziz antolatzen dira. Euskal Herri osoko irakaskuntzako profesionalak biltzen ohi dira, eta jardunaldien helburua da eztabaiden bitartez elkar aberastea eta egoera errealean trebatzea.

Aurtengo jardunaldien gai nagusia izanen da *Aniztasunaren pedagogia*. Gaia atera zen iazko jardunaldietan, Iruñean, parte hartzaileek proposaturik. «Ikusiz Seaskaren dako gai interesgarria zela eta eztabaidan genuen gaia zela, erabaki genuen proposamena obratzea, Ikastolen Konfederazioarekin batera».

Teoria eta praktika

Haurren eta gazteen arteko diferentzia positibatz, eskola integratzailearen sistemaren ikerketa eginen da lehen egunean. Pierre Vayer Hezkuntza Zientzetako eta Psikologiako doktorea haurren arteko diferentziaz mintzatu da, eta garapenerako eragile dinamikoak. Arratsaldean, berriz, Jose Ramon Orcasitasen talde pedagogikoko lau kidek Frantziako eta Espainiako sistemen arteko desberdintasunak aztertuko dituzte.

Oinarritzko printzipioak eta ideiak ikusi ondoren lehen egunean, aniztasunaren pedagogia praktikan jartzeko lantegiak izanen dira. Balia-bide eta eginmolde ezberdinak aurkeztuko dituzte mintzalariek. «Bi egun horiek praktikagoak izanen dira, irakasleen kezkari erantzuteko nahian», azpimarratu zuen Artetxek, Seaskako Pedagogia arduradunak.



ANGELA MEJIAS

Estebe Eiherabide eta Meltxor Artetxe atzoko aurkezpen ekitaldian.

Meltxor Artetxe • SEASKAKO PEDAGOGIA ARDURADUNA •

«Frantziako eta Espainiako sistemak ezagutzeko aukera izanen dugu»

■ Aniztasunaren pedagogia izanen da Ikastolen VI. Jardunaldi Pedagogikoaren leloa. Zer arazori erantzun nahi diozue?

Arazo konkretu eta erreala bati erantzun nahi dio. Irakasleak bere gelan baditu haur anitz, eta denak desberdinak dira, interesetan, motibazioetan, askotan desberdinak adinetan ere, batez ere ikasteko maneretan. Desberdintasun horiei erantzun behar zaie, eta ez da beti erraza. Jardunaldi hauek antolatzen ditugu ikusteko nola egin daitekeen hobeki ikasteko.

■ Ezberdintasun horiei buruz, oso erantzun ezberdinak izango ote dira Frantziako eta Espainiako estatuetan?

Besteak beste, antolatzaileek gonbidatu dituzte Jean Michel Zakhartchouk, Armelle Geninet, Marinuz Vader eta Alain Kerlan.

Antolatzaileek 300 bat profesional espero dituzte Miarritzeko Françon eremuan. Era berean, bi mintzaldi

Bi sistema pedagogiko desberdin dira. Espainiako Estatuan, 82az geroztik, integrazio sistema deitzen dena aplikatzen da, erran nahi baita haur desberdinak edo zailtasun handienetan direnak, baita *handicap* edo gaitz larri bat dutenak, gela arruntetan sartzen dituzte ahal bezain laster. Frantziako hezkuntza sisteman, berriz, badira horrelako esperientzia batzuk, oro har zailtasun handietan diren haurrak sartzen dira eskola berezietan biziki goiz. Hala ere, gelditzen diren haurrak desberdinak dira, arazoa ez da hor bukatzen. Erantzun bat eman behar zaio desberdintasun horri. Beraz, gaia denentzako interesgarria da, eta bi sistemen argiak eta

itzalak ikusteko balioko du egun hauetako eztabaidak.

■ Frantziako Hezkuntza Nazionala aldaketa batzuk gogoetatzen ari da zailtasunak dituzten haurrentzat. Zertan dira ikastolak?

Seaskak harreman handiak ditu Hego Euskal Herriko ikastolekin, nahiz eta hemengo lege pean izan. Erdizkako bideak baditugu, esperientzia konkretu batzuk egiten ari gara. Konkretuki haur trisomikoa integratu dugu programa berezi bat egin ondoan. Gero, kolegiarako ere, orai abiatu den erreformak badi-tu gauza interesgarriak, hala nola orientazioak eman- ez haurrei bere bidea atze-man dezaten.

Euskal Ikasleon III. Biltzar Nazionala hasiko da gaur arratsaldean Agurainen

■ Eztabaida prozesua amaituta, dena prest dute antolatzaileek

Erredakzioa / Donostia

GAUR arratsaldeko ongi etorri ekialdiak zabalduko du Euskal Ikasleon III. Biltzar Nazionala Agurainen. Igandera bitartean Euskal Herri osotik bildutako ikasleak batzartuko dira han, gaur egungo irakas-kuntza ereduaz eztabaidatzeko. Arlo horren barruan euskalduntzearen behar- rari (hizkuntzaz nahiz edukiz) erreparatuko diote bereziki.

Asteburuko biltzar horrekin burutuko dute azken asteetan Euskal Herriko irakaskuntza zen- troetan egin den eztabaida prozesua. Biltzarreko antolatzaileek adierazi dutenez, eztabaidan mila- ka ikaslek hartu dute par- te, eta agerian geratu da «gaur egungo irakaskun- tza arrotza dela eta eus- kaldunon aurka eraikia dagoela».

Unibertsitate fakultate- etan egindako eztabaide- tan euskalduntze arazo larriak azpimarratu dira, batez ere zientzia eta tek- nika alorretako fakultate- etan.

Batzarraren antolatzaileek jakinarazi dutenez, institutu askotan ere age- rian geratu da euskaraz aritzeko zailtasuna. Sala- tu dute zenbait kasutan ezin dituztela gai guztiak euskaraz ikasi, eta arbuia- tu egin dituzte ikas-mate- rialetako edukiak.

Askoz ere larriagotzat dute, ordea, Heziketa Zikloetako egoera. Ikasle euskaldun asko izanaga- tik, ziklo horietan «euska- raz ikasteko eskubiderik ez» dagoela azpimarratu dute.

Azkenik, erdal eredueta- ko batzarretan eredu horien porrota nabarmen- du dela azaldu dute, eta ikastetxe euskaldunetan, berriz, aurrera jarraitzeko gogoak.

Baionako fiskalak baztertu du AEK-k Postari leporatu diskriminazio delitua

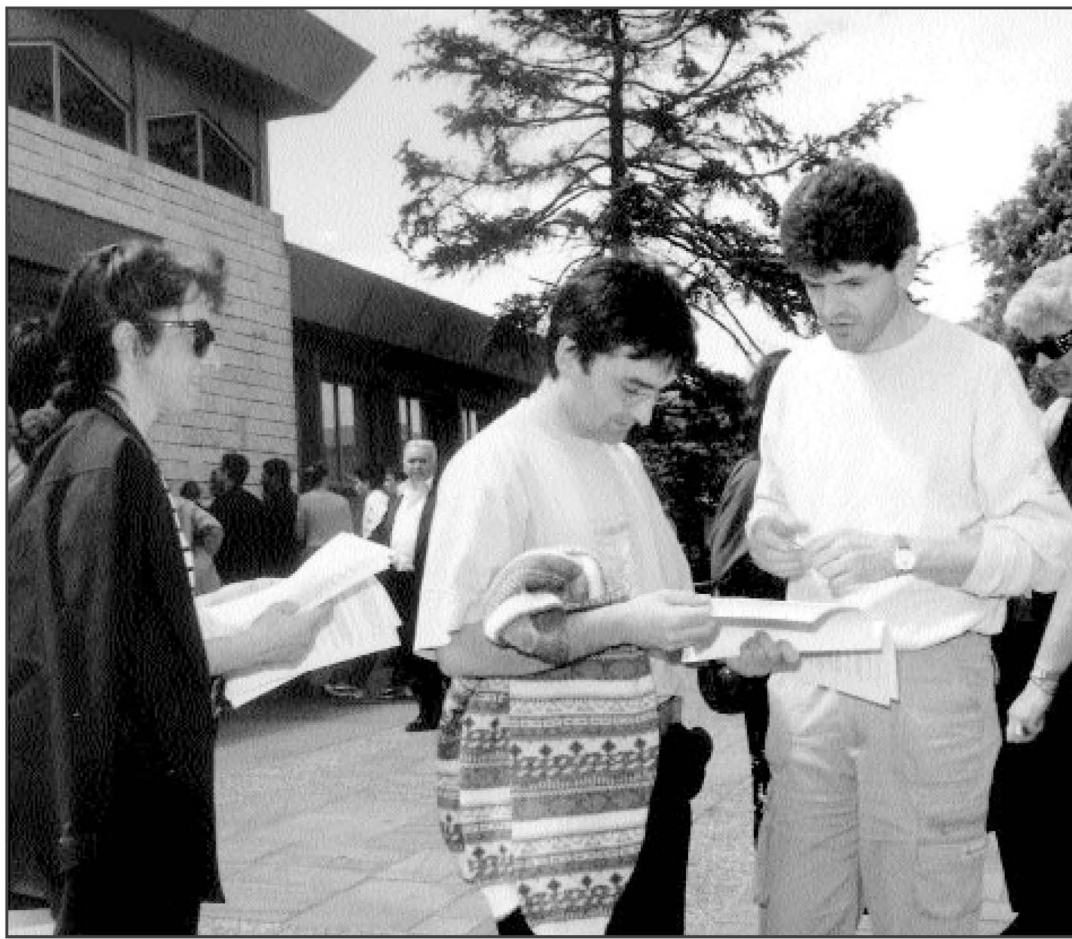
Haren aburuz, elkarteak zangopilatu du kontratua euskarazko helbideak jarritz

Lutxi Fourcade / Baiona

Baionako auzitegiak atzo arratsaldean aztertu zuen AEK taldeak Postaren aurka jarritako kereila. Salatutako gertaera euskararen diskriminazio hutsa bada ere Yolanda Molina abokatuaren ustez, Jean Jacques Bosc fiskalaren iduriko ez da inolako deliturik izan. Auziaren erabakia ekainaren 3an emanen da.

FRANTZIAK goiz honetan izenpetuko ditu Hizkuntza Gutxituen Aldeko Itunaren 39 artikulua. Hainbat neurri onartuko ditu hizkuntza gutxituak garatzeko, bizi publikoan besteak beste. Egutegiaren kasualitate baten ondorioz, Baionako auzitegiak atzo arratsaldean aztertu zuen AEK-k Postaren aurka ezarritako kereila. Euskara diskriminatzea leporatu dio elkarteak Postari, batez ere prezio garestiagoak aplikatzen dizkielako helbidea euskaraz duten eskutitzei.

Salatutako gertakariak 1998ko uztailen hasi ziren. AEK-k igorketa masibo bat egin zuen, eta 1,87 libera ordaintzeko orde 2,18 libera ordaindu zuen gutun bakoitzeko. Xehetasunak eskatu ondoren, Postak adierazi zuen ez zezakeela tresnarik baliatu gutunen bereizketa egiteko. «Gure tresnak gai dira Frantziako Estatuko 36.000 herrien izenak irakurtzeko, baina ez da posible euskarazko izenak irakurtzea», azpimarratu zuen



ANGELA MEJIAS

AEK-ko ordezkariak Baionako auzitegiaren aintzinean, atzo.

Myriam Nouquek, Postako zerbitzu juridikoko ordezkariak. Helbidea ezin irakurritz, tresnak baztertzeko gutunak eta bereizketa eskuz egin behar da. «Ondorioz, prezio garestiagoak aplikatzen ditugu», gaineratu zuen.

Borondate ona erakutsi beharra

Arazo tekniko bat baldin bada, Euskal Herriko 158 herrien izenak gehitzea aski dela argudiatu zuen Yolanda Molina Ugartek, AEKren abokatuak. «Postako sindikatuek

berretsi dute posible dela eta Postari dagokio neurriak hartzea bezeroen beharrei erantzuteko eta borondate ona erakusteko», azaldu zuen.

Mixel Oronos Euskal Konfederazioko kideak berretsi zituen abokatuaren erranak, euskararen zapalkuntza eta suntsitzeko nahikaria oituz.

Jean Jacques Bosc fiskalaren aburuz, berriz, Postak ez du inolako deliturik egin eta kereila bertan behera utzi behar da. «Diskriminazioa badago tratamendu ezberdina egiten denean jendeen

etorbidearen arabera. Kasu honetan, AEK-k ez ditu betetzen Postak jarritako baldintzak, hots helbideak frantsesez idaztea, eta Postak prezio normalak aplikatzen ditu», adierazi zuen auzitegiko prokuradoreak. Are gehiago, AEK-k ez zuela gehiago errespetatzen izenpetutako kontratua azaldu zuen Postako abokatuak. «Euskarazko helbideak idatziz, AEK-k hautsi du kontratua eta Postak eskubidea zuen beste prezioak jartzeko». Auzitegiak bere erabakia zabalduko du ekainaren 3an.

Bizkaiko Probintzi Auzitegian seigarren atala eratzea aztertu dute CGPJk eta Justizia Ministerioko batzorde mistoak

■ Gaur egun pilatuta dauden kausa judizialak azkar daitezen sortuko lukete batez ere atal berri hori

Europa Press / Bilbo

BIZKAIKO Auzitegi Probintzialeko seigarren atala osatzea aztertu zuten Espainiako Botere Judizialeko Kontseilu Nagusiak (CGPJ) eta Justizia Ministerioak osatzen duten Batzorde Mistoak atzo goizean izan zuen batzarrean. Atal berri horrek gaur egun pilatuta dauden kasuak azkartuko lituzke.

Euskal Autonomia Erkidegoko (EAE) Auzitegi Nagusiko Gobernu Batzordeak, Eusko Jaurlaritzako Justizia Sailak eta interesdun epaileek Bizkaiko Auzitegi Probintzialean atal berri bat eratzeke eskaria egin zuten aspaldi.

Gaur egun Bizkaiko Auzitegi Probintzialaren aldetik bada atal guztiak indartzeko konpromiso bat, pilatuta eta erabakitzeke dauden kasu

kopuru handia dela eta. Iazko Memoria Judizialak aurreikusten duenez, kopuru hori «nabarmen gehiegizkoa eta kezagarria» da, urtea 6.347 kasu atzeraturekin bukatu baitzen.

Pilatutako dossier kopuru handia dela medio, EAEko Justizia Auzitegi Nagusiak «premiatzeko neurriak» hartzeko exijitu izan du. Egun atzeratuta dauden dosierrek

konpontzeak Auzitegi epaile guztiek urtebetez kasu horietan jardutea eskatuko luke.

EAEko Auzitegi Nagusiaren arabera, egoera horrek beste bi epaileren lanpostuak sortzea justifikatzen du seigarren atala eratzeke. Batzorde Mistoak atzo egin zuen bilera, atal berri bat eratu eta bizpahiru epaile bidaltzeko aukera aztertu zuten.

Instituzioek berdintasun balioak gizartera ditzaten eskatu du IU-EBk

■ Azken erasoak «ezberdinekiko gorrotoaren» ondorio direla dio

Erredakzioa / Bilbo

INSTITUZIO publiko, alderdi politiko eta sindikatuek, gizarte elkarrekin batera, errespetu, tolerantzia, aniztasun eta berdintasun balioak gizarteratzen esku hartu behar dutela aldarrikatu zuen IU-EB alderdiak atzo.

IU-EBko Hegoak saileko ordezkarien hitzetan, «paper baten gainean giza-banako oro berdina dela jaso eta arraza, sexu edo erlijioagatiko bazterketa arbuatzea ez da nahikoa. Gizon eta emakume ororen berdintasun eraginkorrak ahalegin bikoitza eskatzen du. Guztiok esku hartu behar dugu sexu askatasuna errealtate izan dadin».

Ildo horretan, gogor salatu zituzten Alejo Aznar etxerik gabekoaren heriotza eta joan den larunbat gauean Bilboko Kasilda Iturriza parkean izan zen marokoar baten kontrako eraso homofobikoa.

«Etxerik gabeko, gay, lesbiana, transexual edo atzeritarren kontrako erasoak gauza bera dira; sustrai bera dute, ezberdinekiko direnekiko gorrotoa, tolerantzia eza, arbuioa», nabarmendu zuten iturri berberak.

Berdintasuna eta tolerantzia

Sarri askotan erasotzailea biktimaren kontra giroak eragina aritzen dela azpimarratu zuten Hegoak-eko ordezkariak. Haien esanetan, «marokoar gaztearen kontrako erasotzaileek ez dute iritzi propio batengatik jarduten, baizik eta hazi dituen gizarteak homosexualak arbuigarriak direla eta gainontzeko herritarren errespetu bera merezi ez dutela irakatsi delako».

Hori dela eta, berdintasun, errespetu, aniztasun eta tolerantzia balioak gizarteratu eta herritarren artean sustraitu beharra aldarrikatu zuten, eta zeregin horretan, gizarteko agenteez gain, instituzioek esku hartu behar dutela.

Ikerketa batek agerian utzi ditu emakumeek menopausia dela-eta dituzten «mamuak»

Emakume gehienek ez dakite ondo zer den, baina adjektibo ilunekin lotzen dute

Arantxa Iraola / Donostia

Gipuzkoako Poliklinikako Ginekologia Kotsultategiak menopausiari buruzko ikerketa bat egin du. 1.200 andrazkori menopausiari buruzko

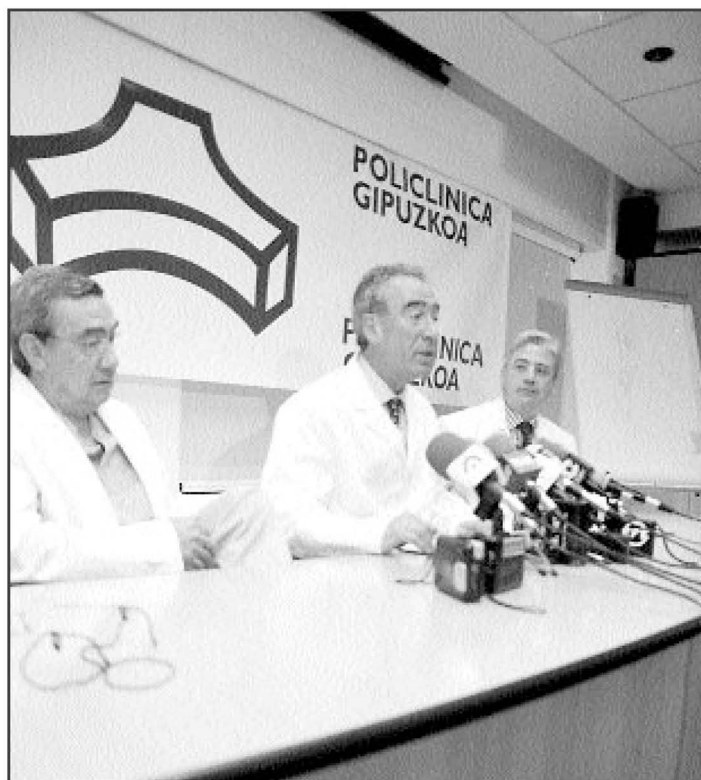
galderak egin dizkiete, eta nahi-ko erantzun ezkorak eman dituzte gehienek, menopausiari buruzko informazio gutxi dutela baitio- te eta adjektibo «ezatseginekin» lotzen baitute. Atzo ikerketa aur-

keztu zuten medikuen arabera, ordea, ikara horiek ez dute zentzu-rik. Diotenez, «gertaera naturala da menopausia», eta ondo eramaten jakinez gero, aro zoragarria izan daiteke.

IKERKETA egiteko, Gipuzko-ako Poliklinikako sendagile-ak Gipuzkoako andrazkoei hurbildu zaizkie galdezka. Aditzera eman dutenez, hala ere, datu horiek Gipuzkoatik haratago ere adierazgarriak dira; Euskal Herriko emaku- me gehienak errealitate horrekin guztiz identifika- daitezkeela esan zuten.

Horren arabera, ezkor- ikusten dute emakume- gehienek menopausia. %72,8k horri buruz dituzten datuak «ezatseginak» direla diote, eta soil-soilik %4,3k diote menopausiari buruz duten informazioa «atsegina» dela. Oro har, gainera, emakumeen erdiek menopausiari buruzko informazio gutxiegi dutela diote.

Inkesta horren emaitzak Fernando Cristobal, Alfredo Otalora eta Antonio Arraiza sendagileek aurkeztu zituzten atzo, Donostian. Argia izan zen Cristobal doktorea datu horiek irakurtzerakoan: «Argi geratu dira menopau- siari buruzko mamuak», esan zuen. «Emakume gehie- nek gutxi dakite menopau- siari buruz eta, gainera, informazio txarra dute». Dotore azaldu zuen zer den menopausia. «Haurrak edu-



GARI GARATIALE

Poliklinikako sendagileak, ikerketaren berri ematen.

kitzeko gai den bitartean, hor- monek babestu egiten dute ema- kumea. Ondoren, ordea, hainbat gaixotasunen aurka babes gutxiago ditu...». Hala ere, medi- kuntzak alor

Txiki-txikitandik

Menopausia emaku- meen aro biologiko bat dela diote medi- kuek, «naturala», eta umetandik natural hitz egin behar zaiela horretaz.

horretan aurre- rapide handiak egin dituela esan zuen.

«Duela 30 urte ez genekien ia ezer ere menopau- siaz», azaldu zuen atzo Cristo- bal doktoreak. «Geroz eta gehia-

go dakigu, ordea», gaineratu zuen.

Ildo horretan, hormonak emanez egiten diren trata- menduak oso garrantzitsuak direla esan zuen. Hala ere, tratamendu horien inguruan oraindik aurreiritzi ugari daudela ekarri zuen gogora. «Asko hitz egin da horien bigarren mailako eraginei buruz: minbizia dakartela, bizarra ateratzen dela...».

Aurreiritzien itzal luzea

Aski zabaldua dauden uste horiek gehienetan faltsuak direla esan zuen atzo Otaola doktoreak: «Ipuinak baino ez dira». Eragina dute, ordea, emakumeen erabakietan. Askok muzin egiten diete hormona bidezko tratamen- duei. «Andrazkoen %20k baino ez dituzte jasotzen hormona bidezko tratamen- duak, eta %50ek-edo hartu beharko lituztekete», azaldu zuten atzo sendagileek. Hala ere, hormona bidezko trata- menduez gain, beste hainbat sendabide egoki ere badau- dela esan zuten.

Atzo Donostian elkartu ziren sendagileek, ikerketa horren berri ematearekin

ondorioak

Obulutegiak nekatzen direnean

Batez beste, Europa osoan 50,5 urte dituztela sartzen dira andrazkoak menopau- sian. Ondorio nabarmenak ditu emakumeen sasoian. Sintoma guztiek, hala ere, tratamendu egokiarekin sen- dabidea dute.

Osteoporosia • Hezurreta- ko gaitza da. Ahuldu egi- ten dira. Menopausian dauden andreen %30ek sofritzen dute.

Beroaldiak • Menopausian dauden andre gehienek ja- saten dituzte bat-bateko beroaldiak, %74k.

Ezohiko izerditzea • Ema- kumeen %67k jasaten du- te bigarren mailako sinto- ma hori.

Lo egin ezina • Arazo ugari sortzen ditu horrek men- opausia bete-betea dau- den andrazkoen artean. %63k jasaten dute.

Palpitazioak • Menopau- sian dauden emakumeen erdientzat arazo dira biho- tzaren taupada bizkorak.

Sumindura • Aldarte triste- ak ugaritu egiten dira ga- rai horretan emakume as- korengan.

bat, bihar Donostian egingo den biltzarra aurkeztu zuten: Ginekologia egunean jartze- ko VI. sinposiuma. Bertan osasunaren munduko profe- sional askok hartuko dute esku. Menopausiari buruzko ikerketa hori aztertzearekin bat, beste bi gai aztertuko dituzte: bularreko minbizia eta ugalketa lagundua.



Iñaki Zarraoa, Legebiltzarrean berriki egindako agerraldi batean.

MIREN SAEZ

Zupiriaren izendapena legezkoa dela berretsi du Zarraoa

Txosten juridikoa egiteko eskatu dute PSE-EEK eta PPK

Erredakzioa / Donostia

Bingen Zupiria ETBko zuzendari izendatzeko prozedura erabat legezkoa izan dela argudiatu zuen Iñaki Zarraoa atzo EITBko Administrazio Kontseiluaren bileran. Izendapena legez kanpokoa izan delakoan, txosten juridikoa egiteko eskatu zuten PSE-EEK eta PPK.

BINGEN ZUPIRIA ETBko zuzendari izendatu duela era ofizialean jakinarazi zion atzo Iñaki Zarraoa —gaur arte EITBko zuzendari nagusi— ente publikoko Administrazio Kontseiluari, bilkura berezian. Jakinarazpena egitea derrigorrezkoa zen izendapena indarrean jartzeko.

PSE-EEren salaketei erantzunez, zuzendaria izendatzearekin organigraman aldaketarik ez dela izan argudiatu zuen Zarraoa. EAJko bost kontseilariek eta EAKo

biek bat egin zuten Zarraoa-rekin.

PSE-EEko lau ordezkariak eta PPKo hirurek, ordeza, izendapena legez kanpokoa izan ote den zehazteko txosten juridikoa egiteko eskaerari eutsi zioten.

Gabriel Mariscal EITBko Administrazio Kontseiluko lege aholkulariak izendapena legezkoa dela azaldu zuen baina txosten juridikoa egitekotan gelditu zen, Gorka Knörr EAKo kontseilariak EGUNKARIARI adierazi zionez.

«Gure ustez forma akatsak izan dira prozeduran, baina izendapena legezkoa izan da», zioen Knörrrek. «Organigrama aldaketarik ez da egon; ETBko zuzendariaren figura beti egon da, azken aldian postu hori bete ez bada ere».

PSE-EEko Rodolfo Aresek, bilera ostean zabalduko prentsa oharrean, sozialisten ustez izendapena legez kanpokoa dela berretsi zuen. Gainera, neurri politikoez gain neurri judizialak hartzea ez dutela baztertzen ohartarazi zuen.

Atzo batzartutako Administrazio Kontseiluko kideek ez dute beste bilerarik egingo, zeren eta Eusko Legebiltzarrean gaurko bilkuran, ustekaberik ez bada behintzat, Administrazio Kontseilu berriko kideak aukeratu baitituzte.

EITBren legea aldatzeko proposamena

PPk EITBren legea aldatzeko proposamena aurkeztu zuen atzo Eusko Legebiltzarrean, EITBko zuzendari nagusiaren behin-behineko ordezkatzeara arautzeko.

Proposamenaren arabera, EITB zuzendari nagusirik gabe gelditzen denean, zuzendariorde nagusiak hartuko luke kargua; zuzendariorderik ez balego, ETBko zuzendaria izango litzateke behin-behineko zuzendari nagusia.

laburrean

■ Gizonezko bat hil da auto istripuan Donostian

GIZONEZKO bat hil zen atzo A-8 autobidean izandako auto istripu larrian. Goizeko zazpiak eta erdiak inguruan gertatu zen ezbeharra, Bilborako norabidean. Saxo auto bat bere bidetik irten zen eta zubibide bateko pareta jo zuen. Kolpearen ondorioz, han bertan hil zen gidaria. autoaren burni artean harrapatuta. Hildakoa, J.M.F.P., 29 urteko gazte bat zen, Donostiakoa bertakoa. Istripuaren ondorioz, Donostiatik Bilborako bidea itxita egon zen ordu eta erdi, harik eta epaileak gorpua altxatzeko agindua eman eta autoa kendu zuten arte. Ertzaintzak lekukoak eskatu ditu istripua argitzen lagundu ahal izateko, eta telefono bat jarri du horretarako: 8943 449119.

■ Gerraren aurkako batzordea sortu dute Gipuzkoan alderdi politiko, sindikatu eta gizarte erakunde zenbaitek

ZENBAIT alderdi politikok (HB, IU, Zutik), sindikatuk (LAB, ESK, EILAS) eta gizarte erakundeak (Kakitzat, KEM, Komite Internazionalistak, SOS Balkanes) gerraren aurkako batzorde bat osatu dute Gipuzkoan. Batzorde horrek bere egin du NATO Jugoslaviaren aurka egiten ari den eskuhartzearen aurka berriki pertsona ezagun zenbaitek zabalduko mezua. Gerraren kontrako batzordeak datozen egunotan hitzaldi informatiboak eskainiko ditu Errenterian, Lasarten eta Donostian, eta manifestaziora deitu du larunbat honetarako. Protestaldia Donostiako Bulebarretik abiatuko da arratsaldeko bostak eta erdietan.

■ Bi gizonezko atxilotu dituzte Iruñean, bat emazteari tratatu txarrak emateagatik eta bestea eraso sexualagatik

ESPANIAKO Poliziak Iruñean azken egunotan egindako bi atxilotetaren berri eman zuen atzo. Gizonezko bat bere emazteari tratatu txar fisiko eta psikologikoak emateagatik atxilotu zuten joan den astelehenean, biktimak komisarian salaketa jarri ondoren. Emakumeak jakinarazi zuenez, 1990 eta 1996 bitartean sei salaketa jarri zituen bere senarren kontra antzeko kasuengatik. Beste gizonezkoa, berriz, eraso sexual baten ustezko erantzule izateagatik atxilotu zuten, astelehenean bertan. Poliziaren arabera, biktimak ospitale-ra jo zuenean jakin zen gertakariaren berri. Han erasoaren lagin biologikoak hartu ondoren, komisarian salaketa jarri zuen eta erasotzailearen deskribapena eman. Erasotzaileak, bere aurkako salaketa jarri zutela jakin ondoren, bere kabuz jo zuen poliziarengana.

■ Euskal Jaia ospatuko dute Gorlizen eta Plentzian gaur

AEK-k, Plentzia eta Gorlizko ikastetxeek, Uribe Kostako Institutuak, Arratalo Euskara Taldeak, HABEk, Gorlizko Kultur Etxeak eta Gorlizko Irratiak antolatuta, Euskal Jaia egingo dute gaur bi herri horietan. Jai honek Plentzian eta Gorlizen hain urria den euskararen erabilera sustatzea du helburu. Hirugarren aldia du jaiak aurtan, eta hainbat berrikuntza dakar; esaterako, umeek euskararen aldeko konpromisoa tinkotzeko eskakizuna egingo diote alkateari. Aurtengo Euskal Jaiak egitarau oparoa dauka.



XOUSE SIMAL

Bilboko alde zaharreko gida kalean. Zazpi Kaleetako merkataritza guneen gida kaleratu du bertako Merkataritza eta Tabernarien Elkarteak. Hiru hizkuntzatan plazaratu dute gida: euskaraz, gaztelaniaz eta ingelesez. Mota honetako lehen ekimena da hau, eta oso informazio interesgarria aurki daiteke Bilboko inguru berezi honetaz, batez ere taberna eta denden gainekoa.

PREMIAZKO NEURRIEN LEGE BATEK FINANTZATUKO DU, UDARAKO AURREKONTUAK ONETSI EZEAN

Uztailerako ordezkapen kontratua indarrean egongo dela dio Intxaurreagak

■ Lantaldeak berritzeko dekretua ekainean onartu ahal izatea espero du Sabin Intxaurreaga EAeko Lan sailburuak

■ Udarako Eusko Jaurlaritzak aurrekontuak onartu ezean, Premiazko Neurrien lege baten bidez finantzatuko dute kontratua

■ EAeko langabezi tasa lau urtetan %10etik behera jaitea espero du Enpleguaren aldeko Akordioaren neurriei esker

Luis Karlos Garcia / Gasteiz

GAUR bertan helaraziko zaie dekretuaren zirriborroa Lan Harremanetarako Kontseiluari (LHK), Kontseilu Ekonomiko eta Sozialari (KES) eta Kooperatiben Federazioari. Hemendik aurrera bi aste epea dute iradokizunak aurkezteko, eta Justizia, Lan eta Gizarte Segurantzaren sailburuak ziurtatu bezala, kontseilaritzak ontzat ematen dituen ekarriak dekretuan sartu eta Jaurlaritzaren Gobernu Batzordeak behin betiko onartuko ditu.

Intxaurreagaren ustea da Jaurlaritzak ekainean onartuko duela dekretua, eta beraz, uztailan indarrean ezarriko dutela, baina horren aurretik finantzabidea zehaztu nahi du. «Finantzatu egingo da eskaera bat bera ere kanpoan gera ez dadin, eta horretarako, diru kopuru propioa bideratuko dugu behar izanez gero», esan zuen atzo eguerdian Intxaurreaga sailburuak Legebiltzarreko korridoreetan egindako adierazpenetan.

Horrela, ekainaren amaieran Eusko Jaurlaritzak aurrekontu berriak izan ezean, ezohiko bidea erabiliko dutela esan zuen: Premiazko Neurrien legea. Izan ere, kontseilariak «lehentasuna» da Enpleguaren aldeko akordioak aurreikusitako



JOSEBA OLALDE

Sabin Intxaurreaga sailburuak LHK-ko akordioaren berri eman zuen atzo Legebiltzarreko Lan batzordean.

kontratazio era berriak finantzatzeko modua ziurtatzea.

Langabezia tasa murriztaraziko du

Sailburua baikor da akordioak dakartzan neurriei eta beste batzuekin lortuko den emaitzaz. Ildo horretan, Eusko Autonomia Erkidegoko langabezi tasa lau urtetan

%10etik beherakoa izatea espero du —gaur egun %15,9koa da—. «Guztiz posibletzat hartzen dut», adierazi zuen.

Intxaurreaga Legebiltzarreko Lan eta Gizarte Ekintzako batzordean agertu zen atzo iragan apirillean LHKn lortutako Enpleguaren aldeko Akordioari buruzko xehetasunak eskaintzeko. Ordezkatze kontratuaren inguruko

berri ugari eman zituen. Kontratu hori diruz lagunduta, Jaurlaritzak «kalitatezko enpleguaren aldeko apustu sendoa» egin duela azpimarratu zuen Intxaurreaga sailburuak, gisa horretan kontratu egonkorak bultzatuko dituelako. Horrez gainera, ordezkapen kontratua enpresari entzat «debaldeko aukera» ere badela nabarmendu zuen.

ELA-LAB prest daude grebaren «gestioa» UGTrekin batera egiteko

Joseba Aiarza / Bilbo

ELA eta LAB prest agertu dira hilaren 21eko grebaren «gestioa» UGTrekin batera egiteko. Sindikatu abertzaleetako buruzagiek goraipatu egin dute UGT sindikatuak grebarekiko izan duen jokabidea, eta ontzat hartu dute batera aritzeko jaso duten eskaintza.

Jose Elorrieta eta Rafa Diez IU-EBko koordinadore Javier Madrazorekin elkarriketatu ziren atzo. Madrazok berretsi egin zuen Iuren atxikimendua deialdiarekin, baina sindikatuei bat eginik aritzeko eskatu die.

ELA eta LAB polemika bizian sartu dira CCOOekin eta Confebask patronalarekin, LHK Lan Harremanen Kontseiluko negoziazioak hautsi zirenetik egindako bilerak direla-eta. ELAk eta LABek ziurtatu dutenez, bileraren horien helburua greba eragozteko da, baina «huts egingo dute, greba dagoeneko geldiezin delako».



JOSE LACALLE

Lan segurtasunari buruzko araudia ez betetzea leporatu diete askotan sindikatuek enpresariei.

Enpresa txikien %92k ez dute bete lan segurtasunaren araua

Konpainia handien artean gehiagok errespetatzen dute araudia

Luis Karlos Garcia / Gasteiz

EAEn 50 langiletik beherako 8.370 enpresa daude, eta horietako %91,2k ez dute bete oraindik Osasunaren eta Lan Arriskuen Prebentziorako Akordioak zioena, ez baitute arrisku neurketarik egin. Hori dela eta, Administrazioak 813 zigor-espediente jarri zituen abian iaz.

AKORDIOAREN betetze maila aldatu egiten da enpresen taimainaren arabera. Horrela, iragan apirilaren 15eko datuen arabera, enpresa txikietako %8,8k erantzun diote arrisku neurketei buruzko arauari, %41ek egin diote 50 eta 100 langile bitartekoetan, eta 100 langiletik gorako enpresetan, berriz, %84,5ek. Dena den, txikiei, besteei ez bezala, ez zaie amaitu epea.

Sabin Intxaurrea Jaurlaritzako Justizia, Lan eta Gizarte Segurantzaren sailburuak eskaini zituen datu horiek atzo Legebiltzarreko batzordean. 1997ko abenduaren 15ean lan arriskuei aurre hartzea helburu duen akordioa sinatu zuten sindikatuek eta patronalak, eta honoko baldintzak ezarri zituzten indarrean: enpresak arrisku ebaluaketa egin behar du eta

prebentzio ereduaren berri eman.

Administrazioak oharrak bidali zizkien akordioa bete ez zuten 50 langiletik gorako 407 enpresei, eta gainera, adierazi zien jakinarazi beharrekoak bidaltzeko datorren ekainaren 7a arteko epea dutela.

Bestalde, iaz guztira 614 lan istripu gertatu ziren; beste horrenbeste jazo ziren 1997. urtean. Espediente kopuruak, berriz, gora egin du, batez ere Gipuzkoan eta Bizkaian: iaz 813 jarri ziren abian eta aurreko urtean 711. Espediente bakoitzeko, batez beste, 250.000 pezetako isunak jarri zituen Administrazioak.

laburrean

■ Gutxieneko zerbitzuak eztabaidatuko dituzte sindikatuek eta Jaurlaritzak

EUSKO JAURLARITZAKO Lan zuzendaria hilaren 21eko greba deitu duten sindikatuekin eta Confebask patronalarekin bilduko da gaur Gasteizen, gutxieneko zerbitzuei buruz eztabaidatzeko. Jaurlaritzak gizarte eragileen proposamenak jasoko ditu, geroago zerbitzuak dekretuz arautzeko. ELAtik jakinarazi duenez, gutxieneko zerbitzu hauek «benetan gutxienekoak» izan daitezzen eskatuko dio Jaurlaritzari, greba eskubidea ez galarazteko. Hala, osasun eta segurtasun zerbitzuei dagokienez, lantoki bakoitzean negoziatzen proposatuko du ELAk. Sindikatu honetatik gogoratu dute duela bost urte izandako azken greba orokorrean Jaurlaritzak ezarritako gutxieneko zerbitzuen dekretua «gehiegizkoa» izan zela.

■ Babcock Wilcox erosteko eskaintzak aurkezteko epea gaur itxiko da

SEPI Estatuko sozietateak gaur itxiko du Babcock Wilcox enpresaren pribatizaziorako eskaintzak aurkezteko epea. Madril hilabete honetan bertan eduki nahi du aukerata Bizkaiko enpresaren eroslea. Oraingo EEBBetako MacDermott konpainiak soilik aurkeztu du bere eskaintza. Hala ere, beste bi hautagaiek —Alemaniako Stein Muller eta Espainiako Duro Felguera— eurenak aurkeztea litekeena dela esan du SEPIk. Ildo horretatik, Madril lekuko espero du ahalik eta eskaintza gehien jasotzea. Langileen aldetik, berriz, enpresaren eroslearekin izango diren negoziazioen berri emateko eskatu diote SEPIri.

■ Zornotzako argindar planta 2001. urtean jarriko dute abian

ZORNOTZAKO Boroa auzoan kokatuko den ziklo konbinatuko argindar planta 2001. urtean jarriko da abian, ESB eta National Power konpainien aurreikuspenak betez gero. Bi multinazional hauek 60.000 milioi pezeta inbertituko dituzte proiektu horretan. Josu Jon Imaz Industria sailburua eta Josu Bergara Bizkaiko ahalguz nagusia Dublinen izan ziren atzo (Irlandako Errepublika), bertako ESBk gonbidatuta. Konpainia honek eta Erresuma Batuko National Power-en zentralak 800 megawatt-eko potentzia izango du. Imazek eta Bergarak Zornotzan kokatuko den zentralaren antzekoa bisitatu zuten atzo Dublinen.

■ Izozteak 11.000 milioiren kalteak eragin zituen Nafarroan

NAFARROAN izandako azken izozteek 11.000 milioi pezetaren kalteak eragin zituzten, ASAJA nekazaritzako sindikatuak jakinarazi duenez. Izozte hauek fruta arbolak eta mahastiak kaltetu zituzten gehienbat, eta Nafarroan ez ezik, Arabako Errioxan ere eragin nabarmena izan zuten. Madrilgo Nekazaritza arduraduna sektoreko elkarteekin eta autonomia erkidegoekin elkartuko da gaur, eguraldiak eragindako kalte hauek arintzeko neurriak hartzeko helburuz. ASAJAren arabera, izozteek 101.620 milioiren kalteak eragin ditu Espainiako Estatuko Iparraldean, eta lehortek 313.088 milioirenak Hegoaldean.

Burtsa

• J.B. ANDUEZA •

Biribilketak

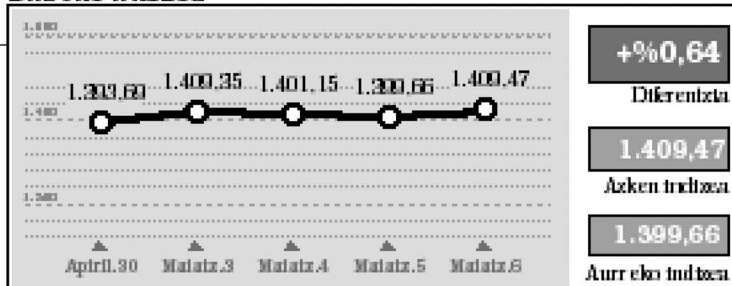
Aurtengo lehen 4 hilabeteetan iaz baino %20 inguru gehiago negoziatu da SIBEko burtsetan. Aurten negoziatzen apala aipatu izan dugu mila milioi euroz azpiko egunetan, iaz ehun mila milioi pezeta zelarik mugarrira. Zenbakien biribilketarekin kontu izan beharko dugu beraz.

Endesak Txilen egin asmo zuen negozio biribila ere han-

go fiskaltzak zangotrabatu egin nahi du, baina gainontzean Kataluniako Mecalux enpresaren debuta, Frantziako Aerospatiale bide hortan dela eta Kosovoko tunelaren lehen argi izpiak (euroari mesede egin zion) izan ziren berri nagusiak.

Vasconia bankuak ia %10 irabazi zuen, Telefonikak %2 pasa.

Bilboko indizea



Dibisen merkatua

	1 Euro
Pezeta	166,386
Libera	25,965
Dolarra (ccua)	1,0799
Libra Esterlina	0,6601
100 Yen (Japen)	1,3060

Beste indizeak

	Indizea	%
New York (Dow Jones)*	10.866,3	+0,81
Tokio (Nikkei)	17.300,61	+3,50
Madrid (IBEX 35)	10.073	+0,61
Paris (CAC 40)	4.333,24	+0,80
Londres (FTSE 100)	6.406,6	+0,07
Frankfurt (DAX XETRA)	5.275,57	+0,4
Milano (Milan)	24.910	+0,15

■ **TXILEN** Endesari epai-leak (?) erasoka ari zaizkiola, BBVk bertako pentso fondoan kudeatzaile nagusiaren kontrola bereganatuko du.

■ **FUTBOLAZ** nazkatuta izango zarete burtsazaleak. Espainiako futbol taldeetan Valladolid eta Atletico de Madrid dira burtsaratzeko gogo gehien dutenak, baina hiru urtez zain egon beharko dute. Burtsan ere, bakea behar dugu.

Kosovo

Gerra Balkanetan

KOSOVON NAZIOARTEKO TALDE ZIBIL BAT ETA SEGURTASUNEKO BESTE BAT SARTZEA ESKATUKO DIETE NAZIO BATUEI

Mendebaldeko potentziak eta Errusia ados jarri dira bake proposamen batean

■ G-8ko herrialdeek Nazio Batuetako Segurtasun Kontseiluari egingo diote proposamena, bere gain har dezan

■ Kosovon sartuko litzatekeen nazioarteko indarra nork osatuko lukeen ez dute argitu, baina NATOk esku hartzea exijitu du

■ Errusiako ordezkariak Belgradera joango dira orain, Milosevic proposamena onartzera behartzeko

Iker Aranburu / Donostia

KOSOVORAKO bake proposamen bat aurkeztu zuten atzo G-8ko atzerri ministroek Petersberg-en egindako bileran (Alemania). Munduko zazpi herrialde industrializatuenek —Estatu Batuak, Kanada, Japonia, Frantzia, Alemania, Erresuma Batua eta Italia— eta Errusiak osatzen dute G-8a.

Bake proposamen baterako aurre-akordioa dela azpimarratu nahi izan zuten Petersberg-en bildutakoek. Izan ere, plana Nazio Batuetako Segurtasun Kontseilura eramango dute orain, horrek bere gain har dezan eta lotu gabeko puntuak negoziatitzan. Segurtasun Kontseiluan atzera bota dezakeen bakararra Txina da, beto esku-bidea duten beste lau herrialdeak G-8n daudelako.

Hurrengo egunotan, Viktor Txernomirdin Errusiako bitartekaria Belgradera joango da, Slobodan Milosevic Jugoslaviako presidenteari planaren berri emateko. Milosevicek jar dezakeen eragozpen nagusia da nazioarteko tropak bere lurrian onartzea. Atzo aurkeztutako proposamena ez da guztiz garbia puntu horri buruz. Planak dio «segurtasun indar bat eta talde zibil bat» sartuko direla Kosovon, betiere Nazio Batuen onespenerekin. Horrek esan nahi du armatutako militarrek sartuko direla Kosovon, baina ez du zehazten zeinek osatuko duen indar hori. Milosevicek, oraingoz, Nazio Batuetako talde zibil bat soilik onartuko luke, betiere horien artean NATOren bonbardaketetan parte hartu duten herrialdeetakoak ez baleude.

NATO, segurtasun indarraren muinoa

NATOk, oster, argi utzi zuen atzo indar horretan parte hartu nahi duela. Javier



GERO BRELOER / EPA

G-8ko herrialdeetako Atzerri ministroak, atzo, Petersberg-en.

G-8ren plana

Proposamen bat Nazio Batuetarako

■ Zazpi herrialde industrializatuenek eta Errusiak Nazio Batuen bidez egingo duten bake proposamena:

Bakea • Indarkeriak berehala amaitu behar du Kosovon eta hala gertatu dela garbi geratu.

Erretiratzea • Jugoslaviako Armadak Kosovon dituen soldaduek eta Serbiako poliziek atzera egin behar dute. Berdin paramilitar serbiarrek ere.

Nazioarteko Indarra • Nazioarteko segurtasun indar bat eta talde zibil bat sartuko dira Kosovon, Nazio Batuen onespenerekin, bakea bermatzeko.

Behin-behineko administrazioa • Nazio Batuen agindutara behin-behineko administrazio bat eratuko da Kosovon. Kosovoko biztanle guztiei bizimodu baketsu eta normalerako baldintzak sortu beharko zaizkie.

Solana NATOk idazkari nagusiak eta Bill Clinton Estatu Batuetako lehendakariak exijitu zuten Aliantza izatea tropa horien «muina». Hasiara batean NATOk exijitzen zuen bere banderapeko soldaduak sartzea Kosovoko bake planak betearazteko,

baina azken asteetan jarrera malgutu du, Errusiaren sustengua lortu nahian.

Mendebaldeko potentzien arabera, Errusia izan da beren tesietara lerrotu dena, hots, indar militarren presentzia azkenean onartu duena. Errusiako agintariek,

oster, aurkako eran aurkeztu zuten akordioa. «G-8ko bilerako partaide guztiek azpimarratu dute Errusiaren lana bake konponbide bat aurkitzeko. Azkenean onartu dute baketze plana Nazio Batuen banderapean aplikatu behar dela», esan zuen

Errefuxiatuak • Kosovotik ihes egin dutenak eta lurraldean zehar barreiatuta daudenak segurtasun osoz itzuli behar dute beraien etxetara. Nazioarteko talde humanitarioak ere mugarik gabe sartuko lirateke etxeratzeak laguntzeko.

Autonomia • Prozesu politiko bat abian jarriko da Kosovori behin-behineko konponbide bat emateko. Kosovok autogobernu handia izango luke, baina betiere Jugoslaviako Errepublikaren barnean. Rambouilleteko akordioak kontutan hartuko dira.

UCK • Kosovoren Askapenerako Armadak (UCK) desarmatu egin behar du.

Hondatutakoa konpondu • Ahalegin nabariak egingo dira krisian dagoen eskualde osoari garapen ekonomikoa eta egonkortasuna emateko.

Bonnen Igor Ivanov Atzerri ministroak.

Nolanahi ere, bake proposamenak ez ditu NATOren bonbardaketak etengo. «Aurrera egin dugu, baina ez dut arrazoirik ikusten aire erasoak eteteko», adierazi zuen Clintonek.

Ibrahim Rugovaren aukera jokatzeko hasi dira Jugoslavia eta NATO

Kosovoko albaniarren liderrak Europako hainbat agintarirekin hitz egin du

Erredakzioa / Donostia

Ibrahim Rugova Kosovoko albaniarren liderra Italian da bere familiarekin batera. Balkanetan guda hasi zenetik atzerrira irten den lehen

aldia da, eta askok bere askatasuna ere zalantzan jarri izan dute. Jugoslaviak irteten utzi eta gero, Rugova Europako agintariek hasi da hitz egiten, bere herriak bizi duen egoerari irtenbidea aurkitu nahian. Beste-

ak beste, Erresuma Batuko Atzerri ministro Robin Cook-i eskerrak eman zizkion bere herria eta NATO Kosovoren alde egiten ari diren lanagatik, eta bere herrira bake misioarekin bakarrik itzuliko zela esan zuen.

IBRAHIM RUGOVA Italian izan zen atzo bertako Gobernuak gonbidatuta. Kosovoko albaniarren liderra Massimo D'Alema lehen ministroarekin eta Oscar Luigi Scalfaro Errepublikako presidentearekin bildu zen. Antza denez, Italiako Gobernuaren gonbidapena Slobodan Milosevicek eta Lamberto Dini Italiako Atzerri ministroak telefonoz hitz egin ostean adostu zen.

Ez zen hori izan Rugovak Europako agintariek izan zuen solasaldi bakarra. Besteak beste, Javier Solana NATOko idazkari nagusiarekin hitz egin zuen, eta baita Erresuma Batuko Atzerri ministro Robin Cookekin ere. Azken horri eskerrak agertu zizkion Rugovak «bere herriaren izenean, NATO eta Erresuma Batua Kosovoko albaniarren alde egiten ari den lanagatik».

Solanak «egoera fisiko eta mental onean» ikusi zuen Rugova. Harekin luze hitz egin eta gero, zera ondorioztatu zuen Solanak: «Rambouilleteko formularen sinestean jarraitzen du».

Era berean, Ibrahim Rugovak prentsaurrekoa eskaini zuen Erroman. Kosovoko albaniarren liderrak azaldu zuenez, Kosovoko gatazka konpontzeko «ezinbesteko baldintza» NATOko herriek eta beste herriek osatutako bake misioa sortzea da. Horrez gain, bera bake misio horrekin bakarrik itzuliko



Lamberto Dini, Ibrahim Rugova eta Massimo D'Alema atzo Erroman.

dela Kosovora azpimarratu zuen. «Jugoslaviako Gobernuari eskatzen diot Kosovorarentzako eta beraientzako laguntza onar dezatela», adierazi zuen Rugovak. Hala ere, errepresioaren ardura Serbiako indar armatuena zela azaldu zuen.

Massimo D'Alema, bestalde, beke «gero eta hurbilago» dagoela adierazi zuen, eta Jugoslaviako Gobernuaren jarrera aldatzen ari dela azpi-

marratu. «Rugovaren etorrera Belgraden keinu garbia da. Irtenbide politikora hurbildu nahi duela erakusten duen keinua», azaldu zuen. Milosevicen Gobernuaren jarrera aldaketa hori NATOk «begi onez» hartzen duela esan zuen. «Izan ere, gure helburua ez da Serbiako Gobernua gaingitu eta makurraraztea», argitu zuen Massimo D'Alema Italiako lehen ministroak.

Milosevicek bereari eusten dio hitzez

Milosevicek atzo esan zuenez, Kosovorentzako prozesu politikoa etorriko da «NATOren eraso amaitzen denean». Horrez gain, Rugovarekin negoziatuko duela agertu du, baina ez UCKrekin. «Prozesu politiko baten ondoren akordio batera heldu gaitzake», esan zuen Slobodan Milosevicek.

UCK jokoz kanpo utzi dute



Iker Aranburu

Bake proposamena •

Kosovoko gerra G-8ak atzo finkatutako proposamenen ildotik amaitzen bada, galtzaile nagusia albaniarren gerrilla izango da, Kosovoren Askapenerako Armada (UCK). Gertatu dena gertatuta, NATOko herrialdeek ez dute Kosovoren independentziaren hitz ere egin nahi. Atzoko bake proposamenak argi esaten du Kosovok Jugoslaviako Errepublikaren barruan jarraituko duela. UCK-k independentziaren alde borrokatu zuen 1998an eta aurtengo martxoan Rambouilleteko akordioa onartu bazuen, NATOk presionatuta egin zuen: sinatzen ez bazuten nazioarteko sustengua galdu eta serbiarren eskuetan geratuko ziren. Baina bonbardaketak hasi eta albaniarren sarraskiak handitu zirenean, gerrillak erabat uko egin zion Rambouilletetik eskaintzen zien autonomia. Independentzia baizik ez dute onartzen.

Rugovaren aukera • Bere kontrolpeko lurralde gehiena serbiarren esku galdu du UCK-k, baina oraindik eusten die zenbait eskualdetan, atzerritik eta errefuxiatuen zelaietatik etortzen zaizkion boluntarioen laguntzarekin. Azken asteetan behin eta berriro eskatu dio UCK-k NATOri Kosovon lur tropekin sartzea edo serbiarrak garaitzeko armak ematea. Ez du ez bata ez beste lortu, eta gero eta argiago dago ez dituela erdietsiko. Ibrahim Rugova albaniarren lider moderatuaren agerraldiak ere erakusten du UCK bazterrean utzi duela NATOk. Milosevicekin negoziatuko lukeen albaniarren adarra hobetsi du Aliantzak harekin erabat hautsi nahi duenaren aurrean. Albaniar sofrituek zein aldera joko duten, horretan datza proposamenaren arrakasta.

Mazedoniak ez du errefuxiatu gehiago hartuko beste hainbeste atera ezean

Sor daitekeen egoeragatik «oso kezkatuta» dagoela esan du UNCHR-ek

Erredakzioa / Donostia

Mazedoniako Gobernuak bere mugak Kosovoko albaniarrei ixtea erabaki zuen herenegun arratsaldean. Eta errefuxiatu gehiago hartzekotan, orain Mazedonian daudenek irten egin beharko dutela esan zuen. UNCHR haserre azaldu zen atzo sor daitekeen egoeragatik, eta mila iheslari inguru Mazedoniara sartu ezinik daudela adierazi zuen atzo. Horrela, Serbiako poliziak atzera itzultzera behartu ditu.

KOSOVO-TIK ihesi dabiltzan albaniarrek oztopo bat gehiago dute orain, Mazedoniako Gobernuak bere mugak ixtea erabaki zuelako herenegun arratsaldean. Berrito irekitzeko baldintza bat jarri du: Mazedonian dauden errefuxiatuak beste herri batera eramán ditzatela. «Gure mugak irekita daude, eta errefuxiatu gehiago hartzeko gai izango gara, egun Mazedoniako Errepublikan dauden errefuxiatuak beste herri batera eramaten dituzten heinean», adierazi zuen Nikola Kljusev Defentsa ministroak.

Mazedoniak hartutako erabakiak UNCHR-ren haserrea eragin du. Nazio Batuen Errefuxiatuaren Laguntzara-



ENRIC MARTI / AP

Kosovoko albaniar errefuxiatuak ezin izan ziren Mazedonian sartu.

ko Agentziak azaldu duenez, «oso kezkatuta» dago mugan sor daitekeen egoeragatik. Herenegun gauean mila iheslari inguru mugan aurrera egin ezinik zeudela esan zuen, eta egun bi mila eta lau mila bitartean izan daitezkeela uste du UNCHR-ek. Errefuxiatu horiek, gainera, itzultzera behartu zituen Serbiako poliziak. Jokaera horren aurrean, UNCHR-ek salatu zuen neurri hori 1951. urtean sinatutako Errefuxiatua-

ren Babeserako Nazioarteko Itunaren aurka doala.

Mazedoniako Gobernua ere haserre agertu zen Errefuxiatuaren Laguntzarako Agentziarekin. «Gezurra da mila iheslari inguru itzultzera behartuak izan zirela», esan zuen Kljusevek, eta muga irekita dagoela berretsi zuen, «baina kontrol batekin». Egoera konpondu nahian, Nazio Batuen Errefuxiatuen Laguntzarako Agentziak bilera bat eskatu du Mazedoniako Gobernuarekin, baina oraindik ez dute erantzunik jaso.

Mazedoniak esan du ez direla errefuxiatuak

Mazedoniako iheslari Kosovorrek, hirugarren herri batera joatekotan, nahiago dute Albaniara ez joan, nahiz eta herri hori izan iheslari gehien hartzen duena UNCHR-ren esanetan. Horrez gain, Mazedoniako Gobernuak atzo azaldu zuenez, bere lurraldean dauden iheslariak «ez dira errefuxiatuak». Beraz, ez dago erabakitzea Kosovora itzuli nahi duten edo Mazedonian gelditu nahi duten.

NATOn erasoek ez dute etenik Jugoslavia eta Kosovon

JUGOSLAVIA eta Kosovoko hiriei 44. egunez jarraian eraso zieten NATOk hegazkinek atzo goizaldera. Bonbardaketak egin zituzten Nisen, Kraljevon, Uzicen eta Prahovon, Jugoslavian; Pristina kanpoaldean, Kosovon, eta Podgorica inguruetan Montenegron. Belgraden alarma sirenak jo zuen gau osoan, baina ez zen erasorik izan.

Uziceri bigarren gauez jarraian eraso zion NATOk. Proiektil hotsak entzun ziren hirian, baina Serbiako iturri ofizialek ez zuten jakinarazi proiektilek non jo zuten. Nisen, Belgradetik 239 kilometro hego-ekialdera dago, zauritu bat egon zen. NATOk hegazkinek bonbardatu egin zituzten Jugopetrol eta Energogas estatuaren petrolio eta gas enpresak, eta Vetfarm botika lantegiaren biltegia. Sortutako suteak kaltetu egin zituen ondoko etxebizitzak, Studio B Belgradeko telebistaren arabera.

Prahovo hirian, berriz, Jugopetrol lantegiari eraso zioten hegazkin aliatuek, eta pertsona bat zauritu zen. Gainera, detonazio ugari entzun ziren Podgorican, eta proiektil bat erori zen Niksic hirira doan errepede ondoan.

Iturri serbiarrek adierazi zuten, lau pertsona zauritu ziren Lipljanen NATOn bi proiektilek etxebizitza bat jotzean.

Jugoslaviak dio NATOn 50 hegazkin bota dituela guda hasi zenetik

Jugoslaviako Armadak NATOn 50 hegazkin bota ditu guda hasi zenetik Branko Brankovic Genevan Jugoslaviako ordezkariak. Tartean dira hiru F-117, sei helikoptero, pertsona gabeko zortzi hegazkin eta 164 misil. Brankovicek esan zuen NATOk huts egin duela Jugoslaviako biztanleriaren aurka egindako erasoan, eta azpimarratu zuen Aliantza Armatua izan dela Kosovotik jendek ihes egitearen erruduna. Halaber, nazioarteko itunek debekatutako armak erabili dituela NATOk salatu zuen, eta grafitozko eta uraniozko bonbak aipatu zituen.

Frantziak isilpeko dokumentuak eman dizkio Nazioarteko Epaitegiari

Frantziako Gobernuak isilpeko dokumentuak eman dizkio Nazioarteko Epaitegiko fis-

kalari. Hubert Vedrine Atzerri ministroak azaldu zuenez, aipatu dokumentuetan Kosovon Serbiako Armadak egin dituen ekintzen txosten bat dago. Bestalde, Frantziako Gobernuak enbaxadore bat jarriko du isilpeko informazioa lortzeko eta Nazioarteko Epaitegiko fiskalari laguntzeko. Pertsona horrek hilean pare bat aldiz emango dizkio txostenak fiskalari, eta bortizkeria sexualeko kasuetan jarriko da, batez ere, arretarik handiena.

Erresuma Batuko banku baten egoitza erasotu dute Grezian

Erresuma Batuko Midland Bank bankuaren egoitzak atentatu bat izan zuen atzo Greziako El Pireon. Zauriturik izan ez bazen ere, egoitzak kalte handiak izan zituen. Joan den hilean ere Atenasko Intercontinental hotelak atentatu bat jasan zuen. Aldarrikapenean esan zen Jugoslaviako gudan NATOk duen jarrera gaitzesteko egin zela atentatua.

Kanpaina azken momentua arte

Eguraldi txarrak hautesle asko uxatu zituen Eskoziako hauteskundeetan

Lore Gallastegi / Edinburgo

300 urtez legebiltzarrik gabe egon ondoren, eskoziarrek beren parlamentu autonomiko berriko diputatuak hautatu zituzten atzo. Kanpaina azken unea arte bizi izan zuten eskoziarrek, bozkalekuetan ere alderdietako ordezkariak botoa eskatzen baitzuten. Parte hartzea txikia izan zen, eguraldiak ere ez zuen lagundu eta.

EGURALDI txarrak baldintzatu zuen atzoko eguna. Azken egunetan uda antzeko eguraldia izan da Eskozian, eta politikari gehienak pozpozik zeuden hauteskunde egunari begira. Baina atzo, Eskoziako erdialdean euria hasi zuen goiz-goizetik. Donald Dewar laboristen buruzagiak berak maiatzean hain eguraldi txarrik ikusi ez zuela esan zuen, Glasgownen botoa ematen ari zela.

Erdialdean jendea astiro-astiro hurbildu zen bozkalekuetara. Highlandetan eta Lowlandetan, ordea, eguraldia hobeia izan zuten goizean eta horrek botoa ematera bultzatu zituen hautesleak. Berri hau idaztean ez zegoen parte hartzearen datu ofizialik, baina arratsalde erditsuan txikia zela zabaldu zuten. Nolanahi ere, iluntzean handitzea espero zen, bozkalekuak 22:00ak arte irekita zeudenez langile askok beharra amaitutakoan eman behar zutelako botoa.

Hiru boto

Hautestokietan gauzak ez dira Euskal Herrian bezala. Atzo ere kanpaina eguna zen. Egun osoan kotxeak megafooniarekin kaleetan ibili ziren jendea botoa ematera animatzen. Bozkalekuen aurrean hautagaiek eta alderdikideek botoa eskatzen zuten. Bozkalekuak eskolatan daude, baina Euskal Herrian ez bezala: bi funtzionario baizik ez daude mahaletan. Ikuskaritzaileen arrastorik ez.

Hiru aldiz eman behar zen botoa, baina, nahasketak eragozteko, mahaikideek azaldu zuten zertarako ziren hiru paper ezberdinak. «Boto morea Legebiltzarrerako botoa da, zure hiriko hautagaientzako; laranja kolorekoa, zure probintziako alder-

diarentzako; eta zuria, berriz, udal ordezkaria hautatzeko».

Hauteskundeak gaueko hamarretan bukatu arren, lan luzea zuten atzo gauean. Eskozian ez dira botoak mahai bakoitzean zenbatzen, hautaketa zentro guztietako botoak hiriko toki zentral batera eramaten dira eta han zenbatzen dira denak. Behin hara eraman ondoren, kutxa guztiak ireki eta gaizki sartu diren botoak toki onean jartzen dira, boto paperen kolo-



William Wallacez mozerrotutako hautagai bat, botoa eskatzen, atzo Edinburgoko bozkaleku batean.

rea kontuan hartuta. Ondoren, paper zuri guztiak —lokaletarako botoak— alde batera uzten dira biharamunean zenbatzeko, eta azkenean legebiltzar berriko zenbaketa hasten da.

Prozesu honen ondorio bat, datu batzuk oso beran-

du heltzea da. Iparraldean eta Mendebaldean uharte txiki ugari dago, eta uharte horietako botoak toki zentral batera eramateko *ferry*-ak, helikopteroak eta abar erabiltzen dira. Horrela, uhartetako zenbaketa ez zen gaur goizaldeko ordu biak edo

hirurak arte hasiko. Lehen emaitzak goizaldeko ordu bata ingururako heltzea espero zen.

Asteazkenean, parlamentario berriek hitza izango dute parlamentuan. Legebiltzar berria, ordea, ez da oraindik eraiki.

Plaid Cymru bigarren alderdi indartsuena izango den ala ez argitzea, Galesko nazionalisten kezka nagusia

Dylan Iorwerth / Cardiff

OSO tipikoa zen. Galesko Asanblea berrirako hauteskundeetan botoa eman zuen lehen herritarra Ron Davies izan zen, duela sei hilabete dimisioa eman behar izan zuen Londresko gobernua- ren Galeserako idazkaria.

Daviesek Caerffili-ko hautesbarrutian eman zuen botoa, gaztelua —anglo-normandiarren konkistaren sinboloa— dagoen eskualdean. Politikariak oraindik sinesten du egun batean Galesko Asanbleako liderra izango dela, eta horrela lortuko duela bere alderdi laborista propioa Londresko laboristengandik independenteagoa izatea. Galesko Asanblea sortzeko ideiek eta ekimenak haren figura indartu eta politikara itzultzen lagundu diote.

Bozketa modua ez zen errazena izan atzoko hauteskundeetan, ordezkariak proportzionala ere sartzen baitu lehendabiziko aldiz. Herritarrek hiruna boto eman behar izan zuten:



Alun Michael laboristen buruzagia, botoa ematen, Penarth herrian.

banakako zerrenda, alderdi zerrenda eta kontseilu lokaletarako botoa. Jende askok ez zuen sistema hori ondo ulertzen. Edo ulertzen zuela esan arren, nahasia zegoen: «Bai, dena dakit bozkatzeko modua», esan zuen Gales iparraldeko Caernarfon herriko emakume batek. Baina gero hori egia ez zela nabaritu zitzaion: «Nola? Bi boto Asanblearako? Ez naiz konturatu».

Hauteskundeak goizeko zazpitan hasi zirenean parte hartzea zen zalantza nagusietako bat. Izan ere, boto-emaleen %50en partaidetza beharko litzateke Asanblearen kontrakoak isilarazi eta kritikak baztertzeko.

Goizeko bederatzieta mugimendua bazegoen bozkalekuetan. Itxura guztien arabera, parte hartzea handia izango da herri txikietan

eta Galesko industrialde zaharretan. Botoemateen portzentaia, ordea, txikiagoa izango da hirietan, bertan Asanblearen aldeko jarrera askoz motelagoa baita. «Garrantzitsua da denek botoa ematea. Egun historikoa da Galesentzat», esan zuen Iwan Sion Williams 18 urteko gazteak, hau ere Caernarfongoa.

Eguerdi partean autoak han-hemen zebiltzan kaleetan alderdien aldeko botoa eskatzen. Bozketa sistema berriak zaildu egiten du garailea zein izango den jakitea, baina denek uste dute Alderdi Laborista gailenduko dela eta Galesko lehen gobernua osatuko duela.

Oraindik jakiteko dagoena zera da: Plaid Cymru nazionalista bigarren alderdi izango den eta bere eragina ipar eta mendebaldeko eskualdeetatik landa ere zabalduko duen ala ez.

Arratsaldean, hori posible zela zirudien. Galesko politika aldatuko den seinale.

Bernard Bonnet Korsikako prefet ohiak bere lehen eguna bizi izan du preso gisa

«Talde antolatuan egindako sute kriminal baten laguntzaile» moduan auzipetu dute

Allande Sokarros / Baiona

Bernard Bonnet, Korsikako prefet ohiak, Coti-Chiavariko hondartzako Chez Francis jatetxearen aurka gertatutako atentatuaren laguntzaile gisa auzipetu eta espetxeratu zuten asteazken gauean. Instrukzio epaileari egindako aitortzeei dagokienez, egon da ezbairik, eta, orain galdera da prefetak eman zuenetz atentatua egiteko agindua, ekintza xedea baimendu zuenetz ala egiten utzi. Oposizioan Jean-Pierre Chevenement Barne ministroaren dimisioa galdegin dute, baina hark erantzun du ez diela atsegin hori egingo.

PRESO gisa bere lehen eguna bizi izan zuen atzo Bonnetek. Parisko La Sante espetxean sartu zuten atzo goizeko 04:00ak inguruan, Korsikatik hegazkin militar batean ekarri ondoren. Alain Jego La Santeko zuzendariak berak egin zion harrera, eta bostekoa ere eman zion. Ondoren, Bonnet lagundu zuten espetxeko 3. dibisoko pertsonaltateentzako atalera. Leku berezi horretan giltzapetuta daude pertsona ezagunak, beste preso arruntagoekin ez dezaten harremanik eduki. Atal horretan egon dira, esaterako, Bernard Tapie industriari eta politikari ohiak edo Loik Le Floch-Prigent ELF sozietateko zuzendari ohiak, eta bertan dago oraindik ere Illitch Ramirez Sanchez Carlos.

Bonnetentzako prestatu zen kartzela-gela bereziki



JACQUES BRINON / AP

Jean Pierre Lacroix, Korsikako prefet berria, Matignonen, atzo.

garbitua eta telebista aparailu batez hornitua izan zen, baina argindarrik ez zela ohartuta, zaindarien beste batera eraman zuten. La Santeko zuzendaritzak zehaztu zuenez, ordu laurdenetik ordu laurdenera zaindari batek begiratu zuen ea prefet ohiak ondo zegoen. Bonneten eguneroko bizilekua izango da hemendik aurrera bederatzi metro karratuko gela bat. Han bakarrik egongo da, eta pasealdiak ere bakartasunean egingo ditu.

Kartzela administrazioak banandu egin zituen Bonnet eta berarekin batera espetxe-

ratuak izandakoak. Hala, La Santen dira, baina prefet ohiarekin harremanik gabe, Henri Mazeres Korsikako Jendarmeriako buruzagi nagusi ohiak eta GPSko kide ziren Denis Tavernier lotinantea eta Eric Moulier azpi-ofizialburua. Gerard Pardini prefet ohiaren kabinete zuzendaria Fresnesen giltzapetu dute, baita Lionel Dumont eta Franck Pesse GPSko lotinanteak ere. GPSko buru Norbert Ambrosse kapitaina, berriz, Marseillako Les Baumettes presondegian sartu dute.

Bonneten eta Pardiniren gil-

tzapean jartzeko erabakia, atzo goizeko 01:00ak inguruan hartu zuen Patrice Camberou epaileak. Asprettoko Jendarmeriaren kuarteletik Aiacciuko auzitegirat eraman zituzten asteazken arratsean, eta une horretan hasi zen zurrumurrua zabaltzen prefetak aitortu zuela jatetxearen erretzearen xedea jakinaren jakinean izan zela, baina horren egiteko agindurik, aldiz, ez zuela eman. Haatik, aski laster, Bonneten abokatu Georges Kiejmanek gezurtatu egin zuen horrelakorik aitortu zuela. Kiejmanek zioenenez, Bonneten erru bakarra izan da «bere ingurukoei, beharbada, pentsatzerat uztea antzeko ekintza ilegalak egin zitezkeela».

Chevenementek ez du dimititzeko asmorik

Jean-Pierre Chevenement Barne ministroak atzo goizean egindako adierazpenetan, berriz, hauxe esan zuen: «Bi hipotesi egon daitezke: bata da ez dela ezere jakinean izan eta, beraz, errugabetsun ustea behar zaio onartu; bestea da, berriz, ekintza kriminal honen jakinean ez dela izan, baina bere inguruan horrelako gauzak egin zitezkeelako asmoak hazten utzi dituela». Nolanahi, «Gobernuan ez du inork eman hondartzako jatetxe haren erretzeko agindu ergel eta kriminala». Gauzak horrela, Chevenementek ez du dimititzeko inolako asmorik, oposizioko zenbaitek eskaria egin duten arren. «Ez diet atsegin hori egingo», azaldu zuen ministroak.

Epaile arrunt baten ausardia

Allande Sokarros

go, Bernard Bonnet bezalako Errepublikaz maitemindutako jakobino amorratu bati utzi diote eskuak libro. Horrek eta bere inguruan bildutako eskumakilek salbuespen egoera bat legeztatutatik kanpoko salbuespen neurriak obratzeko baliatu dute.

Hala ere, negarregingarri ala irriegingarri den zalan-tzan egon daitekeen egoera honetan zerbait onik atera da azken batean, eta hori Justiziaren jokaera da. Lehen gogoetaldi batean pentsa daiteke ez dela uler-tzen zergatik Bonnet eta bere gaizkile taldea ez diren

lege antiterroristaren pean sartuak izan. Euskal Herrian, esaterako, molotov koktel baten uestezko jaurtikitzailea lege horren menean ezartzen da eta Parisera bidaltzen. Prefet bati eta jendarme batzuei, aldiz, ez zaie «terrorista» akusazio hitsa bizkar ezartzen. Politika kontutik ulertzen bada, nola azaltzen dute, ordea, juridikoki? Haatik, hasieran bidegabatzat eman daitekeena, gauza on bezala har daiteke, ikusiz, Camberou epaile arrunta ausarti ibili dela. Alde horretatik, salbuespenak onik izan du.

laburrean

IPAR IRLANDA

■ **Blair eta Ahern alderdietako ordezkariak bildu dira**
TONY BLAIR Erresuma Batuko lehen ministroa eta Bertie Ahern Irlandako alderdi politikoetako ordezkariak bildu ziren atzo Ipar Irlandako bake prozesua berriro martxan jartzeko asmoarekin. Hala ere, bilerak ez du itxaropen handirik sortu. Aipatu bi agintariak Sinn Féinekin, SDLP alderdi sozialdemokrata laboristarekin, UUP alderdi unionistarekin eta DUP alderdi unionista demokratikorekin bildu ziren.

■ **Eraso paramilitar ugari izan da Belfasten**
IPAR IRLANDAKO Poliziak azaldu duenez, hainbat eraso paramilitar izan zen asteazkeneko gauean Belfasten. Poliziak uste du talde paramilitar protestanteek eragin dituztela eraso horiek. Broadway Paraden, bomba bat bota zuten etxe bateko leihoetik eta gizon bat zauritu zuten. Shaftesbury Avenuen, berriz, 19 urteko gazte bat jipoitu zuten eta ondoren eskuan eta orkatilan tiro egin zioten. Belfasteko iparraldean, paramilitarrek 11 urteko bi ume tirokatu nahi izan zituzten, baina pistolak huts egin zien. Haurrak joko areto batean ezkutatu ziren erasotzaileengandik.

ESPAÑIA

■ **Errioxako presidente Pedro Sanz larri zauritu da auto istripu batean**
PEDRO SANZ GIL Errioxako presidenteak (PP) auto istripua izan zuen atzo, Burgosen. Ondorioz, zauri larriekin eraman behar izan zuten ospitale-ra. Nolanahi ere, ez dirudi Sanzen bizitza arriskuan dagoela. Familiarekin hitz egin ahal izan zuen. Istripuan Sanzen eskolta bat hil zen.

TURKIA

■ **Sei polizia espetxeratu dituzte kazetari bat hiltzeagatik**
SEI poliziak zazpi urteko kartzela zigorra jaso dute 1996. urtean kazetari bat jipoitu eta hiltzeagatik. Metin Goktepe kazetaria Evrensel egunkari ezker-tiarreko langilea zen.

JARDUNeko Errepublikako prefet bat auzipetzea eta giltzapean ezartzea ez da, zinez, ohiko gertaera bat. Are gutxiago, atentatu baten uestezko agindu emalea izateagatik. Harriduratik harat, ulertzen saiatu behar da. Lionel Jospinek eta bere gobernuak gertatutakoan erantzukizun zuzenik ez badute ere, erru bat behintzat ezartzen ahal zaie bizkar, hau da, estatu zuzentasuna berriro indarrean jartzeko aitzakiaz, jazarpenarako salbuespen egoera bat gauzatzen utzi dutela Korsikan. Are larria-

ERREFERENDUMERAKO ITUNA ERRESPETATUKO DUTE INDONESIAIARI LOTUTA JARRAITU NAHI DUTEN PARAMILITARREK

Timorko erresistentziak kezka dituzte etorkizuna erabakitzeak akordioari buruz

■ Independentziazaletiek diote boza ez dela askea izango, segurtasunaz Indonesiako Armada arduratzen bada

■ Timortarrek autonomia nahi ez badute independentzia izango dutela adierazi du Indonesiako Atzerri ministroak

■ NBERen misioak antolatuko du galdeketa, eta horretarako lehen taldea hilaren 10ean helduko da Ekialdeko Timorrera

Erredakzioa / Donostia

EKIALDEKO TIMOR Indonesiatik bananduta ikusi nahi duten herritarrek zalanza ugari dituzte Indonesia eta Portugalak herenegun sinatu zuten itunaz, Nazio Batuen laguntzarekin. Horren arabera, abuztuaren 8an erreferenduma egingo da Ekialdeko Timorren geroa erabakitzeak: Indonesiari lotuta jarraitu edo autonomia aukeratu.

Ekialdeko Timorrek autonomia nahi ez badu, «Indonesiako Legebiltzarrak Konstituzioa aldatuko du Ekialdeko Timor independente izan dadin», Ali Alatas Atzerri ministroak atzo argitu zuenez.

Bozketa egin arte, eta egun horretan, Indonesiako Armada arduratuko da Ekialdeko Timorren segurtasunaz. Eta horrek kezkatzen ditu independentziazaletak. «Prozesuan ez dut konfidantzarik, Indonesiako Armadaren presentziak ezinezkoa egingo duelako bozketa libre izatea», adierazi zuen atzo David Ximenes Belok, Erresistentzia Timortarrek Batzordeko Nazionaleko lehendakariordeak. Militarrek hautestontzien ondoan egotea «kikilgarria» dela esan zuen, «horiek armak eman dizkietelako herritarrek beldurtzen ari diren paramilitarrei».

Ximenes, Ekialdeko Timorko Dili hiriburuan bizi da joan den hilabeteaz geroztik, paramilitarren eraso beldur baita.

Indonesiarekin lotuta jarraitu nahi duten timortarrek baikorrak dira. Ekialdeko Timorko paramilitarren ordezkari Basilio Araujok atzo esan zuen sinatutako akordioa errespetatuko dutela, eta kide armatuei eskatu zaiela independentziazaleten aurkako ekintzak eteteko.

Kontua da su-etena sinatu zutela paramilitarrek, independentziaren aldekoek eta Indonesiako Armadak pasa den hilean, eta harrezkero



CHARLES DHARAPAK / AP

Ekialdeko Timorko paramilitarrak, makilak eskuan hartuta, Indonesiari lotuta jarraitzearen aldeko ekitaldian.

ere jarraitu egin dutela independentziaren aldeko timortarren aurkako ekintzek. Ehun independentziazaletan inguru hil dira azken hilabeteetan, Amnesty Internationalen arabera.

Kofi Annan Nazio Batuetako idazkari nagusia kezkatuta mintzatu zen bortizkeriak

gora egin duelako. Hain zuzen, Nazio Batuen misioa arduratuko da erreferenduma antolatzeaz, eta horretarako lehen taldea hilaren 10ean helduko da Ekialdeko Timorrera.

Australiak onartu egin zuen zaila izango dela bat batean bortizkeriarekin

amaitzea, azken 24 urtetan hori ezagutu duen herrian. EEBBetak Gobernuak, ordea, «irtenbide baketsurako urrats handi» gisa azaldu zuen akordioa, eta, aldi berean, kezkatuta azaldu zen «independentziaren aldekoen eta paramilitarren ekintza bortitzengatik».

akordioa

Nazio Batuen zaintzapean

Hilabetetako negoziazioaren ondoren, Ekialdeko Timorren etorkizunari buruzko akordioa lortu dute Indonesiak eta Portugalak. Nazio Batuen Erakundea izan da prozesu horren bultzatzaile eta zaintzaile. Hemendik aurrera ere, funtsezko rola jokatu du.

■ **Erreferenduma** • Autonomia proposamena onartzen dutenetz galdetuko die Indonesiak Ekialdeko Timorko herritarrei erreferendum baten bidez aurtengo abuztuaren 8an. Nazio Batuen Erakundea (NBE) zainduko ditu bozketa eta bozketaren prestaketa. Horretarako, misio berezi bat eratu behar du NBEk.

■ **Segurtasuna** • Indonesiako Gobernuak da Timorko «bake eta segurtasunaren arduradun» erreferendumaren prestaketa eta bozketak berak irauten duen bitartean. Halaber, «indarkeriarik eta larderiarik» gabeko giroa

sortu behar du Indonesiak. Horretarako, soldadu eta polizia indonesiarren neutraltasuna beharrezkoa dela esaten du agiriak. Nazio Batuek polizia zibila bidaliko dute Indonesiako segurtasun indarrei laguntzeko.

■ **Erabakia** • Nazio Batuetako idazkari nagusi Kofi Annanek emango die erreferendumeko emaitzen berri alde guztiei: Ekialdeko Timorko herritarrei, Indonesiari eta Portugalari. Autonomia onartzen bada, Indonesiak aldatu konstituzionalak abian jarriko ditu, eta Portugalak bertan behera utziko ditu anexioaren aurkako jar-

dunbide guztiak. Aldiz, autonomia onartzen ez bada, Ekialdeko Timorko agintea Nazio Batuen esku geratuko da gero independentzia eskura dezan. Trantsizio hori giro egokian egitea bultzatu behar du Indonesiak zein Portugalak.

■ **Errolda** • Bozkatzeko adin muga 17 urtekoa da. Ekialdeko Timorren jaiotako guztiek izango dute parte hartzeko aukera, baita kanpoan bizi direnek ere, baldin gurasoetako bat Timorkoa bada. Aurreneko bi baldintzak betetzen dituzten pertsonen senar eta emazteek ere bozkatu ahal izango dute.

Bai Australia, bai Portugal, pozik

■ ORAIN arte oso kontrako jarrerak izan dituzte Portugalak eta Australiak Ekialdeko Timorri buruz: nazioarteko komunitatean Portugal zen Timorko independentisten bultzatzaile sutsuenetako bat. Australia, berriz, Timor Indonesiaren menpe egotea defenditzen zuen bakantetako bat.

Atzo, ordea, pozik agertu ziren bi herrialde horietako gobernuak. Timorrenzat «aro berri bat» hasiko dela nabarmendu zuen Jorge Sampaio Portugalgo lehendakariak: «Beti espero izan dugun bezala, autodeterminazio eskubidearen aitortpenarekin».

Australiako Atzerri ministroa ere, Alexander Downer, pozik agertu zen hitzarmenarekin. Hain zuzen ere, akordio horren garrantzia historikoa azpimarratu zuen. Halaber, Xanana Gusmao erresistentzia armatuko burua aske uzteko eskatu zuen.

Ekintza bortitzak ez dira eten Kolonbian, Gobernua eta FARC negoziatzen hasi arren

Atzo hizketan hasi aurretik negoziaketa agenda erabat zehaztuko zutela espero zen

Agentziak / San Vicente del Caguan

Kolonbiako Gobernuak eta FARC Indar Armatu Iraultzaile Kolonbiarrak gerrillak hasi dituzte bake elkarrizketak, hegoaldeko oihanetan. Bi aldeek ezkutuan izan dute negoziaketa agenda, elkarrizketak hasi baino lehen txoago zehaztu baitute. Hala ere, bortizkeria ekintzak ez dira eten Kolonbian.

AZKENEAN hasi dituzte bake negoziaketak Gobernuak eta FARCEk. San Vicente del Caguanen elkartu ziren atzo bi aldeak, Caqueta departamenduan. Kolonia hegoaldeko eremu horretatik mugitu gabe egon dira Gobernuak eta gerrillako ordezkariak bi astetan, bake elkarrizketarako agenda zehazteko.

Joan den asteartean hitzartu zuten FARCEko buruzagi Manuel Marulanda Tirofijok eta Andres Pastrana Kolonbiako presidenteak negoziatzen hasia. Ezustean bildu ziren, gerrillaren eta Gobernuaren arteko hizketaldiak etenda baitzeuden urtariletik.

Tirofijo eta Pastrana urtarrilaren 7an elkartu ziren lehen aldiz udaz geroztik. Negoziaketak hasi aurreko bilera izan zen, baina gerrillak bertan behera utzi zituen hizketaldiak gero. Eskuineko paramilitarren aurka Gobernuak ez zuela borrokatzen arrazoitu zuen FARCEk. Borroka horri buruzko agiriak azaltzeko eskatu zion gerrillak Gobernuari, eta apiri-



FARCEko buruzagi Jorge Briceño Mono Jojoy, gerrillariak ikuskatzen.

laren 20an biltzeko deia egin.

Bildu, bildu ziren Gobernua eta FARCEko ordezkariak, baina inork ez zuen uste

Hizketaldiak

■ ■ ■ Urtariletik etenda egon ondoren, bi aldeak berriro bildu ziren apirilaren 20an

Tirofijo eta Pastrana elkarrizketatuko zirenik geroago, asteartean. Lagunarteko hizketaldia zirudien, Kolonbiako telebistako irudiek argitaratu zuten.

Tirofijok eta Pastranak bileran negoziaketak

hasteko agenda eta negoziatzen atzo hasia hitzartu zuten. Hala ere, agendako zenbait puntu zehaztu gabe utzi zituzten, negoziatzen hasi aurretik finkatuko zituztela esanda.

14 polizia desagertu dira segada batean

Bakerako itxaropena zabaldu du bake negoziaketaren hasierak Kolonbian. Baina ez da giro herrialdeko zenbait hiritan eta gunetan.

Poliziako iturriek adierazi zuten, 14 polizia desagertu ziren asteazken gauean FARCEk egindako segadan. Hamazortzi poliziako patruila bat errepidetik zihoan Caldas departamenduan, ipar-mendebaldean. Pensilvania herri ondoan mina batzuk eztan darazi zituzten gerrillariak, eta jarraian tiroka hasi ziren. Poliziak inguruko baso itxian sartu ziren, eta 14 desagertuta daude. Lau, ordea, bizirik azaldu ziren atzo, Poliziaren iturriek esan zuten.

«Eremua minaz josita dago,

eta ezin izan dugu argitu hildakorik ote dagoen», esan zuen Jorge Armando Ramirez koronelak.

Lehenago jakinarazi zenez, gutxienez hamar polizia hil ziren ekintza horretan, eta bi zaurituta atera zituzten segada lekutik.

FARCEn IX. Fronteari leporatu dio ekintza Poliziak.

Gobernua eta gerrilla negoziatzen ari diren eremuan ere, gune desmilitarizatuan, FARCEk zenbait lagun bahituta dituela adierazi zuten zenbait iturrik. «Desagertuak» hamarretik gora direla esan zuen San Vicente del Caguango alkate Omar Garcia, eta horietako batzuk FARCEk bahitu dituela. FARCEn eremu neutraleko ordezkariak, ordea, ukatu egin zuen hori.

kronologia

Harreman ugari

Kolonbiako Gobernuaren eta FARCEn arteko «benetako» elkarrizketak atzo hasi ziren, baina aurretik harreman ugari izan da bi erakunde horien artean.

1998

► **Uztailak 9** • Andres Pastrana Kolonbiako lehen-dakari aukeratu berria Manuel Marulanda Tirofijok FARCEko buruarekin bildu zen ezkutuan, eta elkarrizketak ahalbidetzeko eskualde bat desmilitarizatzea proposatu zion.

Abuztuak 20 • Bahituta dituzten 300 polizia eta militar espetxeratutako 480 gerrillarekin trukatzeari proposatu zion FARCEk Gobernuari.

Urriak 14 • Azaroaren 7tik otsailaren 7ra bitartean, Caqueta departamenduko 43.000 metro koadroko eremu batetik alde egiteko agindu zion Pastranak militarrei.

Azaroak 8 • Desmilitarizatutako eremuan 150 soldadu geratu zirela salatu zuen FARCEk.

Abenduak 20 • Soldadu guztiak eremutik ateratzea eta elkarrizketak hasia hitzartu zuten.

1999

► **Urtarrilak 7** • Elkarrizketak hasi ziren.

Urtarrilak 19 • Elkarrizketak bertan behera utzi zituen FARCEk, Gobernuak ez zituelako paramilitarrak «behar bezala» borrokatzen.

Apirilak 20 • Berriro bildu ziren Gobernuak eta FARCEko ordezkariak.

Maiatzak 2 • Elkarrizketak berriro hasia erabaki zuten Pastranak eta Marulandak elkarrekin bildu ostean.

Pinochetek errekurtsioa aurkeztu du

■ *Erresuma Batuko Barne ministro Strawren aurkakoa da lege ekimena*

Agentziak / Londres

AUGUSTO PINOCHET Txileko diktadore ohiaren abokatuak errekurtsioa aurkeztu zuten atzo Jack Straw Barne ministro britainiarrak hartutako erabakiaren aurka. Diktadore ohiaren Espainiara estradiazteko prozesuarekin aurrera segitzeko baimena eman zuen apirilaren 15ean

Straw, eta erabaki horixe da Pinocheten abokatuak errekurritu dutena.

«Dena kontu handiarekin aztertu ostean, errekurtsio bat aurkeztu dugu gaur Barne ministroaren erabakia berriro azter dezaten», jakinarazi zuen atzo Michael Caplanek, Pinocheten defentsako abokatu baten batek. Ildo horretatik, bai Straw

Barne ministroari, bai Espainiako Gobernuari ekimen horren berri eman diotela zehaztu zuen.

Nolanahi ere, Caplanek ez zuen argitu zein argudio legal eta juridikotan oinarritu duten beren errekurtsioa.

Errekurtsioa aintzat hartzea erabakitzen bada, berriro epaiketa egin beharko da estradizioaren inguruan.



• Futbola

Reala: Kuhbauer «pozik eta arrakasta lortzeko gogo biziz» bueltatu da taldeekideekin entrenatzera → **34**



• Txirrindularitza

Romandiako Itzulia: Laurent Jalabertek irabazi du hirugarren etapa, eta lidergoa berreskuratu → **37**

Athletic ♦ Lekeitiarraren iritziz jokatzeko ez duelako kexatzea ez litzateke bidezkoa izango

Urrutia: «Titular ez izateak ez nau zoratzen»

Aitortu egin du ez dagoela pozik bizi duen egoerarekin

Ramon Basaldua / Bilbo

JOSU URRUTIAK ordezkoen aulkian eserita ikusi ditu Athleticetik jokatu dituen azken bi partiduak. Gainera, aurreko denboraldietan baino gutxiago ari da jokatzeko. Erdilari lekeitiarra ez dago konforme egun bizi duen egoerarekin, baina ez deritzo bidezkoa negarrez hasteari. «Begi-bistakoa da aurreko denboraldietan baino gutxiago jokatzeko ari naizela. Hala ere, titular ez izateak ez nau zoratzen. Jakin badakit entrenatzaileak beste aukera batzuk dituela erdialdea osatzeko. Nik erakutsi dut joka dezake-dala, baina kexaka hastea ez litzateke bidezkoa izango taldekideei errespetua zor die-dalako», adierazi zuen atzo Josu Urrutiak Lezaman izandako entrenamendua amaitu ostean.

Lekeitiarrak hamabi denboraldi daramatza lehen taldean, eta bera da plantilako jokalaria beterranoena. Hurrengo urteko ekainaren 30ean amaituko zaio Athleticetik duen kontratua. Aurreko bi denboraldietako partidu gehienetan titular izan zen arren, aurreko Luis Fernandezek sarritan kendu du hamaikakotik, eta plantilako beste jokalaria batzuk zelairatu ditu. Urrutiak aitortu egin zuen ez dagoela gustura. «Datuak hortxe daude eta garbi dago aurreko gutxiago jokatzeko ari naizela. Entrenatzaileari dagokio azalpenak ematea. Jokalaria batek onartu egin behar ditu entrenatzailearen erabakiak. Hala ere, ekipotik at zaudenean zaila da ematen dituen arrazoiak ulertzea. Bera ere jokalaria izan zen, eta badaki zer den hori».



Josu Urrutiaren hitzetan, Deportiboren kontrakoa UEFAn aritzeko azken aukera da Athleticentzat.

zoiak ulertzea. Bera ere jokalaria izan zen, eta badaki zer den hori». Josu Urrutiak aitortu egin zuen aurreko entrenatzailearengandik konfiantza gutxiago nabaritzen duela. «Gauzak dauden moduan daude, eta onartu beharra dago». Atzo lekeitiarrari entzundakoaren arabera garbi dago ez dagoela batera gustura egun bizi duen egoerarekin. Gainera, ez da ahaztu behar Athleticetik galdu egin dituela Urrutia barik jokatu dituen azken bi partiduak. Edozelan ere, lekeitiarra esperientzia handiko gizona dago eta ez du prota-

■ ■ ■ *Onartu egin behar dira entrenatzailearen erabakiak. Hala ere, ekipotik at zaudenean zaila da ematen dituen arrazoiak ulertzea. Bera ere jokalaria izan zen, eta badaki zer den hori»*

gonista bilakatu nahi Ligako azken txanpan. Are gutxiago Athletic dagoen egoeran egonda. Ikusi egin behar da zelan hartzen dituen Luis Fernandezek Josu Urrutiaren adierazpenak.

Athleticetako erdilaria beste kontu batzuei buruz ere egin zuen berba atzo Lezaman. Haren iritziz, ez da bidezkoa UEFarako bigarren txartela Kopako finalaurrekoak jokatu dituen talde batentzat izatea Ligako sailkapeneko zazpigarrenaren kalterako. Urrutiak garbi esan du Riazorren partidua azken aukera dela Athleticentzat.

Luis Fernandez goleatzaile bikaina atzoko saioan

Jokalaria bikaina izan zela gogoratu zien atzo Luis Fernandezek Athleticen entrenamendu saioa ikusten izan ziren zaleei. Zuri-gorrien entrenatzaileak hiru gol bikain sartu zituen atzoko entrenamenduko partidutxoan. Frantziarrak gustura hartuko luke bera bezalako jokalaria bat Athleticen.

Patxi Ferreira, Apelazio Batzordearen zain dago Riazorren jokatzeko

Patxi Ferreira plantilako gainerako kideekin batera entrenatu zen atzo Lezaman. Atzelari bilbotarrak kolpe gogorra jaso zuen Atletico de Madriden aurka, baina osatuta dago. Ikusi egin behar da zer erabakitzen duen gaur Espainiako Futbol Federazioako Apelazio Batzordeak, hots, Lehiaketa Batzordeak jarri dion partidu bateko zigorra mantentzen duen ala kendu egiten dion.

Entrenatzaileak ez du erabakita Coruñarako hamaikakoa

Luis Fernandezek azken ordura arte itxarongo du Riazorren zelairatuko duen hamaikakoa erabakitzeko. Hasteko, ez daki Ferreira zelairatu ahal izango duen ala ez. Horretaz gain, litekeena da aldatketak izatea erdialdean zein aurrealdean. Baliteke Urzaiz ordezkoen aulkian izatea. Horregaz batera, ez da baztertu behar Yeste hasierako hamaikakoan izatea.

Gaur entrenamendua atek itxita Lezaman arratsaldeko 5:00etan

Luis Fernandezek aldatu egin ditu gaurko zituen asmoak. Hasiera batean entrenamendua goizetako deitu zuen arren, azkenean arratsaldez izango da, eta atek itxita.

Reala ♦ Lesioek bere benetako maila erakusteko aukerarik ez diotela eman uste du austriarrak

Kuhbauer: «Realean arrakasta lortu nahi dut»

Jokalaria «oso pozik» dago berriz ere taldekideekin entrenatu daitekeelako

Asier Errasti / Donostia

AZKEN bi asteak Munichen igaro ostean, berriz ere gaitz nontzeko taldekideekin lanean ari da asteazkenetik Didi Kuhbauer. Gainera, lesioa atzean utzi eta Realari laguntzeko gogo biziarekin itzuli da austriarra. Izan ere, Realeko zaleek oraindik ere bere benetako jokoa ez dutela ikusi uste du: «Hemen nagoenetik oso zorte txarra izan dut, lesio batetik osatu eta beste bat izan baitut. Hori bai, fisikoki ondo nagoenean, Real lagundu dezaket, ziur. Nire ustez, oraindik ez dut jokalaria gisa ditudan dohainak erakusterik izan. Hala ere, argi dut nire helburua hemen arrakasta lortzea dela».

Berriz ere Zubietan izateagatik «oso-oso pozik» dagoela azaldu zuen atzo austriarrak: «Ostera ere taldekideekin entrenatzeko aukera dudalako oso-oso pozik nagoela nabarmendu nahi dut. Egun handia da hau niretzat, ez baitut minik hankan eta lagunekin entrenatu bainaiten».

Gauzak horrela, Kuhbauerrek azken hiru hilabeteak «ahaztu» nahi dituela nabarmendu zuen. Izan ere, austriarraren lesioa oso arraroa izan da. Hasiera batean, Realeko medikuek bihurtura gogor bat bakarrik zuela uste zuten. Osatzen ez zenez, Amsterdamera jo zuen Kuh-



Dietmar Kuhbauer austriarra, Eduardo Escobar Realeko medikuarekin proba batzuk egiten.

DIETMAR KUHBauer

■ ■ ■ «Oraingoz ez nago larunbatean jokatzeko prest, fisikoki hobetu beharra baitut. Hori bai, astebetez edo hamar egunez entrenatu ostean jokatzeko moduan izango naizela uste dut»

baurrek. Baina Holandan ere diagnostiko bera egin zioten. Hori dela eta, Munichera jo zuen jokalaria. Bertan, Wölfahrt medikuak ikusi

zuen simisnosis haustura zuela —oso lesio ezohikoa eta diagnostikatzen zaila—, eta tratamendu berezi bat ezarri zion.

Gainera, argi dago Alemanian jasotako tratamenduak on egin diola Kuhbauerri, gainontzeko taldekideen erritmoan aritu baitzen atzo. Hortaz, laster jokatzeko moduan egotea espero du austriarrak: «Oraingoz ez nago larunbatean jokatzeko prest, fisikoki hobetu beharra baitut. Hori bai, astebetez edo hamar egunez entrenatu ostean jokatzeko moduan izango naizela uste dut».

Oraingoz, eskaintzarik ez Kovacevicengatik

A.E. / Donostia

ZURRUMURRU ugari izan dira azken egunetan Darko Kovacevic aurrelari jugoslaviarraren inguruan. Izan ere, lehendabizi Italiako Juventus taldeak fitxatu nahi zuela esan ostean, Atletico de Madriden inguruko zurrumurruak dira nagusi orain. Madrilgo taldea aurrelariarengatik 2.000 milioi pezeta ordaintzeko prest dagoela diote, eta Miguel Santos jokalaria

ordezkariak ere berretsi du hori.

Realak, aldiz, oraingoz ez duela Darko Kovacevicengatik inolako eskaintzarik jaso dio. Andoni Iraola bozera-maila atzo azaldu zuenez, abenduaz geroztik inork ez du galdetu aurrelariaren egoeraz. Orduan, Atletico de Madridek berak itaundu zuen Kovacevicen egoeraz, eta Realak jokalaria taldean nahi duela azaldu zion. Era berean, 2.000 milioiren truke



ARTXIBOKOA

ke ez duela «inolaz ere» Kovacevic salduko esan zion Realak Atletico de Madridi.

Kontuan izan behar da Kovacevicek 5.000 milioi pezetako kontratu-etete klausula duela. Hala ere, Luis Urangak eta jokalaria hainbat talde handiren eskaintza izanez gero klausula hori «zerbait jaisteko» konpromisoa dute. Hori bai, ez dago argi Atletico de Madrid talde horien artean dagoen edo ez.

Jose Felix Guerrero jokatzeko prest

Jose Felix Guerrero oso azkar erreperatu da eskuineko izterrean zuen kontrakturatik, eta dagoeneko gainerako taldekideekin entrenatzen ari da. Gauzak horrela, «Kraussek hala nahi badu», larunbatean Real Madriden aurka jokatzeko moduan dagoela esan zuen atzo Guerrerok. Portugaletakoak garrantzirik gabeko min txiki batzuk bakarrik dituela azaldu zuen.

Gaur itzuliko dira entrenamenduetara Aranzabal eta Cvitanovic

Asteazken gauen Sevillan jokatutako Espainia-Kroazia partiduan parte hartu ondoren, gaur itzuliko dira Zubietara Agustin Aranzabal eta Igor Cvitanovic. Espainiak 3 eta 1 irabazi zuen, eta Aranzabal izan zen partiduko jokalaria onenarikoa. Igor Cvitanovicek azken 20 minutuetan jokatu zuen.

Kraussek ez du agertu zer asmo dituen larunbaterako

Oraingoz, Bernd Kruassek ez ditu larunbatean Real Madriden aurka jokatzeko dituen asmoak erakutsi Zubietan. Izan ere, atzo entrenamenduan korrika saioak, biribilak, jaurtikitak eta erdiraketak bakarrik egin zituzten txuri-urdinek. Hala, ez zen ohizko partidutxorik izan eta ez dago argi Kraussek zein talde zelairatuko duen. Hori bai, Adepoju zigortuta dagoenez, badirudi Lopez Rekarte eskuin lateralera itzuliko dela. Era berean, Aranburuk joka dezake zelai-erdian eskumatik, Jaurregik bihurritu bat baitu eskuineko orkatilan eta Guerrero lesio batetik irten berria baita. Gainera, atzoko entrenamenduan Lopez Rekarte eta Aranburuk egin zituzten erdiraketak eskuin aldetik.

Arazorik ez sarrerekin

Oraingoz, ez dago batere arazorik larunbatean gaueko 21:00etan (ETB) Realak eta Real Madridek jokatuko duten partidurarako sarrerak eskuratzeko. Azkenaldian horrelako partiduetan Anoeta bete izan den arren, ez dirudi larunbatean hala gertatuko denik.

Alaves ♦ Arbitroek Alavesekin izan duten «jarrera txarra» deitoratu du argentinarrak

«Ezer ez dago egina»

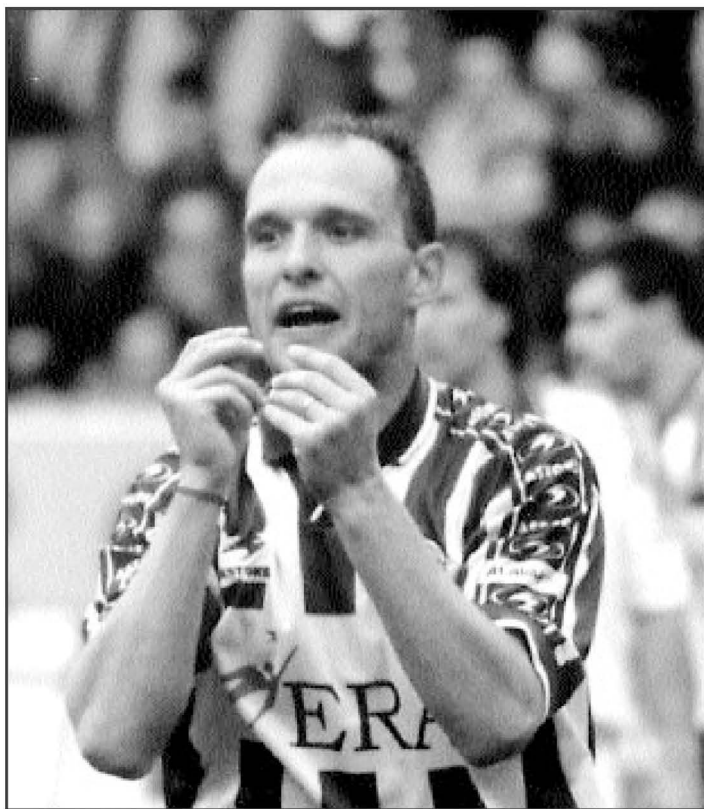
Oraindik «sofritu» egin beharko dutela uste du Desiok

Ivan Santamaria / Gasteiz

ALAVESEKO jokalaria oso baikor azaldu dira taldearen egoera dela eta. Igandean irabazten badute taldeak Lehen Mailan jarraituko duela baieztatu zuen Manolo Canabalek. Hermes Aldo Desiok, berriz, gehiegizko konfiantzari ihes egin nahi dio, eta igandeko jardunaldiaren ostean ezer erabakita ez dela egongo uste du. «Igandean hiru puntu lortu arren, ez da ezer egina egongo, oraindik beste 15 puntu izango ditugulako jokoan».

Valladolidi irabaziz gero 37 punturekin geldituko litzateke Alaves, eta hori ez dela aski izango gogorarazi zuen erdilariak. Beraz, igandetik aurrera ere borrokan jarraitu beharko dutela uste du. Hala ere, Desiok konfiantza osoa du taldean: «Mailari eutsiko diogu, ziur nago. Baina oraindik sofritu egin beharko dugu: baliteke azken partiduko azken minutua arte sofritu behar izatea».

Valladoliden kontrako nor-



JOSEBA OLALDE

Azken unea arte sofritu arren mailari eutsiko diotela uste du Desiok.

gehiagoka oso garrantzitsua dela azpimarratu zuen erdilariak. Etxean jokatzek balio erantsia du, eta Villarrealek eta Extremadurak

kale egiten badute, bost puntuko aldea lortuko du Alavesek. Mendizorrotzan izan dituzten azken neurketetan bezala jokatzuz gero

irabazi egingo dute, Desioren iritziko.

Brito Arceo Tenerifeko arbitroa ariko da igandean Mendizorrotzan. Britori buruzko iritzirik eman ez bazuen ere, hitz gogorak izan zituen denboraldian izandako arbitroentzat: «Bi edo hiru epaile kenduta, beste guztiek kalte egin digute. 11 jokalariren kontra jokatu beharrean, 12ren aurka aritu behar izan dugu». Egoera hori non-nahi errepikatu dela ziurtatu zuen argentinarrak: «Jokaldi zalantzazko guztietan aurkariaren alde egin dute, bai etxean eta bai kanpoan». Hala ere, horren aurka ezer gutxi egin dezake, Desioren aburuz. «Datorrena datorrela, guk betiko moduan borrokatu behar dugu, eta inoren laguntzarik gabe irabazi».

Brito Arceok behin baka- rrik zuzendu du Alavesen partidua bat denboraldi honetan. 22. jardunaldian izan zen, Zaragozan, eta banako berdinketarekin amaitu zen.

hor zain

Eibarrek Meridan irabazi zuen talde bera aterako du, zigortuak salbu

Alfontso Barasoainek konfiantza emango die Meridan irabazi zuten jokalariei, eta igandean antzeko taldea zelairatuko du Ipuruan, Leganesen aurka. Donostik eta Olanok ezin- go dute jokatu, baina, zigortuta daudelako.

Bederatzi polizia eta hamar zale zaurituta Italiako Kopako finalean

Parmak irabazi du Italiako Kopa, Fiorentinaren aurka itzuliko partidua 2-2 berdindu ostean. Partidu ondorenean istiluak izan ziren Florentzian, eta bederatzi poliziak eta hamar zale zauritu ziren.

Espainia-Polonia, 16 urtez azpikoen Europako finala gaur Txekian

Espainiak eta Poloniak jokatuko dute, gaur, 16 urtez azpikoen Europako Txapelketaren finala. Espainia da titulua irabazteko faboritua, jokorik onena egin duelako eta sailkapen fasean Poloniari irabazi egin ziolako.

Bi aldaketa hamaikakoan

I. Santamaria / Gasteiz
VALENTZIAN 5-0 galdu zuen taldean bi aldaketa egin zituen Jose Manuel Esnal Mane-k atzoko entrenamenduan.

Aldaketak bi postutan egin zituen entrenatzaileak: aurrelari moduan Julio Salinas aritu zen, Manolo Canabalen ordez; ezker hegalean, berriz, Ibon Bego-

ñak Joseteren tokia hartu zuen. Azken partiduetan ezker hegalean txandatu izan dira bi jokalaria, aurkariaren ezaugarrien arabera.

Saioaren bigarren zatian beste bi aldaketa probatu zituen Manek. Canabal Salinasen ordez aritu zen, eta Magno Pablo Vitamina Sanchezen ordez.

Telebista eskubideen afera

I. Santamaria / Gasteiz
AUDIOVISUAL SPORT-EK ditu Espainiako Ligako telebista eskubideak, eta, Alaveseko zuzendaritzaren ustez, ez du betetzen kontratuan hitzartutakoa.

Kontratuan azaltzen denez, taldearen etxeko partidua eskaintzen duen telebistak seinaletik kanpo utzi behar du Arabako lurraldea. Hori ez dela betetzen egiaztatu du klubak,

eta Gasteizen bertan hainbat tokitan partidua eskaintzen direla.

Alberto Olalde prentsa arduradunaren hitzetan, horrek «galera ekonomiko garrantzitsuak» ekarri dizkio klubari, kontratua sinatzerakoan Arabako eremua kanpoan uzteagatik «diru kopuru handia» galdu zuelako. Taldeko abokatuak har daitezkeen neurriak aztertzen ari dira.

Selekzioaren beste urrats bat

Partidua Bera Berak antolaturiko Bost Orduen barnean jokatu da gaur

Gorka Zabaleta / Donostia

EUSKAL SELEKZIOAK beste urrats bat egingo du gaur nazioartean. Txinaren aurka neurtuko dituzte indarrak Bidebietako kiroldegian, arratsaldeko 20:30etan. Abenduan Frantziaren aurka jokatu ondoren lehen aldiz —20-22 galdu zuten—, ez dute denbora gehiago itxaron nahi izan bigarren partidua jokatzeko. Aukera, hala ere, bat-batean aurkeztu zaie, Bera Beraren esku-tik. Izan ere, hasiera batean Bera Berak jokatu behar zuen Txinaren aurka, baina klubeko arduradunek Euskal Federazioari eman diote aukera, borondate onez. Hala, bada, gauzak korrika eta presaka egin behar izan badira ere, selekzioak nazioartean lehiatzeko aukera izango du berriro.

Iparraldeko jokalariaik selekzioan

Jose Inazio Altubek buru-hauste bat baino gehiago izan du deialdia osatzeko, eta azken unera arte ezin izan du guztiz zehaztu. Atzo bertan eman zuen Federazioak zerrendaren berri, eta Frantziaren aurka aritu ez ziren bost jokalaria ageri dira, hiru Iparraldekoak: Chantal Auzat eta Karine Malou Baionakoak

hitz bitan

Entrenatzeko aukerarik ez: Jose Inazio Altube hautatzaileak ezin izan du entrenamendu saio bat ere egin jokalariekin. Dena dela, selekzioaren oinarria Bera Bera taldea da, eta guztiek duten ilusioarekin gauzak ongi ateratzea espero dute.

eta Maribel Gomez Miarritze-koa. Beste bi debutatzaileak Olatz Olmedo Urnietakoa eta Tati Garmendia Milar talde-koa dira. Garmendiak ezin izan zuen Frantziaren aurka jokatu, bere taldearekin aritu behar izan zuelako.

Altubek Frantziaren aurkako taldea hartu du oinarritzat, maila ona eman zuelako, baina aurrepegi berriak nahi zituen. «Selekzio honek etorkizuna izatea nahi badugu, jokalaria gazte-ei eman behar diegu aukera», esan zuen Altubek aste-arteko aurkezpenean. Eibar-ko Arratek eta

Ermuak jubencil mailan Espainiako Txapelketan lortutako emaitza bikainak gogoratu zituen.

Altubek atzo entrenamendu saio bat egiteko asmoa zuen, baina azkenean bertan behera utzi zuen jokalaria askorentzat ezinezkoa zelako parte hartzea.

Bera Beraren Bost Orduak lehen aldiz

Selekzioaren partidua 20:30etan hasiko da, baina arratsaldeko bostetatik aurrera hainbat partidu izango dira. Bera Berak bere jardueraren berri eman nahi izan du, eta saskibaloiz zein eskubaloiz partiduak prestatu ditu kirol festa horretarako.



EDURNE KOCH

Emakumezkoen Euskal Selekzioak bigarren aldiz jokatu du gaur nazioartean.

Euskal Selekzioko deialdia

izena	taldea	postua
Chantal Auzat	Baiona	atezaina
Aitziber Elejaga	Bera Bera	atezaina
Sonia Garcia	C. Cantabria	atezaina
Anne Eizagirre	Bera Bera	esk. laterala
Tati Garmendia	Milar	zentrala
Karine Malou	Baiona	ezk. laterala
Susana Martinez	Kukullaga	zentrala
Olatz Olmedo	Urnietako	ezk. la
Eider Rubio	Bera Bera	zentrala
Amaia Ugartemendia	Porriño	esk. laterala
Maribel Gomez	Miarritze	ezk. hegalekoa
Reyes Karrere	Bera Bera	pibotea
Esme Lopez	Bera Bera	esk. hegalekoa
Ainhua Makazaga	Zarautz	ezk. hegalekoa
Nagore Zipitria	Bera Bera	pibotea

Txinak juniorren mundiala du helburu

JUNIOR mailako mundiala Txinan jokatu da, datorren abuztuaren 1etik 15era. Abenduan, berriz, txinatarrak Norvegian izango dira, senior mailako mundialean. Bi txapelketa horiek prestatzeko Europara etorri dira, eta Frantzia eman dute aste hau. Gaur Bidebietan izango diren jokalarien artean bost juniorrak dira. Joko azkarra, bizia eta diziplina handikoa egiten dute. Asiako talde guztien tankera berekoa, alegia.

Portland San Antoniok Iakimovitx bielorrusiarra fitxatu du

Erredakzioa / Iruñea

MIHAIL IAKIMOVITX lateral bielorrusiarra Portland San Antonio Iruñeko taldean jokatu du hurrengo hiru denboralditan. Fermin Tajadura taldeko lehendakariak atzo baieztatu zenez, Portland San Antonio eta Iakimovitx heldu dira dagoeneko akordio batera eta jokalaria sinadura bakarrik falta da aurkeztua izan dadin.

Azken zazpi denboraldietan Caja Cantabrian jokatu du Iakimovitxek baina apirilaren 27an Santanderreko taldeak bere kontratua luzatzeko egindako proposamena ez onartzea erabaki zuen. Hori ikusita, Portland San Antoniok jokalaria bielorrusiarra fitxatzeko asmoa azaldu zuen hasiera-hasieratik. Aldiz, Bartzelonak ere asmo berdina azaldu zuenean, bazirudien ezinezkoa izango



ARTXIBOKOA

Mihail Iakimovitx.

zela San Antoniorentzat lateral bielorrusiarra fitxatzea. Negozaketak hastean ordea, Iakimovitx eta Bartzelonak ez zuten kontratua luzapenaren inguruko akordiorik lortu.

Gauzak horrela, Juan Vergara jokalaria ordez-karia San Antoniorekin kontaktatuak jarri zen atzo eta akordio batera heldu lortu zuten. Hala, Fermin Tajadura Portlandeko lehendaka-

riak akordioa «%99an itxia» dagoela eta Iakimovitx ez fitxatzeko «zerbait oso arraroa» gertatu beharko litzatekela adierazi zuen atzo.

Mihail Iakimovitxek 31 urte ditu eta 160 aldiz jokatu ditu bere selekzioarekin. Jokalaria 1,87 metrotako garaiera eta 93 kilotako pisua du. Aipagarria da normalean lateral postuan aritzen den arren, zentral bezala ere joka dezakela.

Txirrindularitza ♦ Laurent Jalabertek Romandiako bigarren etapa irabazi zuen atzo

Jalabertek eskura du

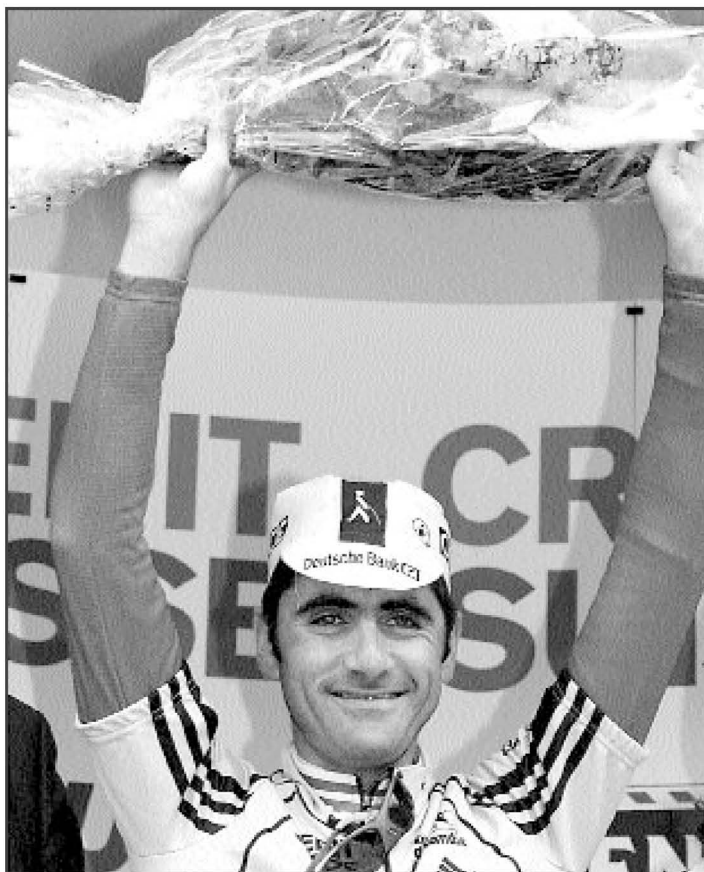
Erasoa jo zuen azken mendatean, eta berriro lider jarri da

Gorka Zabaleta / Donostia

LAURENT JALABERTEK Romandiako Itzulia irabazteko aurrerapauso handia eman zuen atzo. ONCEkoak herenegun galdutako lidergoa berreskuratu zuen atzo, azken mendatean jotako eraso bikainari esker.

Ziklista guztiek bazekiten atzoko etapako azken kilometroak erabakigarriak izango zirela, eta tropel nagusia bat eginik iritsi zen Gruyere mendateko oinetara. Ez zen lehen mailako mendatea, baina tarteak zabaltzeko nahikoa. Mapei taldeko Paolo Bettinik jo zuen lehen eraso, baina ez zen urrutira joan. Ondoren, Mercatone taldeko Stefano Garzelli erritmoa bizitzera erabaki zuen, eta tropela zeharo apurtu. Gabriele Misaglia liderra (Lampre) larri zebilela ikusirik, Jalabertek aurrera egitea erabaki zuen. Banestoko Leonardo Piepoli eraman zuen gurgpilean. Ez zuten zulo handiegia zabaltu, baina atzean inor ez zen bat egiteko gauza.

Laurent Jalabert ez zen konforme Piepoliren laguntzarekin, eta bakarrik joan zen, helmugarantz. Bitartean, Gabriele Misaglia atzean gelditu zen, onenagari erritmoari eutsi ezinik, eta Niki Aebersold eta Paolo Savoldelli aritu ziren jo eta ke Jalabert harraipatu nahirik. Baina alferrik. Laurent Jalabertek 9 segun-



Laurent Jalabertek liderraren maillota berreskuratu zuen atzo.

doko aldea atera zion Piepoliri helmugan. 20 segundo ingurura Beat Zberg eta Paolo Savoldelli sartu ziren. Banestoko Jose Maria Jimenez atzean gelditu zen azken mendateko lehen maldetan, eta onenekin izateko aukerak galdu ditu.

Gaur 18,5 kilometroko erlojupekoa izango da, eta Laurent Jalabertek Itzulia erabakita uzteko aukera ederra du.

Dunkerken Bartheke eraman zuen etapa

Dunkerkeko Lau Egunetan Casino taldeko Stephane Bartheke irabazi zuen atzo hirugarren etapa. Etapak ez zuen gorabehera handiegirik izan, eta esprintean jokatu zen garaipena. Bartheke frantziarra izan zen lehena, Endrio Leoniren (Liquigas) eta Arvis Piziksen (Jack and Jones) aurretik.

sailkapenak

Romandiako Itzulia

2. etapa

1. L. Jalabert (ONCE)	4:29:30
2. L. Piepoli (Ban)	9ra
3. B. Zberg (Rab)	30era
4. P. Savoldelli (Sae)	d.b.

Sailkapen nagusia

1. L. Jalabert (ONCE)	8:53:55
2. G. Misaglia (Lam)	4ra
3. P. Savoldelli (Sae)	14ra
4. W. Belli (Fes)	32ra
5. N. Aebersold (Rab)	52ra

Dunkerkeko Lau Egunak

3. etapa

1. S. Barthe (Cas)	3:57:05
2. E. Leoni (Liq)	d.b.
3. A. Pizkis (Jac)	d.b.
4. M. Wust (Fes)	d.b.

Sailkapen nagusia

1. A. Ferrigato (Bal)	12:02:17
2. A. Gontxenkov (Bal)	55era
3. N. Minali (Can)	57ra
4. N. Loda (Bal)	d.b.

Sailkapen nagusian ez zen aldaketarik izan, eta Ballan taldeko Andrea Ferrigatokin. Frank Vandenbrouckek lasterketa bertan behera uztea erabaki zuen.

Bestalde, Portugalen Journal de Noticias Sari Nagusiko bigarren etapa jokatu zen, eta Saulius Sarkauskas lituaniarra izan zen irabazlea. Fabio Trinci italiarrak lider jarraitzen du.

Willy Voetek dopinaren koadernoak eman dizkio epaileari

Erredakzioa / Donostia

WILLY VOET Festinako masailari ohiak dopinaren koadernoak eman zizkion atzo goizean Patrick Keil epaileari, duela hilabete batzuk agindu bezala. Koaderno horietan Voetek Festinako txirrindulariek hartzen zituzten EPO dosi guztiak omen daude jasota. Keil epaileak oso garrantzitsutzat jo du sei koaderno horietan jasotzen den informazio guztia.

Voetek adierazi duenez, koaderno horietan jasotzen da txirrindulari bakoitzak zer hartu duen, eta dosi kopuruak. Horretarako zenbait kode eta kolore erabiltzen zituen Voetek. Kode horien arabera, «X» bakoitza EPO dosi bat omen da. Horren arabera, Richard Virenque eta Pascal Herve dira EPO dosi gehien hartzen zutenak. Bi txirrindulari hauek dira, hain zuzen ere, EPOa hartzen zutela ukatu duten bakarrak.

Willy Voetek atzo esan zuen bera biktima bat baino ez dela, eta dopinaren inguruan dakien guztia liburu batean argitaratzeko asmoa duela iragarri zuen.

Bestalde, atzo goizean Patrick Keil epaileak aurrez aurre jarri zituen Daniel Baal Frantziako Federazioko presidentea, Roger Legeay presidenteordea eta Jean Marie Leblanc Tourreko zuzendaria. Bruno Roussel Festina taldeko kirol zuzendari ohi ere bertan izan zen. Keil epaileak aurrez aurreko itaunketa hauekin jarraitzeko asmoa du, eta astelehenerako Richard Virenque, Bruno Roussel eta Willy Voet deitu ditu.

Virenque ez da kontrolen beldur

Richard Virenque atzo adierazi zuen ez dela dopin kontrolen beldur, ez delako ezer ezkutatzeko. «Patrick Keil epaileak deitu nau astelehenean bere aurrean deklaratzeko, baina ni lasai nago, ez baitut ezer ezkutatzeko», esan zuen frantziarrak. Politiko txirrindulariak Italiako Giroan izango dela iragarri zuen, eta gero Tourra korritu nahi omen du.

Asteartean hasiko da Bidasoako Itzulia

Erredakzioa / Donostia
BIDASOAKO ITZULIA 27. aldikoz jokatu da datorren asteartetik larunbaterara. Atzo arratsaldean egin zuten aurkezpena Irungo udaletxean, eta ibilbideak ohiko ezaugarriak izango ditu: etapa gorabeheratsuak eta bihurriak. 21 taldek hartuko dute parte—Euskal Herrikoak 13—, guztira 147 txirrindularik, eta bertan izango da Ivan Sastre iazko irabazlea. Lehen etapa Irun eta Txingudi parkearen artean korrituko da. 108 kilometro ditu, eta txirrindulariek hiru mendate gainditu

beharko dituzte, azkena bigarren mailako Xoxoka. Bigarrena Hondarribian hasi eta amaituko da. 135,7 kilometro izango ditu, eta helmugatik 13 kilometrora Jaizkibel igo beharko dute. Hirugarrena 10 kilometroko kronoigoera izango da, San Martzialera. Laugarrena da etapa nagusia, Irun eta Sunbila artekoa. 118 kilometro ditu eta lau mendate igo beharko dituzte, tartean Aritxulegi eta Agiña. Azkena, 123 kilometrokoa Irunen amaituko da. Irabazlea eremu guztietan ongi moldatzen den ziklista izango da.



GARI GARAIALDE

Atzo aurkeztu zuten Irungo udaletxean aurtengo Bidasoako Itzulia.



Bihar hasiko dira NBAko *play-off*-ak. Bukatu da NBAko sasoi erregularra. San Antonio Spursek Mendebaldeko Konferentziako lidergoa eskuratu zuen azken jardunaldian, Utah Jazzen kaltetan. Ekialdean, Miami Heat izan da onena, baina Indiana Pacersek Konferentziako liderren marka bera lortu du. Titulurako kanporaketetako lehen jardunaldia bihar eta etzi jokatuko da.

Atletismoa ♦ Beste Iruñak antolatu du, eta 800 korrikalari izango dira

Iruñeko maratoi erdia igandean

Edurne Elizondo / **Iruñea**

IRUÑEKO maratoi erdia eginen dute igandean Nafarroako hiriburuko karriketan barrena, Beste Iruña taldeak antolatuta. Lasterketa egiten den hemezortzigarren aldia izanen da aurtengoa, eta 800dik gora korrikalarik parte hartuko dutela espero dute antolatzaileek. Iruñeko maratoi erdiko ohiko korrikalariekin batera, Afrikako sei atleta ariko dira lasterketan. Nafarren artean, Javier Garin azpimarratu zuten antolatzaileek, eta Andres Perezek ezin izanen duela parte hartu jakinarazi zuten, lesionatuta dagoelako.

Hamar gutxitu fisikok osatu talde batek ere parte hartuko du.

Urtero bezala, Nafarroako hiriburuko karrika nagusietan barrena eginen dute maratoi erdia; Iruñeko hainbat lekutan egiten ari diren lanak direla eta, ordea, ibilbidea aldatu behar izan dute antolatzaileek hainbat lekutan: Kale Nagusitik joan ordez, Zapateria eta San Anton kaleetatik igaroko dira korrikalariak Udaletxe plazatik; Nafarroa etorbidea, halaber, ibilbidetik at geratu da, eta Agoitz kalea zeharkatu ordez, Tennis elkartearen ingurutik igaroko dira parte-hartzaileak.

Lehen sailkatutako korrikalarien artean banatuko dituzten sariak ez ezik, lasterketako errekorra (1:02:36) ontzen duenak 100.000 pezetako sari berezia jasoko du; iaz lortzekotan egon ziren, partehartzaileek oso erritmo azkarra ezarri baitzuten lasterketaren lehen zatian, baina, azkenean, ahaleginak hutsean gelditu ziren.

Iruñeko maratoi erdia antolatzeko Nafarroako Gobernuaren, Iruñeko Udalen eta Nafarroako Aurrezki Kutxaren laguntza izan du Beste Iruña taldeak; hiru milioi pezetakoa izan da aurrekontua.

Errugbia ♦ Super 12 Txapelketako azkenaurreko saioa jokoan

Canterbury eta Sharks lehian

Koldo Alduntzin / **Donostia**

AZKEN txanpan sartu da Australiako, Zeelanda Berriko eta Hego Afrikako 12 herrialde onenek jokatzeko Super 12 Txapelketa. Gaur eta bihar 11. jardunaldia jokatu dute, eta baten faltan geratuko dira Zeelanda Berriko Otago eta Australiako ACTk atseden hartuko dute. Gaur Wellington (Z.B.)-NSW Waratahs (Aus.) jokatu da. Sailkapenari begira NSWk du aukera finalerdietara sartzeko, Wellington 11. postuan baita.

NSW zazpigarren postuan da, 22 punturekin, eta, sailkatu nahi badu, derrigor irabazi beharko ditu geratzen zaizkion bi partidak. Hiruzpalau jardunalditan 2. eta 3. postuan ibili da, baina sailkatzeko arazo handiak izango ditu, Little eta Burke jokalariek internacional apartak ukan arren. Gainerako partidak bihar jokatu dira.

Zeelanda Berriko Canterburyren eta Hego Afrikako Sharks-en arteko lehia izango da aipagarriena. Canterbury laugarren postuan da (24 puntu), eta Sharks bosgarren

da (23 puntu). Hegoafrikarrak 32-19 galdu zuten Waikaton, eta Canterburyk zazpi entsegu egin zizkion Catsi. Zeelandarrak oso irregular aritu dira; lider izanda, zortzigarren ere ibilitakoak dira.

Canterburyn Mehrtens ari da jokatzeko. Bera da tantogilerik onena (105), eta alboan Mashall izan ohi du. Sharksen, berriz, internacional ugari dhardu, eta horien artean, Teichmanek eta Honiballek (87 tanto). Txapelketa osoan aurreneko seien artean aritu dira hegoafrikarrak.

l a b u r r e a n

R A L L Y A K

■ **Korsikako Rallya hasiko da gaur, eta Citroenek berriro mendean hartu nahi ditu WRC autoak**

KATALUNIAN historiako lehen garaipena lortu zuen Citroen etxeak Munduko Rally Txapelketan, eta Korsikan ere WRC kotxeak mendean hartzen saiatuko da. Rallya gaur hasiko da, eta Philippe Bugalski frantziarra eta Jesus Puras espainiarra ageri dira faborito, berriro asfalto gainean erabat. Ez dute zer eginik Munduko Txapelketa irabazteko, baina asfalto gainean WRCak baino gehiago direla erakutsi nahi izango dute Citroen Xsarako pilotuek.

E R R U G B I A

■ **Euskariansek bi partida jokatu dituzte Irlandan: Ulster eta Dublinen kontra, uztailaren azken astean**

IPAR zein Hegoaldeko jokalariek gizonetako osaturiko selezioa da Euskarians. Orain dela hilabete bat Argentinari irabazi zion jubeniletan, Baigorri. Iaz, berriz, Irlandako senior mailako Ulsterri, Donostian. Ulster Europako txapel-duna da, eta talde horren kontra jokatu du hain zuzen Euskariansek uztailaren 31n. Hiru egun lehenago, Dublinen ariko da. Bestalde, emakumezkoen Euskadik Herm Frantziako txapel-dunaren aurka jardungo du ekainaren 16an, Maulen (Zuberoa).

S A S K I B A L O I A

■ **Tau Baskoniak igandean jokatu du denboraldiko azken partidua, San Prudentzio Torneoan, KK Zadarren aurka**

TAU BASKONIAK etzi jokatu du denboraldiko azken partidua, KK Zadarren aurka. III. San Prudentzio Torneoan, aurtun Eurologian aritu den taldea hartuko dute gasteiztarrek, eguerdiko 12:00etan. Ondoren, 40 eguneko oporraldia hasiko dute Baskoniako jokalariek.

T E N I S A

■ **Alberto Berasategi kanpoan geratu da Hanburgoko Txapelketako final-zortzirenetan**

THOMAS HAAS alemaniarra 6-3, 1-6 eta 6-4ko emaitzaz nagusitu zitzaion atzo Hanburgoko Txapelketako final-zortzirenetan Alberto Berasategi Arrigorriako tenislariari. Jardunaldiko beste partidua batean, Carlos Moyak Adrian Voinea errumaniarra kanporatu zuen, 7-5 eta 7-6 (7-5)ko emaitzaz. Final-laurdenetan, Gustavo Kuerten brasildararren aurka jokatu du Carlos Moyak. Nicolas Lapentiek ekuadortarra, Arnaud di Pasquale frantziarra eta Tim Henmann britainiarra dira final-laurdenetarako sailkatutako beste tenislari batzuk.

■ **Dominique Van Roost belgikarrak Nathalie Tauziat kanporatu du Erromako Txapelketan**

DOMINIQUE VAN ROOST belgikarrak Nathalie Tauziat baionarra kanporatu zuen atzo Erromako Txapelketako final-zortzirenetan. Belgikarra 6-4 eta 7-6ko emaitzaz nagusitu zen. Venus eta Serena Williams ahizpa estatu batuarrek ere aurrera jarraitzen dute Erromako Txapelketan. Venus Anna Kournikova errusiarrari nagusitu zitzaion, 6-2 eta 6-2, eta Serena Irina Spirlea errumaniarrari, 6-2 eta 6-3. Amelie Mauresmo eta Mary Pierce frantziarrek ere final-laurdenetarako txartela eskuratu zuten atzo. Mauresmok Patty Schnyder suitzarra kanporatu zuen, eta Piercek Conchita Martinez aragoiarra.

S O K A T I R A

■ **Ipar Euskal Herriko Xapelgoko bigarren saioa jokatu da gaur Itsasun, 680 kiloetako**

JOAN DEN OSTIRALEAN hasi zen Iparraldeko goma gaineko xapelgoa, 640 kiloetako lehen jardunaldiarekin. Gaur Itsasun (Lapurdi), Atharri pilotalekuan, 680 kiloetako lehen jardunaldia jokatu dute (21:00). Pisu horretan bi jardunaldik osatu dute sailkapen liga, eta sei onenek ekainaren 5ean Uztaritzen (Lapurdi) jokatu den finalerako txartela eskuratu dute. Aurrez, ordea, maiatzaren 21ean ligako bigarren jardunaldia izango dute Baionan. Ezpeletako Napurrak da egungo txapel-duna, eta Urruñ txapel-dunordea.

Pilota ♦ Mikel Goñiren kontra aritzeko «ongi baina beldur pixka batekin» dagoela onartu du Titin III.ak

«Nahasten saiatuko naiz»

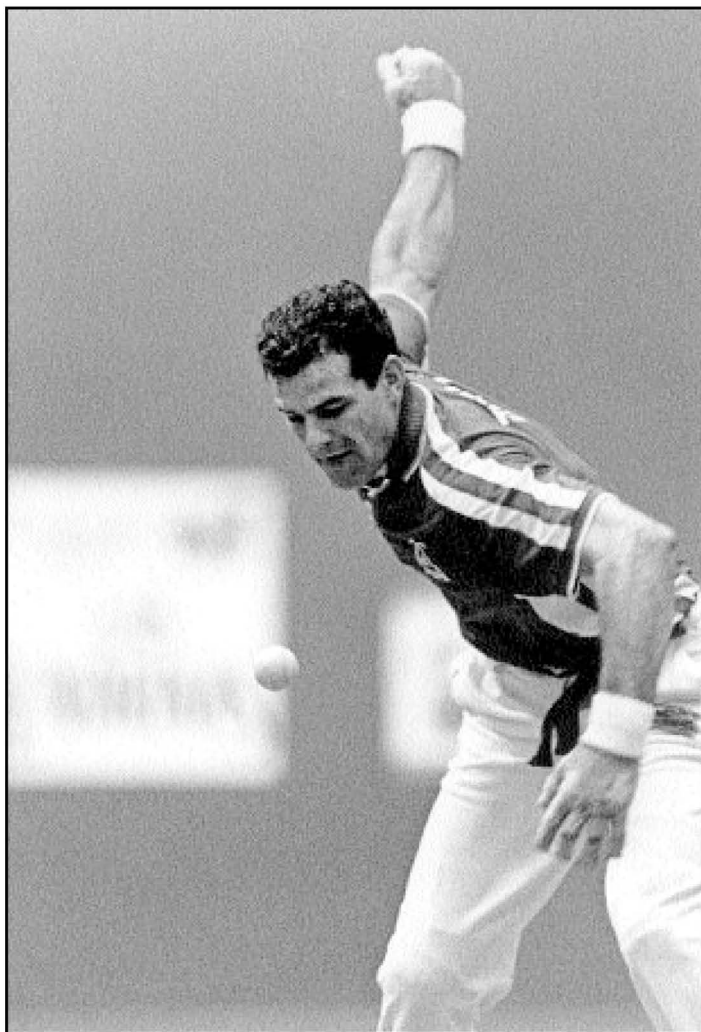
Bakoitzaren gustuko bina pilota aukeratu zituzten atzo, Logroñon

Enekoitz Telleria / Donostia

APARTEKO ikusmina sortu du Titin III.ak eta Mikel Goñik bihar Logroñon jokatu behar duten partidua. Ez dira alferrik Aspe enpresako bi aurrelari ikusgarrienak. Eguerdiko 12:00etan bildu ziren atzo Adarragan, euren enpresako manomanistako final-laurdenak jokatzeko pilotak aukeratzeko. Ez zuten buruhauste handirik izan otarrean jarritakoen artean aukera egiteko. 103,5 eta 103,6 gramoko bi pilota aukeratu zituen Titinek, eta 103,7 eta 105,7 gramoko beste bi Mikel Goñik. Bizia-goak Goñirenak, Titinenak baino. Bakoitzak egin asmo duen jokoarentzat aproposak, beraz, eta biak gustura.

Augusto Ibañez *Titin III.ak*, esaterako, ez dauka batere asmorik bere ohiko jokoa aldatzeko. «Mikelek buruz buru nola eta zenbait jokatzen duen badakigu. Ni, berriz, badakigu ez naizela manomanista, eta nire betiko jokoa egiten saiatuko naiz: luze sakatu eta nola edo hala tantoa egiten, hura nahasten. Nik nire mugak ditudala badakit», adierazi zuen atzo aurrelari errioxarrek.

Azken unea arte, kolokan egon da Titinek eta Goñik jokatu beharreko final-laurdenetako partidua, Titinek



ARTXIBOKOA

Luze sakatu eta tantoa azkar amaitzen saiatuko omen da bihar Titin.

AUGUSTO IBAÑEZ, TITIN III.A

■ ■ ■ «Galde iezaiozu orain dela 50 urte jokatzen zuen pilotari bati ea eurei enpresak iritzia eskatzen zien honi edo hari buruz. Pilota horretan ez da aldatu. Erabakiak enpresak hartzen ditu, eta ez pilotariek»

eskuin izterrean izandako zitzadarengatik. Lesioa osatu zaiola dio Titinek, baina «beldur pixka batekin» ekingo diola partiduari: «Era honetako lesioek ez dizute inoiz erabateko segurtasunik ematen. Edozein unetan, ustekaberen batean, berriro ager daitezke, eta horrek ematen dit beldur pixka bat».

«Enpresek dute hitza»

Pilotak egun duen egoeraz eta pilotariek arazoaren konponbidean izan dezaketen zeresanaz ere mintzatu zen Titin. Litekeena da, haren ustetan, pilotariek horretan guztian berandu erreakzionatu izana, baina, bestela ere, ez dute indar handirik: «Galde iezaiozu orain dela 50 urte jokatzen zuen pilotari bati ea eurei enpresak iritzia eskatzen zien honi edo hari buruz. Orain ere antzeko zerbait gertatzen da; pilota horretan ez da aldatu. Erabakiak enpresak hartzen ditu, eta ez pilotariek. Ideala pilotarien elkarte bat sortzea litzateke, eta hor izango luke zer esanik, baina, azkenean, enpresak erabakitzen du eta guk ez daukagu zer eginik».

18:00etan hasiko da jaialdia bihar, Logroñon, eta bigarren partidua da txapelketakoa. ETBk 23:00etan emango du, diferituan.

an, bero-beroan, «Bilbao? Ni pa dios!» esaten entzun zionik ere bada. Atera kontuak, beraz. Espainiako Federazioari dagokio 2002 urteko Mundialen egoitza aukeratzeko. Ez dago baikor egoteko «arrazoi» handirik.

Errekurtsoa • Aste honetan hori gertatu baino lehen ere —kartazala zabalik agertu aurretik, alegia— ari zen Bizkaiko Federazioa errekkurtsoa prestatzen. Jada ez dute Mundialaren egoitza emango dioten esperantzarik, eta Garcia Anguloren Federazioa auzitara eraman nahi dute. Nazioarteko Federazioak ere izango du, bada, zerbait esateko?

Mexikokoaren ordaina

Enekoitz Telleria

gotan jarri dute susmopean Espainiakoaren jarrera. Ez da gutxiagorako, kartazalak ireki behar ziren egunean debekatu egin baitzitzaien bertan egotea.

Mexiko • Euskadiko Federazioaren ordezkariak iazko Mundialetan, Mexikon, Nazioarteko Federazioaren batzarrean hitza hartu izana ezin du ahaztu Espainiako Federazioko presidente Julian Garcia Angulok. Besteak beste, Bilboren hautagai-

tza proposatu eta euskal selekzioa aldarrikatu zuen bilera hartan Jose Ramon Garraik, Euskadiko Federazioko presidenteak. Angulok «trikimailutzat» jo zuen Garraik egindakoa, eta pilota «beste aldarrikapen batzuk lortzeko arma politiko gisa erabiltzea» leporatu die Euskadiko Federaziokoei. Gainera, Bilbori Mundialaren egoitza emateko konpromisorik ez zuela inoiz hartu berretsi du. Mexikon bertan Garairen hitzaldiaren oste-

Joan den asteartean ireki zituzten, Espainiako Pilota Federazioaren egoitzan, 2002 urteko Mundiala antolatu nahi duten hiru hirien kartazalak: Bilbo, Iruñea eta Valentziarenak. Atzo eman zitzaion hiriburu bakoitza babesten duen federazioari joan den asteko bilera haren notario akta. Bilboko kartazalei dagokienez —bakoitzak hiru aurkeztu zituen—, hauxe nabarmendu du Raul Gonzalez Perez notarioak: hirugarren kartazalak lakrea zabaldua zuela.

Susmoak • Euskadiko Federazioak eta, batik bat, Bizkaikoak behin baino gehia-

txokoan

Ezkurra-Zandio zorterik gabe

Emozioz betetako arratsaldeak izan zen atzo Galarretan. Jaialdiko estelarra tanto bakarreko aldeaz irabazi zuten (39-40) Altuna I.a-Eizagirrek Ezkurra-Zandioen kontra. Lau pilotariek primeran jokatu zuten erremontean, baina Ezkurak eta Zandiok ez zuten erabakitzen jakin 39-38 irabazten jarri zirenean, eta azkeneko bi tantoak segidan egin zituzten irabazleek. Jaialdiko hiru-garrena ere oso partidua orekatua irten zen. 40-38 irabazi zuten Zeberio II.a-Zubeldiak Urretabizkaia I.a-Etxaberen kontra. Biribil jokatu zuten laurak. Arratsalde eder horietakoa izan zen atzokoa.

Insaustiren bolada txarra amaitu da

Aspaldian partidurik irabazi gabe zebilen Oscar Insausti nafarra, baina atzo amaitu zen txapeldunaren bolada txarra. 45-42 irabazi zuen Beldarrainekin, Iriondo eta Juan Pablaren kontra. Kasik partidua osoa atzetik egin ostean, 42na berdindu zuten Iriondok eta Juan Pablok. Ikusgarria izan 42nakoan jokatutako tantoa, baina Iriondok galdu zuen azkenean. 45era zuzenean joan ziren irabazleak. Gustura Deportivora bildutakoak.

atzoko emaitzak

GALARRETA

Sarasua-Etxeberria II.a	35
Zeberio I.a-Urko	23
Ezkurra-Zandio	39
Altuna I.a-Eizagirre	40
Zeberio II.a-Zubeldia	40
Urretabizkaia I.a-Etxabe	38

DEPORTIVO

Urkijo-Azelus	35
Zeberio-Ibarra	34
Insausti-Beldarrain	45
Iriondo-Juan Pablo	42

gaurko partidua

IRURTZUN. 22:30.

• **Ismael Txafaren debuta:**
Berraondo-Galarza III.a / Txafezezeaga • Tolosa III.a-Cerroa / Haritz-Milikua.

VALENTZIA. 19:30.

• **Torneoko bi finalerdiak:**
Dani-Alberdi III.a / Atxa-Apeztegia • Cervera-Puchol / Salva-Paquito.

Mendi magalean ◆

'Zortzi Handiak' ◆ Goizaldeko seietan abiatu dira hiru mendizale bizkaitar zeharkaldi gogor hori egiteko asmoz

Markinatik Markinara 240 kilometro

Mario Zamora, Pedro Azpiazu eta Oskar Aldazabalek 60 orduko mendi martxa osatu nahi dute Euskal Herriko zortzi mendi ezagunetan barrena

Andoni Urbistondo / Donostia

ATSEDENIK gabeko hiru eguneko martxari, logureari, oinetako urradurei eta eguraldiaren kapritxoei aurre egiteko asmoz, *Zortzi Handiak* mendi irteera egiteko xedearekin abiatu dira hiru mendizale bizkaitar gaur goizaldean: Ipazter-Etxebarriko Mario Zamora, Berriatuko Pedro Azpiazu eta Markina-Xemeingo Oskar Aldazabal.

Aurtengo martxa aurreko urteetan egin dutenaren jarraipena da. Hiru mendizaleak aski trebatuak dira *Hiru Handiak* martxan —Gorbeia (1.481 m.), Anboto (1.331 m.) eta Aizkorri (1.531 m.)—. Duela bi urte, hiru mendi horiei Udalaiz (1.117 m.) eta Txindoki (1.341 m.) gehitu zizkieten *Bost Handiak* osatzeko.

Iaz, beste bi mendi sartu zituzten zeharkaldian *Zazpi Handiak* egiteko: Ernio (1.072 m.) eta Erlo (1.026 m.), Gipuzkoan biak. Ibilal-

dia Oskar Aldazabalek bakarrik amaitu zuen iaz, 51 ordutan.

Zortzi Handiak osatzeko ordu batzuk gehiago beharko dituzte; 60, hain zuzen ere. Markinatik abiatu eta Markinara heltzeko, 240 kilometroko ibilaldia egingo dute.

Ibilaldia

■ ■ ■ Iaz

Arabatik

hasi ziren,

Gopegitik.

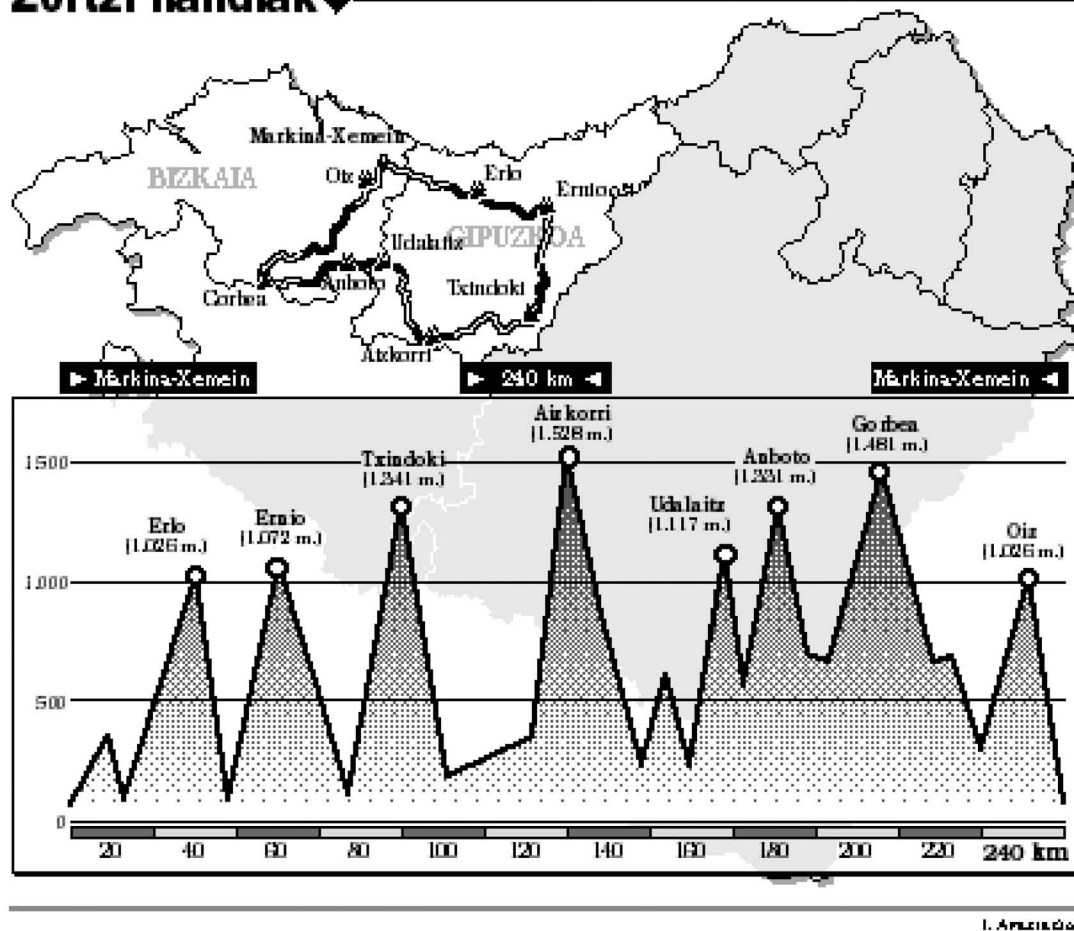
Aurten etxekoan

epelean hasi

dira, Markinan

Markaren bat egiteko asmoa duten galdetu dio EGUNKARIAK Oskar Aldazabali, urtez urte beste mendi bat igo edo zeharkaldia luzatzen baitute. Markinarrak ezetz erantzun digu: «Jendeak hori pentsa dezake, baina ez da hala. Mendizaletasuna sustatu eta gure artean hobeto ezagutzeko asmoa baino ez dugu». «Markaren bat egin nahi bagenu, mendikate bakoitzeko mendirik garaiek edo gailur ezagun guztiak igo genitzake. Aketegi edo Arbelaitz Aizkorri, edo Aldamin eta Lekanda Gorbeian, adibidez. Mendikate bakoitzeko mendirik ezagunena igotzera mugatuko gara».

Zortzi handiak ◆



Mendirik zailenak bigarren erdian

Irakurleak lerrook irakurtzerako, hirukotea ordu batzuetako nekea nabaritzen hasia

izango da. Iaz Arabatik hasi ziren, Gopegitik. Aurten, berriz, etxekoan epelean hasi dira. Jarraituko duten norabidea ere ezberdina izango da. Gipuzkoarantz egingo du

Zortzi Handiak zeharkaldiak, Erlo eta Ernio igotzeko. Bidean, ordu erdiko bost geldialdi txiki egingo dituzte, zeozer jan eta indarberritzeko asmoz.

Larraitzen, Txindoki ikusgarriaren magalean egingo dute lehen geldialdia, 15 orduko bidearen ostean. Larunbatean, eguna argitzearekin bat, Aizkorripean direla edukiko dute bigarren anoa puntua. Hortik aitzina zeharkaldiko gailur malkartsuenei ekingo diete. Udalaiz aurrena, eta Anboto ondoren.

Urkiola igarota, laugarren anoa puntua igaroko dute, bigarren gauean jada, Gorbeia joan ostean leku bereira itzultzeko. Hortik Durangaldeko bailara gurutzatu eta *Zortzi Handiak* zeharkaldiko mendi berri bakarrari ekingo diote: Oiz mendia, hain zuzen ere (1.029 m.). Garai herritik gorantz bi orduko azken oztopoa gainditu beharko du hirukoteak ingande eguarte aldera. Ditzuz-

Oskar Aldazabal • MARKINAKO MENDIZALEA •

«Askotan pentsatzen duzu zeharkaldia uztea»

OSKAR ALDAZABAL markinara izan zen iaz zeharkaldia amaitu zuen bakarra, eta aurten ere asmo berarekin abiatu da.

■ **Iaz 42 ordutan egitea aurreikusi eta 51 ordutan burutu zenuen zeharkaldia. Aurten erroka serioagoa da.**

Bai, 60 ordu dira, bi gau osorekin tartean. Hainbeste orduri gehiago jartzea beti da gogorra, baina, tira, aha! leinduko gara.

■ **Prestakuntza fisiko berezirik egin al duzue?**

Ez, iaz bezala urte osoan

sasoian egoten saiatu gara Pirinioetan ibiliz eta mendian korrika pixka bat egin, baina ezer berezirik ez.

■ **Bi gau oso pasatu behar-ko dituzue ibiltzen. Hori izango al da zeharkaldiko unerik kritikoena?**

Bai. Iaz Erriotik Azpeitira izan zen unerik txarrena, bigarren gauean bakarrik geratu nintzenean. Aurten ere hala izango da ziur aski, Anboto eta Gorbeia artean, Urkiolan edo, bigarren gauekin. 40 orduko martxa beteko dugu hor. Tarte horretan hainbat lagunek

gurekin egingo dute bidea, behintzat. Horrek asko laguntzen du, nekean-eta pentsatzeko astirik ez duzuelako. Dena den, ni gustura ibiltzen naiz gaueko bakar-dadean, iluntasunaren magia horrekin.

■ **Ibili eta ibili, askotan pentsatzen al da zeharkaldia bertan behera uztea?**

Askotan, bai. Neke psikologikoa da okerrera, eta ahalegina uztea oso erraza da. Gelditu eta kito.

■ **Eta zer pentsatzen du batek une kritiko horie-**

tan zeharkaldian aurrera egiteko?

Norberaren buruko indarra dago jokoan une latz horietan. Nik nire familian, ditudan haurretan-eta pentsatzen dut ilusioa eta motibazioa berreskuratzeko. Erronka polit bat nekearengatik bakarrik utziko dudala pentsatzea ere lagungarria da. Hala ere, aurrera egiteko erremedio hoberena zeharkaldiarekin zerikusia duten gauzeekin ez pentsatzea da, nire ustez; bidean edozein xehetasunekin arreta galtzea.

Mendi magalean ♦

OSKAR ALDAZABAL

■ ■ ■ *«Egiten ari garena erronka arrunta dela sinetsi behar dugu. Ezin bada amaitu, geratu eta kito. Ez da ezer pasatuko, gure xedea ez delako zeharkaldia amaitzea»*

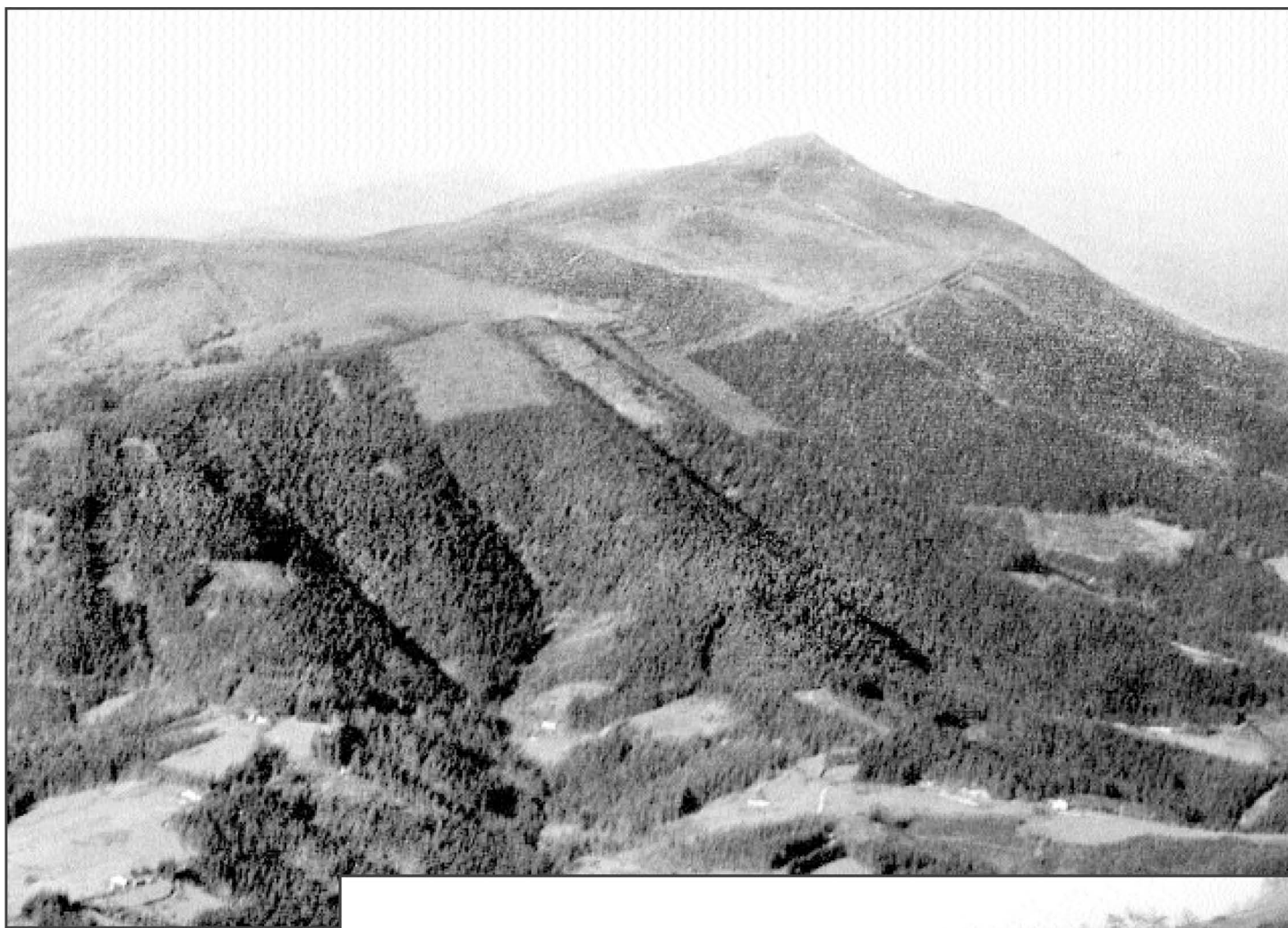
ten indar apurrekin Markina-raino jaisteko bidea egitea baino ez zaie faltako, bizpahiru ordutan.

«Gorputza uneoro zaintzea da gakoa»

Tamaina horretako zeharkaldietan, «gorputza uneoro zaintzea da gakoa», Oskar Aldazabalek esan digunez. «Atsedean guneetan, giharrak zaindu behar ditugu zenbait ariketa eginda, eta arroparekin ere arreta berezia eduki behar dugu, bustia baldin badugu edo mina egiten badigu azkar aldatzeko». Markinarrak dioenez, edozein urradura sinplek saioa bertan behera uztera behar zaitzake, bestela ongi joan arren.

Anoa puntuetan jango dutenaz gain, «orduro edo ordu eta erdiro zeozer jan beharko dugu, etengabeko ahaleginean gorputzaren gaitasuna murriztuz doalako».

Neke psikologikoa honela ikusten du: «Egiten ari garena erronka arrunta dela sinetsi behar dugu. Gure xedea ez

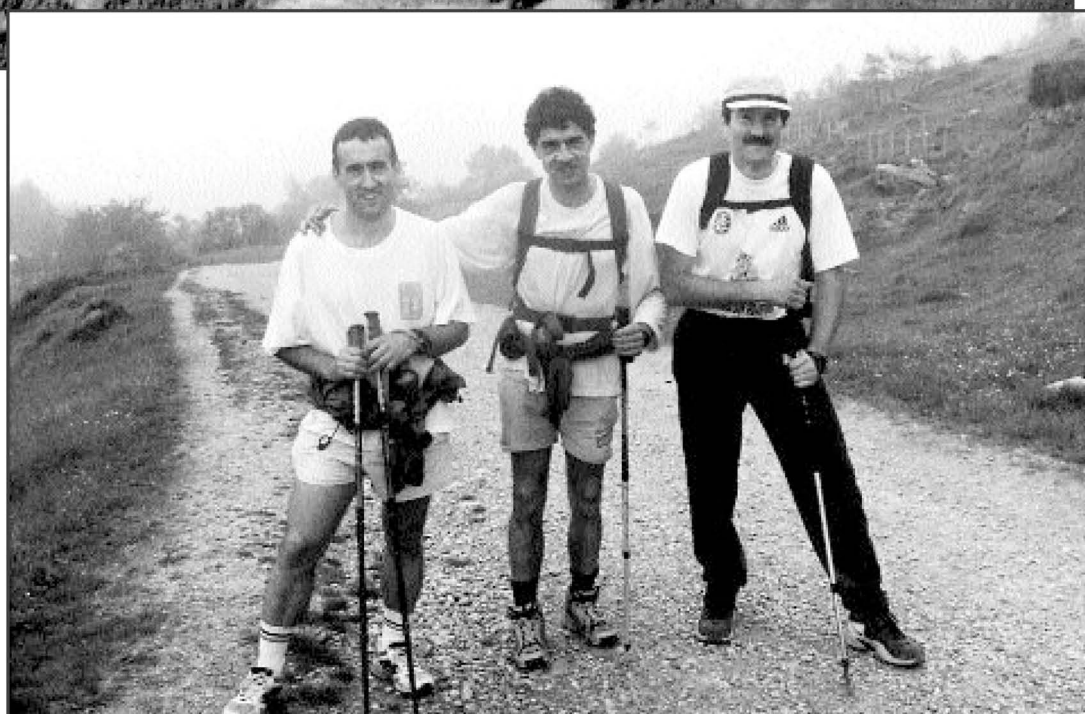


MENDIAK

Goian, Oiz mendia, Zortzi Handiak zeharkaldian igoko duten azkena. Eskuinean, mendi martxako hiru kideak Txindokira bidean, iaz.

da zeharkaldia amaitzea. Ezin bada, geratu eta kito. Ez da ezer pasatuko.

Eguraldia lagun izateko besterik ez dute eskatu mendizaleek. Beste guztia euren esku dagoela badakite. 18.000 metroko desnibela eta 60 orduko martxa nekeza dute aurretik. «Distantzia hori autoan egiteak ere beldurra ematen du; pentsa oinez».



JUANMA SOTILLOS

Udaberrian, loreak eta mendi martxak

A. U. / Donostia

UDABERRIAN, eguraldia epeltzearekin batera, mendi martxak antolatzen dituzte urtero Euskal Herriko mendi elkarteek.

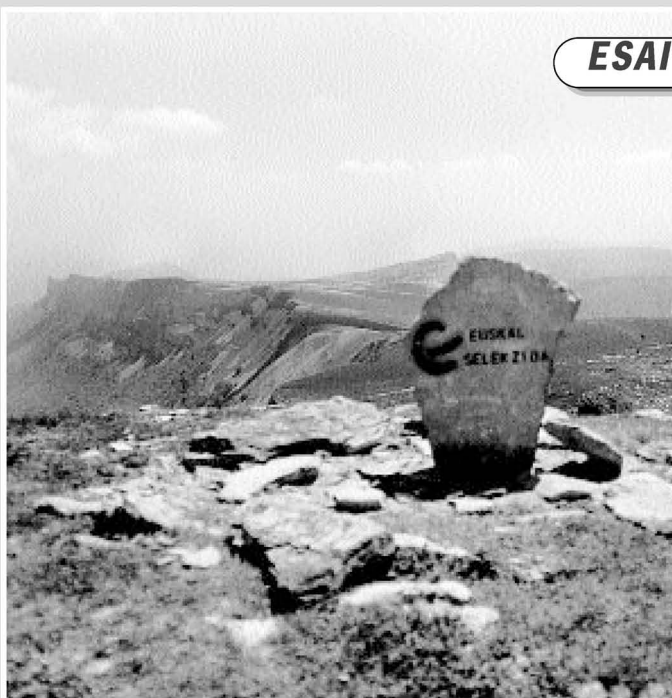
Igandean, Leitzarango VII. Ibilaldi Neurtua egingo da, Berastegi (Gipuzkoa) inguruko mendietan barrena: Mandoegi (1.039 m.) eta Urepel (1.056 m.) igoko dituzte, besteak beste. 6.5 eta 8 orduko ibilbideak atondu dituzte.

Maiatzaren 16an, Iñaki Beitiaren omenezko III. Ibilaldia egingo da, Zumarraga

eta Urretxu arteko zeharkaldiarekin. 18.5 eta 46.5 kilometroko ibilbideak egin daitezke: Irimo eta Oleta mendien barrena motzena, eta Otaño, Korosti eta Arro-lamenditik luzeena.

Gazteiz Mendi Taldeak XVIII. Iraupen Ibilaldia antolatu du, maiatzaren 16an hori ere. Arabatik, Batxikabo herritik abiatuko da 34.5 kilometroko ibilbidea, eta Burgosko Frias herrian amaitu. Irteera horren informazio gehiago Arabako 25 03 54 telefono zenbakian jasoko duzue.

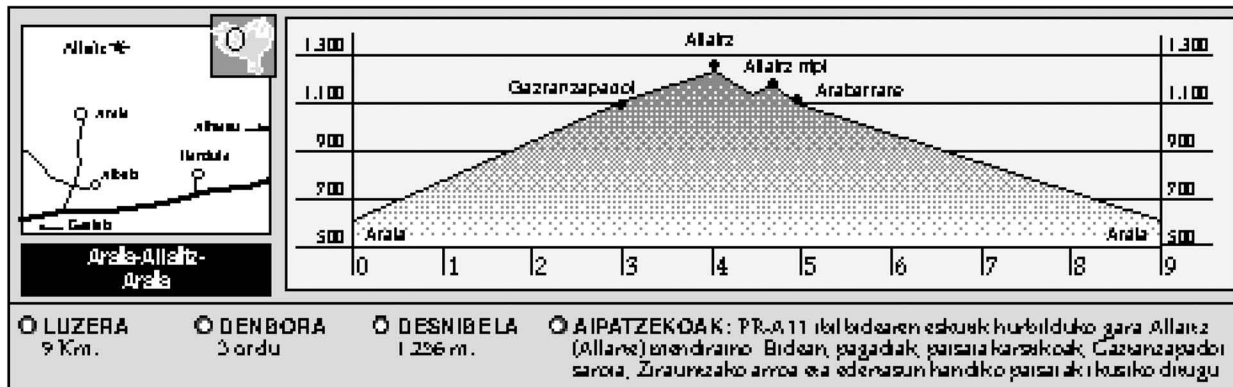
ESAITen mendi irteera



ESAITek, Euskal Selektzioaren Aldeko Iritzi Taldeak, mendi irteera, harri jartzea eta jaialdia antolatu ditu euskal selektzioen alde maiatzaren 16rako. Araban egingo da aurtengo ibilaldia, Elgea mendikateko Mugarriluze gailurreraino. ESAITek antolatu duen 3. irteera da (Uzturren eta Beriainen —argazkian— egin ziren aurreko biak). Harria jarrita, euskal selektzioa Euskal Herriko 7 herrialdeek osatzen dutela erakutsi nahi dute.

Mendi magalean

b i d a i d e , g o g a i d e



Allaitzen bila, Allartetik

Altzaniako mendietan Allaitz mendia aurkitzen dugu. Allarte izenez ere ezagutu izan da gailur hori, eta Araiatik abiatuko gara bertarantz, PR sortuberri batetik.

Euskal Herriko Mendi katalogoan Allarte izeneko mendia aurkitzen dugu. Altzaniako mendi lerroari dagokiola. Baina Arabako toponimiari kasu eginez, badirudi Allarte deritzotela Umeleku (Aratz txikia zena) eta Allaitz mendien artean zabaltzen den tarte edo lepoari. Egituraketa honen arabera eta Araiatik begiratuta, honelaxe genituzke gailurrak: Aratz (1.443 m), Umeleku (1.319 m), Allaitz (1.231 m), Allaitz txipia (1.172 m) eta Umandia (1.224 m).

Allaitz gailurraren bila
Araia dugu abiapuntua. Herrera iristean, errepide nagusitik gora ekin herri-gunea ezker aldean utzita. Gero, Salsamendi kaltetik abiatu Ajuria-Urigoitia lantegi zaharraren aurrean ikusiko duzuen zabalgunera batera iritsi arte, hantxe bertan utziko baititugu autoak.

Oinez jada, aparkaleku zabal horretatik beherantz egin metro batzuk errepidetik eskuinaldean bide aldapatsu bat ikusi arte. Horri ekin, **basozainaren etxea** alboan utzi eta goragoko bidegurutzeari ezkerrean hartu baserri baterantz abiatzeko.

Baserrira heldu baino metro batzuk lehenago, errepidearen bihurtzean hain zuzen, eskuinera jo PR-A 11 izeneko ibilbide txikiari hasiera emateko.

Zigi-zaga egin ahala alboetako bestelako bideak baztertu. Denbora gutxian, Vagonetas deritzon aldapa ospetsuaren gailur



JOXEAN GIL-GARCIA

Atabarrateko mendi lepo gainean Umandia goititzen da.

nera iristean, pistatik irten, bertan ikusiko duzuen hesia igaro eta gorantz jarraitu, gain-gai- nean San Migel haitza delarik. Bihurgune batean ikusiko duzue Zirauntza ibaiaren iturburua ikusteko bidea. Horra zuzendu, nahi izanez gero, merezi baitu. Allaitz mendira joateko, San Migel mendileporantz abiatu. **Gaztanzapadoi, Umelekuren altzoan**

Mendi-lepoan hesi bat ikusiko duzue. Ezkerrean eginez, Zaldondo, Mirutegi eta San Migel aldera joateko bidea ere bai. Baina, Altzaniako mendietan barneratzeko hesia gurutatu eta eskuinera jo. Segituan, eskuinera ekin berriro, pago bakarti baten ondora doan pista batetik. Hantxe, ezkerrean

okertu, gainez gain ibiltzeko handik aurrera.

Erkameztia gainditu eta gero, pagadian sartu eta pixka bat gorago bidegurutze batera iritsi; **San Migeleko lepotik** 20 minutura.

Une horretan, PR markei jarraituz, eskuinera biratu **Gaztanzapadoi aterbera heltzeko**. Aterbe horretatik hasiko da zeharkaldi zoragarri bat Allarteko mendi-lepora zuzen-zuzen joateko. Umeleku mendia zeharkatzeari ekingo diozue ibilbide dotore eta ikusgarri batetik.

Basotik irten eta aurreaurrean izango duzuen ingurune malkartsua zeharkatzen hasi, apenas igo gabe, Allarteko arro txipiraino. Horra ailegatzeari, arrotik gora egin,

iparraldera eginez, Allarteko mendi-lepoan izan arte. Gero, eskuinera okertu eta maldan gora egin Allaitz gainean izateko.

Itzultzeko, leku beretik egin edota, nahi izanez gero, gandorretik jarraitu Ekialderantz, Allaitz-txipi igo eta Atabarrate mendi leporaino jarraitu, Umandia igo gabe. Atabarrateko lepotik edo bi Allaitzen arteko lepotik beherantz egin edozein bidetatik; guztiek Araia daramate.

Asparrenako Herri Batzordeak martxan jarria du senderismo sare xume bat guztion gozamenerako. Horretaz balia zaitzekete Araiarako itzulera ederrago bat egiteko.

Joxean Gil-Garcia Argote

zangoak txango

ibilaldiak ▶ maiatzak 8-9

Arrasate (Besalde ME) • Mendi Astearen barne, Mendi Bizikleta larunbatean: Kurtzeta, Asentsio, Untzila.

Donostia (Mendiak eta herriak) • Ur banalerroaren zeharkaldiko etapa bi. Urduña-Altube.

Donostia (CVC) • Irantzu Monastegia-Dulantz (1.239).

Maule (Bortuakariak) • Kartxelü-Ardane Larrañe.

Gernika (Goizale MT) • Toloño (1.271 m.).

Andoain (Euskalduna) • Mallabia, Oiz (1.026 m.).

Hernani (Mendiriz Mendi) • Gaztetxoaren irteera Urkulu urtegi.

Antoñana (Udala) • Agin mendira irteera.

Berastegi (Basurde) • VII. Ibilaldi Neurtua Leitzaran-dik. Inf.: 943 68 34 90 edo 68 33 86.

Gasteiz (Goiena MT) • Abodi Belagoa zeharkaldia.

Sestao (Alpino) • Peña Sagra (2.042 m.), Aniezo.

Azpeitia (Lagun-Onak MB) • Kurutzaberri.

maiatzak 15-16

Donostia (Mendiak eta herriak) • Mendi eskia Aneton (3.404 m.), Rencusatik.

Urretxu-Zumarraga (Ostadar) • Iñaki Beitiaren omen- ezko III. ibilaldia. Informazioa mendi elkarte.

Eibar (EMF eta Deportivo) • Eibar, Usartza, Kalamua, Arrate. Haurren Ibilaldi Neurtuko XX. aldia.

Donostia (CVC) • Aralar mendikateko zeharkaldia.

Trintxerpe (Trintxer MT) • Suscousse.

Iruñea (Nafarroa KE) • Larrañe, Burgiepe, Uztarroze.

Bilbo (Juventus) • Belate, Txaruta, Zoratzipi, Beigaña, Arrarats zeharkaldia.

Sakana (Iratxo MT) • Baigura.

Durango (Alpino Tabira) • Arrens Balaitous (3.151 m.) zeharkaldia.

Bilbo (Egusentia MT) • Etxalar-Elizondo zeharkaldia, Legate eta Alba Haitza igota.

Zuia (Atzabal MT) • Tututurre, Aralar.

Baztan (Baztango mendizaleak) • Berako martxa.

Billabona (Aizkardi MT) • Azpeitia-Itziar zeharkaldia.

Astrabudua (Atxazpe) • Odoriaga, Orozko.

Arrasate (Besalde ME) • Mendiko eskia Aneton. Informazioa: 943 79 84 74.

Gasteiz (Gasteiz MT) • XVIII. Iraupen Ibilaldia. Batxi-kabo-Frias (Burgos). Informazioa: 945 25 03 54.

ikastaroak ▶ maiatzaren 10etik 13rako astea

Donostia (CVC) • Orientazio Ikastaroa. Klase teoriko- ak astegunetan, praktikoa igandean, Nekane Intxausti geografoaren eskutik.

maiatzak 15-16

Donostia (Gipuzkoako Goi-Mendi Eskola) • Hastapena eta ziurtasuna Goi Mendian. Peña Telera. Izen ematea maiatzaren 12a arte. Inf.: 943 46 14 40.

Donostia (Mendiak eta herriak) • Goimendia, hobe- kuntza. Prestaketa eta igoera Perdido Ipar Hor- man. 948-51 32 33.

maiatzak 15-16 eta 22-23

Gasteiz (Arabako Goi Mendi eskola) • Haitz Eskalada Ikastaroa. Izen ematea Europa Gizarte Etxean.

maiatzak 19-23

Iruñea (Nafarroa KE) • Orientazio ikastaroa. 19-21 klase teorikoak, 20 eta 21 praktikoak (Otxandion).

bestelakoak ▶

Euskal Mendi Federakuntza • Federakuntzaren 75. urteurrena dela eta, Anaierako Goazen Mendirik Mendi ekimenaren ospakizun festa egingo da Elgetan. Aralarren bedeinkatutako 5 makilak han elkar- tuko direlarik. Bertan bazkaltzeko txartelak salgai dira maiatzaren 13a bitarte 2.500 pezetan (100 libe- ra), herrietako medi elkarteetan.

Pirinioetako zeharkaldia udan • BBK-k antolatuta, 6 eguneko zeharkaldia Euskal Herriko Pirinioetan. Uztailaren 18tik 23ra eta 25etik 30era. Informazioa: 94 487 70 40 edo 487 78 20 (Juanjo San Sebastian).

TEXNAI JAPONIAKO ENPRESAK OSATUTAKO ORDENAGAILU ABERATSA ARANZADIK EMAN LAGUNTZAREN ORDAIN GISA EKARRI DA

Kantaurialdeko goi paleolitoaren gainean osatu datu basea jaso du Aranzadik

■ Cesar Gonzalez Saiz irakaslearen eskutik ezagutu du Jexux Altuna Aranzadikoak datu baseak duen informazio bikaina

■ Datu basea egiteko argazki eta informatika alorreko teknologia aurreratuenak erabili ditu japoniar aditu talde batek

■ Puntako teknologia horiei esker Ekaingo kobazuloan aurkitu den bisontea argitara ekarri du datu baseak

Lorea Agirre / Donostia

JEXUX ALTUNAK atzo bertan jaso zuen Kantabriako Unibertsitateko irakasle Cesar Gonzalez Saizen eskutik Texnai Japoniako enpresak osatu duen datu basea. Gonzalez Saizek ordenagailu bat eraman zuen Aranzadiren egoitzara.

Kantauriko isurialde osoko —hasi Pirinioetatik eta Asturiaseraino luzatzen den eremu geografikoa— goi paleolito garaiko labar artea eta arte mugikorraren inguruko irudi eta informazio osotua biltzen du datu base horrek, orain dela 37.000 urtetik 11.000 urtera bitarte egindako pintura eta industriak agertzen dituela.

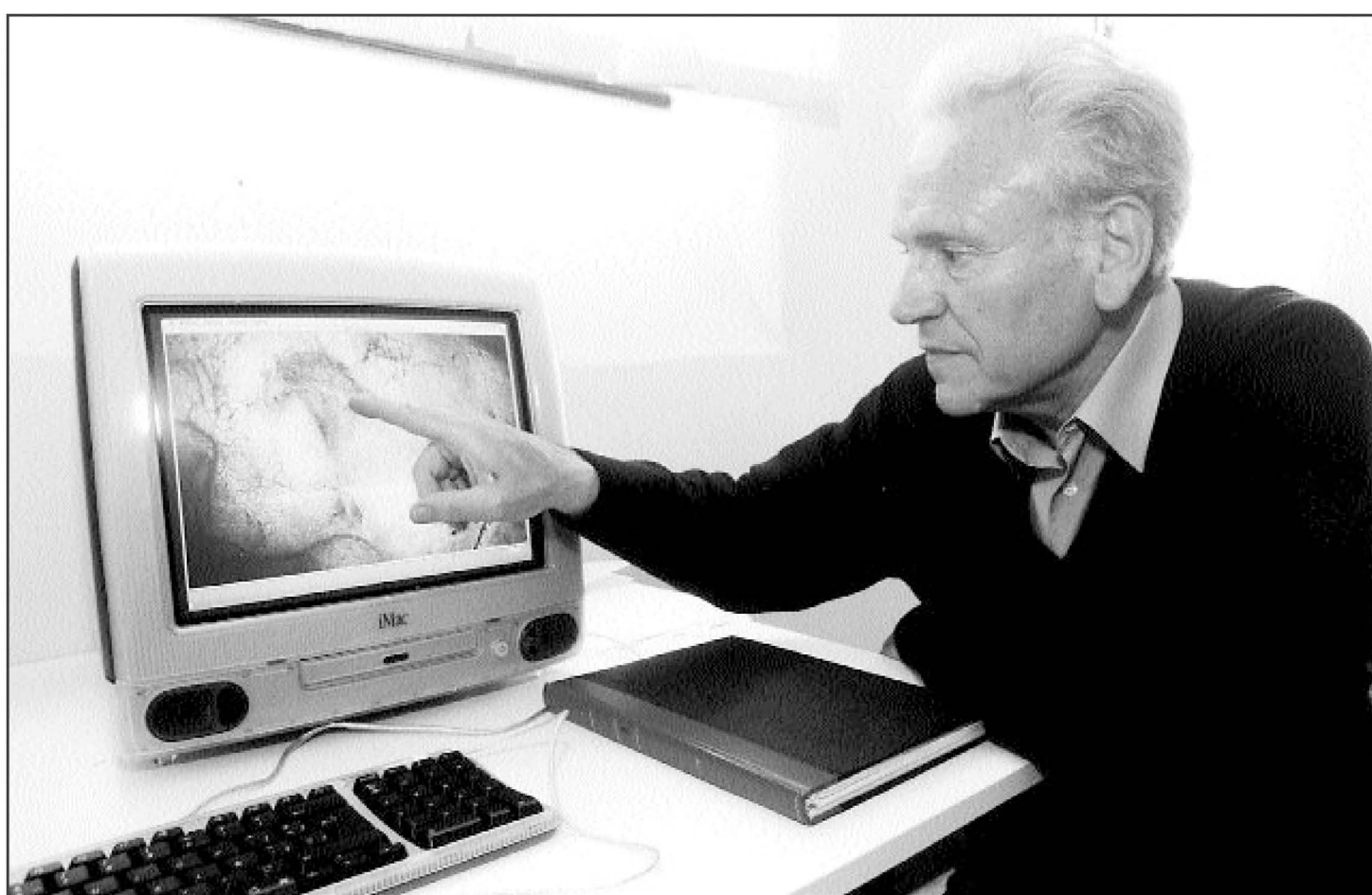
Datu base horren ekarri garrantzitsua zera da: argazki eta informatika teknika aurreratuenak aplikatu dituztela aditu japoniarrek, eta horrek emaitza ikusgarriak ekarri dituela.

Zehaztasun ikusgarria duten irudiak

Datu basean diren 34 kobazulotako argazkiak kamera esferiko batekin eginak dira, eta kobazuloan bertan zauden sentsazioa ematen du. Areago, zoko, zulo, ilunpe eta estu-une orotara iristen da. Horrezaz gainera, bertan diren pinturak zehaztasun harrigarri izaten ditu ordenagailuaren pantailan, eta zuzenean, begiz, baino argiago ikusten dira.

Berdin gertatzen da arte mugikorrarekin. Zentimetro pasatxo luze den hezur tailatu baten marrazkiak puntako teknika horiekin harrapatuz gero, ordenadagailuan izugarritzko xehetasunez agertzen zaigu. Jexux Altunak esana: «Pieza eskuan duzula gutxiago ikusten duzu. Bateko lupa dela, besteko ezin argitua; gero, eskuaren dardara, ezin irudia oso-osoan ikusi... Hau, berriz, —ordenagailuari begira— ikaragarria da».

Datu basea, beraz, oso era-



EDURNE KOCH

Ekaingo kobazuloan ikusi ezin daitekeen bisontea ordenagailuan ikusi zuen atzo lehenengoz Jexux Altunak.

Ekaingo bisontea ordenagailuko pantailan

Bisontea, behingoz, atzo ikusi ahal izan zuen Jexux Altunak. Japoniarrek Ekaingo kobazuloan egindako argazkiek, izan ere, irudi berri baten aurkikuntza ekarri du. Ekaingo panel labar garrantzitsuenean dago, Zaldei izenekoan, eta horrek badu bere garrantzia, Altunak aitortu duenez.

Hala ere, begiz ikustezina da, argitzen den aldetik argituta ere. Hori horrela da eta horrelaxe berretsi zuten atzo, beste behin, Altunak

eta Cesar Gonzalezek Ekaingo kobazulora egin bisitan. «Goizean izan gara, eta ez dugu ezer ikusi ahal izan», azaldu zuen Altunak. Baina japoniarrek osatu duten datu basean nahikoa argi ikusten da zizelkaturiko bisontea pintaturiko zaldien gainean. Horixe da, gainera, harrigarriena. «Panel horretako pintura guztiak bata bestetik oso gertu egonik ere, bata ez dago beste baten gainean; kontu handiz daude pintatuta, bata besteari

enbarazurik ez egiteko. Bisontea, berriz, gainean, bizaldi zapaltzen dituela, izan da zizelkatua, ardura handirik gabe, azpiko pinturak hondatzeko beldurrik gabe», Altunak adierazi zuenez. Izan ere, bisontea pinturak egin eta gero zizelkatu da. Horrezaz gainera, zizelkatze teknika ere ez da arrunta. «Ez da xixel batekin egindako lerroa, karraskatutakoa baizik, eta, beraz, ikusteko oso zaila da; argi jakin bat zuzenduz gero bisontearen

soslaia irudikatzen duen distira agertzen da», argitu zuen Gonzalez Saiz mai-suak.

Puntako teknologia eta arkeologiaren ezkontza horrek emaitza onak izan ditu. Datu baseaz gain, aurkikuntzak ekarri dituelako, eta Ekaingo bisonte hori bezala, Santanderko La Pasiegako kobazuloan irudi mordoska bat topatu dira eta Asturiasen dagoen Peña Candamon, berriz, hartz baten pintura aurkitu da.

bilgarri suertatzen da, bai informazio orokorraren bila datorrenarentzat eta baita ikerketa lanetan xehetasunak aztertzerako datorrenarentzat. Ildo horretatik, Gonzales Saiz irakasleak gogora- razi du, sarri askotan arte mugikorre-

ko pieza asko eta asko ez daukela inoren eskura, «ezta bitrinetan ere». «Datu base honekin adituak eskura du ikeritzeko behar duen material guztia. Horregatik, gure asmoa ordenagailu hau aditu eta irakasleen esku jartzea

da». Aranzadiko egoitzara ekarri duten modu berean Oviedora, Santanderrera eta Bilboko artxibo foralera ere eraman dute datu basea.

Gonzalez Saizek bereziki eskertu nahi izan du Aranzadik, eta bereziki Altunak, proiektu-

tuari eman dion laguntza. «Kontuan izan Ekaingo kobazuloan lanean ari zirela guk japoniarrak bertaratzeke baimen eskea egin genuenean eta, hala ere, baiezkoa eman zigutela». Kolaborazio horren ordaina da datu basea.

Miarritze, argazki eremu berria laster

Argazkilaritza-zale elkarte bat sortu da bertan, eta datorren urtean gune finkoa izateko helburua du

Amagoia Iban / Donostia

Des Images et des Jours elkarte osatu berriak argazkizaleentzako gune berri bat sortu du Euskal Herrian, Miarritzen zehazkiago. Egoitza finkoa eskuratu artean, egitasmo garrantzitsua jarri du martxan hilabete honetako 28, 29 eta 30erako: Miarritze, Irudien Lurraldea festibala, hilaren. Gainera, urtero egin nahi dute jaialdia, bidaia argazkiak gai hartuta.

Amagoia Iban / Donostia

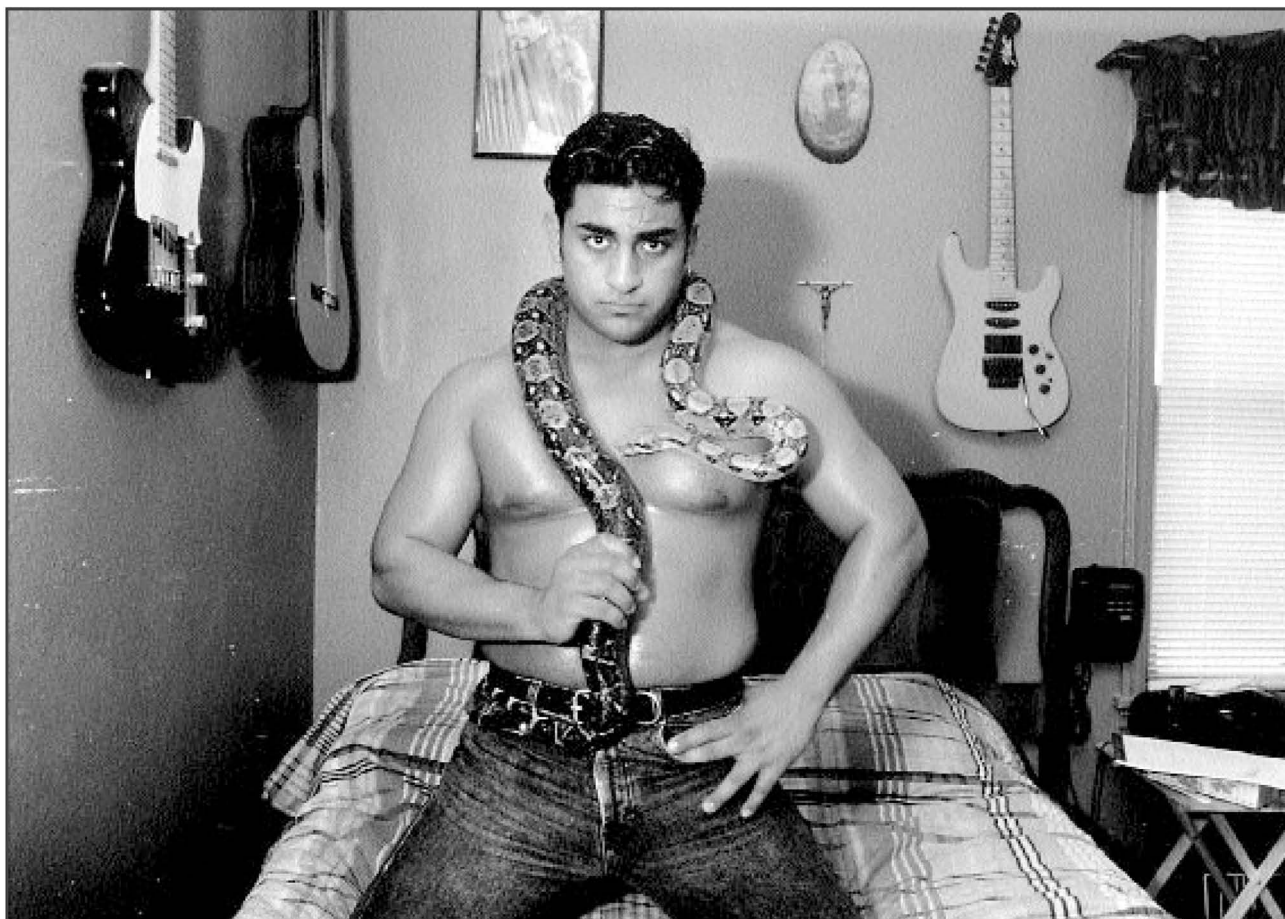
DUELA ASTEBETE sortu zen Miarritzen Des Images et des Jours argazkigintza elkarte eta, dagoeneko, jaialdi bat antolatua dute hil honen erdialdetik aurrera, Miarritze argazkilaritza-zaleen gune bilakatzeko. Miarritze, Irudien Lurraldea izena du festibal berriak, eta, Frederic Mieg antolatzaileetako batek esan duenez, nahiz eta elkarte antolatzailea duela astebete eratu ofizialki, egitasmoa aspaldikoa da: «Gune finko bat osatu nahi dugu, Euskal Herriko, Espainiako, Frantziako eta beste herrietako argazkilariekin harremanetan sartu eta trukeak egiteko. Horrezaz gain, gazteak argazkilaritzaren inguruan sentsibilizatzea ere nahi, eta ikastaro eta erakusketak antolatu nahi ditugu bertan».

Datorren urterako egoitza

Gune finko edota egoitza horrentzako eraikuntza ere aukeratua dute, nahiz eta oraindik egokitze lan batzuk egin beharko diren bertan: «Miarritze erdigunean dago, Les Petites Soeurs des Povres delakoen etxe zahar bat da».

«Catherine Henriette eta Lorene Gruson argazkilariak daude elkartearen, eta gure proiektua lantzen lagun diezaguketen beste batzuek ere parte hartzea nahi dugu. Une hauetan AFAAren eta Miarritzeko Udalaren laguntza dugu».

Laguntza horiei esker, euren egoitza finkoa datorren urte hasieran jada ikuskatzeko eta azken ukituak emateko aukera izanen dutela pentsatzen du Frederic Mieg.



LUC CHOQUER

Munduko zoko guztietako irudiak bilduko dira 20 argazkilari munduan zehar erakusketan. Alboan, Mexiko Berrian ateratako argazki bat. Behean, Alaskan ateratako beste bat.

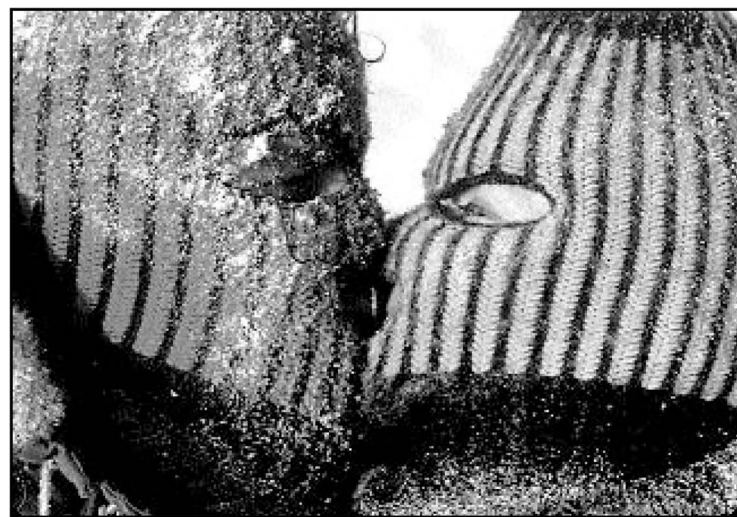
Erakusketa bi festibalaren atarian

BI ERAKUSKETARI zabalduko dizkio ateak Bellevue jauregiak hilaren 21ean: 20 *photographes autour du Monde* (20 argazkilaria munduan zehar) eta *Lumieres de Biarritz* (Miarritzeko argiak).

Lehen, GEO aldizkariaren 20. urteurrena baliatuz, aldizkari horretan euren lanak argitaratu izan dituzten 20 argazkilariren lanak jarriko dituzte ikusgai. Zenbait agentzian arituak dira eurretako asko, bidaiariak

denak. Munduko zoko eta biztanleen berri ematen dituzte euren argazkiek. Barbey, Michaud, Arthur-Bertrand, Fiorio, Silvester, Teufel, Pillitz, Parr, Keler, Henriette, Manaud, Riboud, Pasquier... Luzea da egileen zerrenda.

Miarritzeko argiak erakusketan, Boubat, Sieff, Pavlovski, Lagerfeld, Nori, Mougin, Marat, Winnie eta Ceccadiren argazkiek Miarritzeko argi-ilunak azaltzen dituzte. Ekainaren 15a arte izanen dira ikusgai erakusketa biak.



JEAN-ERIK PASQUIER

Festibalaren filosofia

Helburu hori lortu bitartean, beste egitasmo bat antolatu dute hilabete honetarako: Miarritze, Irudien Lurraldea festibala. Bertan, mundu osoan ezagunak diren zenbait argazkilaria bilduko dira, trukearako abagunea eskainiz zaleak besterik ez direnentzat ere. Festibaleko zuzendari Claude Nerik atzo azaldu zuenez, «maiatzaren 21ean bi erakusketa zabalduko ditugu, 20 egileren bidaia argazkiekin bata, eta Miarritzeko argiei buruzkoa bestea. Hilaren 29an eta 30ean, egile horietako askoren hitzaldiak, argazki proiektzioak eta beste egingo dira festibalaren egoitzan, Bellevue jauregian».

Egoitza hori eta festibalaren iraupena datozen urteetan zabaldu nahi dutela esan zuen atzo Nerik: «Miarritzeko beste gune batzuetara zabal-

du eta, gainera, Hegoaldera ere gure zenbait proposamen ekarri. Donostiara, Zarautzera —ez da ahaztu behar bertan dagoela Photomuseum—. Festibalaz gain, trukea landu nahi dugu Hegoaldearekin».

Bidaia argazkilaritza izango omen da betiere festibalaren ardatz, bidaiaren dimentsio humanista galdu gabe: «Bidaia argazkilaritza oso eremu artistiko garrantzitsua da, eta, gainera, etengabe aldatzen ari den munduaren aldaketan berri ematen digu».

Datozen urteetan antolatu beharreko jaialdietarako jada gai berriak lantzen hasiak direla gaineratu zuen Norik, eta beti bidaiarekin lotuak egongo direla esan zuen: «Adibidez, baliteke erbesteratzea eta metropoli handiak izatea datozen urteetarako gaiak».

Topaketak festibaleko ardatza

EVASION taldearen kontzertua izanen da Miarritze, Irudien Lurraldea festibalaren atariko musika-lan. Hilaren 28an egingo da, 21:00etatik aurrera, eta taldeko sei kideek euren a capella-ko erreperatorioa aletuko dute bertan.

Hilaren 29an eta 30ean izango dira, hala ere, ekitaldi nagusiak. Egun biotan, 10:00etan hasiko dira ekitaldiak. Batetik, hitzaldiak eta mahai-inguruak egingo dira, *Bidaiaren etika baten alde*, *Teknologia berriak sormen*, *fotografiakoaren menpe*, *Bidaia ar-*

gazkia esperientzia autobiografiko gisa eta *Bidaia argazkiaren merkatua* izango dira zenbait profesionalentzako mintzagai.

Bestetik, bidaia argazkien liburu azoka egingo da, egileen presentziarekin. Sabrina eta Roland Michaud, Dolores Marat, Erik Sampers eta Fulvio Cinquiniarekin topaketak ere antolatu dituzte bi egunotan, eta hilaren 30ean, Le Royal zineman, *Moi, un noir* (Jean Rouch) eta *Nanouk* (Robert Flaherty) filmak eskainiko dira, 10:00etatik aurrera.

Adolfo Marsillach: «Gizakiak jolasteko duen beharra islatzen du antzezlanak»

Nuria Espertekin, '¿Quién teme a Virginia Woolf?' estreinatuko du bihar Iruñean

Edurne Elizondo / Iruñea

Iruñeko Gaiarre antzokian *¿Quién teme a Virginia Woolf?* obra estreinatuko dute bihar. Juanjo Seoanek ekoitzi du obra eta Adolfo Marsillachek zuzendu. Marsillachek, halaber, Edward Albeeren testua egokitu du, eta obrako rol nagusietako bat betetzen du. Ondoan, ongi ezagutzen duen aktore bat du, Nuria Espert, alegia.

EDWARD ALBEEREN *¿Quién teme a Virginia Woolf?* antzezlanari buruz Adolfo Marsillachek egindako bertsioa estreinatuko dute bihar, gaueko 22:00etan, Iruñeko Gaiarre antzokian. Testua egokitu ez ezik, lana zuzendu eta Jorge protagonista nagusietako baten rola ere betetzen du aktoreak obran, Nuria Espertekin batera, zein



JOXE LACALLE

Nuria Espert eta Adolfo Marsillach atzo antzezlanaren inguruan mintzatu ziren Iruñean.

nak haren emazte Martaren rola betetzen duen. Juanjo Seoane ekoizlearen eskutik, oholtza baten gainean bat

egin dute berriro bi aktoreek, elkarrekin azkenekoz lan egin zutenetik hogeitaz baina gehiago igaro ondoren.

Nuria Espertekin lan egiteko eskaintzen zion aukera izan da, hain zuzen ere, Adolfo Marsillach Jorge pertso-

naiaren rola betetzera bultzatu duen arrazoi nagusia, *¿Quién teme a Virginia Woolf?* antzezlanarekin amaiera eman baitio oholtzetatik at izan den hamazazpi urteko epeari.

¿Quién teme a Virginia Woolf? 1963. urtean estreinatu zuten New Yorken, baina 1966an Mike Nichols-ek zuzendu zuen pelikula eman zion benetako oihartzuna. Adolfo Marsillachek eta Nuria Espertekin —Marta Fernandez-Muro eta Pep Munne aktoreekin batera— Iruñean estreinatuko duten bertsioa osatzeko proiektua, berriz, duela lau urte jarri zuen martxan Seoanek.

Bikote baten istorioa baino gehiago

«Antzezlanak ez da soilik senar-emazteen arteko liskarren istorioa. Gizakiak jolasteko duen beharra islatzen du obrak. Jolasen munduan bizi gara, eta mundu horretan fantasiak erabat gaintitu du errealtatea», Marsillachen hitzetan.

Nuria Espertekin erran zuen antzezlanak «magikoa, baina, aldi berean, arrisku handikoa» dela, aktoreentzat asko dagoelako jokoan.

Tempomobile dantza konpainia nafarrak 'A way' estreinatuko du gaur Eszenan

Taldeko zuzendari Becky Siegelek bidaiaren ideia hartu du ardatz obra osatzeko

Edurne Elizondo / Iruñea

Tempomobile dantza konpainia nafarreko kideek euren ikuskizun berria estreinatuko dute gaur Eszena jaialdiaren baitan: *A way*. Taldeko zuzendari Becky Siegelek sortutako iraupen luzeko lehen lana da. Dantzari estatu batuarrak bidaiaren ideia hartu du ardatz nagusitzat koreografia osatzeko. Abuztuan hasi ziren taldekideak obra berria prestatzen.

NAFARROAKO dantza konpainia egonkor bakarra da Tempomobile, baina azken urteotan arrakasta nabarmena lortu du gure herrialdean ez ezik, Euskal Herri osoan eta baita hemendik kanpo ere. Iaz, *Bihotzaren hegoak* izenburuko koreografia aurkeztu zuen dantza taldeak Eszena jaialdiaren baitan, Kepa Junkeraren zuzeneko musikarekin, eta ikusleen txalo beroa jaso zuen. Gaur, obra berria estreinatuko du Tempomobilek, Zizur Nagusiko Kultur Etxean, 22:00etan: *A way*, konpainiak sortu duen iraupen luzeko lehen koreografia, alegia. Bihar bigarren emanaldia eskainiko du, 20:00etan.

Becky Siegel da Tempomobile konpainiaren ardatz, dantzari eta irakasle estatu batuarrak sortu baitzuen 1994an taldea, bere ikasle izandako hainbat dantzarirekin batera. Siegel da, halaber, *A way* ikuskizun berriaren arduradun nagusia, koreografia sortu ez ezik, zuzendari lana ere hark egin baitu. Siegelekin batera, Jon Barba-



Becky Siegel (eskuinean), *A way* obra berriaren nondik norakoak azaltzen.

rin, Patricia Fernandez-Mitxelorena, Marie Gonzalez, Pello Otano eta Montserrat Zabazak parte hartzen dute talde nafarraren lan berrian.

«Atzean istorio bat izanzen zuen koreografia sortu nahi nuen, horren beharra nuen», azaldu zuen Becky Siegelek atzo. Nahi zuen istorioa osatzeko bidaiaren ideia hartu du ardatz nagusitzat dantzariak, besteak beste, bilaketaren, migrazioaren eta bakoitzak bere bidea bilatzeko duen beharraren inguruan mintzatzeko. «Nire aitonamonak Europatik Amerikara joan ziren, eta, nik, alde-rantzizko bidea egin dut; agian horregatik banuen bidaiaren inguruko ikuskizu-

na sortzeko gogo, zaharra eta berria nahastuz, alegia», azpimarratu zuen.

Gogorra baina interesgarria

Ia ordubete irauten duen ikuskizuna osatzeko, joan den abuztuan hasi ziren lanean Tempomobile taldeko kideak. Prozesua «gogorra baina oso interesgarria» izan dela nabarmendu zuen konpainiako zuzendariak, eta obra prestatzen zuten bitartean, dantzari bakoitzak bere bide artistikoa bilatzeko ahal-egin berezia egin duela gaineratu zuen. «Oso esperientzia sakona izan da guztiontzat, sakonki bizi izan dugu momentu bakoitza».

Dantzariekin batera, musikak leku berezia betetzen du *A way* ikuskizunean, eta, haren bidez, bidaiaren ideia azpimarratu nahi izan du Siegelek: «Mundu osoko musika bildu nahi izan dut, Suedia, Irlanda edo EEBBeko musika mundu berriaren eta zaharraren arteko nahasketa nabarmentzeko».

Eszenografiari dagokionez, dantzariak ez zuen argibide gehiegirik eman nahi izan, gaur Zizur Nagusiko Kultur Etxera hurbilduko diren ikusleentzat ezustekoa izan dadin: «Ez dago eszenografia zehatzik; hainbat elementu jarri ditugu oholtza gainean, espazioarekin jolastu ahal izateko», azaldu zuen Becky Siegelek.

Udaberriko Bira Nafarroako 44 herritara ailegatu da bihartik aurrera

■ Musikak, dantzak, antzerkiak eta zinemak osatuko dute aurtengo egitaraua

Edurne Elizondo / Iruñea

UDABERRIKO Biraren hamargarren ekitaldia abiatuko da bihar, eta maiatzaren 20a bitartean antzerkia, zinema, musika eta dantza eramanen ditu 200 eta 775 biztanle bitarteko Nafarroako 44 herritara. Principe de Viana erakundeak antolatu du, 7 milioi pezetako aurrekontuarekin, eta azpiegitura eta baliabide eskasak dituzten herri txikiak kultura hurbiltzea du helburu.

Aurten, beste herri batzuen artean, Arantza, Bakaiku, Etxauri, Garalda, Izaba, Ziordia eta Zudairek hartuko dituzte Udaberriko Biraren ekitaldiak. Musika eta antzerkia izanen dira nagusi, hamalau kontzertu eta hamahiru emanaldirekin; dantza hamar herritara ailegatu da, eta zazpita, azkenik, zinema. Euskarazko ekitaldi bakarra antzerkiaren alorrean egingen dute, *Ahots gabeko aitonaren jaia* eskainiko baitu T'Ombilgo taldeak.

AZ Produccionesen *Misterio Bufo*, Teatro de la Resistenciaren *Don Quijote*, L'Home Dibuxatzen *Subete al carro* eta Nuevo Teatro de Aragonen *Como comicos* dira Udaberriko Biran parte hartuko duten beste konpainiak. Musika-aren alorrean, besteak beste, Serenata hirukotea, Sarasate laukotea, David Johnstone bilontxelo jolea eta Etxarri-Aranazko abesbatza izango dira.

Hasi da Donostiako Poltsiko Antzerkiko Jaialdia

■ Estilo askotako bederatzi ikuskizun aurkeztuko dira maiatzaren 16a bitartean

Jon Eskisabel / Donostia

GLOBO ROJO Bizkaiko taldearen poesia ikuskizunak zabaldu zuen atzo arratsaldean Donostiako Poltsiko Antzerkiko VIII. Jaialdia. Asteburu honetan eta hurrengoan egingo diren 21 emanaldietan, bederatzi ikuskizun aurkeztuko dira, horietako asko, aipaturiko Globo Rojo taldearena bezalaxe, antzerkiaren ohiko mol-

dearekin zerikusirik ez dutenak. Jaialdiaren izenak adierazten duenez, formato txiki-ko ikuskizun malguak dira, eta sarritan antzerkiak adina pisu dute musikak, poesiak eta bestelako baliabideek. Aurtengo ekitaldian, hain zuzen, poesia eta musika ikuskizunak hiru izango dira: Mikel Markez eta Pako Aristiren *Tribuaren hitz galduak*, Anton Reixaren *Escar-nio* eta Globo Rojoren *Espec-*

táculo poético. Dox, Escorzo eta El Sueco taldeek antzerki ikuskizunak aurkeztuko dituzte, eta Pepele Marionetas taldeak txotxongilo muntaia bat. Azkenik, Mariano y Angel bikoteak eta Daniel Higienico y la Quartet de Baño Band-ek umorezko emanaldiak eskainiko dituzte. Emanaldiak Antigua, Loiola, Intxaurrondo, Egia eta Gros auzoetako tabernetan izango dira dohainik.

Iparhop jaialdiak Europako 22 hip hop talde bilduko ditu bere lehen ekitaldian

Donostian egingo da hilaren 13tik 16ra, eta Baionan 21etik 23ra bitartean

Jon Eskisabel / Donostia

Hip hop kulturari eskainitako Iparhop jaialdia egingo da maiatzaren 13tik 22ra Donostian eta Baionan. Bere lehen ekitaldian, Europako hip hop eta break dance taldeak eta disko jartzaileak bilduko ditu jaialdiak, 7 Notas 7 Colores, Djangu Ghandal, Frank T eta Huw & Kam, kasu.

DONOSTIAKO Musika Bulegoak eta Baionako Eszena Nazionalak antolatutako Iparhop jaialdiak mundu osoan gero eta indar gehiago hartzen ari den hip hop mugimenduaren isla izan nahi du. «Mundu osoko gazteriak bere egin duen hizkuntza berria da hip hopa. Entzuten duten musikan ez ezik, janzteko eta jokatzeko eran ere islatzen da, eta horren garrantzia agerikoa da. Oraindik Euskal Herrian oso zabaldua ez dagoen arren, gurera ere iritsiko da, eta Administrazioak inbertitu behar du horretan», azaldu zuen Miguel Martin Musika Bulegoko zuzendariak.

Iparhop hilaren 13an hasiko da Donostian. Maiatza Dantzan-ek antolatutako, Boreleko Revolution Dance taldeak hip hop dantza ikuskitzuna eskainiko du Gazteszena aretoan.

Kontzertu nagusiak 14tik 16ra egingo dira Anoetako Jose Antonio Gaska kiroldegian. Hip hop kulturaren nortasun zantzu nagusiak bilduko dituzte hiru kontzertuok: errimaren boterea, scratcharen sormena, dantzaren dinamismoa eta grafitiaren ikusgarritasuna.

Espainiako Estatuko taldeek osatuko dute Iparhoparen ardatza. Madrilen eta Katalunian kokaturiko hip hop mugimenduaren izen esanguratsuenak izango dira Donostian: 7 Notas 7 Colores, egungo talde arrakastatsuenak, Frank T, Madrilgo eszenaren aitzindaria, El Meswy eta Mr. Rango, biak El Club de los Poetas Violentos taldeko kideak, Gironako Ari, hip hoparen emakumezko bakanetakoa, Ygriega eta Pacto entre Castellanos, besteak beste. Halaber, flamenkoa eta hip hopa uztartzen dituen Sevillako Solo Los Solo bikote aurkeztuko du Iparhopak.



ARTXIBOKOA



ARTXIBOKOA

Gironako Ari (goiko argazkian) eta Madrilgo Frank T (ezkerrekoan) izango dira Iparhop jaialdian.

Erresuma Batutik Huw & Kam eta Scratch Perverts disko jartzaileak eta Second No One break dance taldea etorriko dira. «Bakoitza onenetakoa da bere esparruan», esan zuen Martinek. Frantziako Estatuko hip hop eszena oso indartsua izan arren, leku gutxi izango du Donostiako jaialdian. Revolution Dance taldeaz gain, Lunion dantza taldea eta Djangu Ghandal baino ez dira izango.

Sarrera merkeak

Kontzertu bakoitzerako sarrera 1.000 pezeta kostako da, baina bonoak ere jarriko dira salgai: 1.600 pezeta bi emanalditarako, eta 2.100 pezeta hiru emanalditarako. Horrez gain, doako hiru kontzertu egingo dira kalean eta errima eta scratch lantegibat Kontadoresean.

Baionako egitaraua murritzagoa izango da. Hilaren 21ean, Kafig dantza taldeak eta SFDK eta Djangu Ghandal ariko dira, eta 22an, O'Tentik eta Lunion dantza taldeak eta Ygriega eta Mr R. Kontzertu bakoitzeko sarrera 100 libera kostako da (bonoa, 140 libera). Halaber, bi egunetan, Thierry Aimonen free style saioa eskainiko du Askatasunaren plazan.

Mikel Oldfieldek disko berria estreinatuko du Donostian

■ Luar Na Lubre talde galiziarrek ere joko du uztailearen leheneko kontzertuan

Joxi Ubeda / Donostia

MIKE OLDFIELD musikari ingeles ezagunak maiatzaren 29an kaleratuko du Guitars disko berria, eta ekainaren 18an hasiko du Europako bira Alemanian. Bira horrek Donostiara ekarriko du; izan ere, Illunbe zezenplazan joko baitu uztailearen 1ean. Mike Oldfieldek bi orduko kontzertua emango du, bere taldearen laguntzaz, eta telonero gisa ariko da Luar Na Lubre talde galiziarra. Luar Na Lubrek ere bere disko berriko kantua joko ditu Donostiako kontzertuan.

Get In enpresak antolatu du kontzertua, Banco Guipuzcoano bankuaren babesean, eta Get In-eko arduradun Inigo Argomanizek kontzertuaren inguruko hainbat datu aurreratu zituen atzo Donostian. «Oso erantzun ona espero dut. Biraren barruan, Mike Oldfieldek Bartzelonan ere joko du, eta han eskaera handia izan dela eta, aretoz aldatu behar izan dute».

Bob Dylan eta Jean Michel Jarrenen kontzertuetako soinu ekipa bera izango da Oldfielden kontzertuan. «Doinu berria da, kalitatea daukana. Gainera, primeran egokitzen du doinua lokal bakoitzera». 10.000 sarrera dagoeneko salgai dira, ohiko tokietan. Sarrera arruntak 2.800 pezeta balio du (112 libera inguru), eta zenbakidunak 4.800 pezeta.

25 urte musika munduan

Mike Oldfield duela 25 urte hasi zen musika munduan, eta 1973an argitaratu zuen ospe handia ekarri dion Tubular Bells lana. Uztailean leko kontzertua baino lehenago, beste hainbatetan ere izan da Euskal Herrian. Izan ere, 80ko hamarkadan Donostian bertan jo zuen, eta 1993an Bilboko zezenplazan. «Plaza betirik izan zen kontzertu horretan, eta emaitza artistikoa ona izan zen», esan zuen Argomanizek.

Iparhop 99

Maiatzak 13, DONOSTIA • Revolution Dance (hip hop dantza). Gazteszena aretoan. 20:00etan.

Maiatzak 14, DONOSTIA • Barcelona Addictos (break dance), **Second To None** (break dance), **Djangu Ghandal, Ari, Solo Los Solo, Huw & Kam** (DJ). Jose Antonio Gaska kiroldegian. 19:00etan.

Maiatzak 15, DONOSTIA • Barcelona Addictos (break dance), **Second To None** (break dance), **Lunion** (break dance), **Ygriega, Pacto entre Castellanos, Frank T, Scratch Perverts** (DJ). Jose Antonio Gaska kiroldegian. 19:00etan.

Maiatzak 16, DONOSTIA • Lunion (break dance), **SFDK, El Meswy, Mr. Rango, 7 Notas 7 Colores, Skratsh Comando** (DJ). Jose Antonio Gaska kiroldegian. 19:00etan.

Maiatzak 21, BAIONA • Käfig (break dance), **SFDK, Djangu Ghandal**. Lauga aretoan. 21:00etan.

Maiatzak 22, BAIONA • O'Tentik (break dance), **Lunion** (break dance), **Ygriega, Mr R.** Lauga aretoan. 21:00etan.

MUSIKA

AZPEITIA

- **Eguz bakarlarria.** Ordatz kultur elkartean, 22:30etan.

BAKAIKU

- **Lif, Geroh eta talde sorpresa.** Bakaikuko elkartean, 23:00etan.

BARAKALDO

- **Malestar, Demencia Senil.** Errekaortuko gaztetxean, 20:30etan.

BERA

- **Mixel Ducau, Arima Beltza.** Puy ostatuan, 22:00etan.

BERANGO

- **Fumas Iskariote, Violenzia Senil.** Purgatorio aretoan, 21:30etan.

BERGARA

- **Steve Wynn.** Jam aretoan, 22:00etan.
► **Amaia Zubiria, May Gorostiaga.** Zabalotegiko aretoan, 22:30etan.

BERRIATUA

- **Su ta Gar, Hyssopus, Luther, Parasma.** Plazan, 22:30etan.

BILBO

- **Ardaska.** Deustuko gazte loka-lean, 20:30etan.
► **Etzakit, S. Lizaso eta A. M. Peñagarikano.** Trikiertso 99. Bilborocken, 20:30etan.
► **Anje Duhalde.** Kafe Antzokian, 22:00etan.
► **Bilboko Orkestra Sinfonikoa.** Ayala Antzokian, 20:00etan.
► **Celtas Cortos.** Coliseo Albia Antzokian, 20:00etan.
► **J.Aranbarri kontserbatorioko ikasleak, Araizpe eta Jatorki abesbatzak.** Atxuriko parro- kian, 20:15etan.
► **Maite Agilar.** Mina Espazioan, 20:00etan.
► **Bilboko Udal Banda.** Arenale- an, 12:00etan.

DONOSTIA

- **Aztlan Underground, Anomia.** Gazteszena aretoan, 21:00etan.
► **Harlax, Nekez, Amoniako, The young pigeons.** Bidebietako institutuan, arratsaldean.
► **DJ Manoukian, DJ Kenia Posse.** Etxekalten.
► **Iteube, Abraxas.** Mogambo are- toan, 20:30etan.

DURANGO

- **Bizkaiko koplak zaharrak berreskuratzen.** Tapia, Leturia eta Amuriza. San Agustin kultur gunean, 20:30etan.

ELORRIO

- **Trauma, Ktulu.** Gaztetxean, 22:30etan.

GASTEIZ

- **Pedro Guerra.** Principal Antzo- kian.

MUSIKA



ARTXIBOKOA

Oskorri & The Pub Ibiltaria Erreterian

Erreterriako Kulturguneak antolatuta, kontzertua eskainiko du gaur Oskorrik, kilometroen inguruan osatutako egitarauaren barne- an. Kontzertua Erreterria Hiria Kulturgunean izango da, 20:00etan. Sarrerak 800 pezetan izango dira salgai, eta gazte txartela dutenentzat 700 pezetan. Entzuleek taldearekin batera abestu eta musika tresnak jotzeko aukera izango dute.

GORLIZ

- **Hermana Mary, Atom Rhumba.** Xurru tabernan, 21:00etan.

IRUN

- **Fundazioaren Orkestra.** Amaia KZn, 20:00etan.

IRUÑEA

- **Elliot Murphy.** Reverendos are- toan, 22:00etan.
► **Trato Eskisito, BB y PK eta talde sorpresa.** Reverendos aretoan, 22:00etan.

ITSASONDO

- **Alaitz Katarain eta Ainitze Otamendi.** Herri-afaria Arbel Aitz elkartean, 21:00etan. On- doren euskal abestiak.

LARRAURI

- **Joxe Ripiau.** 22:30etan, Fonda tabernan.

LEIOA

- **Kepa Junkera.** Sakonetan, 22:30etan.

IRUÑEA

- **Elliot Murphy.** Reverendos are- toan, 22:00etan.

NOAIN

- **Eclipse orkestra.** Dantzaldia gaueko 00:30etatik 04:00etara. San Miguel plazan. Udaberriko jaia.

ONDARRU

- **Lif, Lisabö.** Gaztetxean, 23:00etan.

PUIU

- **Iheitz, Aldabidia, Estropicio.** Gaztetxean, 00:00etan.

URRETU

- **Benito Lertzundi.** Ederrena pi- lotalekuan, 22:00etan.

ZALLA

- **Zea Mays, Guataperra.** Herriko tabernan, 22:00etan.

ZINEMA-BIDEOA

ARRASATE

- **Amadablan, Cho-Oyu.** Yolanda Martinen eskutik, 19:00etan, Monterronen.

AZKOITIA

- **Sonatine.** Baztartxo aretoan, 22:00etan.

BILBO

- **Derechos del corazón.** Arriaga Antzokian, 11:00etan.

DONOSTIA

- **Behiak.** Egiako gazte lokalean.

IBARRA

- **Antton eta Gaizka, bide berria Patagoniako Paine dorre- etan.** Andoni Areizagaren esku- tik, kultur etxean, 20:00etan.

IRUÑEA

- **Mujeres de la guerra del 36.** Dokumentalaren proiektzioa eta ondoren eztabaida. Zabaldin, 19:30etan.

GASTEIZ

- **Myanmar: el paraíso perdido.** Kultur etxean, diaporama, 17:00etan.

ANTZERKIA

DONOSTIA

- **Todas hijas de su madre.** Emakume Ausartak taldea, Lu- garitz kultur etxean, 20:30etan.

GETXO

- **Izarretako bitakora.** Maskar- ada taldearen eskutik, Getxo Antzokian, 20:00etan.

ZORNOTZA

- **Volpone.** Suripanta taldearen eskutik, Zornotza aretoan, 21:00etan.

HITZALDIA

AMURRIO

- **Ipar-Hego arteko laugarren jardunaldien amaierako eki- taldia.** Kultur etxean, 19:00etan.

BERMEO

- **Ipar-Hego arteko laugarren jardunaldien amaierako eki- taldia.** Udaletxeko batzar areto- an, 19:00etan.

BILBO

- **La visión europea: presente y futuro.** Mahaingurua, Deustu- ko Unibertsitateko hitzaldi are- toan, 19:00etan.

BURLATA

- **Kosovon Guda.** Jabier Aisaren eskutik, Axular elkartean, 20:00etan.

DURANGO

- **Ertzaintzaren izaera milita- rista.** EPAko kide baten esku- tik, 19:30etan, gaztetxean.

ELORRIO

- **Linajes, bandos y guerras en las calles de Elorrio.** Juan Ma- nuel Gonzalez Cembellinen es- kutik, Lankide Aurrezki Kutxa- ren kulturgunean, 19:00etan.

GASTEIZ

- **Ausarki: Asociación de fami- lias numerosas de Araba.** Luis de Ajuria aretoan, 19:30etan.
► **La leyenda romana y los an- cestros de Roma en una ciu- dad hispana del s.I.** Filologia eta Geografi-Historia fakultate- ko Gradu Aretoan, 12:00etan. Toki berean, 14:30etan: **La co- raza de Augusto. Una pieza maestra en la propaganda del regimen imperial.**

HERNANI

- **Guztion eskola: Integratio so- ziala eta haurtzarora.** Margar- ita Pardok, Maria Angeles Aiz- puruak eta Marian Mendiola- k eskainiko dute hitzaldia, 17:00etan, Biteri kultur etxean. Hernaniko Askagintzaren XII. Jardunaldien barne.

HONDARRIBIA

- **Balkanak sutan.** Jose Antonio

Egido eta Alizia Stürtzeren eskutik, 19:00etan, Zuloaga etxean.

IRUÑEA

► **Kazetarien prestakuntza ETBn dudak esperientziatik.** Maddalen Iriarteren eskutik, Nafarroako Unibertsitateko Giza Zientzien eraikineko 1140 gelan, 17:00etan.

ITSASONDO

► **Erremedio naturalak.** Senda-belarrak, iriologia... Udaletxean, 18:30etan.

ZARAUZ

► **Literatura bizigarri.** Pello Esnalen eskutik, Olerti etxean, 19:30etan.

DANTZA

BEASAIN

► **Little Tales.** Diez & Diez Danza taldea, Usurbe Antzokian, 22:30etan.

ELGOIBAR

► **Blanc D'Ombra.** Marta Carrascoren dantza saioa, Herriko Antzokian, 22:30etan.

GETXO

► **Meli-Melo.** Chicos Mambo Show taldearen eskutik, Barakaldo Antzokian, 20:30etan.

BERTSOLARITZA

DONOSTIA

► **Amaia Agirre, Inigo Mazisidor, Ainhoa Agirreazaldegi, Aitor Mendiluze.** Gai-jartzen: Itziar Eizagirre, Aitor Sarriegi. Psikologia fakultatean, goizeko 11:00etan.

EIBAR

► **Unai Iturriaga eta Jexux Mari Irazu, Mikel Arrillaga.** Bertso-afaria, 21:30etan, Club Deportivo tabernan. Aurretik bertso pottea, 19:30etan.

ZUMAIA

► **Gipuzkoako eskolarteko 19. bertsolari txapelketaren kanporaketa.** Herri Eskolan, 15:00etan.

ERAKUSKETAK

ALGORTA

► **Antzezaleak erakusketa kolektiboa.** Erakusketa Aretoan, bihar azken eguna.

ARRIGORRIAGA

► **Bizkaiko Santiagoak.** Esteban Gutierrez Anguloren argazkiak. Kultur etxean, maiatzaren 14a arte.

BALMAEDA

► **Maria Felisa Urracaren pinturak eta eskulturak.** Ateneoan, maiatzaren 13a arte.

HITZALDIA



JOXE LACALLE

Euskara elkarteei buruzko mahai-ingurua Barañainen

Euskara elkarteak gaitzat hartuta, Barañaingo IKAKo Sahats euskaltegiak mahai-inguru bat antolatu du. Bertan izango dira Durangoko Berbaroko Gorka Barrueta, Karrikiri Iruñeko euskaldunon elkarteko kide bat eta Tiki-Ttaka Arabako Errioxako euskara taldeko Andoni Landa. Euskaltegiak interesgarritzat jo du lurralde eta egoera ezberdinetan ari diren taldeen funtzionamenduen berri izatea eta horren inguruan aritzea. Mahai-ingurua 20:00etan izango da, Sahats euskaltegian.

BAKIO

► **Cristina Pujalteren pinturak.** Kultur etxeko erakusketa aretoan, maiatzaren 15a arte.

BERGARA

► **Zeramika erakusketa kolektiboa.** Kultur etxean, maiatzaren 16a arte.

BARAKALDO

► **Ezkerraldea Plastika 7.** Erakusketa ibiltaria, maiatzaren 12a arte, Udal Aretoan.

BILBO

► **Anton van Dicken margoak.** Bilboko Arte Eder Museoan, maiatzaren 30a arte.

► **Durerotik Rauschenbergera: Marrazkiaren muina, Albertina eta Guggenheim bildumetako maisu-lanak** erakusketa Guggenheim Bilbao Museoan, maiatzaren 15a arte.

► **Txus Melendezen margoak.** Windsor Kulturgintzan, maiatzaren 16a arte.

► **Hector Urraren lanak.** Abad Agirre Galerian, maiatzaren 12a arte.

► **Chillida 1948-1998.** Guggenheim-en, abuztuaren 29a arte.

► **Lucia Onzainen eskultura eta bideo lanak.** Imatra aretoan, maiatzaren 20a arte.

► **Marco Polori buruzko erakusketa didaktikoa.** BBKren kultur aretoan, ekainaren 5a arte.

DONOSTIA

► **Don Herberten lanak.** Altxerri galerian, maiatzaren 31a arte.

► **Ana Maria Marinen lanak.** Kutxako aretoan (Garibai kalea), maiatzaren 30a arte.

► **Kutxa arte-ondarearen eskurapenak.** Kutxako aretoan, maiatzaren 9a arte.

► **Tres perfiles habaneros.** Kubatar artisten lanak, Okendo kultur etxean, maiatzaren 29a arte.

► **Javier Alkainen lanak.** DV Galerian, maiatzaren 23a arte.

► **Martin Vegaren lanak.** San Vicente Koltxonerian. Biher azken eguna.

► **Jose Dominguez Larrearen argazkiak.** Gipuzkoako Argazkilariei Elkartearen.

► **Tailerretako lanen erakusketa.** Casares kultur etxean, maiatzaren 18a arte.

► **Jose Perez Collarren lanak.** Etxeberria galerian (Zubieta 18-20), maiatzaren 29a arte.

EIBAR

► **Miguel Fuentesen erakusketa.** Kaja Laboralean, maiatzaren 16a arte.

ELGOIBAR

► **Xabier Obesoren margo erakusketa.** Kultur Etxean, 19:00etan, maiatzaren 9a arte.

GALDAKAO

► **Emakumea lanean.** Argazki-erakusketa, kultur etxean, maiatzaren 14a arte.

GETXO

► **Cuba: Dignidad contra bloque.** Nazioarteko erakusketa,

Getxo Antzokian, maiatzaren 15a arte.

► **Patro Corderoren lanak.** Kultur etxean. Biher azken eguna.

HERNANI

► **Hautzaro osasuntsu eta zoriontsu bat izateko eskubidea.** UNICEFen laguntzarekin, aste osoan 17:00etatik 20:00etara kultur etxean.

IBARRA

► **Argazki lehiaketaren erakusketa.** Benito Izagirre kultur etxean, aste osoan zabalik.

LEIOA

► **Badosa: XXX años de pintura.** Luis Badosaren lanak, Unibertsitateko liburutegi nagusiko erakusketa aretoan, maiatzaren 21a arte.

► **Josep Maria Ribasen argazkiak.** Pinueta kultur etxean, maiatzaren 14a arte.

ORIO

► **Ricardo Vilaren argazkiak.** Sa-latxon, maiatzaren 15a arte.

SESTAO

► **Dionisio Sanchezen lanak.** Erakusketa aretoan, maiatzaren 13a arte.

TOLOSA

► **Antton Olariagaren lanak.** Aranburu Jauregian, maiatzaren 22a arte.

► **Elizbarrutiko misioen erakusketa ibiltaria.** Kultur etxean, maiatzaren 9a arte.

URRETXU

► **Iñaki Mariñelarenaren lanak.** Juan de Lizarazu erakusgelan, maiatzaren 9a arte.

ZUMAIA

► **Forondako tailerretako lanak.** Kultur etxean, maiatzaren 12a bitartean.

BESTELAKOAK

AGURAIN

► **Txio Txioka.** Txontxongilo saioa Taun Taun taldearen eskutik, kultur etxean, 17:00etan.

BERANGO

► **Baserrian.** Takolo, Pirritx eta Porrotxen ikuskizuna. Santo Domingo de Guzman ikastetxe-ko gimnasioan, 15:00etan.

GORLIZ

► **Euskal jaia Gorliz eta Plentzian.** 10:30etan kalejira Plentzian; 11:30etan tailerrak, jolasak eta play-backa Plentziako Untziolan; 14:15etan kale animazioa Auskalo taldearekin Plentzian; 18:30etan txontxongiloak eta antzerkia Gorlizko udal erakusketa aretoan; 20:00etan dantzaldia Gorlizko Iberrebarri plazan; eta 21:00etan afari-erromeria, trikitixa, taloa, sagardoa...

URRETXU

► **Liburu azoka.** Inaugurazioa 13:30etan. Maiatzaren 16a arte liburu azoka izango da Areizaga-Kalebarren plazan.

ARABA

GASTEIZ

AZUL. Mensaje en una botella: 17:30 - 20:00 - 22:30. Como caído del cielo: 17:30 - 20:00. The faculty: 22:30.

GURIDI. Ejecucion inminente: 17:00 - 19:45 - 22:30 - 01:00. La vida es bella: 17:00 - 19:45 - 22:30 - 01:00. Asesinato en 8 mm.: 17:00 - 19:45 - 22:30 - 01:00. Comportamiento perturbado: 17:00 - 19:45 - 22:30 - 01:00. Asalta como puedas: 17:30 - 20:00 - 22:45 - 01:00. No mires atrás: 17:30 - 20:00 - 22:45 - 01:00. Aun se lo que hicisteis el último verano: 17:30 - 20:00 - 22:45 - 01:00.

MIKELDI. Todo sobre mi madre: 17:30 - 20:00 - 22:30.

MIKELDI ZINEMAK. Ni en tu casa ni en la mía: 17:30 - 20:00 - 22:30 - 01:00. La vida es bella: 17:30 - 20:00 - 22:30 - 01:00. Plunkett y MacLeane: 17:30 - 20:00 - 22:30 - 01:00. El guru: 17:30 - 20:00 - 22:30 - 01:00. Vampiros modernos: 17:30 - 20:00 - 22:30 - 01:00.

SAMANIEGO. Marquise: 17:00 - 19:45 - 22:30. Todo sobre mi madre: 17:00 - 19:45 - 22:30. Vigo: 17:00 - 19:45 - 22:30. Solas: 17:00 - 22:30. Shakespeare in love: 19:45.

BIZKAIA

BILBO

ASTORIA. De todo corazon: 17:30 - 19:30 - 22:00.

AVENIDA. Tienes un e-mail: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00. Todo sobre mi madre: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00. Plunkett y MacLeane: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00. De todo corazon: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00. La novia de Chucky: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00. Leaving Las Vegas (J.B.A.): 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00.

CAPITOL. Ejecucion inminente: 17:00 - 19:45 - 22:30. A primera vista: 17:00 - 19:45. Un plan sencillo: 22:30. Todo sobre mi madre: 17:15 - 20:00 - 22:30. Iluminata: 17:15 - 20:00 - 22:30.

COLISEO ALBIA. Vampiros modernos: 17:30 - 19:45 - 22:30. IDEALES. El Guru: 17:15 - 20:00 - 22:30. Aun sé lo que hicisteis el último verano: 17:30 - 20:00 - 22:30. Asesinato en 8 mm.: 17:00 - 19:45 - 22:30. Marquise: 17:00 - 19:45 - 22:30. Asalta como puedas: 17:30 - 20:00 - 22:30. Comportamiento perturbado: 17:30 - 20:00 - 22:30. La vida es bella: 17:00 - 19:45 - 22:30. Una guerra feliz: 17:30 - 20:00 - 22:30.

MIKELDI. La vida es bella: 17:15 - 20:00 - 22:30. Shakespeare in love: 17:30 - 20:00 - 22:30. Movida en el



‘Asediada’

Oso elkarrizketa gutxiko filma dugu Bernardo Bertolucciren azken hau -lehen 20 minutuetan apenas dagoen elkarrizketarik-. Hala ere, Thandie Newtonen magnetismoak uneoro betetzen du pantaila. Maitasuna eta kulturen arteko talka dira ardatz nagusiak, Afrikatik Erromara iristen den neska gazte exiliatu baten eskutik. Bilboko Multietan eta Iruñeko Golem-Yamaguchi aretoan dago ikusgai film eder hau.

Roxbury: 17:30 - 20:00 - 22:30. Ejecución inminente: 17:15 - 20:00 - 22:30. MULTI. Cuento de otoño (J.B.A.): 17:30 - 19:45 - 22:30. Los herederos: 17:30 - 20:00. Un plan sencillo: 22:15. Asediada: 17:30 - 19:45 - 22:30. Marquise: 17:15 - 19:45 - 22:15. Pecata minuta: 17:30 - 19:45 - 22:30. No mires atrás: 17:30 - 20:00. La fuente amarilla: 22:30. Solas: 17:30 - 19:45 - 22:30. El Guru: 17:30 - 20:00 - 22:30.

BARAKALDO

MAX CENTER. Mi gran amigo Joe: 16:45. Asesinato en 8 mm.: 16:30 - 19:30 - 22:30. No mires atrás: 17:15 - 20:00. Un plan sencillo: 22:30. Aun sé lo que hicisteis el último verano: 17:15 - 20:00 - 22:30. El Guru: 16:45 - 19:45 - 22:30. La novia de Chucky: 17:00. Plunkett y MacLeane: 20:00 - 22:30. Asalta como puedas: 17:15 - 20:00 - 22:30. La vida es bella: 16:45 - 19:45 - 22:30. Comportamiento perturbado: 17:15 - 20:00 - 22:30. Ejecución inminente: 16:45 - 19:45 - 22:30. Vampiros modernos: 17:15 - 20:00 -

22:30. Movida en el Roxbury: 17:15 - 20:00 - 22:30. Una guerra feliz: 17:00 - 20:00 - 22:30.

BASAURI

BILBONDO. Aun sé lo que hicisteis el último verano: 17:30 - 20:00 - 22:30. Ejecucion inminente: 17:00 - 19:45 - 22:30. Asesinato en 8 mm.: 17:00 - 19:45 - 22:30. La vida es bella: 17:00 - 19:45 - 22:30. Asalta como puedas: 17:30 - 20:00 - 22:30. Mi gran amigo Joe: 17:00. Todo sobre mi madre: 20:00 - 22:30. Vampiros modernos: 17:30 - 20:00 - 22:30. El Guru: 17:00 - 20:00 - 22:30.

SOCIAL ANTZOKIA. Accion civil: 17:00 - 20:00 - 22:30.

KULTUR ARETOA. Dioses y monstruos: 20:00. Zine Kluba: Hotel room (J.B.A.): 22:30.

GERNIKA

GERNIKA. Cosas que importan: 22:30.

GETXO

GETXO ANTZOKIA. Zine Kluba: Amor de madre (laburmetraia) + The house of yes (J.B.A.): 22:00.

LAUREN. Todo sobre mi madre: 16:15 - 18:30 - 20:30 - 22:45 - 00:50. Asesinato en 8 mm.: 16:30 - 19:15 - 22:15 - 00:45. Próxima parada Wonderland: 16:00 - 18:00 - 20:00 - 22:15 - 00:30. No mires atrás: 16:00 - 18:00. Plunkett & MacLeane: 20:00 - 22:15 - 00:30. Little voice: 16:45 - 18:45 - 20:45 - 22:50 - 00:50. Marquise: 16:00 - 18:15 - 20:30. Siempre locos: 22:45 - 01:00. Aun sé lo que hicisteis el último verano: 16:00 - 18:00 - 20:00 - 22:15 - 00:30. La vida es bella: 16:30 - 19:30 - 22:30 - 00:45. El Guru: 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45 - 01:00. Ejecución inminente: 16:45 - 19:30 - 22:30 - 00:50. Ni en tu casa ni en la mía: 16:15 - 18:15 - 20:15 - 22:15 - 00:15. Comportamiento perturbado: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30 - 00:30.

AREETAKO GRAN CINEMA. El Guru: 17:30 - 20:00 - 22:30.

LEIOA

CINESA ARTEA. Comportamiento perturbado: 16:15 - 18:15 - 20:15 - 22:15 - 00:00. Aun sé lo que hicisteis el último verano: 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45 - 00:45. La vida es bella: 16:30 - 19:30 - 22:30 - 01:00. Todo sobre mi madre: 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45. A primera vista: 01:00. Shakespeare in love: 16:00 - 19:00 - 22:00. Mensaje en una botella: 00:30. El Guru: 16:30 - 19:30 - 22:30 - 00:45. Ejecucion inminente: 16:15 - 19:15 - 22:15 - 00:45. Bichos: 16:00. Asesinato en 8 mm.: 17:50 - 20:15 - 22:45 - 01:15. Mi gran amigo Joe: 16:00. Como caído del cielo: 18:15 - 20:30 - 22:45 - 01:00.

MUNGIA

LAUREL & HARDY. La novia de Chucky: 20:00 - 22:30. Mensaje en una botella: 20:00 - 22:30.

ONDARROA

BIDE ONERA. The faculty: 22:30.

PORTUGALETE

COLISEO JAVA. La vida es bella: 17:30 - 20:00 - 22:15.

SANTURTZI

SERANTES. Comportamiento perturbado: 17:30 - 20:00 - 22:30. Accion civil: 17:15 - 19:45 - 22:15. La vida es bella: 17:15 - 19:45 - 22:15.

GIPUZKOA

DONOSTIA

ASTORIA. Todo sobre mi madre: 17:30 - 20:00 - 22:15. Asalta como puedas: 17:30 - 20:00 - 22:15. Ejecucion inminente: 17:00 - 19:30 - 22:00. Comportamiento perturbado: 17:15 - 20:00 - 22:15. Shakespeare in love: 17:00 - 19:30 - 22:00. La vida es bella: 17:00 - 19:30 - 22:00. Aun se lo que hicisteis el ultimo verano: 17:30 - 20:00 - 22:15.

ANTZOKI ZAHARRA. Vigo: 17:30 - 19:45 - 22:30.

TRUEBA. Marquise: 17:15 - 19:45 - 22:15. Proxima parada Wonderland: 17:15 - 19:45 - 22:15.

PRINCIPE. Pecata minuta: 17:15 - 19:45 - 22:00. La vida es bella: 17:00 - 19:30 - 22:00. No mires atrás: 17:15 - 19:45 - 22:15. Un plan sencillo: 17:15 - 19:45 - 22:15. Solas: 17:00 - 19:30 - 22:00. Como caído del cielo: 17:00 - 19:30 - 22:15.

GARBERA. El Guru: 17:00 - 19:45 - 22:15. Comportamiento perturbado: 17:15 - 20:00 - 22:00. La vida es bella: 17:00 - 19:30 - 22:00. A primera vista: 16:45 - 19:30 - 22:15. Todo sobre mi madre: 17:15 - 20:00 - 22:15. Aun sé lo que hicisteis el ultimo verano: 17:00 - 19:45 - 22:00. Ejecucion inminente: 16:45 - 19:30 - 22:15.

WARNER LUSOMUNDO. Plunkett & MacLeane: 16:30 - 18:40. Todo sobre mi madre: 20:50 - 23:00 - 01:20. Asalta como puedas: 16:00 - 18:00 - 20:00 - 22:10 - 00:15. La fuente amarilla: 16:00 - 18:00. Shakespeare in love: 20:00 - 22:20 - 00:45. Comportamiento perturbado: 16:30 - 18:20 - 20:10 - 22:00 - 00:00. El Guru: 17:00 - 19:45 - 22:30 - 01:00. Ejecución inminente: 16:45 - 19:30 - 22:15 - 00:50. No mires atrás: 16:15 - 18:10. Asesinato en 8 mm.: 20:10 - 22:40 - 01:10. Bichos: 16:15. Iluminata: 18:10 - 20:30 - 22:50 - 01:10. Mi gran amigo Joe: 16:30. Vampiros modernos: 18:40 - 20:40 - 22:40 - 00:45. Star Trek 9: 16:15. Aun se lo que hicisteis el...: 18:10 - 20:30 - 22:50 - 01:10.

ARRASATE

ALAI. Payback: 19:00 - 22:00.

AZKOITIA

BAZTARTXO. Zine Foruma: Sonatine (J.B.A.): 22:00.

hiriburuetako filmak

A PRIMERA VISTA. EEBB, 1999. Zuz: Irwin Winkler. 128 m. Ikusmena esku-ratu duen itsu baten istorioa da honako hau. Wirgil Adamsoni (Val Kilmer) ebakuntza egin diote begietan, eta ikusteko gai da. Bere neska-lagun Amyrekin (Mira Sorvino) duen maitasun harremanak lagunduko dio orain arte beste modu batera ezagutzen zuen mundura egokitzen. *Bilbo (Capitol), Donostia (Garbera).*

ASEDIADA /SHANDURAI. Italia, 1998. Zuz: Bernardo Bertolucci. 90 m. Istoriu multietniko, erromantiko eta sensuala da honakoa. Erroman filmatua, Afrikatik iritsitako neska gazte exiliatu baten eta honek lan egiten duen etxeko jabearen arteko maitasun harreman bitxia azaltzen du (Thanie Newton eta Davis Thewlis). *Bilbo (Multi), Iruñea (Golem-Yamaguchi).*

ASESINATO EN 8 MM.. EEBB, 1999. Zuz: Joel Schumacher. 98 m. Tom Welles (Nicolas Cage) emaztearekin (Catherine Keener) eta alabarekin pozik bizi den detektibe bat da. Haurren pornografia eta *snuff movies*-en

auzi bat dela eta, jadanik menperatuta zitzuela uste zuen hainbat sen berpiztuko zaizkio. *Bilbo (Ideales), Donostia (Warner Lusomundo), Gasteiz (Guridi), Iruñea (Princie de Viana).*

AUN SE LO QUE HICISTEIS EL ULTIMO VERANO. EEBB, 1998. Zuz: Danny Cannon. 101 m. Julie James (Jennifer Love Hewitt) beldurrez bizi da oraindik, bere inguruan erail dituzten lagunuen patua gogoan duela. Unibertsitatean egindako lagun berriek bidaia bat proposatuko diote. *Gasteiz (Guridi), Bilbo (Ideales), Donostia (Garbera), Warner Lusomundo), Iruñea (Golem-Baiona).*

BABAR, ROI DES ELEPHANTS. Kanada, 1999. Zuz: Raymond Jafelice. 80 m. Marrazki bizidunetako film luze ugari iritsi zaizkigu azkenaldian zinema aretoetara, eta horrelako beste bat dugu Jafelicek aurkeztu digun Babarren istorioa ere. Elefanteen erregearen, Babarren, gorabeherak kontatuko dizkigu, modu goxoan, Raymond Jafelice zuzendariak. *Baiona (Vauban).*

BELOVED. EEBB, 1999. Zuz: Jonathan Demme. 172 m. Estatu Batuetako Gerra Zibila bukatu ondoren, ordu-ra arte esklabo izan zirenak askatasuna berreskuratu eta ukatu zitzaizen duintasunarekin bizitzen hasiko dira. Folklore eta mitoak alde batera utziz ikuspuntu gizatiarra erabili du Demmek. Oprah Wnfrey eta Danny Glover dira aktore nagusietako bi. *Iruñea (Golem-Yamaguchi).*

CUBE. 1999. Zuz: Vincenzo Natali. 86 m. Kubo itxura duen espetze batean matxinatuko dira bertan dauden sei lagun. Euren helburua ondorengo hau izango da, espetze horretan kokaturik dauden trampak saihestu eta iterea topatzea. Bizirik jarraitzeko borroka aukeraturiko dute, beraz, sei espetxeratu hauek. *Baiona (Marine).*

EJECUCION INMINENTE /JOUGE COUPABLE. EEBB, 1999. Zuz: Clint Eastwood. 126 m. Thriller-etik gertu dagoen film pertsonala zuzendu eta antzestu du Clint Eastwoodek. Steve Everett kazetari seduzitzaile eta alkoholikoa heriotzara zigortuta

dagoen preso baten errugabetasuna frogatzen saiatuko da. James Woods aktorea ere ikus daiteke film hone-tan. *Baiona (Vauban), Bilbo (Capitol, Mikeldi), Donostia (Astoria), Garbera, Warner Lusomundo), Gasteiz (Guridi), Iruñea (Golem-Baiona).*

JE REGLE MON PAS SUR LE PAS DE MON PERE. 1999, Frantzia. Zuz: Remi Waterhouse. 88 m. Herentzia bat dela eta, bere aita nor den jakin-godu du Sauveur gazteak. Bizizale bat dela ohartuko da Sauver, mirespe-nez beterik. Aitak, berriz, seme bezala baino gehiago lagun gisa hartuko du mutil gaztea. Komedia bat da Remi Waterhouseren azken lan hau. *Baiona (Marine).*

LE DERRIERE. Frantzia, 1999. Zuz: Valerie Lemercier. 102 m. Ama hil ondoren aitaren bila abiatuko da neska gazte bat. Aita homosexuala duela jakiten du orduan, eta, onartua izan dadin, mutil gazte baten itxura hartzea erabakiko du. Aktore bikaineke egindako komedia probokati-ba eta paregabea da Lemercie-rrena. *Baiona (Vauban).*

LOS HEREDEROS. Austria, 1998. Zuz: Stefan Ruzowitzky. 95 m. Valladolideko Festibalean Film Onenaren Zilarrez-tan. *Baiona (Vauban), Bilbo (Capitol, Mikeldi), Donostia (Astoria), Garbera, Warner Lusomundo), Gasteiz (Guridi), Iruñea (Golem-Baiona).*

MENSAJE EN UNA BOTELLA. EEBB, 1998. Zuz.: Luis Mandoki. Akt.: Kevin Costner, Robin Wright Penn, Paul Newman. Senarrarengandik banatu ondoren, gutun hunkigarria daraman botila bat aurkituko du Theresa Osbornek. G. sinadura baino ez du gutunak, baina egilea bilatzeari ekingo dio eta Garret Blake aurkituko du. *Gasteiz (Azul), Iruñea (Principe de Viana).*

MI GRAN AMIGO JOE. EEBB, 1998. Zuz.: Ron Underwood. Joe izeneko gorila handi bati buruzko istorioa

da honako hau. Bost metro da luze, eta Afrikako oihanean bizi da. Ehi-zitari batzuke, Joe-ren berri izanda-koan, ez dute onik izango hura ehi-zatu arte. Jill neska gaztea (Charlize Theron), berriz, Joe babesten saia-tuko da. *Donostia (Warner Lusomundo).*

NO MIRES ATRAS. EEBB, 1999. Zuz: Edward Burns. 96 m. Edward Burnsek gidolari, zuzendari eta aktore lanak egiten ditu film honetan. Mutil-lagu-narekin bizitza egonkorra eta pasio-rik gabea du Claudiak (Lauren Holly). Halako batean, gaztetan izan zuen mutil-laguna (Burns) iritsiko da herrira. Claudiak aukera egin beharko du. *Bilbo (Multi), Donostia (Principe, Warner Lusomundo), Gasteiz (Guridi), Iruñea (Golem-Yamaguchi)*

PECATA MINUTA. Zuz.: Ramon Barea. Akt.: Elena Irureta, Loli Astoreka, Ane Gabarain, Aitzpea Goenaga, Itziar Lazkano. 92 min. Klausurako lau moja dira protagonistak. Hogei urtez komentuan egon ondoren, handik alde egitea erabakitzen dute bizimo-du modernoa ikusteko. Tunel bat

zinema

AZPEITIA

SOREASU. Acción civil: 22:00.
ZELAITXO. Mensaje en una botella: 22:00.

BERGARA

NOVEDADES. Mensaje en una botella: 22:30.

BILLABONA

GUREA. La novia de Chucky: 22:30.

DEBA

ZUBELZU. Mensaje en una botella: 22:30.

EIBAR

RIALTO. Lock & Stock: 19:30 - 22:15.
UNZAGA. La vida es bella: 19:30 - 22:15.

IRUN

TXINGUDI. La vida es bella: 17:00 - 19:45 - 20:30. El Guru: 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45. La fuente amarilla: 16:00. Todo sobre mi madre: 18:15 - 20:30 - 22:45. Aun se lo que hicisteis el último verano: 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45. Comportamiento perturbado: 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45. Vampiros modernos: 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45. Ejecucion inminente: 17:00 - 19:45 - 22:30.

MUTRIKU

EDERRENA. The rounders: 22:30.

OÑATI

SANTA ANA. La novia de Chucky: 22:30.

ORDIZIA

HERRI ANTZOKIA. Shakespeare in love: 22:15.

TOLOSA

LEIDOR. Aun sé lo que hicisteis el último verano: 22:30.
IPARRAGIRRE. La vida es bella: 22:30.

ZARAUTZ

MODELO. Gato negro, gato blanco: 19:30 - 22:15.

ZUMAIA

AITA MARI. Muertos de risa: 22:15.

LAPURDI

BAIONA

L'ATALANTE. The thin red line: 15:30. Ça commence aujourd'hui: 18:30. Fleur de Shangai: 20:45. Juha: 23:00.

VAUBAN. Le derriere: 14:30 - 19:45 - 22:15. Juge coupable: 14:30 - 19:45 - 22:15. Quasimodo d'el Paris: 14:30 - 19:45 - 22:15. Docteur Patch: 14:30 - 19:45 - 22:15. Once we were strangers: 14:30 - 19:45 - 22:15. Les enfants du marais: 14:30 - 19:45 - 22:15.
MARINE. Legionnaire: 14:30 - 19:45 -

gingo dute ihes egin ahal izateko. **Bilbo (Multi), Donostia (Principe).**

PLUNKETT Y MACLEANE. EEBB, 1999. Zuz: Jake Scott. 100 m. XVIII. mendeko Ingalaterran giotua, bide-etan lapurtzen aritzen den bikote baten nondik norakoak kontatzen dira. Aberatsenei ostu eta Ameriketara iristea da Plunkett (Robert Carlyle) eta MacLeanneren (Jonny Lee Miller) ametsa. Lady Rebecca (Liv Tyler) lapur misteriotso horietako batekin maiteminduko da. **Bilbo (Avenidas), Donostia (Warner Lusomundo), Gasteiz (Mikeldi Zinemak), Iruñea (Golem Yamaguchi).**

PREJUDICE / ACCION CIVIL. Zuz.: Steven Zaillian. Akt.: John Travolta, Robert Duval, Stephen Fry, James Gandolfini, Dan Hedaya. 80 min. Jan Schliman abokatua eramandako kasu batean oinarrituta dago filma. John Travoltak egiten du ingurugiro kontaminazio kasu batean murgiltzen den abokatuaren papera. Enpresa batek hondakinak bota ditu erreka txiki batera, eta gertu bizi diren haur batzuk leuzemiak jota hil dira. Fro-

estreinaldiak



Bruce Greenwood aktoreak psikiatra berekoi baten rola betetzen du Comportamiento perturbado filmean.

■ **MARQUISE.** Zuz: Vera Belmont. 125 m. Sophie Marceau Marquise da, Moliere, Racine eta Eguzkiaren Erregea bera liluratu zituen dantzaria. Bere helburu nagusia, antzerki talde batean sartzea da, eta, horretarako, Rene aktorea (Patrick Timsit) maiteminduko du. **Bilbo (Ideales, Multi), Donostia (Trueba), Gasteiz (Samaniego), Getxo (Lauren).**

■ **ILLUMINATA.** EEBB, 1998. Zuz: John Turturro. 120 m. Mende hasierako New Yorkeko antzerki munduan kokatutako filma da. Turturro, zuzendari lana egiteaz gain, gidoiaren idazlea eta aktorea ere bada lan honetan. Tuccioren papera betetzen du, bere antzerki lan berria, *Iluminata*, oholza gainera eramateko ahaleginean dagoen dramaturgoarena. **Bilbo (Capitol), Donostia (Warner), Iruñea (Golem-Yamaguchi).**

■ **COMPORTAMIENTO PERTURBADO.** EEBB, 1998. Zuz: David Nutter. 83 m. Cradle Bay herrira iritsi berri da Steve, bere familiarekin. Gazte hau berehala ohartuko da berak ikasten duen institutuko gainontzeko ikasleek modu berezian jarduten dutela. Ikastetxeko psikiatra (Bruce Greenwood) izango da egora beldurgarri horren erantzulea. **Barakaldo (Max Center), Bilbo (Ideales), Donostia (Astoria, Garbera, Warner Lusomundo), Gasteiz (Guridi), Getxo (Lauren), Irun (Txingudi), Iruñea (Principe de Viana), Leioa (Artea), Santurtzi (Serantes).**

■ **NI EN TU CASA, NI EN LA MIA.** Erresuma Batuak, 1998. Zuz: Rose Troche. 96 m. Estereotipoen kontrako gay filma da Trochen bigarren film luze hau. Leoren (Kelvin McKidd) istorioa kontatzen du. Mutil gazte hau Brendanekin (James Purefoy) maiteminduko da. Beranduago jakingo du biak neska berarekin ibili zirela, garai batean. **Gasteiz (Mikeldi), Getxo (Lauren), Iruñea (Principe de Viana).**

■ **EL GURU.** EEBB, 1999. Zuz: Stephen Herek. 114 m. Eddie Murphy aktore komikoa da film honetako protagonista nagusia. Predikaria dela dioen gizonaren papera du, eta telebistan saio bat egiten duen aurkezleak laguntza eskatuko dio, ikuslerik ia ez duen bere tarte horri emozio handiagoa emateko asmoz. **Barakaldo (Max Center), Basauri (Bilbondo), Bilbo (Ideales, Multi), Donostia (Garbera, Warner Lusomundo), Gasteiz (Mikeldi Zinemak), Getxo (Lauren, Areetako Gran Cinema), Irun (Txingudi), Iruñea (Carlos III), Leioa (Artea).**

■ **VAMPIROS MODERNOS.** EEBB, 1999. Zuz: Richard Elfman. 95 m. Banpiroen gaiari eutsi dio Elfmanek, baina indar handiagoa emanez, kasu honetan, ukitu komikoei beldurrezko efektuei baino. Odola zurrupatzea eta sexua maite dituen lagun talde gazte baten atzetik ibiliko da, etenik gabe, Frederick Van Helsing banpiro harrapatzailea. **Barakaldo (Max Center), Basauri (Bilbondo), Bilbo (Coliseo Albia), Donostia (Warner Lusomundo), Gasteiz (Mikeldi Zinemak), Irun (Txingudi).**

■ **MOVIDA EN EL ROXBURY.** Zuz: John Fortenberry. Butabi anaiek (Will Ferrell eta Chris Kattan) patila luzeak utzi dituzte, urrezko kateak ipintzen dituzte, eta arropa deigarria jazten dute, baina hala ere ez diete uzten modan dauden diskoteka eta pubetan sartzen. Zorioneko ezbehar batek irekiko die, halako batean, Roxburyko atea. **Barakaldo (Max Center), Bilbo (Mikeldi), Iruñea (Golem-Baiona).**

gak bilatuko ditu abokatuak. **Baiona (Marine).**

SHAKESPEARE IN LOVE. EEBB, 1998. Zuz.: John Madden. 122 m. Londres, 1593ko uda. William Shakespearek bizitza aldatuko dion neska gazte, burges eta eder bat ezagutuko du. Gwyneth Paltrow aktoreak mito literario baten rola jokatzen du

film honetan; Shakespeareren sonto erotikoetan ageri den emakume misteriotsuarena, hain zuzen ere. Maitementzea, traizioa, gaizki ulertuak, drama, *glamour*-... komedia isabeldar batek eskatzen dituen osagarri guztiak ditu film honek, eta zazpi *Oscar* irabazi ditu aurtengo edizioan. **Bilbo (Mikeldi), Donostia (Astoria, Warner Lusomundo),**

22:15. **Cube:** 14:30 - 19:45 - 22:15. **Comme un poisson hors de l'eau:** 14:30 - 19:45 - 22:15. **Beowulf:** 14:30 - 19:45 - 22:15. **Payback:** 22:15. **Je regle mon pas sur le pas de mon pere:** 14:30 - 19:45. **Prejudice:** 14:30 - 19:45 - 22:15.

DONIBANE-LOHIZUNE

REX. Le derriere: 19:00. Un pont entre deux rives: 21:15. Je regle mon pas sur le pas de mon pere: 19:00. American History X: 21:15.

HENDAIA

LES VARIETES. Payback: 21:00.

MIARRITZE

ROYAL. La fille sur le pont: 15:00 - 20:30. Les enfants du marais: 15:00 - 20:30. Beowule: 15:00. Existenz: 20:30.

NAFARROA

IRUÑEA

CARLOS III. El Guru: 17:30 - 20:00 - 22:30.

GOLEM (BAIONA). Movida en Roxebury: 17:30 - 20:10 - 23:00. Ejecucion inminente: 17:15 - 20:00 - 22:45. Aun sé lo que hicisteis el último verano: 17:30 - 20:10 - 23:00. Shakespeare in love: 17:15 - 20:00 - 22:45. La vida es bella: 17:15 - 20:00 - 22:45.

GOLEM (YAMAGUCHI). Iluminata: 17:30 - 20:00 - 22:45. No mires atras: 18:30 - 20:30 - 22:45. Beloved: 19:30. Asesiada: 16:30 - 18:30 - 23:00. Plunkett y MacLeane: 16:30 - 18:30 - 20:30. Solas: 16:30 - 20:30 - 23:00. La cena de los idiotas: 16:30 - 18:00 - 23:00.

PRINCIPE DE VIANA. Ni en tu casa ni en la mia: 17:30 - 20:00 - 22:30. **Comportamiento perturbado:** 17:30 - 20:00 - 22:30. **Asesinato en 8 mm.:** 20:00 - 22:30. **Mensaje en una botella:** 17:30.

TUTERA

VERSALLES. La vida es bella: 22:45.

NAFARROA BEHEREA

DONIBANE - GARAZI

VAUBAN. Docteur Patch: 21:00.

DONAPALEU

ARGITZE. Urban Legend: 21:00.

ZUBEROA

MAULE

MAULE BAITHA. Belle maman: 21:00.

Gasteiz (Samaniego), Iruñea (Golem Baiona).

TODO SOBRE MI MADRE. Espainia, 1999. Zuz: Pedro Almodovar. 90 m. Madril eta Bartzelona artean kokatu du Almodovarrek bere azken lana. Semea hil ondoren haren aitaren bila abiatu da Manuela Madrildik Bartzelonara. Pasioak eta iraganean egindako hankasartzeek duten zama aztertzen ditu Mantxako zuzendariak. **Bilbo (Avenidas, Capitol), Donostia (Astoria, Garbera, Warner Lusomundo), Gasteiz (Samaniego), Iruñea (Golem-Baiona).**

VIGO, HISTORIA DE UNA PASION. Erresuma Batuak-Espainia-Frantzia, 1999. Zuz: Julien Temple. 103 m. Jean Vigo zuzendari frantziarraren bizitza kontatzen du Julien Templeren filmak. Vigo 1905etik 1934ra bitartean bizi izan zen. Zinemagile horren bizitza interesgarria islatzen du film honek, eta batez ere Lydurekin (Romane Bohringer) izan zuen maitasun harreman polita. **Donostia (Antzoki Zaharra), Gasteiz (Samaniego).**

horoskopoa

Uxue Agirre

A R I E S
marboak 21 - apirilak 20

Korrika alde batetik bestera, baina badakizu nora zoa-zen? Nora joan nahi duzun?

T A U R U S
apirilak 21 - maiatzak 20

Animoak ematen bikaina zara. Martxa honetan, zuk zeuk ere beharko dituzu.

G E M I N I
maiatzak 21 - ekainak 20.

Gauzak buruz behera ikusten dituzula? Noski, zu zaudete eta, buruz behera!

C A N C E R
ekainak 21 - uztailak 20

Dena, oso-osorik, zuretzat nahi duzu. Zinema aretoan ere zu zeu bakarrik!

L E O
uztailak 21 - abuztuak 23

Erlojuko orratzei begira zorabiatu egingo zara. Tik, tak, tik...

V I R G O
abuztuak 24 - irailak 23

Lo eta jan ondo egitea ezinbestekoa da. Erlaxatu eta zaindu zaitez!

L I B R A
irailak 24 - urriak 23

Orain ere bai! Noiz arte! Gogaitu arte? Ez. Iritsiko da zure bizipoza.

S C O R P I U S
urriak 24 - azaroak 23

Hemendik pare bat hilabetera leher eginda egongo zara. Hainbeste lan eginda!

S A G I T T A R I U S
azaroak 24 - abenduak 23

Azal gogorra eta barru biguna. Ez zenituzke hain serio hartu behar gauzak!

C A P R I C O R N U S
abenduak 24 - urtarrilak 20

Zu arduratu zara etxearen dekorazioaz? Elefante horrek rin-rin egiten du?

A Q U A R I U S
urtarrilak 21 - otsailak 18

Globoz ibiltzea arrisksutsua da, baina batez ere arrautza frijituak egiten badituzu.

P I S C I S
otsailak 19 - marboak 20

Bolaluma hartu eta zure pentsamenduak idazten hasi.

efemerideak

Arturo Kanpion
jaio zen

1854ko maiatzaren 7an Arturo Kanpion jaio zen, Iruñean. Nafarroako historiak liluratu zuen, eta hori izan zuen bere idatzien gai nagusia: «Nafarroak euskaldun izateari uzten badio, bere izakeraren esentziari uko egingo dio». Iruñean, euskal kutsuko egunkari eta aldizkarien sortzaile izan zen. Asko idatzi zuen. Euskaraz *Orrega* idatzi zuen, *Euskal lau dialektoen gramatika* ere bai... **1876.** Beren arrazoiak defendatzeko, euskaldunek *La Paz* egunkaria sortu zuten Madrilén.

.....
SANTUAK
Alberto Bergamokoa, Amets.

Araba

GASTEIZ. 09:00-22:00: ARRIETA, Valentin Foronda Zidorra, 24. ESTIVARIZ, Chile, 5. DE BENITO, Herrandarren kalea, 82. *Gau eta egun:* GONZALO-BILBAO, Posta kalea, 34. **LAUDIO.** *Gau eta egun:* AIS, Gasteiz bidea, 2. **AMURRIO, ARTZINIEGA, AIARA, URDUÑA.** Egunez: HERNANDEZ, Elejondo, 11

Bizkaia

BILBO. 22:00ak arte: ARGINZONIZ, Julio Urkijo, 10. KORTA, Gordoniz, 50. DIAZ SARABIA, Buenos Aires, 11. ISPIZUA, Cocherito de Bilbao, 3. LAORDEN, Urkixo zumardia, 60. LARGACHA, Zamakola, 57. 22:00etak *au-nera:* ARIETA-ARAUNABENA, Agirre Lehen-dakariaren Etorbidea, 1. EGIRAUN, Hurtado de Amezaga, 10. **ARRATIA.** *Gau eta egun:* GOIKOETXEA, Ugarrana, 33 (Dima) . **BARAKALDO.** *Gau eta egun:* SENDINO, Aragon, 3. **BASAURI.** *Gau eta egun:* LAZARO, Madrid, 6. **BERMEO, MUNDAKA.** *Gau eta egun:* LEZAMIZ, Bidebarrieta, 14 (Bermeo). **DURANGALDEA.** *Gau eta egun:* MUJIKA, Andra Mari Kalea, 9 (Durango). **ERANDIO-TXORIERRI.** *Gau eta egun:* SASIETA, Tartanga, 7 (Erandio). **GALDAKAO.** 09:00-22:00: ORTIZ DE ZARATE, J.B. Uriarte, 32. **GERNIKA, BUSTURIA, FORUA.** *Gau eta egun:* ZEBREIRO, DonTello, 4 (Gernika). **GETXO.** *Gau eta egun:* GLEZ, MOSQUERA, Neguri Etorbidea, 15 (Neguri). **LEIOA.** 09:00 - 22:00: DIAZ MONTERO, Kandela Zubieta, 19. **LEKEITIO-EA.** *Gau eta egun:* ARRIETA, San Kristobal Plaza, z/g (Lekeitio). **MEATZALDEA.** *Gau eta egun:* GALLARDO, Ramon de Durañona, 4 (Trapagaran). **MUNGIALDEA.** *Gau eta egun:* ZABALA, Elizalde Auzoa (Laukiz).

ONDARROA, MARKINA, BERRIATUA. *Gau eta egunez:* BONET, Iturribarri, 18 (Ondarroa).

PORTUGALETE, SANTURTZI, SESTAO. *Gau eta egun:* ARNAEZ, Victo Chavarri, 14. (Portugalete). *Gau eta egun:* CARRAL, Genro Oraa, 45 (Sestao). 09:00-13:30: TORRES, Sabino Arana, 220 (Sestao).

URIBE-KOSTA. *Gau eta egun:* EGIA, Sabino Arana, 20 (Berango).

ZORNOTZA. *Gau eta egun:* ARANBU-RU, Txiki Oteagi, 3 (Amorebieta).

Gipuzkoa

DONOSTIA. 09:00-22:00: AZPILIKUETA, Easo, 8. DORRONSORO, Matia, 12 (Antiguo). **BILBAO,** Mirakruz, 10 (Gros). **FERNANDEZ, Arri-Zar (Roteta), Gazez:** M.L. ETXEBERRIA, Txurruka, 5.

ANDOAIN. Egunez: ZATARIAN, Artea. *Gauz:* OA, Bat Poligonoa, 1 (Usurbil).

ARRASATE. *Gau eta egun:* ZABALA, Zarugalde, 42-44.

AZKOITIA, AZPEITIA. Egunez: ZULAIKA, Harzubia Hiribidea, 20 (Azpeitia). *Gau eta egun:* JAEN, Ibai-Ondo, 28 (Azkoitia).

BEASAIN, ORDIZIA. Egunez: AZPILIKUETA, Kale Nagusia, 18. *Gauz:* ATO-RRASAGASTI, Pakea Auzoa, (Ordizia)

BERGARA. *Gau eta egun:* ESTELLA, Matxategi, 5.

BILLABONA, ANOETA, IRURA, ASTEASU, ZIZURKIL. *Gau eta egun:* IOLARREAGA, Mrtin Iraola, 10. (Tolosa).

DEBA, MUTRIKU. *Gau eta egun:* BARRERA, Lersundi, 20 (Deba).

EIBAR, ERMUA. *Gau eta egun:* MANDIOLA, San Agustín, 3 (Eibar).

ELGOIBAR, SORALUZE, MENDARO. *Gau eta egun:* BIDASOLO, San Franzisko, 48 (Elgoibar).

ERREENTERIA, LEZO, PASAIA. Egunez: VILARO, Aita Donosti, 1 (Erreenteria). *Gauz:* PAGES, Biteri kalea, 11 (Erreenteria).

ARETXABAETA, ESKORITZA, GATZAGA. *Gau eta egun:* FRAILE, Herriko Plaza, 10 (Aretxabaleta).

HERNANI, URNIETA. Egunez: AIZPURI, Latxunbe berri, 11. *Gauz:* OA, Bat Poligonoa, 1 (Usurbil).

HONDARRIBIA. *Gau eta egun:* LIZARRAGA, Damarri, 1.

IRUN. *Gau eta egun:* ETXEBESTE, Luis Mariano, 2.

LASARTE-ORIA, USURBIL. Egunez: RODRIGUEZ, Kale Nagusia, 42. *Gauz:* OA, Bat Poligonoa, 1 (Usurbil).

OIARTZUN. *Gau eta egun:* AGIRREZABALA, Arraskularre z/g.

OÑATI. *Gau eta egun:* BARRENETXEA, Kale Zaharra, 1.

TOLOSA. *Gau eta egun:* AZPIROZ, Amaroa Auzoa, 9.

URRETXU, ZUMARRAGA, LEGAZPI. *Gau eta egun:* ARZELUS, Labeaga, 60 (Urretxu).

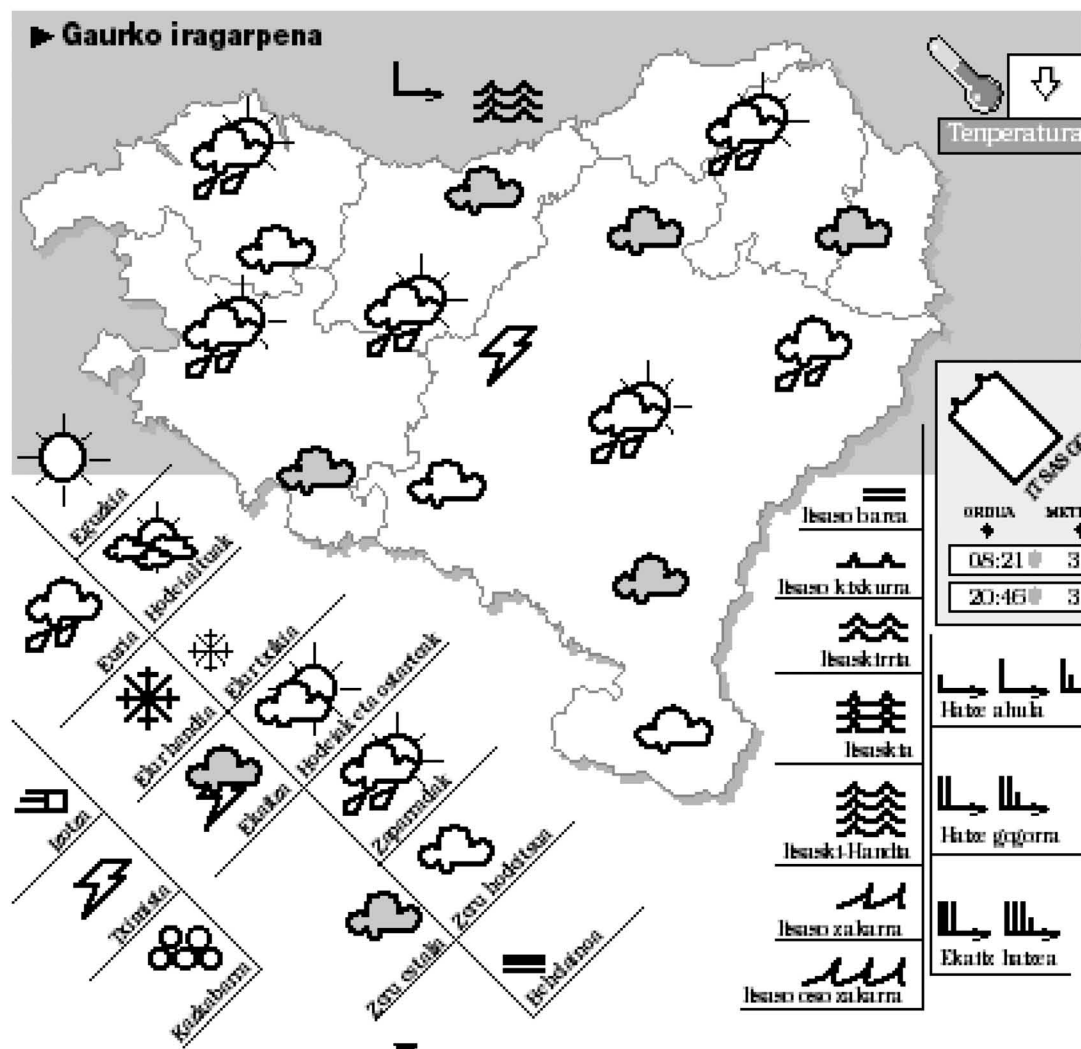
ZARAUTZ, ORIO, AIA. *Gau eta egun:* LASA, Herriko Enparantza (Orío).

ZUMAIA, ZESTOA, GETARIA, AIZARNAZABAL. *Gau eta egun:* MUTIOZABAL, Alai Poligonoa, z/g.

Nafarroa

IRUÑERRIA. 09:00-22:00: RUIZ PRADOS, Nafarroa Beherea, 13. LIBERAL, Juaristi, 1. MALON, Antso Azkarra, 67. GALE, Erreniega, 22 (Zizur Nagusia). ERRO, Kale Nagusia, 9 (Atarrabia). 22:00-09:00: RUIZ PRADOS, Nafarroa Beherea, 13. ERRO, Kale Nagusia, 9 (Atarrabia). Iruñea aldeko farmazietara jotzeko SOS Navarra: 948 22 60 00.

Oharra: Frantziako legeei segituz, segurtasun neurriengatik Ipar Euskal Herriko guardiako farmazien izenak ematea debekaturik dago. Guardiako farmazia batera joateko herriko edo eskualdeko polizia komisariara deitu beharra dago derrigorrez.



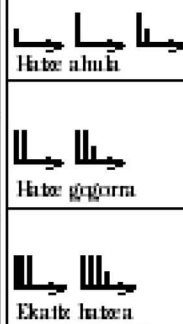
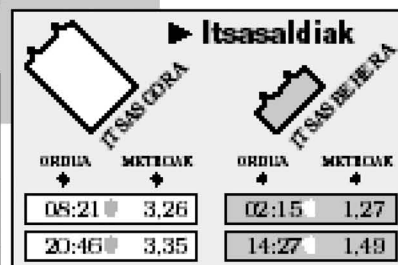
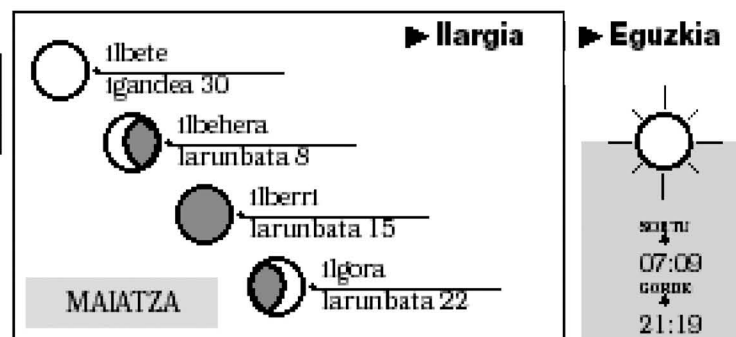
Nahasia eta hegoa bezain eroa iganderako, berniz, aparta

Euskal Herriko eguraldia oso aldakorra dabilkigu azken boladak; horri azken egunetako hego purrituko haderaz geltuzten baitugu. aldiakor eta zoro jarratuko duela fragutzaren biadiguz eta inor ezustekaren harapapitua. Mendebale hego mendebale nagustuko eta baita eguerdi alderako fronte hotza gurean tsank zeru hodeietan tsango eta eta tarteka xupurradak eta eslerlek; flunabarretti atzina. balteke ekaiza katea.

Fronte hotzaren hondamark gertatuko dira oraindik, bereziki ekialdean, baina orduak aurrera egin ahalda, aspaldian Mediterraneoan eta Afrikako iparraldean nagusi den antzekotasun berreraizatu zaharriko eta pentrituak osatzen duela da. Normalean alakaok ekoizteko oso ahalia, prestaketa gima egunkortasuna bezala, eta oraindik egokitu, eta hodel altu bakar batzuk. Bero egiteko du.

ITSASOA

Habukuko tsaasoko lehenengo 20
nkhosani hatzwa mwendebal hego-
mwendebaldeketti thili ko da. 2ko
indamamukin, eta tsaasokirra
emungo du. Tarteka, 3ko
ufadekin, tsaasoko gumeak
sotiko ko ditu tpar-parlean.
Habitilitatari opa tsango da, eta
tpar-mendebaldeko hondoko
tsaasok metro bete eta bi metro
aroko olatuak albatzuko ditu.

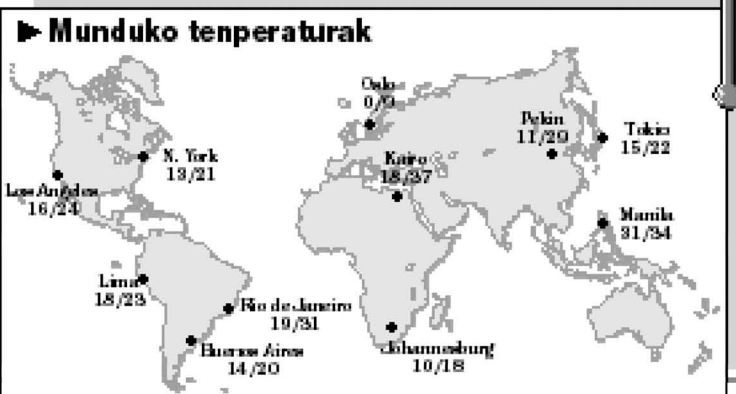


► **Temperaturak**

EUSKAL HERRIAN

	↓	↑		↓	↑
Beaiona	13	25	Gasteiz	6	22
Bilbo	10	24	Iruña	7	24
Donibane-Garazi	13	27	Maule	11	27
Donostia	11	25			

		EUROPA			
↓	↑	↓	↑	↓	↑
Amsterdam	10 21	Kopenhagen	3 11	Mosku	0 7
Ateas	16 25	Stockholm	0 11	Paris	13 20
Berlin	7 18	Geneva	12 17	Praga	5 16
Bonn	9 20	Lisboa	15 19	Tarsovia	1 14
Bratislava	7 17	Londres	12 19	Wena	9 17
Brusela	13 19	Madrid	13 17	Zurich	13 18



denborapasa ♦

GURUTZEGRAMA

[illegible]

EZKER ESKUIN

1.- Ageriko egiturei eusten dieten egiturak. 2.- Alakotrupan bizi dena. 3.- Batrazto-mota. 4.- Herri hitzeran, zer. Toka, noa. Musika nota. Potasioa. 5.- Bizkateraz ileak. Gaueko argia. 6.- Gehiagi. Zilarra. Urantoa. Hizki grekoa. 7.- Intsektu-mota. Koartangozko auzoa. 8.- Parazaki-mota. Porru.

Aufgabenstellung

1. Jekata 2. Zaitka 3. Krasta 4. Lenderi 5. Astora 6. Ikada 7. Astak 8. Krastz 9. Dardica 10. Ostrat 11. Zargat 12. Haurat 13. Astak 14. Ikarak 15. Gotsak 16. Haurat.

GOTTIK BEHERA

1.- Anakota. 2.- Hegazti-mota. 3.- Gizon izena. Gatxo. 4.- Eguna. Aluminioa. 5.- Interjekzioa. Petekada. Oxigenoa. 6.-
E-2000

telefonoak ♦

Hegoaldetik Iparraldera hots egiteko: 00-335 aurrezenbakia. Iparraldetik Hegoaldera: 00-34

<

zozketak ♦

Bonoloto				Loteria primitiva

telebista ♦ irratia

‘Euskaraokea’-ren agurra

Hiru urtez izan da ETB1ean, arratsaldero, eta gaur eskainiko dute azken saioa

Erredakzioa / Donostia

‘Euskaraokea’-k agur esango du gaur, eta horretarako, programa berezia prestatu dute. Hiru urte egin ditu ETB1eko arratsaldeko programazioan, haur-errentzako ordutegian, eta 4.000 haur inguru igaro dira saioiko agertokitik.

EDU BARINAGA saioko zuzendarietako batek esan duenez, karaoke formatoa hedatzea eta modan jartzea lortu du *Euskaraokea*-k: «*Euskaraokea* saioari esker, karaoke kontzeptua herriratu dugu eta orain normaltasun osoz erabiltzen da».

1996ko irailean eskaini zuten lehenengo saioa eta Ixiar Orejak aurkeztu du hasieratik. Euskal Herrian herrikeri herri egin dute programa. Horrela, ehun plazatara iritsi dira, eta milaka gazte txo igaro dira agertokitik. «Guztira 500 emanaldi egin dira eta 4.000 haurrek izan dute lehiaketan parte hartzeko aukera».

Saioa hasi zeneko helburuak bete direla esan du Barinagak: «Batetik, abesteko eta ondo pasatzeko aukera



XOUSE SIMAL

Ixiar Orejak aurkeztu du hasieratik *Euskaraokea*.

eman diegu Euskal Herriko haurrei, eta ez soilik saioan parte hartu dutenei, baita etxetik jarraitu gaituztenei ere». Bestetik, Barinagaren iritziz, euskaldunen artean

karaoke kontzeptua hedatzea lortu dute, eta karaoke izatetik *Euskaraokea* izatera pasatu da: «Edozein herri edo ikastetxetako jai egitarauan irakur daiteke *Euska*-

«‘Euskaraokea’ saioari esker, karaoke kontzeptua herriratu dugu eta orain normaltasun osoz erabiltzen da»

raokea antolatu dutela. Gainera, lehen karaokea lelokeriatzat hartzen zuten, orain, ordea, edonor ausartzen da halako batean parte hartzea, lotsa atzera utzita».

Horretaz guztiaz gain, *Euskaraokea* saioari esker kanturako errepertorioa zabaltzea lortu dela ere azpimarratu du: «Hiru urtetan, 150 abestiren bertsioak euskaraz egin ditugu, euskaldunak batzuk eta atzeritarak beste batzuk».

Gaurko saioarekin agur esango du *Euskaraokea*-k. Hori dela eta, berezia izango da. *Euskaraokea* eta *Dantzaoke*-ko lehiakide onenen izenak emango dituzte, eta haur horiek benetako agertoki batean abestu eta dantzatuko dute. Izan ere, Durangoko San Agustin kultur aretoan grabatu dute gaurko programa.

laburrean

Ipar Irlandari buruz ariko dira gaur ‘La noche temática’-n

VOCES de Irlanda (Irlandako ahotsak) du izenburu gaur *La noche temática* saioak. Ohi bezala, 22:30etan hasiko da, La2 katean. Ipar Irlandan katoliko eta protestanteen arteko auziaren sustraiak zeintzuk diren aztertu nahi du saioak. Horretarako, dokumental bi eta film luze bat emitituko dituzte. Lehenengo dokumentalaren izenburua *Guerra y paz en Irlanda* da. Arthur Mac Caigek egin zuen iaz. 1968az geroztik Ipar Irlandako egoera zein den azaltzen du. Bigarrenaren dokumentala, berriz, *Un paso hacia la fe* da, eta Jenifer McShanek eta Tricia Reganek egin zuten, 1996an. 1994ko gertaera bat azaltzen du: ikasgela berean haur katoliko eta protestanteak elkarrekin ikasteko baimena lortzeko asmoz, bilera bat egin zuten zenbait guraso eta irakasleek Belfasten. Dokumental horien ondoren, John Forde *El hombre tranquilo* film handia emango dute.

Publizitatearen «presioari» aurre egiteko, maiatzaren 10ean telebistarik ez ikusteko eskatu dute

Espainiako Estatuko Ikus-entzuleen eta Irrati Entzuleen Federazioak (FIATYR) maiatzaren 10ean telebistarik ez ikusteko eskatu du. Publizitatearen «presioari» aurre egin nahi dio modu horretan. «Publizitate bonbardaketa» salatu nahi du: «Iragarki pila bat ematen dituzte, eta publizitate subliminala ere ugari da telesailetan, besteak beste, tabakoaren eta alkoholaren publizitatea egiten dute era horretan».

Herri Urrats ‘Bertatik Bertara’ saioan

Etzi Herri Urrats Iparraldeko ikastolen aldeko jaia dela eta, horren inguruan hitz egingo dute gaur *Bertatik Bertara* ETB1eko saioan. Aurtengo kanta Estanga neba-arrebek egin dute, eta estudioan izango dira biak.

Ttipi-Ttapa herri telebista bertze 13 herritan ikusten da

Izan ere, Lesaka, Sunbilla eta Doneztebeko antenak elkarrekin lotu zituzten herenegun

Erredakzioa / Donostia

MALERREKA eta Bertizaranako Ttipi-Ttapa telebista bertze 13 herritan ikusten ahal da herenegundik (maiatzak 5). Izan ere, Lesaka, Sunbilla eta Doneztebeko antenak elkarrekin lotu dituzte. Horren ondotik, beraz, honako herri hauetan ere ikusten ahal da: Narbarte, Legasa, Oleregi, Doneztebe, Sunbilla, Elgorriaga, Ituren, Zubieta, Urrotz, Oitz, Gaztelu eta Donamarian. Horretarako ez da beharrezkoa etxetan antena berririk jartzea, eta ezta ere aparatu berezirik erostea. Aski da

etxeko telebistan sintonia bilatzearekin, 62 kanalean, hain zuzen.

Ttipi-Ttaparen errepikagailua Doneztebeko Udalak Askin mendian duen instalazioetan paratu da; izan ere, orain dela hilabete batzuk Doneztebeko Udalak baimena emana zion horretarako. Nabarmendu behar da lehenagotik Urrozko, Donamaria-Gazteluko, Elorriagako eta Sunbillako Udalak ere antena hori jartzearen alde agertu zirela.

Errepikagailua jartzea 1.200.000 pezeta kosta zaio Ttipi-Ttapa Fundazioari (48.000 libera inguru).



JAGOBA MANTEROLA

Ttipi-Ttapa herri telebistako zenbait kide.

telebista ♦ irratia

Animaliei
egiten zaizkien
gehiegikeriez

ETB2 • 22:00etan

Almudena Cachoren *Boulevard* saioan animaliez hitz egingo dute, animaliei egiten zaizkien gehiegikeriez hain justu.

Solange Irene
Soria

ETB2 • 10:00etan

Habanako nazioarteko zinema eskolan irakasle da Solange Irene Soria. *Forum* ETB2ko saioan elkarriketatuko du gaur David Barberok.

Pilota partidu
bi

ETB1 • 22:30etan

Pilota partidu bi gaur euskal katean: Berraondo-Galartza III.a eta Chaffe-Zezeaga (argazkian); eta Tolosa III.a-Cerro eta Haritz-Milikua.



TVE1

06:00: Canal 24 horas.
07:30: Telediario matinal.
09:00: Los desayunos de TVE. Gonbidatua: Victor Rios.
09:50: Esmeralda.
11:15: Saber vivir.
12:45: Así son las cosas.
13:50: Noticias.
13:55: Informativo territorial.
14:25: Corazón de primavera.
15:00: Telediario 1.
15:55: El Tiempo.
16:05: Calle nueva.
16:40: La usurpadora.
18:25: Digan lo que digan.
20:30: Gente.
21:00: Telediario 2. Albistegia.
21:45: El tiempo.
22:00: Todo en familia.
01:15: Telediario 3.
02:00: Zinema.
La chica de al lado.
Zuzendaria: David Greene. Aktoreak: Tom Irwing, Michael Dorn. 1997.
03:35: Corazon de primavera.
04:10: Telediario 4.

LA 2

06:00: Euronews.
06:30: Longitud-Latitud.
07:00: That's English.
07:30: Con mucha marcha.
09:30: Empleate a fondo.
10:00: TV Educativa: La aventura del saber.
11:00: Zinema.
Una muchachita de Valladolid.
Zuzendaria: Luis Cesar Amador. Aktoreak: Alberto Closas, Analía Gade. 1958.
13:00: Con mucha marcha.
14:30: Futbola. 16 urtez azpiko Europako txapelketako finala. Espainia-Polonia.
16:15: Grandes documentales.
17:20: A su salud.
17:50: Hyakutake.
19:00: Un chapuzas en casa.
19:30: Nido vacío.
20:00: Informativo territorial.
20:30: Saskibaloia: Real Madrid-Caja San Fernando.
22:00: La 2 Noticias.
22:25: El tiempo.
22:30: La noche temática. Gaia: Voces de Irlanda.
Guerra y paz en Irlanda (dokumentala, 22:40etan); *El hombre tranquilo* (filma, 00:25etan); *Un paso hacia adelante* (dokumentala, 02:40etan).
03:45: Zinema.
Los granujas (JBA).
Zuzendaria: Jaques Deray. Aktoreak: Alain Delon, Roland Bertin. 1977.
05:20: Amaiera.

TF1

05:55: Le destin du docteur Calvet.
06:20: 30 millions d'amis.
06:45: TF1 Info.
06:50: Météo.
07:00: TF1 Jeunesse.
08:30: Télé shopping.
09:05: Le medecin de famille.
10:15: Alerte cobra.
11:10: Chicago hope.
12:05: Tac o tac TV.
12:10: Cuisinez comme un grand chef.
12:15: Le juste prix.
12:40: A vrai dire.
13:00: Le journal.
13:40: Bien Jardiner.
13:50: Les feux de l'amour.
14:45: Arabesque. Telesaila.
15:40: La rebelle. Telesaila.
16:35: Video gag.
17:35: Sunset Beach. Telesaila.
17:35: Melrose Place. Telesaila.
18:25: Exclusif.
19:05: Le bigdil.
20:00: Le journal.
20:50: Les enfants de la télé.
23:10: Sans aucun doute.
01:00: Les coups d'humour.
01:55: TF1 Nuit.
02:10: Très chasse.
03:05: Reportages.
03:30: Histoire naturelles.
04:55: Musique.
05:00: Histoires naturelles.

FRANCE 2

05:50: La chance aux chansons.
06:30: Télématin.
08:35: Amoureuse-ment vôtre.
09:05: Amour, gloire et beauté.
09:30: C'est au programme.
11:00: Motus.
11:35: Les z'amours.
12:15: Pyramide.
13:00: Le journal.
13:40: Météo.
13:45: Point Route.
13:50: Derrick. Telesaila.
15:00: L'as de la cirme. Telesaila.
15:50: La chance aux chansons.
16:45: Des chiffres et des lettres.
17:20: Cap des pins.
17:50: Hartley coeurs a vif.
18:45: Les z'amours de l'an 2000.
19:20: Qui est qui?
20:00: Le journal..

20:55
Crimes en série.Telesaila: *Double spirale.*

00:050: Le journal.
00:20: Zinema:
Alyam, Alyam.
Zuz.: Ahmed El-Maouni. Akt.: Abdelwahad Ben Abdelkrim.
01:55: Mezzo l'info.
02:10: Envoyé special.
04:10: Le Temps du retour: Mali.
04:50: Delireniair.
05:05: Belles années.

FRANCE 3

06:00: Euronews.
06:45: Les minikeums.
08:40: Un jour France.
09:45: Brigade criminelle.
10:40: Cagney et Lacey.
11:30: A table!
11:55: Le 12-13.
13:20: On s'occupe de vous.
14:20: Une maman formidable.
14:45: Keno.
14:55: Telefilma:
Desperado, en route vers la potence.
Zuzendaria: Richard Compton. Aktoreak: Alex MacArthur.
16:40: Les minikeums.
17:45: Le kadox.
18:20: Questions pour un champion.
18:50: Un livre, un jour.
18:55: Le 19-20.
20:05: Fa si la nouveau.
20:35: Tout le sport.

20:55
Thalassa.Magazina: *Les Indiens-Pacifique.*

22:05: Faut pas rêver.
23:10: Soir 3.
23:30: Les dossiers de l'histoire.
00:25: Libre court.
00:30: La case de l'oncle doc.
01:25: Nocturnales.
01:55: Amaiera.

A 3

06:20: Los reporteros. Telesaila.
07:05: Aventura en Africa. Telesaila.
07:30: Club Megatrix.
09:25: Noticias.
09:30: El primer café. Gonbidatua: Juan Alberto Belloch.
10:25: Zinema.
Larga ausencia.
Zuzendaria: Tom McLoughlin. Aktoreak: Brian Dennehey, Jacqueline Bisset. 1994.
12:25: Tomates y pimientos.
13:20: Padres forzosos.
14:00: Cosas de casa.
14:30: El principe de Bel Air.
15:00: Noticias. Albisteak.
15:55: El tiempo.
16:00: Sabor a ti.
18:55: Alta tension.
20:00: Los Simpson.
20:25: Impacto TV.
21:00: Noticias-2. Albisteak.
21:50: El tiempo.
22:00: Sorpresa, sorpresa!
01:30: Noticias. Albisteak.
02:05: Zinema.
El buho.
Zuzendaria: Tom Holland. Aktoreak: Adrian Paul, Patricia Charbonneau. 1992.
03:40: Televenta.

T 5

06:00: Informativos T5.
10:00: Hart to Hart.
11:00: Cocina con fundamento.
11:15: Día a día
14:00: El juego del eurillon.
14:30: Informativos TeleCinco. Albisteak.
15:25: Al salir de clase.
16:00: Zinema.
Enterrados vivos.
Zuzendaria: Ven Guillum. Aktoreak: Karl Malden, Tim Ranson. 1992.
18:00: Walker.
19:00: Flash, el juego de las noticias.
19:50: El super.
20:30: Informativos TeleCinco. Albisteak.
21:30: Telecupón.
21:35: El Informal.
22:00: Zinema.
La roca.
Zuz.: Michael Bay. Akt.: Sean Connery, Nicholas Cage, Ed Harris. 1996.
00:45: Nikita.
01:45: Informativos T5.
02:30: Como se hizo...
03:00: Zinema.
Pistoleros en el infierno.
Zuz.: Robert Benton. Aktoreak: Nicolette Jeff Bridges, Barry Brown. 1972.
04:30: Infocomerciales.
05:30: La mujer prohibida.

M 6

05:50: Boulevard des clips.
08:00: M6 express.
09:05: M6 boutique.
11:50: M6 express.
12:00: Madame est servie.
12:35: La petite maison dans la prairie.
13:30: Telefilma.
Meurtre en exclusivité.
Zuzendaria: Alan Metzger. Aktoreak: Suzanne Somers. EEBB.
15:10: Les anges du bonheur.
16:05: Boulevard des clips.
17:35: Agence Acapulco.
18:25: Cherie j'ai rétréci les gosses.
19:20: Maries, deux enfants.
19:54: 6 minutes.
20:10: Notre belle famille.
20:40: Politiquement Rock.
20:50: Mister Biz.

20:50
Mister Biz.

Magazina.

22:45: X-Files.
00:35: Murder one.
01:25: Boulevard des clips.
02:25: Culture pub.
02:50: Frequentstar.
04:40: Pandemonium.
05:00: Sports evenement.
05:25: Turbo.

CANAL + (e)

06:48: Zinema: Piezas.
08:00: CNN News. 08:20: Abierto en Canal. 09:10: Lo + Plus. 10:00: Zinema:
El experimento tuskegee. 11:54: Zinema: Si las paredes hablasen. 13:30: Los 40 principales. 14:00: Más deporte. 15:00: Friends. 15:30: 100 fotos del siglo XX. 15:30: 100 fotos del siglo XX: El terrorista Carlos. 15:37: Fuerzas salvajes: Experimentos. 16:30: Zinema: No se puede tener todo. 17:56: N.B.A. 20:05: Dame un respiro. 20:30: Lo + Plus. 21:25: Contrarreloj. 21:30: Las noticias del Guíñol. 22:00: Zinema: L.A. confidential. 00:14: Zinema: Double team. 01:44: Zinema: Esposa sin freno. 04:05: Zinema: El tiempo de la felicidad. 05:48: Zinema: La ultima cena.

CANAL + (f)

07:00: Flash info. 07:05: ABC News. 07:25: Le journal de l'emploi. 07:35: Teletubbies.
08:05: 1 an de +. 09:00: Pourquoi travailler. 10:05: Zinema: Le dernier parrain. 12:25: Flash info. 13:40: Le journal de l'emploi. 13:40: Zinema: Ni dieux ni demons. 15:45: Zinema: Les ailes de l'enfer. 17:35: Evamag. 18:00: A la Une. 18:25: Flash Info. 18:30: Nulle part ailleurs. 20:30: Allons au cinema ce week.end. 21:00: Zinema: Freeway Zuzendaria: Matthew Bright. 22:40: Zinema: The game. 00:40: Zinema: Maciste en enfer. 02:15: Zinema: L'homme est une femme comme les autres. 03:50: Zinema: Kissed. 05:20: Errugbia.

LA CINQ

03:00: Les écrans du savoir. 05:00: Les grands documents de la cinquième. 05:30: Les amphes de la cinquième. 06:25: Methode Victor. 06:45: Ça tourne Bronby. 08:00: Au nom de la loi (94/94). 08:30: Les écrans du savoir. 10:35: Quand j'étais petit, j'savais pas lire. 11:35: Le monde des animaux. 12:05: La vie au quotidien. 12:20: Cellulo. 12:50: 100% question. 13:15: Forum terre. 13:30: La vie au quotidien. 13:45: Le journal de La Sante. 14:00: Les lumieres du music-hall. 14:35: La Cinquième rencontre... Travail - Économie. 16:00: Olympica. 16:30: Le magazine cine. 17:00: Au nom de la loi (84/94). 17:30: 100 % question. 17:55: Naissance du XX siècle. 18:20: Météo. 18:30: Le monde des animaux.

ARTE

19:00: Tracks. 19:50: Arte info. 20:15: Palettes. 20:45: Telefilma: La nuit de sa vie. Zuzendaria: Michael Gutmann (1998). 22:15: Contre l'obli. Dokumentala. 23:50: Zinema: L'amour en larmes. 01:40: Le dessous des cartes. 01:55: Le cinema britannique aujourd'hui. 03:00: Amaiera.

Jose Antonio
Ardanari
elkarrizketa

ETB2 • 12:20an

Juan Luis Bikuña kazetariak Jose Antonio Ardanza lehendakari ohia elkarrizketatuko du gaur eguerdian A Mediodia saioan.



gaurko filmak Ane Muñoz

■ PISTOLEROS EN EL INFIERNO:

Robert Bentonek ofizio askorekin filmatutako western txiki honek —haren opera prima hain zuzen— Mendebalde Urruneko heroi ausartenean ere eguneroko bizitzan arazo eta oztopo pila gainditu behar izaten dituztela erakutsiko digu. Emaiozue aukera, xumea izanik ere merezi du eta. Jeff Bridgesek jokatzeko du rol nagusia.

■ LA ROCA.

Hollywoodeko ekoizle aberastsek Michael Bay zuzendariaren eskutan utzi zuten proiektu hau, diru eta baliabide asko, aktore garestiak eta efektu berezi modernoak haren zerbitzura jarrita. Emaizta akziozko zinta komertzial arina da, kalitate zinematografikoaz eta merituz eskasa, baina teknikoki zuzena eta, oro har, oso ikusgarria. Nicholas Cage eta Sean Connery erakargarriak biltzen ditu rol nagusietan, eta Alcatrazko kartzelara daramatza, San Franciscoko badian kokatua, eta sinestea kostatzen den abentura tentso, biolento eta ezeroso bat biziartzeko digu. Entrenimendu gisara ikus dezakezue.

■ UNA MUCHACHITA DE VALLADOLID.

Egun zaharkitu samarra geratu bada ere, Alberto Closas zenak eta Analía Gadek protagonizaturiko komedia txiki hau nahiko atsegina duzue. Bikote baten istorioa kontatzen du; Closas emazte zintzo eta jator baten bila dabil eta, bat-batean, Mercedes gaztea topatuko du, Valladolideko kaleetan barrena. Elkar maite duten arren, bien arteko harremana ez da oso erraza, izan ere, emakume hori ez baita Closasen atzetik dabilen bakarra. Argumentu arrunteko filma izanda ere, gustura ikusten da, planoetan agertzen diren aktore ospetsuei esker.



Maureen O'Hara da *El hombre tranquilo* filmeko izarretako bat.

ARTXIBOKOA

Ford eta Wayne, Irlandan
Mendebalde Urrunean baino lasaiago

■ EL HOMBRE TRANQUILO. John Ford zahar batek, urte askoz Estatu Batuetan bizi izan ondoren, Irlandara itzuli zenean filmatu zuen drama zoragarri eta heldu hau. John Wayne handiak zintzo-zintzo antzeztua dago, Maureen O'Hara goxoa alboan duela; emakume eder horrek oso bikote erakargarria osatzen du Mendebalde Urruneko cowboy gogorrenarekin. Duela urte batzuk Guerin katalanak *Innisfree* dokumental ikusgarria filmatu zuen, hain zuzen lerroon bitartez gomendatu nahi dizuedan abentura klasiko eta polit honen omenez; Ford maisuaren filmaketaren inguruko gogoeta egiten du Guerinnek bertan. Hona pantailaren aurrean une gozagarria igarotzeko aukera proposa.

Bailando nace el amor ♦♦ 1942, William A. Seiter 10:25 ETB2	El hombre tranquilo ♦♦♦♦♦ 1952, John Ford 00:25 La2
Larga ausencia ♦♦ 1994, Tom McLoughlin 10:25 A3	Alyam, Alyam ♦♦ 1978, Ahmed El-Maouni 00:35 F2
Una muchachita de Valladolid ♦♦ 1958, Luis Cesar Amadori 11:00 La2	Julieta de los espíritus ♦♦♦♦ 1965, Federico Fellini 01:00 ETB2
Enterrados vivos ♦♦ 1992, Ven Guillum 16:00 T5	La chica de al lado ♦♦ 1997, David Greene 02:00 TVE1
Freeway ♦♦ 1996, Matthew Bright 21:00 C+(f)	El buho ♦♦ 1992, Tom Holland 02:05 A3
La Roca ♦♦ 1996, Michael Bay 22:00 T5	Pistoleros en el infierno ♦♦ 1972, Robert Benson 03:00 T5
The game ♦♦♦ 1997, David Fincher 22:40 C+(f)	Decameron ♦♦♦ 1971, Pier Paolo Pasolini 03:10 ETB2
L' amour en larmes ♦♦ 1991, Charles Sturridge 23:50 Arte	Los granujas ♦♦ 1977, Jacques Deray 03:45 La2
♦ TXARRA ♦♦ ESKASA ♦♦♦ BALEKOA ♦♦♦♦ ONA ♦♦♦♦♦ BIKAINA	

■ BAILANDO NACE EL AMOR .

Fred Astaire eta Rita Hayworth izarrak *Desde aquel beso* musikal gozagarrian ikusi genituen azkenengoz, duela lau bat egun, eta oraingoan, berriro bikote gisara datozkigu, amo-

diozko trama tuntun batean oinarritutako abentura erromantiko ezitsuan. Xavier Cugat zenak rol txiki bat antzezten du, halaber. Musikalak atsegin ez dituenari aspergarri gertatuko zaio.

ETB 1

06:25: Bertatik Bertara.

07:05: Superbat.

Marrakzi bizidunak eta telesailak. 'Pinguino-en Mendekua', 'Mamu harrapariak', 'Arturo erregea eta justiziaren aldeko zaldunak', 'Potto-kiak', 'Autobus magikoa', 'Sable zalduna eta izarretako sheriffak'.

09:35: Axut.

10:00: Goenkale.

10:40: Euskal Herriatik.

11:15: Ikusgela.

12:15: Bertatik Bertara.

12:55: Iparraldearen Orena.

12:05: Tom eta Jerry.

13:30: Gaur egun.

14:20: Bai zera!.

14:40: Goenkale.

15:25: Basabizitza ikusgai.

15:55: Hamaika korapilo.

17:25: Iparraldearen orena.

17:30: Superbat.

Ikusgela, 'Candy Candy', 'Ninja dortokak'.

18:50: Supernet.

19:05: Euskaraokea.

19:45: Superrak.

20:00: Gaur Egun.

20:45: ETB Kirolak.

21:05: Bertatik Bertara.

21:45: Goenkale.

22:30: Pilota: Eskuz binaka.

Berraondo-Galartza III / Chafee-Zezeaga.

Tolosa III-Cerro / Haritz / Milikua.

00:30: Boxeo izarrak. Pedro Mari Goikoetxeak borrokarik onenak aurkeztuko ditu.

01:45: To Musika.

03:10: 64.

03:40: Bai zera!.

04:05: Axut.

04:30: Ikusgela.

05:30: Haran eta gailur.

06:25: Maite dut nire hiria.

Praga.

ETB 2

07:50: Palabra de ley.
08:20: Del pais de los vascos.

08:45: Gran Hawaii.

09:35: Roseanne. Telesaila.

10:00: Forum.

10:25: Zinema.

Bailando nace el amor.

Zuzendaria: William A. Seiter. Aktoreak: Fred Astaire, Rita Hayworth. 1942.

12:05: La cocina de Pedro Subijana.

12:20: A Mediodia. Gonbidatua: Jose Antonio Ardanza.

12:55: La botica de la abuela.

13:30: La buena vida.

14:00: Informacion Territorial.

14:28: Teleberri. Albis-egia.

15:30: ETB Kirolak.

15:50: Lo que faltaba.

17:50: La ley de la bahia.

18:35: Medias de seda. Telesaila.

19:25: Pacific Blue. Telesaila.

20:10: Todo o nada.

20:58: Teleberri.

22:00: Boulevard.

01:00: Zinema.

Julieta de los espíritus.
Zuzendaria: Federico Fellini. Aktoreak: Giulietta Massina, Sandra Milo. 1965.

03:10: Zinema.

Decameron.
Zuzendaria: Pier Paolo Pasolini. Aktoreak: Franco Citti, Ninetto Davoli. 1971.

05:00: Lo que faltaba.

06:50: Forum.

07:20: Amaiera.



irratia ♦

Euskadi Irratia. Goizean Behin irratsaioan politikarien tertulia izango da gaur, 08:45etan: Pernando Barrena, Alberto Ansola, Ramon Etxezarreta, Sabin Intxaurreaga eta Xabier Gurrutxaga. 09:30etan, berriz, Ikasle Abertzaleakeko kideek III. Biltzarren nondik norakoak azalduko dituzte. Handik ordu erdira, Begoña del Teso zinema kritikoak estreinaldien berri emango du. 10:30etan, Herri Urrats ikastolen festarako plana egiten lagunduko du Argi Peru-

renak. 10:45etan, berriz, mendi kontuez hitz egingo dute; izan ere, zortzi handiak iraupen luzeko mendi marxa egitera abiatuko da mendizale talde bat, eta abiatuurretixe Pedro Azpiatzuk nolako gorabeherak egingo dituzten azalduko du. 11:25ean, Unai Iturriagak bere lehen eleberria aurkeztuko du: *Berandu da gelditzeko*. 11:45etan, Iñigo Perurenak ohiko koadrila ekarriko du, asteko albiste kuriosoenen errebasoa egin eta asteko azken kantua eskaintzeko.

Bizkaia Irratia. Goizeko 08:20an hasiko da *Gazte Saltsa* umeentzako saioa, Libe Agirrek aurkeztuta. 11:00etatik 14:30etara, berriz, *Jira Biran* izango da, eta horren barruan, 13:10ean *Txokoz txoko* atalean, Galdakaori eskainitako ordu erdiko tarte egingo du Unai Muñozak. Gauean, 21:00etan, *Gau dantza* hasiko da, batez ere gazteei zuzendutako saioa da, mezuak eta kantuak eskatzeko, besteak beste. Jabi Onaindiak eta Zalao Jakak aurkeztzen dute.

ZAKILIXUT

© Olariagak



Duela ehun urteko Nafarroa

■ Mende hasierako nafarren bizimodua azaltzen duen erakusketa bat ikusgai Iruñean

NAFARROAKO Merkataritza eta Industria Ganberak erakusketa bat antolatu du XIX. mendearen bukaerako eta XX.aren hasierako nafarren bizimodua nolakoa zen ikusteko. Merkataritza eta Industria Ganbera 1899ko apirilaren 3an sortu zen eta, hori aitzakiatzat hartuta, orduan sortu ziren eta irautea erdietsi duten enpresak omendu nahi izan dituzte. Ganberako lehendakari Francisco Javier Tabernaren erranetan, garai garrantzitsua izan zen hura, «egungo Nafarroaren oinarriak jarri baitziren orduan». Atzo inauguratu zuten erakusketa, eta Iruñeko Gotorlekuko Armen aretoan izanen da ikusgai hilaren 30 arte, lanegunetan 18:00etatik 20:30etara, eta larunbat eta igandeetan 12:00etatik 14:00etara eta 18:00etatik 20:30etara.

Erakusketak duela ehun urteko nafarren bizitza eta historia azaltzen du, inaugurazioan zegoen enpresari batek bestelakorik pentsatu arren. «Hau guzia hauteskunde kanpaina gaudelako antolatu dute», komentatu zion beste industria-gizon bati.

Nafarroa duela 100 urte erakusketa hamar sailetan banatu dute, eta horietako bakoitzak bizitzaren espas-



XIX. mendearen bukaerako eta XX.aren hasierako Nafarroako giroan murgiltzen ahal da bisitaria.

rru zehatz bat jorratzen du: antzinako lanabesak eta altzariak, agiriak, liburuak eta artelanak, esparru zehatz batean nafarren jokabidea zertan zen azaltzeko. Gainera, Eskaparatismo Eskolakoei garai hartako giro ezberdinak berregin dituzte, eta etxe, botika edo lantegi batera sar gaitezke.

Nahi izanez gero, ikastetxeek erakusketa bisitatuko ahalko dute eta, gida profesionala izateaz batera, 70 urte baino gehiagoko edadetuak izanen dituzte lagun. Carmen Errok, erakusketaren antolatzaileetako batek, adierazi duenez, gidaren ikuspegi objektiboa betetzeko, erakusketan dauden gauzak erabili zituzten pertsonak nahi zituzten haurrei euren bizi-esperientzia kontatzeko. «Nekazaritza eta tradizio Nafarroa horri buruzko euren bertsioa ematea nahi dugu», azaldu du Errok.

Sanz, galderetan herren

Erakusketaren azalpenean sakontzeko, ordenagailu bidezko joko interaktibo bat prestatu dute antolatzaileek.

Inaugurazioan Nafarroako Gobernuako lehendakari Miguel Sanz izan zen eta, jolasten ari zela, lehenengo galderan ez zuen asmatu. Esan behar da mailarik altuena aukeratu zuela eta nafarren bizimoduaren inguruan egokitu zitzaion galdera zaila zela. Bigarrenean, ordea, bete-betea eman zuen, Espainiako Erregearen inguruko galdera bat baitzen. Sanzek arreata handiz jarraitu zituen Tabernaren azalpenak eta, ahal zuelarik, erakusketako gauza guztiak probatzen zituen, «Ez ukitu» karteiei muzin eginez. Hala, lisa-burdinen berogailua hartzen, tren geltokiko ezquila jotzen eta 1894ko Gamazadaren aurkako Nafarren Ohorezko liburua ukitzen utzi zituen.

Erakusketara sorbalda zabaleko bizkartzainik gabe joaten denak ezin izanen du, ordea, XIX. mendearen bukaerako Nafarroaren irudia koloretan gozatzeko aukera.

Asier Azpilikueta

IRUÑEA

kasu!

► 11.500 fax telebistara protestan

Japoniako herritar bat nazka-nazka eginga zegoen Nippon TV telebista kateak eskaintzen duen programazioarekin. Egiteko zer hobetik ez, eta protesta egitea erabaki zuen. Hara nola: 11.500 fax bidali zituen telebistara! Poliziak atxilotu egin du katearen jarduna oztopatzeagatik.

► Michelineko lodikoteak artistak inspiratu ditu

Bibendum Michelin gorpil etxeko maskotaren inguruan erakusketa bitxia zabaldu zen atzo Bartzelonan. Ehun bat artelan inguru bildu dituzte, eta guztiek Michelineko lodikotea dute gai nagusitzat.



MIKEL MARTINEZ

Aldamioz josia dago Puppy.

► 'Puppy', udarako prest

Guggenheim museoko zakur zaindariari arropa aldatzen ari zaizkio egunotan, udarako egokitzeak. Pentsamendu loreak kendu eta berriak jarriko dizkiote, milaka eta hainbat koloreta-koak.



Nafarkaria

• ostirala • 1999ko maiatzaren 7a

Egunkaria

Gehigarri honetan

Lizarra • Gustavo de Maeztu museoak Lizarraldeko sei margolariren lanak bildu ditu.

Pilar Irigoien • «Garrantzitsuena gauzak egiteko gogoia izatea da».

Aingeru Irigarai: alde askotako gizona



Aingeruk Irlandara egindako bidaia. Zutik ageri da Aingeru. Behetik hasita, hirugarren ilaran bigarrena da.

• ARTXIBOKOA

Aingeru Irigarai Irigarai nafarrak (1899-1983) euskalgintzan zeresan handia eman zuen. Sendakina, kulturaz jantzitako gizona, Euskal Herriaren aldeko maitasunak bultzaturik hainbat gai jorratu zituen zortzi hamarkadatan. Horren lekuko dira hainbat erakundetan egindako lanak: Iruñeko Euskeraren Adiskideak Elkartean, Euskaltzaindian, Nafarroako Diputazioan Euskararen Aldeko Sailean eta Eusko Ikaskuntzan, hain zuzen. Gerra aurreko eta ondorengo euskaltzaleen lokarri, euskal munduan eragile eta giltzarri, eta zenbait arlotan aitzindari izan zen. Oraindik ere, hark idatzitakoa ikasbide eta jakinbide dira. Euskaltzaindiak omenduko du ekainaren 24an, eta Eusko Jaurlaritzak Bidegileak Sailean haren bizitza eta ekarpenak argitaratuko ditu uda ondotik.

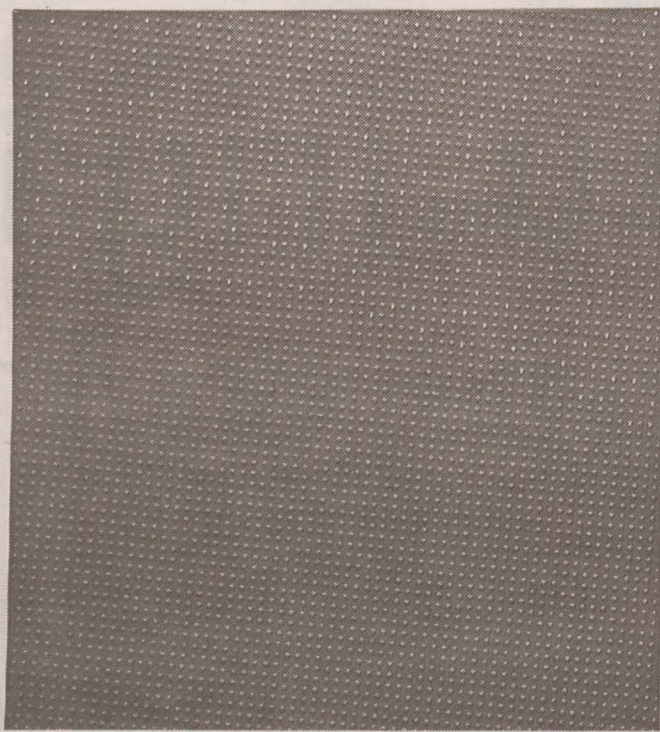
Lizarra •

Sei begirada aldi berean

Gustavo de Maeztu museoak Lizarraldeko sei margolariren lanak bildu ditu

Denboraren joan-etorriaren inguruan sei margolarik egin duten gogoeta ikus daiteke egunotan Gustavo de Maeztu museoan.

Erakusketa maiatzaren 16a arte izanen da zabalik.



Museoak sei artistaren gogoeten erakusle diren lanak bildu ditu.

• MIKEL SAIZ



FLORENCIO ALONSO, ALICIA Irigoien, Marijose Rekalde, Jesus Sanchez, Andres Santamaria eta Juan Maria Sukilbide dira denboraren joan-etorriaren inguruan lan egin duten artistak. Deitura bakoitzaren atzean artista bat dago. Lehenak margo abstraktuak pintatzen ditu, «ibilbide isurkariak», erran du berak; bigarrenak, amesten dituen paisaiak edo bideak; hirugarrenak erretratuak pintatzen ditu, bai eta bere burua ere; laugarrena, musikotasuna margo bihurtzen saiatu da berriro ere, eta ahaleginaren ostean doinuak lortu ditu; bortzgarrenaren margoek hitz egiten dute, galdera anitz egiten dituzte; seigarrenak askatasunarekin jolasten du, egileak dena aukeratzen baitu: koloreak, formak, barrunbeak, neurriak, euskarriak eta erreinatu nahi duen guztia. Hamabi betsein, hamabi begi, sei begirada, sei gogoeta. Haatik, hiru ezaugarrik batzen di-

tuzte: adinak, jatorriak eta adiskidetasunak. Izan ere, denek 30 urte inguru dituzte, seirak Lizarraldekoak bertakoak dira, eta lagun minak gainera. Orain berriro ere elkartu egin dira, eta elkarrekin gogoeta egin dute, eta bere artelanak ere elkartu egin dituzte. Zer da denbora? Zer adierazi nahi du denboraren joan-etorriak? Nola eragiten dio denborak norberari? Eta norberaren lanari? Nola baldintzatzen gaitu denborak? Zer jarrera dugu haren aurrean? Galdera horiei guztiei erantzuna ematen saiatu dira sei artistok, eta emaitza Gustavo de Maeztu museoan ikus daiteke maiatzaren 16a arte.

Camino Paredes museoak zuzendariaren hitzetan lan erraza izan da sei artistak biltzea. «Izan ere, denak gertu bizi dira, eta lan egiteko gogoizugarria daukate beti». Erakusketa museoaren lan dinamikaren barruan sartzen da, haren xede nagusia Lizarraldeko artistei ere leku bat egitea izan baita. «Aukera eman behar zaie bertako artegileei, eta are gehiago egiten duten lana kalitatezkoa denean, eta kasu honetan, dudarik gabe, hala da», esan du Paredesek. Museoak zuzendariak erran duena egia da, horrela frogatzen baitute sei gazteek beren lanean lortu dituzten hainbat sarik. Esaterako, Florencio

Alonsok Florentziako Nazioarteko Biurteko Arte Garaideko Lehiaketan aukeratu dute aurtan. Halaber, Alicia Irigoien Iruñeko Biurteko Pintura deialdian saritu zuten; Mari Jose Rekaldek, berriz, margo zein eskultura sariak jaso ditu, eta Jesus Sanchezek Gazteentzako Pintura Sari Nazionala irabazi du. Andres Santamaria ere ez da atzera gelditu, Nafarroan hainbat alpamen izan dituelako, eta Juan Maria Sukilbidek laguntza eta beka anitz jaso ditu. Ugariak dira, halaber, artistok bakarka zein taldeka han eta hemen egindako erakusketak.

→ Kristina Berasain

Iruñerria

‘Tirriki-Tarraka’ irratsaioa Euskalerrria Irratian

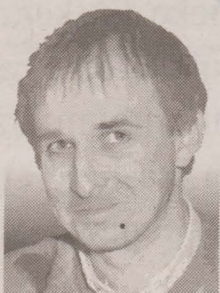
ARTURO KANPION IKAKO euskaltegiak *Tirriki-Tarraka* programa uhineratuko du Euskalerrria Irratiaren laguntzarekin. Euskara ikasten ari direnentzako hamaika-hamabi minutuko saioek osatuko dute irratsaioa. Saio bakoitzak hiru zati izanen ditu. Lehenengo puska euskaldun berri batek euskara ikasteko bizi dituen gorabeherak kontatzen dituen irratinobela bat izanen da. Bigarren zatian lehenengo parteko kontakizunean akatsak agertuko dira, ondoren zuzentzeko. Era berean, erabilitako hizkerak nola aberastu eta landu azalduko da. Azkeneko parteari, berriz, *Nahas-mahas* izena jarri diote. Denetarik jorratuko da atal horretan: entzuleak musika, ipuinak edo biografiak entzuteko aukera izanen du, besteak beste.

Tirriki-Tarraka saioa etzidamu hasiko da, Euskalerrria Irratian, eta hiru astez emitituko da, astelehenetik ostegunera, arratsaldeko lauretako berrien ondotik. Gidoia IKAKO Nekane Otamendi irakasleak egin du, eta saioak euskaltegiko irakasleek egin dituzte Euskalerrria Irratiaren azpiegitura eta laguntza aprobetxatuz.

→ Irene Arrizurieta

denbora pasa

XAMAR



BInformazioa urria zen garai haietan atxeman nuen *Una geografía diacrónica del Euskara en Navarra*. Aurkikuntza gaitza enetako; baina are harrigarriagoa egilearen, Aingeru Irigarai, ezontzea izan zen. Nafarroaren unerik latzenetako bat bizitzea egokitu zitzaion, alta lan ezinago ederra burutu zuen.

Hizkuntzaren bizia zuen kezka nagusi, erran nahi baita Herriarena. Eta Herria ongi ezontzeagatik, sensibilitate berezia zuen iragana, oraina eta etorkizuna lotzeko. Begi bixtako mintzoaren desagertpenak iraganaren ikertzeraren eraman zuen, geroak bideak asmatu beharrez.

Denbora galdua

Xakinduria horrek, konparazio batera, Euskal Herria izenaren defentsara bultzatu zuen. Bai, aitor dezadan banaela aintzina urtetan, zeren ixtorio hau entendaiezina egiten baitzaie oraiko irakurle anitzek. Gaur egun Euskadi elearen aipatzea kasik debekatuta dagoelarik (zenbaitetan «apartuaren» agindua da), denboretan Euskal Herria zen egoera berean egon zena. Are gehiago azken honen ibiltzeak, kasurik hoberenean, «epel» baten pare ezartzen zuen erabiltzailea.

Aingeruk bazuen kriterioa, inguruak zernahi erranik ere, eta errez goartzen zen Euskadi hitzaren akatsaz Euskal Herriarenaren ondoan jende

arruntarendako: berria, errotu gabekoa, zatiketa handiagotzen ahal zuena... beraz aise erranahiaz hustutzeko. Deplauki asmatu zuen, nomahik darabil Euskadi elea, baina arront geografia desberdinetarako.

Hau bezalako ixtoriorik hameka badira, baina ez dezala inork espero norbaitek onartuko duela egin hutsa, edo funtsgabe xautu indarra. Guzia aintzina (omen) dae behar den gisan... biba gu eta gutarrak! Halere azken hogoeita bortz urte hauen autokritika egin gabe dago alor guzietan, eta noizpait egin beharko da. Aingeruk, adibide gisa, merezi zuen holakorik.

Igantzi

Hodeiertz
abesbatzaren
kontzertua,
bihar

TOLOSAKO HODEIERTZ abesbatzak kontzertua emanen du bihar, larunbata, arratsaldeko 8etan, Igantziko elizan, herriko abesbatzak antolatuta. Abesbatza honek sona eta ibilbide aski azpimarragarriak ditu, kontzertu ugari eman baititu Europa osoan, eta grabazioak ere eginak baititu. 1983an sortu zen Tolosan Hodeiertz abesbatza, 14 eta 17 urte arteko 40ren bat gaztetxorekin. Hasieratik goi mailako abesbatza izateko helburuarekin sortu zen, eta horretarako Gipuzkoako musikari eta abesbatza zuzendari ospetsuenekin elkarlanean jardun zuten. 1985ean Enrique Azurza tolosarrak hartu zuen abesbatzaren gidaritza, eta ordudanik bera da zuzendaria. Kantu irakaslea da, eta bera ari da Igantziko abesbatzako zuzendariaren prestaketa lanetan, bertzeak bertze. Espainian eta Europa osoan, makina bat lehiaketa irabazi ditu taldeak: besteak beste, Ejea de los Caballeros, Aviles eta Torre Vieja, Gorizia (Italia), Neerpelt (Belgika), Bulgariako Varnan eta Austriako Spittalengo lehiaketan.

→ Jon Abril.

Sakana •

Beleixe euskarazko irratia martxan da

Dialeko 107.0an entzun daiteke, 12:00etatik 14:00ara

Bizpahiru urtetako lanaren ondoren, dialeko 107.0an entzun dezakegu egunero Beleixe euskarazko irratia jaio berria. Bierrik elkarteak sustatu du, eta sortzeko bidean eskualdeko jende ugari aritu da lanean.



Beleixe irratia berria Sakanan.
• AMAIA MUNDIÑANO

A STELEHEN EGUERDIAN HASI zen emititzen Beleixe irratia, Sakanako euskarazko irratia. Ziorditik Irurtzunera, egunero bi orduz, bertako eta inguruko berriak eta beste hainbat gai ukitzen ditu Beleixe irratia, eta saioetan parte hartzeko aukera eskaintzen digu. Dena dela, dialeko 107.0a ez da isilik egonen eguerdiko 12:00ak arte, ez eta 14:00etatik aurrera ere, Euskerria Irratiarekin konektaturik egonen baita Beleixe irratia. Aitziber Etxaiz eta Alfredo Alvaro ariko dira esatari lanetan. Urte hasieran egin zi-

tuzten irratiko langileak aukeratzeko probak, eta bi gazteok aukeratu zituzten esatari lanetarako.

Beleixe irratiko estudioa Etxarri-Aranazko Kultur Etxean paratu dute. Esan bezala, hasiera batean bi orduko emisioa izanen du irratia, eta gai ugari jorratuko dituzte: eguraldia, euskal izendegia, hainbat gai interesgarri buruzko elkarrizketak, informazioa, mahai-inguruak, lehiaketa, agenda eta abar eta abar.

Sakanako hizkerek ere beren tartetxoa izanen dute Be-

leixe irratian. Hain zuzen ere, Sakanerria izeneko atalean, eskualdeko herrietako berriak hedatuko dituzte egunero horretarako propio sortutako berriemaile sarearen bidez, eta herri bakoitzeko berriemaileak bere herriko euskaraz azalduko ditu berriak.

Horretaz gain, Nafarroa Garaiko irratiekin konexioak egingen ditu egunero Beleixe irratia: Karrape, Xorroxin, Irati, Esan-Erran eta Aralar irratiek beren tartetxoa izanen dute astean behin.

→ Amaia Mundiñano

herri aldizkariak

Edurne Elizondo

Birziklaia eta Beleixe Irratia

SAKANAKO Mankomunitateko Zaborren Batzordeko lehendakari Santos Carballo da **Guaixe** aldizkariako azken zenbakiko protagonistetako bat. Amaia Amilibia kazetaria mintzatu da Carballorekin, eta ondokoak dira elkarrizketan jasotako hitzetako batzuk: «Hasiera-hasieratik Europako Batasunaren arautegi guztia betetzen duen zabortege bakarrenetako bat dugu Sakanakoa. Zer esan nahi du honek? Guztiz iragazkaitza dela, libiatuen kontrol zehatzerako modurik aurreratu netakoak ditugula eta, gainera, aurreikuspenen arabera legeak arautzen di-

tuen berreskurapen indizeak baino altuagoak izango ditugula. Sortzen dugun zaborraren %10a besterik ez dugu lurperatuko; gainerakoa birtziklatzea lortuko dugu, beraz».

Sakanako aldizkariako azken zenbakiak jasotzen dituen beste gaien artean, Beleixe Irratiari buruzko da nagusietako bat. Astelehenean zen emititzen hastekoa, Aitziber Etxaiz kazetari altsasuarraren gidaritzapean. «Hiru urteko haurdinaldi baten ondoren, Sakanako euskarazko irratia jaiozear dago. Bere gurasoek, Bierrik elkarteak bazkideek, bozketa baten

ondoren Beleixe izena jartzea erabaki dute. Beleixe Irratiko estudioa Etxarri-Aranazko Kultur Etxean egonen da, beheko solairuan. Eta zuen etxetako edo kotxetako irratietan bilatu nahi izanez gero, dialaren bukaera aldera joan behar duzue; izan ere, 107.0an emitituko da.»

Hasiera batean bi orduko emisioa edukiko du irratia honek. Eguerdian izanen da emanaldia, 12:00etatik 14:00ak arte. Bi orduko saio horrek gai ugari jorratuko ditu: eguraldia, euskal izendegia, sexua, kultura, informatiboak edota elkarrizketak.



urdairen
mintzoa

Xabier Larraburu

Software

Medikutik nator. Txapuza ikaragarria egin du nirekin.

Disketeekin gora eta behera ari zela hartu nau eta segituan jertseia eta kamiseta kentzeko agindua eman dit. Gero nik eza gutzen ez nuen eta nire sorbaladan dagoen interruptore bati eman dio. Klik. - «Lasai»- esan dit - «ikusten al nauzu?». Baietz erantzun diot. - «Zenbat dira bat gehi bat? «- segitu du. Nik bi direla esan behar nionean ahotsik gabe gelditu naiz. Ezin mugituz. Begiak eta ahoa zabal zabalik. - «Kolgotu da»- esan du Mediku Jaunak eta berlarri biak kendu dizkit eta - «Bateriak ongi daudela ematen du», esaten zuen mementu berean konortea galdu dut. Handik minutu batera piztuta nengo berriz ere eta ni konturatu gabe medikuari - «Gizaki hau ez da behar den moduan itzali, sakatu interruptorea hurrengorako», esan diot. - «Hau normala da»- erantzun dit berak - ez larritu. Artxiboen kontua da. Baten batek besteekin talka egiten duela». Hortaz nire artxiboak, ezkutuenak ere, banan banan ateratzen aritu da. Mahaiaren gainean jartzen zituen ordena alfabetikoan eta beraien gainean makurturik hartzaz seinalatzen zituen beraien izenak xuxurlatuz. Bukatzerako Autoestimaren artxiboa atera du eta berriz itzali nau eta berriz piztu. Oso arraroa piztu naiz. Guztiz arraroa. Ez nuen deus ere sentitzen, ez nuen inongo iritzirik ere. Ni naizen guztia mahaiaren gainean zegoen, eta, egia esan, ez nuen asko ematen horrela mahai baten gainean sakabanatuta, baina azken finean ni nintzen eta nire artxibo horien guztien gainean alkohol botila erori denean hotza sentitu dut. «Ostia!», esan du Mediku Jaunak, «dena hondatu da!». Gero eskura zuen software bakarrarekin bete nau: 17 urteko mutil baten artxiboekin. Konturatu naiz orduan deprimituta nengoela, ez nuela benetako adiskiderik munduan eta klaseko neska politenak ez didala inongo kasurik egiten. Nire diarioan olerki oso triste bat idazteko gogo ikaragarria nuen. Amodioaz eta iraultzaz hitzegingo zuen horietako bat. - «Mmmmm, xuxurlatu du» Mediku Jaunak, eta gero Erizaina bera deitu du nire kasua ikus zezan. - «Begira ze bitxia, negarrez ari da».

Aingeru Irigarai: alde askotako gizona

Euskaltzaindiak ekainaren 24an omenduko du Etxarri-Aranatzen, eta Eusko Jaurlaritzak Bidegileak Sailean jasoko du euskaltzale nafarra

Aingeru Irigarai Irigarai nafarrak (1899-1983) euskalgintzan zeresan handia eman zuen. Euskal Herriaren aldeko maitasunak bultzaturik, hainbat gai jorratu zituen zortzi hamarkadatan. Horren lekuko dira hainbat erakundetan egindako lanak: Iruñeko Euskeraren Adiskideak Elkartean, Euskaltzaindian, Nafarroako Diputazioan Euskararen aldeko Sailean eta Eusko Ikaskuntzan, hain zuzen. Gerra aurreko eta ondorengo euskaltzaleen lokarri, euskal munduan eragile eta giltzarri eta zenbait arlotan aitzindari izan zen. Oraindik ere hark idatzitakoa ikasbide eta jakinbide dira. Euskaltzaindiak omenduko du ekainaren 24an, eta Eusko Jaurlaritzak Bidegileak Sailean haren bizitza eta ekarpenak argitaratuko ditu uda ondotik.

AINGERU IRIGARAI IRIGARAIREN MENDEURRE-na dela eta, Euskaltzaindiak zein Eusko Jaurlaritzako Bidegileak Sailak gogora ekarri nahi izan dute haren lana. Kike Diez de Ultzurrun kazetari iruindarrak haren inguruko bizitza eta lana atondu ditu uda ondotik Bidegileak Sailean argitaratuko den liburuxkan. Ezagutu zutenek Aingeru alde askotako gizona zela diote. 1899an sortu zen, Beran Altzate auzoan. Aita sendakina izaki, berak ere gero behar bera hartuko zuen. Gurasoak auriztarrek ziren, aitarengandik hartu zuen euskararen aldeko maitasuna. Fermin Irigarai Goizueta Aingeruren aita sendakin ospetsua izateaz gain, izen handiko euskaltzalea eta idazlea ere izan zen; Larreko izengoitia baliatu zuen bere idazkietan. Nolako trunkoa, halako ezpala; Aingeru Irigarai aitaren lekukoa hartzen jakin zuen. 1909tik aurrera Lekarozko ikastetxean ikasi zuen, sei urtez. Baztanen hasi eta mamitu zitzaion euskal kontzientzia. Aitak etxean sortutako giroa ez ezik, ikastetxean zeuden batzuen gehitu behar zaio, aita Eusebio Etxalarkoarena, kasu. Lekarozko ikasketak bukatutik, Zaragozara joan zen medikuntza ikastera. Han pare bat urte egon ondoren, beste lau ikasturte Barzelonan egin zituen.

Euskalgintzan ez ezik, medikuntzan ere trebatuko zen, eta doktore mailako ikasketak eginen zituen Basurtun. Ondoren, Parisera joanen zen espezialitate batzuk egitera, eta ondotik Alemaniako Friburgo hirira. Ber-

Jose Mari Satrustegi:

«Nortasun handia zuen, aitarengatik zetorkion euskaltzaletasuna. Egiten zuenak arriskua zekarren, baina bere egoera baliatu zuen euskararen alde lan egiteko».

tan, medikuntzako hainbat adarretan trebatzeaz gain, hizkuntzak ere landuko zituen, ingelesaz eta frantsesaz landara, alemaneraz ikasiko zuen poliki.

1924an Iruñera itzultzean lanean hasi zen Udala-ren menpe zegoen Sorospen Etxean. Kongsultorio pribatua ere zabalduko zuen hiru urte beranduago, eta aita-semeak batera aritu ziren lanean Iruñeko Orreaga hiribideko kongsultorioan.

1927an Aingeruk Parisera jo zuen espezializazioa ikasketak bukatzeko, eta bueltan, artean 30 urte bete gabea, medikuntza lana beste esparru batera ere eramane zuen: sindikalismora, hain zuzen. ELAko kide egin zen. Alderdi abertzalearen ekintzetan parte hartzen hasi zen eta, are gehiago, Irlandara ere joan zen.

Euskal kulturaren alde lanean

Aingeru lanean hastearekin batera, euskararen aldeko ekinari eta idazteari ekin zion. 30eko hamarkadan beste belaunaldi batekin hasi zen zeregin horretan: Blas Fagoagoa edo Paz de Zigandarekin. Beraz, Aingeru bi belaunaldiren arteko zubi izan zen, aitzinetik lanean ari ziren Larreko, Manezaundi, Jose Agerre, Damaso Intza eta besteekin ere bat egin zuelako. Denak Iruñeko Euskararen Adiskideak Elkartean batu ziren. Bestalde, urte haietako euskaltzale ospetsuenak ezagutu zituen: Arturo Kanpion, Azkue edo Julio Urkijo. Gainera, etxean zuen giroak eta Nafarroak Lapurdi eta Nafarroa Beherearekin zuen loturak sentiberatasun handia eragin zion mugaz haraindiko euskaldunei buruz.

Eusko Ikaskuntzan eta Euskaltzaindian ere aritu zen. Eusko Ikaskuntzan 1924an sartu zen. Erakundeak ospe eta itzal handia zuen gerra baino lehen, eta 1933an batzorde iraunkorreko kide izendatu zuten, eta handik urtebetera, berriz, idazkari ordeko. Harreman handia izan zuen erakundeko kide eta laguntzaileekin, horien artean Joxe Migel Barandiaranekin.

1929an urgazle egin zuten Euskaltzaindian, beraz, Aingeru mahuka bete lan zebilen: lanbidea bera, bere zaletasunak, ikerketak, izkribuak eta familia.

Nafarroako beste euskaltzaleen gisan,



euskararen galera ikaragarriak oso kezkatzen zuen Aingeru. Ordurako, Bonaparte printzeak 1863an egindako maparen mugak tokitan zeuden. Galeraz oharturik, hizkuntzaren geografiari buruzko lehendabiziko ikerlanak egin eta agiri zaharrak biltzeari ekin zion. Lan ibilera horien emaitza izan zen euskararen egoeraz argitaratu zuen mapa, hau da, noraino iristen zen euskara 1933an, eta herri bakoitzean euskarak zuen indarra edo ahuldadea. Ikerketa Errepublikara garaian egin bazuen ere, hogeitau beranduago ikusi zuen argia, tartean Francoren altxamendua gertatu baitzen. 1934an Maria Rosa Imazekin ezkondu zen, Lezon, eta Iruñea hautatu zuten bizitzeko. Bi urte beranduago Espainiako Gerra Zibila hasi

Jardunaldiak

Aingeru Irigarai Irigaraien eta Vicente Huitziren mendeurrena direla eta, heldu den ekainaren 24an eta 25ean Jardunaldiak antolatu ditu Euskaltzaindiak Etxarri-Aranatzko Udaletxean. Hogeita lauan bi omendutako mintzagai izanen dira eta hurrengo egunean Gramatika eta Onomastika batzordeen bilera egingo da. Oraindik egitaraua zehazteke badago ere, Jose Mari Satrustegi euskaltzain arruazuarra mintzatuko da topaketetan Irigarai. Satrustegik lagun eta lagunkari izan zuen Aingeru euskararen aldeko lanean. Arruazuarrek gogogoratu duenez, «Espainiako Gerraren ondoren euskararen alde lan egitea zaila zen, eta inoiz baino lehenago hasi ginen Nafarroan. Aipa daitekeen leheneetakoa izan zen Aingeru Irigarai», dio. Satrustegik beste askoren artean bi lore eskaini nahi izan dituzko Irigarairi. Haren irudiko, denbora zail hartan auzoan pegia euskararen alde ateratzeko behar zen kuraia eraso sasoia agertu zuen euskaltzalea izan zen, batetik. Eta



euskara garbia ikasteko eta *Notas al nuevo mapa del País Vasco* idatzi zuen RIEV aldizkarian. Hortik aurrera, hainbat artikulua izkribatu zituen hamaika aldizkari eta argitalpenetan: *Gure Herria*-n, *Yakintza*-n, *Eusko Folklore Urtekaria*-n, *La Voz de Navarra* egunkarian. Izkiriaturako lan horietan hainbat gai jorratu zituen: euskal idazleak eta haien plazaratutako lanak, literatur hizkera, euskararen ortografia, herri kantak, euskararen gaineko agiri zaharrak eta hizkuntzaren lekukotasun historikoak, usadio eta ohitura zaharrak, besteak beste.

Baina lan-jario hori isildu egin zen gerraren etorrerarekin. Hizkuntzari dagokionez, Kike Diez de Ultzurrunek dioenez, Irigarai, Arturo Kanpionen jarraitzaile izan zen Aranarekin izandako eztabaidetan: batetik, euskararen batasun bidean, eta bestetik, garbizalekeriari aurre egiterakoan. «Nafarrekin ez zuten maite Aranarekin ezarritako ereduak, tradizioarekin eta herri hizkerekin

zen, beldur aroaren hasiera izan zena. Gerra «ikaragarritzko» zartakoa izan zen Aingeruarentzat. Nafarroan erreketek eta falangistek jende asko hil zuten.

Aingeruk Sarara ihes egin zuen, baina familiagatik eta Diputazioko presioengatik itzuli egin zen. Orduan hasi ziren harentzako zinezko urte latzak. Udalak mediku kargutik bota egin zuen, arrazoi politikoak zirela medio. Euskarari dagokionez, urte gogorak izanzen ziren.

Lan joria

Aingeruk ezin konta ahala artikulua eta idazlan idatzi zituen. Gazterik heldu zionez, idazteari hainbat lan argitaratu zituen. Bere bi lehendabiziko lanak 1926koak dira: *Atsotitzak*,

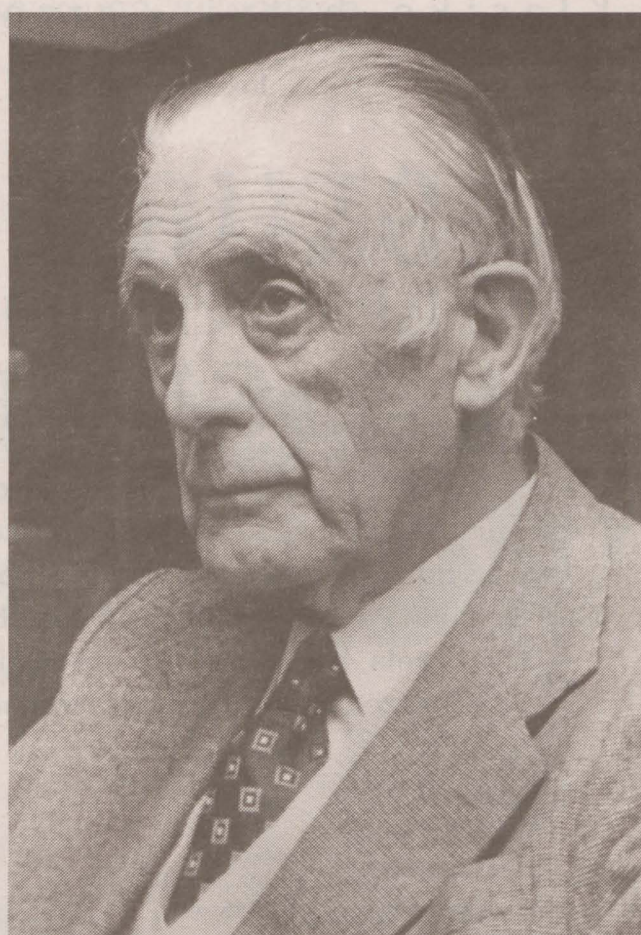
deus ikustekorik ez zuelako, eta idazle klasi-koen eta herri euskara aintzat hartuko zuen aukeraren alde jokatu zuten», dio bere lanean.

Berritik hasi

Gerra ondotik euskal mundua mutu zegoen, eta Aingeru Hondarribira aldatu zen, hango sendakin postura. 1942a zen, eta hurrengo urtean familia Donostian jarri zen bizitzen. Familian hiru heriotza gertatu ziren urte gutxiren buruan: aita, emazte Maria Rosa eta ama Felisa Irigarai Apat hil zitzaizkion. Aingeru lau seme-alabekin alargun gelditu zen.

1953an Iruñeko Udalak eta Diputazioakatzera bota zituzten 37an lanetik kanporatuak izateko erabakiak. Hala ere, Iruñean lanean hasteko lanposturen bat libre gelditu behar zen, eta hori ez zen gertatu 62ra arte. Hortaz, Donostian lanean eta ondoren Iruñean, eta halaxe jarraitu zuen bi hiriburuen artean, erretiratu arte.

Bestalde, gerra ondorengo urteetan sukin garrantzitsuenetarikoa izan zen Aingeru Irigarai. Nafarroaren izenean, Eladio Espartzarekin batera, Euskaltzaindiko kide izendatu zuten 1941ean, eta lumari heldu zion berriro. Euskalerriaren Adiskideen Elkarteko buletinean hasi zen idazten.



Aingeru Irigarai.
● ARTXIBOKOA

Elkarte bereko *Egan* literatur aldizkarian ere idazten hasi zen, euskara hutsean, gainera. 50eko hamarkadan *Príncipe de Viana* erdal aldizkarian ere argitaratu zituen lanak. Nafarroako Diputazioko Principe de Viana Kultur Erakundeak eratutako Euskararen Sailean, Pedro Diez de Ultzurrun iruinsema-aren gidaritzapean, lan handia egin zuten berak, Jose Mari Satrustegik eta beste hainbat kolaboratzailek. Hamaika ekitaldi antolatu zituzten: euskal jaiak, haur azterketak edota bertsolari txapelketak. Era berean,

euskarazko aldizkari bat plazaratu zuten, *Príncipe de Viana* eta Iruñeko *Diario de Navarra* egunkarian *Nafar hizkuntzan orria* sortu zuten. Orobat, garai hartan Diputazioak bi aldizkari atera zituen: *Fontes de Linguae Vasconum* eta *Cuadernos de Etnología y Etnografía*, Satrustegiren zuzendaritzapean. Horietan ere aritu zen izkribatzen Aingeru. Eusko Ikaskuntzan, bestalde, J.M. Barandiaranekin eta Agustín Zumalabarekin, erakundea berriro eratzen aritu zen.

Txepetxek bere garaian esan bezala, Irigarai euskararen iragana aztertzen ez ezik, hizkuntzari etorkizuna ematen ere saiatu zen, eta euskararen batasunaren aferan bertan erdiko bidea proposatu zuen muturrekoak gailentzen ari zirela sumatuta. Horrela jokatu zuen hainbate-tan, 1983an heriotzak eramanean zuen arte, Donostian.



Aingeru Irigarai (eskuinean), Pierre Laffite (erdian) eta beste adiskide bat Auritzen. ● ARTXIBOKOA

→ Irene Arrizurieta

Ekainean

bestetik, Irigaraiaren nortasuna nabarmendu nahi izan du. «Nortasun handia zuen, aitarengatik zetorkion euskaltzaletasuna. Egiten zuenak arriskua zekarren, baina bere egoera baliatu zuen euskararen alde lan egiteko. Medikua zen eta bera zegoen lekuan lehen hitza euskaraz izaten zen beti», azpimarratu du euskaltzainak. Halaber, Apat Etxebarren izengoitiarekin *Diario de Navarra* egunkarian idatzitakoak nabarmendu ditu. «Beharrezko erreferentzia zen, nahiz eta *Diario de Navarra* bezalako egunkari batean idazten zuten». Euskara ageri zen lekuan batzen ziren biak, baina bata medikua izanik eta bestea Luzaiden apaiz egonik, gutxitan izaten zuten aukera hori. Dena dela, ezandakoak ongi aprobetxatu zituzten, eta arazoak sortzen zirenean elkartzen ziren lan egiteko: eskolatarako haurrei herri-herri antolatutako euskara testuen sariak banatzean, *Príncipe de Viana* aldizkaria sortu zutenean eta euskal festetan, adibidez.

Klasiko bitxi • arront klasiko

Joxemiel Bidador

Euskararen apologista garestarra: Juan Perotxegi

**Nahiz eta Poza, Etxabe, Larramendi, Erro edo Astarloa bezain
ezaguna ez zaigukeen, euskarak izan dituen apologisten
artean nafar bakanetakoa dugu «ogibidez» militarra zen
Garesko Juan Perpotxegi, eta ezin esan bere lana oharkabean
igaro zela, bada, bi edizio ezagun izan baitzituen,
Bartzelonakoa 1731n eta Iruñekoa 1760an**



ENTZIKLOPEDIA NAFAR ITZE-lean Pérez Ollok Juan Perotxegi moduan ekarri bazi-
gun ere, ororen ezaguna da
Perotxegi zuela deitura; are
zalantzazkoagoa, ordea, jato-
rriaren afera izan zaigu, haa-
tik, eta azkenerako, Larregik
ekarri bezala hainbatek Ain-
hoakotzat jo izan digun arren-
tartearen Harluxeteko Euskal
Hiztegi Entziklopediko-aren
egileek-, badirudi garestarra
zela haizatzeko ez dugula jada
duda-muda handirik. Egun,
Perotxegi, euskararen alde on-
du lan apologetikoarengatik
bereziki zaigu ezagun, non be-
re buruaren aurkezpena egite-
ari ez baitzion muzin egin: «To-
do hombre que no pone su
nombre en sus escritos parece
que se hace sospechoso, no
sólo él mismo, sino también
sus escritos, y así, para librar-
me de semejante censura, digo
que soy el Coronel Juan Pero-
chegui, Theniente provincial
de Artillería y Comandante de
la del Reino de Navarra...»; mi-
litarra izan zen Perotxegi, be-
raz, berrogeita hamaika urte-
ko bulta luzez, eta guda-ze-
lailan bizitakoek eraginik edo,
hagitz ezaguna ez den honako
beste lan hau ere eman zuen
argitara Iruñean 1752an, *Re-
flexiones curiosas y notables
sobre la ciencia y el valor para
la guerra*; Juan Frantzisko
Okanpo agustindarraren eta
Tomas Mata domingotarraren
onarpenekin ateratako 115
orrialdeko testuan munduko
heroiaren ekintza militarren be-
rri jaso zigan, berak ulertzen
zituen hiru baloreen arabera
saillkatuta: balore suharra edo
berezkoa, ohoreak eta amodio-
ak sorturiko balore artifiziala,
eta azkenik Jaungoikoaren-
gandik jasotzen den berez-
gandiko balorea.

Euskararen lan apologetiko-
ak bi edizio izan zuen. Lehen-

bizikoa Bartzelo-
nako Joseph Te-
xidó baitan
1731n agertu
zen Salazarko
kontea zen
Juan Idiakezi
eskainirik,
«Origen y anti-
güedad de la
lengua bascon-
gada y de la no-
bleza de Cantabria en que se
hace ver que dicha lengua fue
la primera que se habló en el
mundo y la misma que trajo
Tubal a España en el año 1800
de la creación con la particula-
ridad de cómo y por donde se
introdujo para poblar esta mo-
narquía y así mismo se expre-
sa como se introdujeron los
agotes en el valle del Baztan y
en el país de Bascos en el año
506 con otras curiosidades
dignas de ser sabidas para to-
dos que son oriundos de dicha
lengua»; bigarrena, berriz, zer-
txobait aldatuxea, Iruñeko
Martinezaren ondorengoaren etxe-
an 1760an ateratakoa dugu,
Azantzako Migel Bonifazio frai-
deak onartu *Origen de la na-
ción bascongada y de su len-
gua, de que han dimanado las
monarquías española y Francia
y la república de Venecia que
existe en el presente*. Tubalista
amorratua, euskararen geo-
grafia Penintsulaz haratago ai-
sa gainditzen zuen; izaniko
lanbidea zela eta, Europa
gehiena sobera kurrutua zuen,
eta Espainian, Frantzia, Ita-
lian, Grezian, Asiako Iberian,
Germanian, zein Norvegian
aditutako toponimo ugarien
esanahia euskararen bitartez
azaltzen ahalegindu zen, ala-
baina, etimologiaren argitzaile
moduan zeharo mesfidagarri
agitzen da, eta hortxe dugu es-
kuara hitzarena diogunaren
erakusgarri: «Escuara viene de
ascogara, bay asco gara».



Euskaraz eskaini
zizkigun bukaerako
bertsoak eskas badi-
ra ere, gainontzeko
beste apologistek
ekarri zigutena bai-
no oparoagoa dugu
zalantzarik gabe.
Lehenbiziko biak
kopla erlijiosoak
ditugu, *Sobre la
esencia de la Santí-
sima Trinidad* lerro dekasila-
bikokoa: «Jaungoicoa zarelaric
choilqui bat / Hiru aurquitzen
zarete betan / Berdincen du-
zularic berico bat / Dagoen
guisan ene sinestetan»; eta *En
elogio del Santísimo Sacramen-
to* lerro oktosilabikokoa: «Beti-
co Jaun Handia / Zu zara mi-
ragarria / Beinhere ez icustia
/ Zerelaric chit aurgia». Hiru-
garrena, berriz, *Ephitafio so-
bre la losa de un difunto* izen-
buruko kopla dugu: «Aise dago
emen datzana / Nor bere
echea den bezala / Aiseago ce-
ruan dagoena / Baliz bezala
Jesusen itzala». Laugarrena
eta azkena *Definición sobre la
esencia de la noblezahamarre-
koa* da: «Ohore handia da
eguiatzqui / Aita honetari
etortzea / Baiñan urrunzen
dira segurqui / Diotenec hau
dela asco izaitea / Nior ez da
ceruan sartuco / Ez ohore
onerat helduco / Norc here be-
re aldetic / Ez badu arcen
prestutasuna / Eta hidalguia-
ren edertasuna / Jesus estia-
ren amoriotic». Eta bertsoei
akabera emateko, Perotxegik
honakoa gaineratu zuen ironi-
koki, betiere euskararen de-
fentsan: «Unos dirán que no te
entienden, otros que carece de
la perfección del metro, y yo
respondiendo por tí diré que
tampoco entiendo de poesía,
porque la sublimidad de tu
esencia excede a todas las
sentencias de los poetas profa-
nos».

etorri a h a l e a n

Patziku Perurena



Zirriak erderaz

ARANAZTIK ETORRI BE-
rria zen familia auzo-
ra. Bi alaba gazte tar-
tean: Benita eta
Pepita. Auzoko muti-
lek laster hartu zuten usaia. Maiz
ni Benaibordan, eta hango mutile-
kin joan nintzen jai arratsalde
batez Ogaitolara. Kafe pixka bat
hartu eta, kontu kontari, sutondo-
ko giro goxoan, belaxe hasi ziren
bromaldi berexi batzuk neska
mutilen artean. Mutikoxkorra ni,
bitarteko jostari: «iñ zirri, zirri iñ»
esaten zidaten mutilek tarteka, soi-
nekoen azpildurak edo eskote
ertzak bilatzeko keinu gisakoak
eginez, eta neskatxek irrifar konpli-
ze batekin ezezka bezala erakusten
zuten baiezko libido gordea: «huaye
gero hemendik!».

Huraxe dut, «zirri egin» esanera-
ri buruz, aurreneko eta atzeneko
oroipen bizi bakarra, eta geroztik,
mila zirri kontu aditua naizen
arren, xarma berezia izandu du
esanera sorgin honek. Terminolo-
gia sexualeko euskal labelik ede-
rrenetakoa dela uste dut bere fono-
semantika xuhurra, eta pena dut
horren zabar zokoratu izana.

Ni hiztegie banintz, eta euskal
sen onomatopeiko pittin bat ukan,
«ademán cariñoso de inducción
sexual» parako nioke parean erda-
raz. Ez baitut imajinatzen, zirri-
rik, «esku keinurik» bitarteko ez lukee-
nik. Azkue, Mujika, Kintana, Izagi-
rre, Etxezarreta, guziak apez edo
apezkondo, konplikatu egin dira:
«empujones que se dan jóvenes de
uno y otro sexo; palpar curvas feme-
ninas; meter mano; lastandu; sek-
su gogoz ukitu» eta gisakoekin.

Jakina, larru jotze garbiraino ez
beste zera guziak jo litezke zirri-
tzat, baina, ez da hori kuixidadea,
errealitate zakarra baizik; euskal-
dunak maiz bortxatu baititu, esa-
nera eder honen mugak. Bere kon-
testuan begiratzea aski. Hona
kanta ezagun bat, broman haste-
ko:

-Galai bat etorri zait umil eta
prestu
Traje baten neurria biar zidala
artu
Koartuan sartu
Baiña nai zuanikan etzuan
logratu

Onian ezin eta gero gogorrian
Neurtu bear niñula luze labu-
rrian
Oyaren aurrian
Oñalakin jo nuen kopet ezurrian

-Egin badiñat ere zirri edo mirri
nere kopet hezurak pagatu din
ongi
Joxepantoni
Jornala kobratuta etxe-
ra noa ni

-Errukittu zitzaidan egin nion
kura
Etxian zan botika: katza eta ura
Joxe Bentura
Ez gelago etorri nere komentura

Gipuzkoa aldetik Tolosako «Beo-
tibar» bandak Leitzara ekarritako
popurri batean ere, hagitz poliki
ageri da zirri kontua:

En el barrio de Amara,
Lolitan etxian
dan tripas callos con un cuartillo
errial batian
También tienen derecho
meriendatzen
hacerle zirris a la criada
sukalde atzian.

Goizuetan Aiarako Laxarori
jasotako bertsoak dituzu, berriz,
hurrengoak:

Iru dama zijuazen kalean serio.
Guk neskatxarengana beti amo-
rio
Zirri egin diola batek esan dio
Multa pagatu degu oi dala
medio.

Amak egin baniñun seme biu-
rria,
geroztik pagatzen det nere txar-
keria.
Iruna duro multa neskaren zirria,
amabosna errial kartzela saria.

Batek egin diola besotik inurtzi,
bigarrenak masallen pixkabat
igurtzi,
irugarrenak berriz ukittu ta utzi,
Orratx gure okerra zer dan era-
kutsi.

Hor ikusten da, tarteka urrutis-
ko ere joaten zela zirri kontua, eta
inoren kontsentimentuaren kon-
tra, eskua zakarxo luzatzen zue-
nak, taldean bazen eta aisago,
jakina, kartzela edo isuna pagatu
behar.

Lastima, orain «akoso sexuala,
biolazioa» edo holako hitz zatarrrik
besterik ez da aditzen. Noiz leituko
ote dut titularren batean: «Igart-
bururi zirri egiteagatik kartzelan
Bermatx» edo gisakoren bat. Edo ez
digu euskara usariozkoak deusta-
ko balio?

Ziria

• Motxorrosolo •

Eztabaida politikoa

ASPALDI ESANA DU, LIKINIANON, ANGELUN EDOTA BARNEKALDE-
ko bilkuraren batean, Euskal Herriko eztabaida politikoa-
ren maila goratu beharra dagoela. Azken bolada honetan, ez da saiorik
falta izan, urteetako inertzia estakuru, emaitzak epe luzean kausi-
tuko ditugu, zuloen garraioarenak, nagusiki, jarraituko baitu.

Pilar Irigoien

Nafarroako urteko emakume zuzendaria

«Garrantzitsuena gauzak egiteko gogoa izatea da»

Pilar Irigoien urdiaindarrak Nafarroako urteko emakume zuzendariaren saria jaso berri du. Ez omen zuen espero saria, eta esker on hori jasotzea oso polita izan dela esaten duen arren, ez dago sariarekin erabat gustura. Bere ustez, CEINen, Nafarroako Enpresaren eta Berrikuntzaren Zentro Europarrean, bere ardurapean lanean ari diren guztientzat izan behar baitzuen sariak.



MIKEL SAIZ

soslaia

URTEKO EMAKUME ZUZENDARIA sariak inoiz imajinatu ezin zezakeen elkarrizketa pila ekarri zion urdiaindarri. Baina, oraindik ere, irribarre handi batez hartu gintuen bere lana alde batera utzita unetxo batez bada ere.

■ Espero al zenuen saria jasotzea?

Hautagaien artean nengoela esateko deitu zidatenean ezin nuen sinetsi, neure burua ez baitut inoiz emakume zuzendari bezala ikusi. Beste zazpi hautagaien izenak ikusi nituenean inolako aukerarik ez nuela pentsatu nuen, emakume haien lana nirea baino garrantzitsuagoa zela uste nuen. Nire izena entzun nuenean susto haundia hartu nuen, baina oso polita izan zen guztia.

■ Aldatu al du sari honek zure bizitza?

Ez, egin behar izan ditudan elkarrizketa ugariengatik ez bada behintzat. Gainera, nire anaiek esan zuten moduan, sari ekonomikorik ez badago ez da ezer. Egia esan, oso polita izan da esker on hau jasotzea.

■ Normaltasunez hartu duzu saria orduan?

Egia esan, deseroso samarra da saria niretzat bakarrik izatea, nik garbi baitut ez nindutela urteko emakume zuzendari bezala hautatuko inguruan dudan talde guztiaren lanagatik ez balitz.

■ Enpresa ororentzat ala emakumeentzako bakarrik egiten duzue lan CEINen?

■ Enpresa guztientzako zerbitzuak eskaintzen hasi ginen eta bezero gehienak gizonezkoak ziren, baina sei urte daramatzagu, eskubide berdintasunerako europar proiektuaren harian, emakumeekin eta unibertsitatekin gogor lanean.

Emakumeen enpresak sortu eta dibertsifikatzeko lanetan ari gara; emakumeak orain artean lan mota zehatz batzuetan bakarrik aritu dira, eta beste alorretara zabaltzeko garaia heldu da.

■ Prestakuntza arazo bat izango zen orduan?

Bai, adibidez ingeniariaritzaren karreretan ez dago ia emakumerik, eta jorratu beharreko bide berriak aurkitu behar dira.

■ Nola ikusten duzu emakumearen egoera Nafarroako lan munduan?

Garrantzitsua izan da Europako Batasunak diskriminazio positiborako neurriak hartu izana lan kontuetan, baina oraindik prestakuntza arazo handiak daude. Benetako arazoa familietan hasten da, ustez emakumeentzat egokiagoak diren lanak gomendatzean etxe alabei. Sakanan adibide garbia dago, hain lurralde industrial izanik ere, Lanbide Heziketan neskak administratzaile aldetik jotzen dute eta, normala denez, langabezia handia dago emakumeen artean; hori ez zen horrela

izango ustez gizonezkoentzat diren bideetatik joko balute.

■ Eta unibertsitateekin zer nolako harremanak dituzue?

Nafarroako Unibertsitate Publikoarekin (NUP) egin dugu lana gehienbat, baina unibertsitate pribatuarekin ere egin izan dugu zerbait. NUPen ideia berriak sortzeko kurtsoak egiten ditugu, eta gero ideia horiekin enpresa berriak sortzeko beste ikastaro bat. Unibertsitate merkatuan esperientzia hartzea da gure lehen helburua, eta hasi ginenetik hainbat enpresa sortu dira bide horretatik. Unibertsitate pribatuan, berriz, lana aurkitzeko arazo handienak dituzten karreretako ikasleentzat motibazio jardunaldiak egin berri ditugu; eta hala, euren karrera berdina ikasi arren beste lanbide batzuetatik jarraitu duten pertsonak eraman ditugu bertara.

■ Ikasketei garrantzi handia eman izan zaie; gaur egun zer da garrantzitsuagoa, ikasketak edukitzea ala ekintzailea eta saiata izatea?

Garrantzitsuena gauzak egiteko gogoa izatea da. Ezagutza teorikoak izatea garrantzitsua da, baina nire lanean inolako ikasketarik ez izan arren, euren ideiak aurrera ateratu dituen jende ugari ezagutu dut. Nik neuk nire kolaboratzaileak aukera-

Pilar Irigoien Urdiainen jaio zen, duela 37 urte. Enpresa ikasketak egin zituen eta 1987tik 1989ra Altsasuko Udalean aritu zen lanean; azken hamar urteotan, berriz, CEIN enpresa publikoan ari da, enpresa berriak sorkuntzeko lana errazten enpresari berriei eta enpresa zaharretara berrikuntzak ekartzen batik bat. Gaur egun zuzendaritza lanpostuetan ari da lanean, eta urteko emakume zuzendariari dagokion saria jaso zuen apirilean.

Egun Altsasun bizi da eta Sakana aldean gustora sentitzen dela onartzen du. Urteko emakume zuzendari saria jasotzeari ez dio garrantzi handiegirik ematen, eta beretzat gauzarik garrantzitsuenak bere lagun Juan Kruz eta Ion Kepa eta June bere seme alabak direla esaten ez da lotsatzen.

Lan honek denbora asko kentzen omen dio, baina zorte handiko emakumea dela azpimarratu du. «Etxean nire lagunak asko laguntzen nau eta Marianek, gure umeak zaintzen dituen neskak ere bai. Hauengatik ez balitz ez nuen sari hau jaso ahal izango», dio.

tzerakoan garrantzi handiagoa ematen diot lanerako gogoari eta komunikatzeko erraztasunari, pertsona horren masterrei edota hizkuntza ezaguerei baino.

■ Pentsatu al duzu inoiz zeure enpresa sortzea?

Bai, noski, normala da horrelakoak pentsatzea; nire bi anaiek elektronikako enpresa bat sortu zuten eta beraiekin lan egitea ere gustokua izango nuke, baina nire oraingo lanak asko betetzen nau, proiektu ezberdin asko aurrera irteten ikusten baitituzu.

■ Enpresariekin harremanetan jartzean izan al duzu arazorik emakumea izateagatik?

Ez dut arazo larriegirik izan, baina oraindik ere aginte postu gehienak gizonezkoen esku daude eta batzuetan matxismoa nabari daiteke.

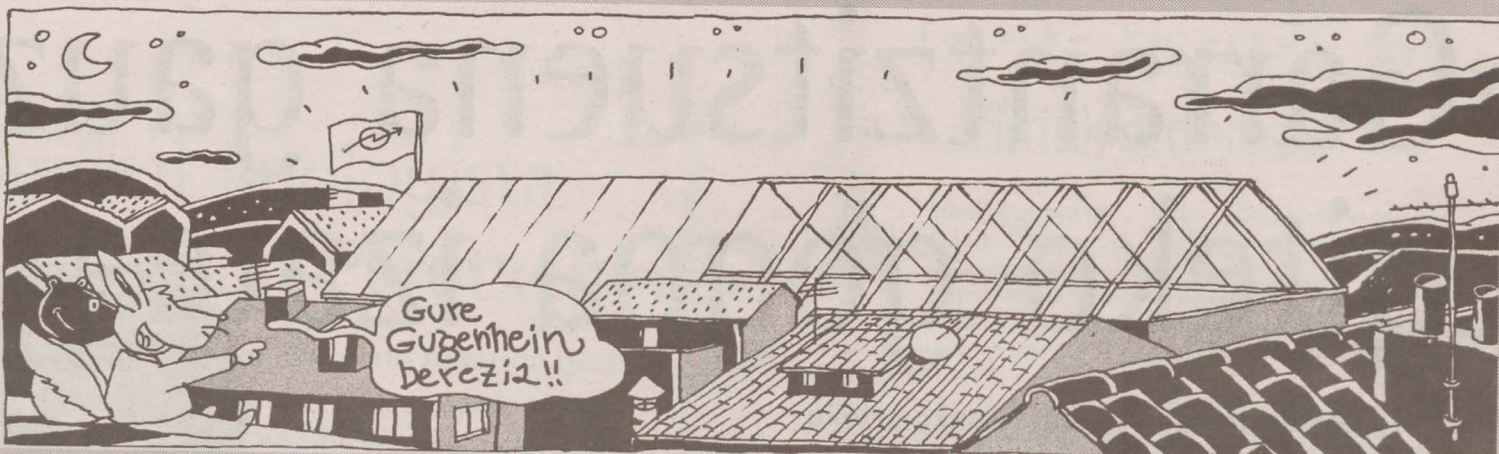
■ Eta euskarak ba al du tokirik Nafarroako enpresetan?

Ez, unibertsitateetan eta oro har prestakuntzan tokirik ez izanik, zaila da gero enpresen harremanetan euskarak tokia izatea. CEINen euskaldun dezentente gaude, baina lan kontuak gaztelaniaz egiten dira. Nekazari lurraldeetarako orientabide zerbitzua eta eskoletan egin genituen zenbait programa berezi izan ezik, gainerako guztia gaztelaniaz egiten da.

→ Asier Legarda

**Txuri
Ta
Beltza**

EUSKAL-JAI
GAZTETXEAREN
5.
URTEMUGA
(ZORIONAK!)



Nafar Kronika

Pello Goñi

Zehaztasun eza

Gehiegi mintzatzen gara zehaztasunik gabe. Komunikabideen «show business»-ek harrapatuta bizi den gizarte honen ezaugarria izan da, nonbait. Gaur egun edozein hiritarrek zernahi gaiez hitz egin dezake inolako lotsarik gabe, alimaleko astakeriak esan arren, halako batean mikrofonoa aitzinean paratu eta galdetzen hasten bazaio. Denok geure iritzia osatu behar dugu ahoz aho dabil-tzan gaien inguruan, presio media-tikoak hala eskatzen duelako. Uste dut Gil Bera izan zela horri buruz idatzi zuena. Javier Reverte idazlea, berriz, galderak egiten dituztenez mintzatu da berriki. Haren ustez, kazetari gehienok «analfabetoak» gara. Ez du arrazoi falta; ez, bederen, hitza horren irudizko adiera kontuan harturik: ezjakin, kultura gabe. Marraztu nahi dudana paisa-jea osatzeko hirugarren elementu bat aipatzea interesatzen zait: mal-tzurkeria. Ene ustez arestian aipa-tutako hiru alderdi horiek zehazta-sun eza eta errealtatearen distorsioa dakartzate. Jende gutxi libratzen da distorsio horretatik, ez eta Reverte bera ere (ikus joan den urtean Sanferminei buruz idatziri-ko erreportaia). Azken aldi honeta-ko astakeriarik sonatuen Italia-tik etorri zaigu. Hango astekari nagi-sietako batek Euskal Herriaren inguruan egindako irakurketa zinez esperpentikoa zen: Ibarretxeren kargu hartze ekitaldiko dantzariak karatekatzat hartzeraino iritsi bai-tzen. Komentariarik gabe. Horrega-tik ez gaitu gehiegi harritu behar Rojas Marcosen jokamoldeak CDN-ren aurkako betoa eman zuenari Europako hauteskundera begira. Alliren alderdiari eta orokorrean Nafarroari darion euskal kutsu negatiboa dela eta.

KONTZERTUAK

- Mendigorria: Flitter taldeak kontzertua eskainiko du bihar plazan, 23:30etan.
- Allos: Skalariak taldeak kontzertua eskainiko du bihar.
- Iruñea: Zagreb-eko Orkestra Filarmonikoak kontzertua emango du datorren astearte-an, 19:45etan, Gaiarre Antzo-kian.
- Zizur Nagusia: Oskorri eta The Pub Ibiltariaren kontzer-tua izanen da datorren aste-azkenean, 19:30etan, fron-toian. Ostegunean, berriz, Burlatako kiroldegian joko du ordu berean.

ERAKUSKETAK

- Iruñea: Iruñazar euskaltegia (Errekoletas 16) Koke Orbai-zen pinturak eta Jokin Etxar-teren eskulturak ikus daitez-ke astelehena arte.
- Iruñea: Maiatzaren 28 arte ikusgai izanen dira Pintzel Galerian Iñigo Matxainen la-nak.
- Iruñea: Lacava tabernan Al-dunateren margoak ikus dai-tezke hilaren 23a bitartean.
- Iruñea: Maisonnave hotelean hamahiru argazkilari nafa-rren prentsa argazkiak ikus daitezke hilaren 18a arte. Besteak beste, Mikel Saiz edo Joxe Lacalleren lanak bistatu daitezke.

ANTZERKIA

- Castejon: T'Ombigo taldeak *La fiesta del abuelo mudo* lana oholtzaratuko du gaur, 17:30etan, Kultur Etxean.
- Etxarri-Aranatz: T'Ombigo taldeak *Aiton mutuaren festa* lana taularatuko du Kultur Etxean datorren asteazkene-an 12:00etan. Ostegunean, berriz, Irurtzunen antzeztuko du 10:00etan, eta 12:00etan Kultur Etxean.
- Erriberri: T'Ombigo teatro tal-

deak *La fiesta del abuelo mu-do* lana antzeztuko du dato-rren asteartean, 18:30etan, Udaletxean.

BESTELAKOAK

- Iruñea: Urtxintza Aisialdiko Hezitzaileen Eskolak inguru-giroa aisialdian lantzeko ikastaroa antolatu du. Ikas-

taroa maiatzaren 14an hasi-ko da eta hilaren 29a arte iraunen du elkarteak duen egoitzan: Mercaderes 18, 1 Esk. Informazio gehiago 948-211478 telefonoan.

- Iruñea: Herri Urratsera joate-ko autobusak antolatu ditu Donianitz Donibane-ko eus-kara taldeak. Autobusa 8:30etan aterako da. Bidai

txartelak 1.000 pezeta balio du, Irrintzi Euskaltegia edo Toki Eder tabernan salgai.

- Iruñea: Maddalen Iriartek hi-tzaldia eskainiko du gaur NUPeko Giza Zientzien erai-kineko 1.140 gelan. *Kazetari-tza prestakuntza ETBn* dudana esperientziatik izenburupe-an bere beharraz ariko da 17:00etan.

Arestiren liburutegia

Castelao nos



—Por iso se papai vivise non lle gustaría que mamai ca-sase con outro.

Horregatik, aita biziko balitz, ama beste batekin ezkontzerik ez litzaioke gustatuko